

לקראת שבת מלכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת בהר

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

ביתר ע.	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	חיפה	מודיעין ע. ³⁰	בני ברק	ירושלים	עיר
18:46	18:57	19:03	18:55	18:45	18:56	18:56	19:02	18:46	כניסת שבת
20:01	20:03	20:02	20:03	20:02	20:04	20:02	20:03	20:01	יציאת שבת
20:38	20:35	20:37	20:37	20:38	20:38	20:38	20:36	20:39	ר"ת

מצורף מדי שבוע למנויי חוברת כל העולמים

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך ועידוד לימוד התורה

פרשת בחוקתי טו - כז אייר | דף היומי - זכרים כג - טו | משנה בורה - סימן שי"ח טעף כי"א עד טעף מ"ו | מוסר - תורת הבית מתחילת פרק ט"ו עד מאמר עת לעשות י"הנה אנו האין' | קנין חכמה - פרק ה משנה כ עד פרק ו (עם פירוש תשי"ן) משנה ה 'בדקוק חברים'

יום המיישי י"ח אייר תשע"ח | פניני פרשת בהר | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

פגשתי ילד ושאלתינו: "מי שבר את הלוחות!?" פתח הילד בבכי ואמר: "לא אני. מה אתה רוצה ממני!?" הלכתי אצל המורה ואמר: "אם הוא אמר שהוא לא שבר את הלוחות, בוודאי שהוא לא שבר". הלכתי אצל המנהל, ענה ואמר: "יהודי! אל תעשה לי סקנדלים ואל תרגז. אמור לי כמה עולים הלוחות ואשלם"

הגה"צ רבי שבתי יודלביץ' זצ"ל, במסעות לקירוב רחוקים ברחבי הארץ

"כמה גדול המעמסה עלי, שאני מן היחידים הנפגשים איתם במגע ראשון, ורואים פניו של יהודי, אשר הרבה פעמים אמרו לי: 'אלמלא לא באתי אצלם, לא היו יודעים שיש בכלל יהודים כמוני בארץ הקודש'.
"ועד כמה חביבה עליהם פגישה זו, עד שאין לתארה במילים. כמה דמעות חמות משתפכים לתוך חיק לבבי. לפני מבטאים את כאבם. לפני משיחים את צערם, ואני הנאד לדמעוניהם. ואיך אוכל לבטאות את אלפי כאבי הלב, והמון רגשות לאין תכלית. דלות שפתי מלבטאם, ובפרט להעלותם על הכתב.
"שנית, אין לי מכוונת כתיבה אשר אוכל לשבת על ידה במנוחת הנפש ובמתנינות, ולפרט את כל פרטיה, אלא איש מיטיבי מרשה לי, ברוב טובו, להשתמש במכוונתו - שכמעט יוצאת מרוב שימוש. עומדים על ראשי, ואני מוכרח לסיים את כל מה שאפשר ביתר זריזות. בפרט שאני לא כתבן גדול ולא קטון, ועל מכוונת כתיבה לא תקתקתי אף פעם - חוץ ממה שאני מסדר הדו"חות שאני שולח.
"שלישית, כעת ערב פסח, שאני מוכרח לנסוע לכפרים ולישובים, לדרוש בענייני החג לבל יכשלו באיסור חמץ. וגם צרכי הבית מרובים ובקושי רב עד שאני מסדרם..." מעלה הוא על הכתב מהרהורי לבו השותת דם.

נכתב בכאב

כמעט שישים שנה חלפו מאז נכתבו הדברים הנוקבים על ידי 'ר' שעפסל'. כוח דיבורו גדול היה, הוא נודע גם בכוחו הפיזי. בכתיבה, כפי שהוא מעיד על עצמו - לא התנסה.
הדו"ח הזה, דו"ח המסעות - שאותם ערך על ערי השדה, נכתב על ידו בקושי גדול, והיעדר תנאים מתאימים. דווקא משום כך, משמשות המילים הכואבות שיוצאות מליבו הגדול, כמראה המשקפת את המראות הכואבים, שאליהם נחשף בריכוזי העולים שאליהם הטריח את עצמו.
ר' שעפסל הוא הרוח החיה, הוא כבר הורגל בכגון אלו. שמעו כבר יצא לטובה כמי שהתברך בקול רועם ומרעיד לבבות. זה לו שנים מספר, שליבו יוצא אל אחיו בני עדות המזרח. הוא מבקר אותם במקומות מושבותיהם בשבת כמו בחול. אינו חוסך מעצמו כל טרחה, נודד למרחקים על מנת להביא אל אחיו את דבר השם.
פעמים רבות היה מרחיק נדוד עד לקצה הארץ, על מנת למסור דרשה עבור שלושה יהודים. לא אחת הוא מוצא את עצמו, כשהוא נותר ללון באישון ליל על ספסל ציבורי בעיירה מרוחקת. כמי שגדל באווירה המחכים והשמור של ירושלים, היו עבורו המראות שאליהם נחשף, זרים ומנוכרים. אולם לא איש המשך בעמוד 4 <<<

"ועשייתם את הקנתי ואת משפטי תשמרו" (ויקרא כ"ה, י"ח)

הימים - שנות התש"כ-תשכ"ב, ימי העלייה הגדולה מארצות המזרח. ראשי היישוב מעלים ארצה מאות אלפים של יהודים תמימים, ומיישבים אותם במעברות, תוך שהם מנתקים אותם ביודעין, באמצעות תכסיסים שונים, ממקור חיותם הרוחני.

אל שולחנם של גדולי התורה, זורמות ידיעות על מצבם הרוחני הירוד. הם מזעיקים אליהם את שליחים הנאמן, הגה"צ רבי שבתי יודלביץ' זצ"ל, מורים לו ליטול את המעמסה על שכמו. הוא נענה לקריאה ברצון, ויוצא לתור את הארץ לאורכה ולרוחבה, לעיתים הוא מצרף אליו בני לוויה נוספים.

הוא מותיר מאחוריו סדר יום עמוס בלימוד תורה ובהתעלות עצמית, ומבקש לעשות הכל על מנת לנסות ולהציל את המעט, שנותר מן ההרס שהותירו אחריהם ראשי ארגוני העלייה.

"אלמלא באתי בצלם, לא היו יודעים שיש בכלל שומרי תורה ומצוות בארץ הזאת", הוא מגולל את רחשי לבו על גבי דו"ח המפרט את פעולותיו. "קשה עלי מאוד לתת תיאור מספיק, על כל המתרחש בשטחי הפעולות המקיפים את כל הארץ, ממטולה ועד אילת. בכל יום קיבוץ הגלויות מתגבר. מביאים עלינו עוד אחים תמימים מכל קצווי התבל. סוחבים אותם למקומות נידחים, אשר לא דרכה בהם כף רגל חרדי. מנתקים אותם ביודעין, מכל סביבה שריח יהודי נודף ממנה.

"אין להם שום מגע עם הציבור החרדי שירה להם את הדרך. עיניהם תלויות לנונתי לחמם, והם מועברים תחת שבטם. עושים בהם ככל העולה על רוחם. דורסים את נשמותיהם ואת נשמות ילדיהם הרכים ללא רחם. אין מי שיאמר למלאך המשחית הרף.

בוא נראה מה יקרה: התינוק בוכה, והאם מכינה לו דייסה. מחממת את החלב, בוחשת את האבקה, ושומעת קול חבטה ויללה. הילדה נפלה, אולי נפצעה. רצה לראות, הרגיעה וחזרה. הדייסה נשארה לרגע מגולה, יש לשפכה ולהכין מחדש. "חומרות תחמיר על עצמך. אבל אתה הרי תלך ללמוד, ואת החומרה תשאיר לאישה. לא אתן לך הסכמה!..."

מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, על חומרות והתחשבות באשה

יְהִי אֱחִיךָ עִמָּךְ (ויקרא כ"ה, ל"ה)

הגאון רבי אי"ש יוז'ק שליט"א, שאל את רבינו איך נותנים לילדים בשבת עוף עם עצמות, הם עלולים להיכשל חלילה באיסור 'בורר'. אולי עדיף להגיש להם עוף בלי עצמות?

שאל רבינו: "איפה יש עוף בלי עצמות?"
ענה: "יכינו מערב שבת, יוציאו את העצמות."
הביט בו: "מי יוציא את העצמות, אתה תוציא?"
אמר: "האמא תוציא."
הפטיר רבינו: "וכי אין לה די עבודה בערב שבת, שאתה רוצה להוסיף לה עבודה?"
אמר: "היא העלתה את השאלה, היא מעוניינת לעשות את הדבר הטוב ביותר!"
ענה: "יש לה מספיק עבודה ביום שיש, אין להכביד עליה!"

וסיפר שהגיע אליו אברך, ובקש הסכמה לקונטרס הקורא להחזיר עטרה ליושנה, ולהקפיד על גילוי משקים. השולחן ערוך (יורה דעה קטז, א) מתיר, והגר"א אוסר. השיג הסכמה ממרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, ויבדל לחיים טובים וארוכים הגר"ח קניבסקי שליט"א. הודיעו הגראי"ל שלא יצטרף להסכמתם. נשאל מדוע.

אמר: "בוא נראה מה יקרה למי שמקפיד על גילוי [ורבינו הקפיד בו!]: התינוק בוכה, והאם מכינה לו דייסה. מחממת את החלב, בוחשת את האבקה, ושומעת קול חבטה ויללה. הילדה נפלה, אולי נפצעה. רצה לראות, הרגיעה וחזרה. הדייסה נשארה לרגע מגולה, יש לשפכה ולהכין מחדש."
אמר המחבר: "אבל זו חומרה ראויה!"
ענהו רבינו: "חומרות תחמיר על עצמך. אבל אתה הרי תלך ללמוד, ואת החומרה תשאיר לאישה. לא אתן לך הסכמה!..."

(מדברי הספד על רבינו)

עוד מענין זה: הרבנית קנתה בננות. השאירה במטבח על השיש כדי שרבינו יעשרן, ופנתה לנוח. רבינו קטע ראש בננה, "יותר מאחד ממאה", ועשר. פנה לנכדו ואמר: "תאכל את שארית הבננה". הנכד סרב. איך אומרים: 'לא בא לו'. נמק רבינו: "בננה שלא אוכלים, משחירה. סבתא תקום ותראה שהבננה השחירה, ידאב ליבה. איני רוצה שתצטער. לזרוק, זה 'בל תשחית'. תאכל, בבקשה". והנכד בשלו, אינו רוצה. ברך רבינו, ואכל בעצמו.

מה שהנכד לא ידע, שעד אז לא אכל רבינו בננה. כידוע, שיח הבננות צומח מחדש בכל שנה, אבל שורשיו נשארים בארץ. אמנם בשולחן ערוך (אורח חיים רג, ג) נפסק שברכתו "בורא פרי האדמה", אך לדעת התוספות ברכתו "בורא פרי העץ", ואף בדעת השולחן ערוך יש שכתבו שברכתו "האדמה" מדין ספק (הגר"ז, ומאמר מרדכי), ויתכן שיש אף לחשוש לערלה. ומכל מקום, הכרעת ה'משנה ברורה' והחזון איש שברכתו "האדמה" בוודאות. ורבינו, כדרכו, חשש לעצמו אף לדעות יחידות, ונמנע מאכילת בננה. אבל אם יש, ולו ספק, שמא הרבנית תצטער, ולא צער נורא חלילה, אלא יתכרכמו פניה, אם יש חשש לכך, עבר על גדרו, ואכל!

(מוסף יתד, ד' טבת תשע"ח, נז)

הפרשת חלה

אשת אברך ממקורבי רבינו, בקשה מהרבנית ע"ה שתשאל, מה עליה לקבל על עצמה כדי שבעלה יגדל ויהיה תלמיד חכם. הרבנית פנתה לשאול וחזרה כעבור רגע. ואמרה: "הרב אמר דבר קשה מאוד! יהיה עליך לומר 'בלי נדר' כל פעם! אני לא יכולה לעשות זאת!..."
רוחה קצרה: "מה אמר?"

שתלושי בכל ערב שבת עיסה, שתתחייב בהפרשת חלה בברכה!"
"ומדוע הרבנית אינה יכולה לעשות זאת?", שאלה.
"כי אין לי תנור אפיה", ענתה...

למחרת סיפר רבינו למקורבו על משאלתה של אשתו, ואמר: "בפשטות, זו בקשה מופקעת. וכי אני יכול לעשות משהו כדי שאחר יהיה תלמיד חכם? אבל אמרתי לה דבר של מצוה, וזה יכול להוסיף זכויות. ובכלל, המושג של 'תלמיד חכם' נרחב כל כך. הרי נפסק שבזמננו אין דין תלמיד חכם (יורה דעה רמג, ז בהג"ה), אבל כל דור כמושגי. הסטייפלר היה תלמיד חכם, והרב שך. ובבחינה מסוימת, גם אתה..."
(כשחר אורך פ"ד סט)

מועדים לשמחה

באחת מנסיעות החיזוק של רבנו לחו"ל, חזרו עם תום הביקור לשדה התעופה והמתינו לעליה למטוס. חקר רבינו: "כמה זמן נותר עד הטיסה?"
ענו: "כשעתיים".

בקש גמרא, ושאל את בני הפמליה: "קנייתם מתנה לנשותיכם?", הסביר: "הרי עזבתם את הבית לכמה ימים, וכל העול הוטל עליהן. יש להביע הערכה..." והוסיף: "כשהוציאו בני הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל את חיבורו על הרמב"ם, כתבו מבוא לספר וספרו בו על העמל הרב שהשקיע בכתובת חיבוריו וניסוח חיידושי. בוקר אחד התעורר מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל וסיפר, שאמו- הרבנית הצדקת מרת ליפשא עליה השלום- התגלתה אליו בחלומו, ושאלה מדוע אינה מוזכרת בהקדמת ספרו של בעלה. פנה אל הדיין דבריסק, הגאון רבי שמחה זליג ריגר זצ"ל [דוד רבינו, שסיפר לו את הדברים] ושאל לדעתו. ענהו: "היא צודקת, יש להזכירה". ואכן, בסיום המבוא הזכירה לטובה: "אשר היתה יחידה במינה, בצניעותה וטוהר נפשה ומדותיה הנפלאות, ומסירותה לתורה בכל ליבה ובכל נפשה באמת".

ותמה רבינו: הרי הרבנית נמצאת כבר בעולם האמת, ומקבלת שכר עצום ורב על פעלה ומסירותה לתורה. "ובה בטח לב בעלה לשבת במנוחת הנפש אמיתית ודעה פנויה על שדה הלימוד". מה אכפת לה האם רושמים דברי הערכה בעולם ההבל? לשם כך טרחה והתגלתה לבנה?
אלא מאי, ודאי שאינה זקוקה לכך. אבל אם ייכתבו הדברים, ייווצר חיזוק אצל נשות תלמידי חכמים, ותעזורנה ביתר שאת לבעליהן, ותדענה שמוקירים פעלן!
"לכו, קנו מתנה לבני הבית!..."

(נר לשלחן שבת)

אברך בא לפני רבינו: פרנסתו מצומצמת אך אינו מתלונן, 'פת במלח תאכל ובתורה אתה עמל'. אבל אשתו מתלוננת על החום ורוצה מזגן. הסביר לה שזה בגדר מותרות ואין באפשרותם. שלחה אותו לשאול. לא היה לו ספק שרבינו, המסתפק במועט, יצדד בעמדתו.
נשאל: "מה אתה עושה במשך היום?"
"מה פרוש, יושב בכולל ולומד!"
"ובכולל, יש מזגן?"
"כן".
"אז אתה הולך מפה להזמין עבורה מזגן?"

(מפי השמועה)

(מתוך הגדה של פסח אהלי תורה)

מרן הגרש"ז אויערבאך, סיפר שפנו אליו מת"ת, שרצה לשנות המנהג להתחיל עם הילדים בפרק 'אלו מציאות', וללמוד מסכת ברכות, שהילד יבין יותר. אמר להם הגרש"ז: "מה אתם חושבים אלו הקדמונים שכבר הנהיגו סדר זה, היו פחות חכמים מכם? אלא אומר לכם..."

הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א, עם לקט סיפורים על הונאה ויושר

לפעמים אינם עומדים בדיבורם בענין המחיר, ויש שמרשים לסוס ללחך בשדה זרים. אם תבדוק, ר' אברהם, תמצא, שהחשבון צודק בהחלט".

"הבנתי רבי, הבנתי, אולם אם כך הדבר, מדוע נגנבה פרוותו של רבינו זה לא מזמן בוויילנא, בו בזמן שרבינו שוקד על תלמודו ועובד את ה' בתדירות? איזה חשבון יש איתו בשמים?"

"סבור אתה שאני צדיק גמור? גם לי יש כישלונות משלי! מחבר אני ספרים, מדפיסם ומוכרם, לפעמים מזדמן בספר דף קרוע, לפעמים הדפוס אינו בהיר, ויש שנשמט גיליון שלם. אמנם טורח אני להגיה כל ספר שיוצא מתחת ידי. אך שגיאות מי יבין. אי אפשר להישמר ממכשול - הקונה מקפיד והגזל תובע את שלו..."

הזירותו של רבי הירש ברוידא

סיפר הגרה"צ רבי יחזקאל לונשטיין, היאך רבי הירש ברוידא, זהיר בחשש גזל: בהיותו נוטל ציפורניו בערב שבת, השתדל לשייפן יפה, ואמר שטעמו בכך, שהיות ומשתמש בספרים שאינם שלו, לכן יתכן שיעשה איזו שריטה קלה בציפורניו בספר זולתו, ולכן דואג לשייפן ולעגלן שלא יזיקו..."

חששו של מרן הגרי"ז

בספר 'עובדות ונהגות' לבית בריסק, הובא שכאשר היה מרן הגרי"ז זצ"ל בשוויץ לצרכי הבראה, נהגו רבים לנהור לאכסנייתו, ולשוח עמו בדברי תורה והלכה. אחד מהם נשאל בסוף שיחתם לשמו. "שטרנביץ שמי", השיב האיש "שטרנביץ?", שאל הרב, כשמראה פניו משתנה בלא הכר. "האם התגוררת פעם בעיירה פלונית?" האיש השיב בשלילה. "אז אולי לפחות היה לך איזה קרוב בעיירה זו?", המשיך הרב לשאול. "אכן", ענה האורח. "היה לי דוד בשם זה שהתגורר באותה עיירה".

רק שמע זאת מרן הגרי"ז, אורו עיניו כמוצא שלל רב. הוא מיהר וקרא לבעל האכסניה, הרב וולף רוזנרטן, ואמר: "ר' וולף! ר' וולף! צריכים להכין סעודה! מצאתי את שטרנביץ!".

ומרן הגרי"ז הסביר את פשר שמחתו הגדולה: זמן קצר לפני המלחמה שהה בעיירת הנופש 'קריניץ', תוך כדי כך נודע על המלחמה המתרגשת ובאה. החלו לברוח. במהלך נסיעתו, באחת התחנות, נתברר למרן הגרי"ז ולבנו הגרי"ד זצ"ל, שאין להם די כסף כדי להמשיך בדרכם. היה זה מקום שומם מיהודים, והגרי"ד הציע לו שיגשו לעיירה סמוכה, ללוות סכום כסף מאיזה יהודי. "אין צורך", אמר הרב, מתוך תחושת האמונה והביטחון שאפיינו אותו, "עד שתגיע הרכבת יגיע הכסף!". לאחר מספר רגעים, עבר יהודי במקום והציע להם עזרה. כששמע על מצוקתם, הלווה להם סכום כסף מספיק. הרב שאל לשמו, והוא השיב "שטרנביץ מעיירה פלונית". הגרי"ז הבטיח להחזיר לו את הכסף מיד כשיגיע לביתו.

באותם ימים, עוד לא ידעו כי המלחמה תארך, ועל כל החורבן המתרגש ובא, וכך חשב הרב שמיד כאשר יגיע לבריסק, ישלח לו עם שליח את הסכום. אך במצוקת העיתים של ימי הזעם, לא איסתיעא מילתא.

המשיך מרן הגרי"ז לספר: "מיום שהגעתי לארץ ישראל ועד היום, מזה כחמש עשרה שנה, אין לי מנוחה מזה. כל אדם חדש שמגיע לביתי, מכל

"אל תוננו איש את אחיו" (ויקרא כ"ה, י"ד)
מוחפש היתרים

סייד בעל מקצוע, שאל את האמרי בינה, אם יכול לערב פחות סיד, אם יכול ליתן פחות שמן בסיד, כל מיני שאלות כאלו. אמר לו האמרי בינה: "הלוחות היו חלולים משני הצדדים, ובכל צד איך שתהפכהו תדע שנכתב 'לא תגנוב'..."

מדוע מתחילים עם הילדים בפרק 'אלו מציאות'

מרן הגרש"ז אויערבאך סיפר, שפנו אליו מהנהלת תלמוד תורה, שרצו לשנות המנהג להתחיל עם הילדים בפרק 'אלו מציאות', שיש בו הרבה קושי לילד, וטענו שעדיף ללמוד מסכת 'ברכות', שהילד יבין יותר.

אמר להם הגרש"ז: "מה אתם חושבים, אלו הקדמונים שכבר הנהיגו סדר זה, להתחיל 'אלו מציאות' היו פחות חכמים מכם? אלא אומר לכם: גם אני חשבתי לא אחת, למה מתחילים עם הילדים 'אלו מציאות?', וחשבתי שהרי עיקר יראת השמים היא, להיזהר בממון חברו, א"כ, ילד בתחילת לימודו, רוצים להחדיר בו יראת שמים, ממילא מתחילים 'אלו מציאות', שהילד ידע שלנגוע, חלילה, בממון של אחר הוא 'אש', וגם אם אתה מוצא מציאה, לא הכל מותר, יש דברים שמותר ויש דברים שאסור".

לכל אדם לא עולה במחשבה, חלילה, לגנוב ולגזול מאחר, ואף על פי כן אמרו

בגמרא שרוב אנשים נכשלים באבק גזלה. והאיך זה יתכן? אלא, גניבה וגזלה אינו רק אם נכנס לבית חברו ולוקח חפץ, זה ודאי רחוק משכלנו. אך לקשקש על שולחן בכיתה, זה 'לא נורא'... דע לך שזה ג"כ אבק גזלה! לעלות עם רגליים על הכסא ואח"כ ישב שם אדם ויתלכלך, זה גם כן איסור! בדרשות 'משמר הלוי', הביא ששמע מאיש אחד בפתח תקוה, שהיה בשעת המעשה: ביום ששי אחר הצהריים, ה'חפץ חיים' הלך למקוה, והוא ראה שם יהודי שכבר עומד במצב הכן להתרחץ, אך הוא מסתכל בשקית ומגלה שאין שם סבון. העיקר חסר מן הספר, הוא הלך למקוה להתרחץ, ואת הסבון הוא שכח בבית. הוא ראה שמונח שם על הספסל חתיכת סבון שחבר שלו הניח, והוא לקח אותו והתכוון להתרחץ. אמר לו ה'חפץ חיים': "טייערע ברודערקע! אה יקיר! אתה צריך לדעת, הרי בשביל מה אתה לוקח את הסבון? בשביל להתרחץ ולהיות נקי? בסבון הזה כשמתרחצים בו נהיים יותר מלוכלכים ממה שנכנסו למקוה..."

הגזל תובע את שלו

בספר 'החפץ חיים' (חיי ופעלו ח"א עמוד רנ"ח) הובא: ה'חפץ חיים' זצ"ל נסע פעם בעגלתו של ר' אברהם העגלון מראדין, ותוך כדי נסיעתם, שפך העגלון את מר שיחו בפני הצדיק: "רבי, סוס טוב וחזק היה לי, ויום אחד צנח ומת. אספו אנשי העיר נדבות עבורי, ורכשתי סוס חדש, אלא שהוא עצל וחלש." "ברוך ה' ר' אברהם, שיכול אתה להמשיך בעבודתך". "אמת רבי, אבל מעיקה לי עצם העובדה, שמוכרח אני לסבול ייסורי נפש כאלו, להזדקק למעות צדקה. מה פשעי ומה חטאתי?".

השיבו ה'חפץ חיים': "צדיק ה' בכל דרכיו, גם עגלונים מתנסים בניסיונות,

כמותו יתרפה ממלאכתו. הוא היטיב להכיר בגודל נחיצות המעמסה שהוטלה עליו, ואזר את כל כוחותיו, על מנת למלאה על הצד היותר טוב. באחת מן הדרשות שאותן הוא נושא במעברה, כך סיפר, פורץ אחד הנוכחים בבכי סוער ללא מעצורים. הוא נשאל על ידי: "על מה הבכי הזה?" "בפעם הקודמת שהרב דובר", השיב, "נשלחתי על ידי המדריכים להפריע לדרשה. הצצתי ונפגעתי, הדברים הותירו עלי רושם עצום. מאז שיניתי את דרכי. עתה באתי לבקש סליחה".

ומקרה נוסף היה, אחד מתוך רבים שכמותו ביישובי העולים. העולים סיפרו לו כי ראש המועצה מסרב לבנות מקווה. ללא שהייה, ביקש כי יורו לו את הדרך לביתו של האיש. איתר אותו ופנה אליו בשאלה ישירה: "כמה תהיה מוכן לשלם עבור מקווה קר, שיצנן בעבורך את אש הגיהנום?". הדברים פעלו את שלהם. המילים החמות שיצאו מלב כואב, סללו את הדרך לבניית המקווה החם.

לנתץ את אליל הכסף

"אבא זצ"ל", משתף אותי בנו, ממשיך דרכו בקודש, מגיד המישרים רבי אריה שליט"א, "גילם בדמותו איש אשכולות במלא מובן המילה. כולם מכירים בעיקר את 'ר' שעפסל הדרשן, אולם, כבר מקטנותו, ועל כך העידו גדולי ירושלים, נודע בהתמדתו הגדולה. התורה הייתה מושג חייו. כוחו הפיזי גדול היה, ואת כולו רתם ללימוד תורתו. שעות על גבי שעות, יושב היה וגומא מסכת אחר מסכת. לא תהא זו גוזמא אם אומר, כי אבא זצ"ל שימש כסמל למתמיד אמיתי באותם ימים, וכאלו לא חסרו בירושלים של אז".

אלפי פירושים וחיידושים, אותם זכה לחדש, היו באמתחתו. מעולם לא הרגיש צורך 'למכור' את מרכולתו לצבור. בימי חייו נשא דרשות לפני רבבות מאזינים, ולא ניצל את ההזדמנות כדי להשחיל את "מה שחידשנו בסיעתא דשמיא". המטרה שלו הייתה אחת: לקרב את לבבות הבנים לאביהם שבשמים, אם ניתן לעשות זאת באמצעות דברי חז"ל, מדוע לו לדחוף את עצמו באמצע... היש לך ביטול-היש גדול מזה?!

הגישה שלו לכסף, הייתה כאנשי צורה שלא ראו צורת מטבע מימיהם. כאשר קימט 'ר' שעפסל מטבעות באצבעותיו החזקות, הוא התכוון לכך כפשוטו; לרסק ולנתץ את אליל הכסף.

על דרשותיו הוא לא ביקש תשלום, ואפילו לא דמי נסיעה. פעם התקשר אליו אלמוני, והזמין אותו לדבר באיזה מושב מרוחק. הוא עלה על אוטובוס שהביאו עד הכביש הראשי, בסמיכות למושב, משם היה עליו ללכת רגלית. המאמץ היה קשה עליו, אך הוא הגיע למקום. ונשא נאום חוצב בבית הכנסת המקומי. כאשר סיים את הדרשה. לא הודיע לו אף אחד 'אני הזמנתי את הרב', אפילו לא הציעו לו טרמפ עד התחנה. הוא חזר כשם שהגיע. את משכורתו היה מוסר לרעייתו הרבנית תלית"א, היא שהתמסרה ליטול על שכמה את העול, על מנת שיוכל הוא להקדיש את חייו, למען אחים רחוקים וגם קרובים.

'ביטוח לבית המקדש'...

"פעם הגיעו תיירים אמריקנים", סיפר 'ר' שעפסל, "למאה שערים בתשעה באב. הם התפלאו מדוע כולם בוכים? סיפרו להם שה'טמפל' הגדול חרב. 'ולא היה לטמפל אינשורנס - ביטוח?', הקשו התיירים. 'לא', באה התשובה. 'אז באמת צריך לבכות', סיכמו התיירים את הדיון. ואז בקע

קולו של 'ר' שעפסל: 'אל תהיו כסוס כפרד אין הבין!', הוא בכלל לא התכוון ל'תיירים האמריקנים', הוא בהחלט התכוון ל'תייר האמריקני' הקטן המסתתר בלבנו. היכן הצער האמיתי על חורבן הבית?!

"עוד היה מעשה", כך תיאר פעם בלשון הזהב שלו באחת מדרשותיו, "פגשתי ילד ושאלתיהו לשמו. 'דני', השיב הילד. 'דני', שאלתי, 'מי שבר את הלוחות?'. פתח הילד בבכי ואמר: 'לא אני. מה אתה רוצה ממני?!' 'מי כן שבר?' שאלתי,

'אני לא ראיתי', השיב ונמלט על נפשו.

"הלכתי אצל המורה ושחתי לו את המעשה: 'שאלתי את דני מי שבר את הלוחות? הוא החל פורץ בבכי ואמר 'אני לא שברתי'."

"דע לך שדני ילד טוב ושקט ואינו משקר", השיב המורה, 'אם הוא אמר שהוא לא שבר את הלוחות, בוודאי שהוא לא שבר'.

"דבריו הרתיחוני, בראותי שגם למורה אין שום מושג בתורה.

"הלכתי אצל המנהל הגדול, נשאתי את קולי וטענתי כלפיו בטון זועם: 'מה זה שדני אומר שהוא לא שבר את הלוחות, והמורה אמר שדני הוא לא שקרן!'" "ענה המנהל ואמר: 'יהודי! אל תצעק, אל תעשה לי סקנדלים ואל תרגז! אמור לי כמה עולים הלוחות ואשלם'.

"צחוק גדול פרץ מפני הנוכחים. לרגע הזה ציפה 'ר' שעפסל. תיכף הרים קולו ונהם כארי: 'להיכן אתם מוליכים את ילדיכם הרכים? לאלו ידיים אתם מוסרים אותם?!'"

"דבריו גרמו לצמרמורת, דמעות החלו זולגות מעיניהם. ילדים רבים נרשמו לתלמודי תורה.

"רושם כזה לא ישכחו לנצח. ליוו אותנו בדרכנו לאוטובוס בנפנופי שלום ולהתראות שוב ושוב". תיאר 'ר' שעפסל לימים.

במקום שאין דרשן

כאמור, בטרם יצא אל אחיו שבערי השדות, זימנה לו ההשגחה תפקיד בירושלים עצמה.

"אב"י, משתף אותי הבן, "נולד בשנת התרפ"ד בשכונת 'משכנות' לאביו הגאון רבי שמואל אהרן זצ"ל ולאמו מרת רשא ע"ה - בתו הבכורה של הסבא הגאון, הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל.

ילדותו חלפה עליו בין כתלי תלמוד התורה 'עץ חיים', וכנכדו הבכור של רבי אריה, זכה לגדול על ברכיו. ממנו שאב, לצד יגיעה גדולה בתורה, גם מלוא חופניים אהבת ישראל עזה לכל מי שבשם ישראל ייקרא.

"היו אלו השנים הקשות שטרם הקמת המדינה, 'ר' שעפסל מייגע את כל ישותו בהוויות אב"י ורבא. לצד זאת, רואה הוא ועיניו כלות, כיצד ארגוני הלח"י והאצ"ל מחוללים שמות בקרב הנוער. רבים מחבריו לספסל הלימודים נופלים טרף לשיניהם, ונוטשים את עולם התורה.

"לא נכחדו מעיניו גם המראות הכאובים, של אותם 'ילדי טהרן' זכים וטהורים, אשר נפלו כפרי בשל למזימת הארס, שבה הרעילו אותם ראשי היישוב.

"חוש האמת המפותח שבו נתברך, יחד עם רצון עז לקום ולעשות מעשה, הביא אותו להיות איש במקום שאין איש. ממחשבה למעשה, קם וריכז סביבו קבוצת צעירים יודעי ספר ומיטיבי דרוש, והחל מלמדם את תורת הנאום. תהיה זו, כך הגה ברוחו הגדולה, תשובה ניצחת כנגד כל אותם מהרסים ומחריבים. אותם צעירים יתפזרו, כל אחד, לפזורות אחינו הנידחים, יישאו בפניהם דברים נלהבים, ישמשו להם כרועים רוחניים וירוממו את רוחם הנכאה. "הוא עצמו שימש כחלוץ לפני המחנה, יצא לבתי הכנסת שבשכונות הממוקמות בכל קצווי העיר, והחל מלקט סביבו תושבים קשי-יום שרוחם היהודית כבתה, והחל מפיח בהם תקווה ומעורר בהם את הלהט היהודי שעזב אותם לאנחות. "רבים וטובים המשמשים כיום בעצמם כרועים רוחניים, גדלו על ברכיו, והחלו את דרכם באותן דרשות", משתף אותי רבי אריה.

"את הברען" - לצאת החוצה אל האחים הרחוקים, קבלתי מאב"י, הוא שהכניס לי את האש, שח לי פעם הגאון רבי ראובן אלבז, לא רק הוא, כך גם הגאון רבי ניסים יגן, רבי אהרן זכאי ועוד".

על נפש הילד

אחד מפנקסיו השמורים כיום בידי בנו, מכיל רשימות שאותן מילא בכתב ידו.

לצד ראשי הפרקים שאותם רשם לזיכרון, ומהם כלל בדרשותיו חוצבות הלהבות, נכללות גם סקירות קצרות, לצד רשמים ומסקנות שהעלה מן המקומות שבהם ביקר. ברשות בנו זוכים כאן הדברים לפרסום ראשון:

"מעברת תלפיות אוטובוס מספר 6, בית הכנסת 'הקשיבה שוועת' דרך חברון. הגבאי אברהם בן שושן - יש לכוון אסיפה גדולה, והעיקר להקים שיעורי ערב למבוגרים.

"בית הכנסת מרוקו, גבאי ניסים עלפי - לדרוש אחרי מעריב. יש להביא שם מורה לילדים הקטנים.

"בית הכנסת 'זאכו' של כורדים, גבאי אהרן טריפולי - יש לחזק את ענין התפילה וחיזוק המצוות המעשיות.

"מלכא (הגבאי בבית הכנסת) בשכונת מנחת (מלחה) - המצב שם ירוד מאוד. כמעט שאני אובד עצות מה לעשות. דברתי עם המורה יעקב, ואמר לי שהמצב של הילדים אשר שם ללא שום תועלת. בשבת נוסעים לראות כדורגל

התאספו כל בעלי החובות, ונפנפו עליו בשטרותיהם באימים וצעקות גדולות. בתוך הבית מצאתי את האיש, חיזור מסכן ואומלל ואמר, כי כבר שבועות אחדים שאינו יוצא מפתח ביתו, מפחד בעלי החוב. בראותי על שולחנו עומד בקבוק יין לשתיה, התפלאתי ואמרתי לו: "אם כן, מה היין עושה כאן?"

הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל, על החיים מלאי ניסיונות

"ויראת מאלקיך" (ויקרא כ"ה, י"ז)

בישיבת כפר-חסידיים. שהיתי בה כמה ימים. הוא הזמיניני לישון עמו בחדרו. בבוקר של יום אחד התעוררתי מוקדם מן הרגיל, והנה אני רואה עומד ליד החלון ומדבר, כאילו אל עצמו, בלחשה כדי שלא לעוררני מהשינה. הטייתי אוזני ושמעתי כיצד הוא חוזר פעם אחר פעם על הפסוק: "ולא תביא תועבה אל ביתך". תמתי, מה שייך לחזור כעת על פסוק זה, קמתי ממיטתי ושאלתי: "במחילה מכבודו, שיאמר לי מה פשר הדבר". ויען רבינו ויאמר: "אהה, עוררתי את כבודו מהשינה!"... אמרתי לו שלא העירני, וכי הייתי כבר ער, אבל מאחר ושמעתי מדבר, מבקש אני ממנו שיאמר לי מה פשר אמירתו את אותו פסוק.

נענה לי ואמר: "עוד מעט הולכים אנו לשיבה להתפלל. מקום תפילתנו הוא ב'מזרח', ובני השיבה קמים מפני וגם ממתנינים לי בקריאת-שמע ובתפילת שמונה עשרה, וגם ממתנינים לי בקריאת שמע ותפילת שמונה עשרה, והרי יש לחשוש שמא, חס וחלילה, אפול בגאווה. ואף שלא שייך בזה ליפול בגאווה ממש, אבל לגבהות הלב יש לחשוש, והרי כתוב (משלי ט"ז, ה'): 'תועבת ד' כל גבה לב', המילה 'כל' באה לרבות כל גבה-לב! היינו, אפילו מי שגבהות ליבו יסודה בתפקיד רוחני ונעלה, וכגון משפיע רוחני בשיבה וכדומה לזה, היה מקום לומר, שבכגון הא אין הגאווה פסולה, ולא זו

בלבד, אלא כשירה ומותרת, וזאת על סמך הפסוק (דברי הימים ב', י"ז, ו'): 'ויגבה לבו בדרכי ד' - מכל מקום, מי שיכול לשפוט ולומר שלא נתערבה, חס וחלילה, גבהות לב שאינה של מצוה, ונעשה זה האיש תועבת ד', ר"ל, והיאך יוכל רב כזה להשפיע על התלמידים?! ולכן, חוזר אני על הפסוק: 'ולא תביא תועבה אל ביתך'."

כשמעתי זאת יוצא מפי קדשו, התפעלתי מאוד. מרוב רגשותי, אמרתי לו בתמיהה: "רבינו, האם אנשים זקנים כמונו היום, שבורים ורצוצים בגוף ונפש, יש לנו עוד מקום לחשוש שמא ניפול בגאווה?"

ויפן אלי ויאמר: "איזו שאלה?! - משל למה הדבר דומה: לפצצה איומה שמונחת בפניה או בתוך אולם גדול, מזה כמה שנים. אלפי אנשים עברו על ידה - ולא נתפוצצה. האם משום כך כבר אין סכנה שמא תתפוצץ עוד?"... (מתוך הספר 'ר' אליה')

זכורני - סיפר רבינו - כשהלכתי פעם לגבות צדקה לצורך מפעל חשוב, באתי בין השאר לבית אחד העשירים והמכובדים ביותר שבעיר, לבקש ממנו תרומה. בפתח ביתו מצאתי המונים צובאים, כשבידיהם שטרות חוב שלו שהתחייב לפרעם, ופניהם זועמים, כי יצא קול בעיר, שעשיר זה פשט את הרגל. התאספו כל בעלי החובות, ונפנפו עליו בשטרותיהם באימים וצעקות גדולות. בתוך הבית מצאתי את האיש חיזור, מסכן ואומלל, ופנה אלי ואמר, כי כבר שבועות אחדים שאינו יוצא מפתח ביתו מפחד בעלי החוב, שמא יתנכלו לו להכותו ולחבול בו. בלילות - אינו יכול להירדם, ובימים - אין לו שום הנאה מהאוכל הבא אל פיו בעל כרחו, רק כדי שלא ימות מרעב.

בראותי על שולחנו עומד בקבוק יין לשתיה, התפלאתי ואמרתי לו: "אם כן, מה היין עושה כאן?" ענה לי ואמר: "לצערי ולצדתי, זה שנים אחדות שהתרגלתי לשתות יין כמו מים, וכבר איני יכול להינזר משתייתו, ואם חס ושלום גם היין ילקח ממני, הרי זה אסון גדול עבורי, אשר לא אוכל שאתו ואכרע ואפול תחתיו!"...

הנה, עובדה זו אשר ראיתי - מוסיף רבינו ואומר - באמת משל הוא לכל בעלי הנאות עולם הזה. כי כל אלה שהתרגלו לחיי מותרות ותענוגים, לחיים של קנאה, תאוה וכבוד - חיהם אינם חיים! ובכל פסיעה ופסיעה שנכנס בתוכם יותר, הרי הוא מתרחק יותר מהאושר וההצלחה אשר תקווה לו מהם. שהרי כל הנאה גוררת עמה תאוה גדולה יותר, שהראשונה אינה נחשבת לכלום נגדה, ועד שמשיג את השניה כבר משתוקק לשלישית, וכן הלאה.

והנה בעלי החובות מתנפלים עליו, ותובעים את שלהם הבה, תן תאוה, תן קנאה, תן כבוד, והוא פושט את הרגל ונופל תחתיו כעמיר אחר הקוצר! עליו הכתוב אומר (ישעיהו כ"ט, ח'): "והיה כאשר יחלום הרעב והנה אוכל והקיץ וריקה נפשו, וכאשר יחלום הצמא והנה שותה והקיץ והנה עיף ונפשו שוקקה וגו'". כן הם חיי כל בעלי התאוות וההנאות! וכבר המשיל הגר"א ז"ל כל הנאות עולם הזה, לאדם צמא שמצא מים מלוחים בחבית, ושתה מהם בצימאון רב, הרי בשעת שתייתו נדמה לו שמרווה צמאונו. אבל רגעים ממש לאחר שתייתו, מתגבר בו הצמאון שבעתיים מאשר היה לו קודם ששתה!...

"ולא תביא תועבה אל ביתך..."

רבי אברהם קירזון, מידידיו הגדולים וממקורביו של רבינו עוד בליטא ובלונדון, מספר: בעת שנפגשתי עם רבינו בארץ ישראל בשנת תשי"ח, היה אז משפיע רוחני

שני שיעורים יומיים באידיש
• לפי סדר 'הדף היומי בהלכה'
077-2222-666 או 4992 - שלוחה 1/3

חדש בקו השיעורים
של 'דרשו':

"אם באמת היית רוצה לנסוע לא", היית מזמין דרכון, אורז מזוודה ודואג לכל הסידורים הנחוצים. כך היית מראה להקב"ה שאתה באמת רוצה לנסוע! לך להזמין דרכון ולארוז מזוודה- ואז תהיה מוכן לנסיעה!", אמר רבי חיים פנחס שיינברג לנעה. כעבור שנים, סיפר ר' משה אהרן שטרן: "תוך זמן קצר היו הפציי ארוזים, ואני הייתי מוכן להפליג לארץ..."

הרב יהושע ליה, על הסיפור המרתק שסיפר הגה"צ רבי משה אהרן שטרן זצוק"ל

ואמנם, ברגע שסיימתי לעשות כדבריו של דודי, קרא לי ר' שרגא פייבל למשרדו ובישר לי שמחר אצא באנייה לארץ ישראל.

"מה קרה?", ביררתי מופתע, "חשבתי שחבל להשתמש בסרטיפיקט לאדם בודד?"

"משפחה אחת הייתה אמורה להשתמש בסרטיפיקט מחור", הסביר הרב, "אבל אחד מבני המשפחה חלה, והמשפחה אינה יכולה להפליג. אם לא נמצא מישהו שייסע במקומם, הסרטיפיקט היקר ילך לאיבוד. אני יודע שרצית לנסוע, ולכן בחרתי כך!".

כשמילותיו הנבואיות של דודו מצטלצלות באוזניו, נפרד הנער מבני משפחתו, נטל את מזוודתו ויצא לניו יורק להפליג ארצה.

זו הייתה האנייה הראשונה, שהפליגה מארצות הברית לפלסטין, עם סיום מלחמת העולם השנייה. היו בה יהודים רבים, רובם לא דתיים.

רב החובל, הורה לצוות המטבח לייחד אגף כשר עבור הבודדים ששמרו על הלכות כשרות. סיפקו להם פירות וירקות בשפע, והיה אפילו שוחט ששחט עבורם עופות. ההפלגה ערכה כשבוועים,

כולל עצירות בנמלים שונים לאורך הדרך.

בשעת ערב מאוחרת, ישבו ר' משה אהרן ונוסע נוסף על סיפון האנייה, שקועים בשיחת רעים.

לפתע הבחינו השניים, בכמה מלחים שנראו כערבים, פותחים בריקוד מקסים. הם הביטו מרותקים, מהופנטים בריכוז המוחלט של הרוקדים.

אולם ההתפעלות הפכה לחרדה כאשר הודיע להם נוסע ישראלי אחר, שריקוד כזה מסמן, בדרך כלל, הכנה לטבח (כנראה מאום לא השתנה מאז)...

ר' משה אהרן וחברו מיהרו לתא רב החובל, כדי להודיעו על סכנת חיים הנשקפת לנוסעים היהודים. רב החובל שמע, והבטיח לעצור את הפוגרום המתוכנן. הוא ניגש לרוקדים ושאל אותם האם יש אמת במה שמעו- האם הם מתכוננים לערוך טבח בנוסעים שלא פשעו?

המלחים לא הכחישו את האשמה, והסבירו את הסיבה למעשה שהם מתכננים: "זו האנייה הראשונה שמפליגה מחופי אמריקה לפלסטין", הם הסבירו, "אם היעד של האנייה הזו הוא נמל חיפה, מוכרח להתבצע על סיפונה טבח, כדי להביע מחאה על כך, שהיהודים מנסים להקים מדינה בארצנו".

"מה אתם מנסים לומר?", שאל רב החובל, שהבין שהם מביעים הסכמה לשאת ולתת.

"אנחנו מתכוונים, שאם נעגון בנמל ערבי- למשל במצרים או בסוריה- נסכים להימנע מהריגת נוסעים יהודים. אבל אם נעגון בפלסטין כפי התוכנית המקורית, נהיה חייבים לקום ולרצוח את היהודים".

רב החובל חשש ממרד ומטבח, והודיע לנוסעיו שבמקום לעגון בנמל חיפה, תשנה האנייה את מסלולה. היא תעגון בנמל אלכסנדריה, ומשם יוכלו הנוסעים להמשיך אל יעדם ברכבת.

רצתה ההשגחה העליונה, והאנייה עגנה באלכסנדריה בעצם יום השבת. קבוצת היהודים שומרי המצוות הגיעה לרב החובל, והודיעה שבשום אופן לא תוכל לרדת מהאנייה כעת.

"כולם יורדים מהאנייה עכשיו", השיב רב החובל המוטרד, "אתם מוכרחים לרדת מהאנייה כולם!".

הוא לא אבה לשמוע את התנגדותם, וכשראה את סירובם לחלל את השבת, הורה לאנשיו להוריד את מזוודותיהם אל הנמל. הוא קיווה שהחשש לאבד

המשך בעמוד הבא <<<

"כפי תבאו אל הארץ" (ויקרא כ"ה, ב')

הרב משה אהרן שטרן, היה משגיח בשיבת 'קמניץ', ייחוסו היה חשוב ביותר: הוא היה נכדו של הרב יעקב יוסף הרמן (שעליו נכתב הספר 'הכל לאדון הכל'), ואחינו של הגאון רבי פנחס חיים שיינברג, ראש ישיבת 'תורה אור'.

היו בו פתיחות וחמימות, שמשכו אליו אנשים בעבותות אהבה, וגרמו לכל אחד להרגיש נח במחיצתו. הוא היה אדם נאצל שטוב ליבו קרן מפניו. זכתה ישיבת 'נר יעקב', שגדול זה היה מגיע לדבר בפני תלמידיה, לפחות פעם בשנה.

לאורך השנים התפתחה מסורת, שלפיה היה חוזר המשגיח במהלך השיחה, על סיפורו האישי מידי שנה בשנה.

"המשגיח", הייתי שואל אותו, "האם תספר את הסיפור שלך לבחורים גם השנה?"

הוא תמיד הסכים לחזור על הסיפור. היה זה סיפור מעורר השראה כיצד הוא, בחור אמריקני, הגיע לגור בארץ ישראל

וללמד בה תורה.

בצעירותו, היה ר' משה אהרן תלמיד בשיבת 'תורה ודעת'. חלומו היה ללמוד בישיבות הנודעות באירופה. אולם היו אלו שנות מלחמה, ובלתי אפשרי היה להגיע לאירופה. במקום זה חשב הנער לבוא לישיבה בארץ ישראל.

הדבר לא היה פשוט כלל: באותם ימים מי שנסע לארץ ישראל, נשאר לגור בה בדרך כלל עד סוף ימיו. לשם כך היה צורך להגר לארץ, ופירוש הדבר היה להשיג סרטיפיקט מהבריטים.

לרוע המזל, מפלגת 'אגודת ישראל' הצליחה להשיג מספר מצומצם מאוד של סרטיפיקטים. נדמה היה שלר' משה אהרן בן השמונה עשרה, אין סיכוי להגיע ארצה.

הבחור הצעיר תיאר את כיסופיו לנסוע לארץ ישראל בפני רבו, הרב שרגא פייבל מנדלוביץ. ורבו הסביר שכל סרטיפיקט עשוי לשמש אדם בודד או משפחה שלמה.

"חבל להשתמש בסרטיפיקט יקר ולבזבזו על אדם אחד בלבד", הסביר הרב, "בעוד שהוא יכול לשמש משפחה שלמה!".

נראה שבכך הסתיים העניין.

לר' משה אהרן היה קשר קרוב עם דודו, הר' חיים פנחס שיינברג, והוא היה מודע להשתוקקות האחיין להגיע לארץ הקודש.

"נו", שאלו ראש ישיבת 'תורה אור' לעתיד, כשנפגשו: "מה קורה עם ארץ ישראל?"

הנער חזר באוזני דודו על טענתו של ר' שרגא פייבל, ואמר כי לא נראה שיזכה לנסוע לארץ בזמן הקרוב.

"זאת אומרת שאתה לא באמת רוצה לנסוע", חרץ ר' חיים פנחס.

"ודאי שאני רוצה לנסוע!", מחה הנער.

"אם באמת היית רוצה לנסוע, היית מזמין דרכון, אורז מזוודה ודואג לכל הסידורים הנחוצים. כך היית מראה להקב"ה שאתה באמת רוצה לנסוע! אבל אתה, כנראה, עדיין לא מוכן לנסיעה באמת. לך להזמין דרכון ולארוז מזוודה- ואז תהיה מוכן לנסיעה!".

"בלי להחמיץ רגע, מילאתי את הוראותיו של דודי", סיפר ר' משה אהרן למאזינים הצעירים כעבור שנים, "תוך זמן קצר היו הפציי ארוזים, ואני הייתי מוכן להפליג לארץ..."

הבריטי טען, שאם ישאירו את חפציהם במקום, לא יישאר דבר בצאת השבת, אולם ר' יעקב התעלם מאזהרתו, וביקש מפקיד המכס להחזיר את דרכונו, ולהרשות לו ללכת מיד.

הפקיד הביט נדהם בנוסע הדתי, שעזב את כל חפציו ויצא כשידידיו רק ספר התורה האישי שלו, ובידי אשתו רק תיק צד. כל אותה שבת היה ר' יעקב יוסף שרוי בהתרוממות רוח, וחזר שוב ושוב על המילים: "כמה פעמים מזדמנת ליהודי אפשרות לוותר על כל אשר לו למען הבוס?" ('הבוס', כך כינה ר' יעקב את ה').

במוצאי שבת שכנע אותם מארחם, רבה הראשי של חיפה, לבקר בנמל ולבדוק שמא נשארו בכל זאת חלק מחפציהם הרבים. כשהגיעו ראו קרן אור בקצה המזח ופנו לעברה.

כשהתקרבו, שמעו קול בעל מבטא בריטי אומר ברוגז: "מי הולך שם?" "יעקב יוסף הרמן", הזדהה הרב.

"ראביי", אמר הפקיד, "אני שומר על חפצך מאז שיצאת מכאן אתמול בצהריים. הקצין הממונה עליי הבהיר, שאבוי לי אם יחסר פרט אחד מחפצך, אנא קח מיד את חפצך. אני מותש!".

כך קרה לר' יעקב יוסף, וכך קרה לנכדו, ר' משה אהרן שטרן. ההיסטוריה חוזרת!

בשולי הדברים...

שנים רבות אחר מעשה זה, התחתן אחד מתלמידיי, עם נינתו של ר' חיים פנחס שיינברג. כעבור זמן מה חגג בני הזוג את הולדת בנם הבכור. בברית המילה כובד הרב שיינברג בסנדקאות, ואילו אני כובדתי באמירת הברכות ובקריאת שמו של התינוק.

כשהגיע זמן קריאת השם, לחש האב הטרי באוזניי: "יעקב יוסף". התינוק נקרא על שם חמיו של הרב שיינברג, ר' יעקב יוסף הרמן - האדם הגדול ששלח את ר' חיים פנחס בצעירותו, ללמוד בישיבה בניו הייבן, ואחר כך שלחו אל מעבר לים לישיבת 'מיר' שבפולין.

באותה ברית הרהרתי לעצמי בזכות הגדולה שנפלה בחלקי, לעמוד בשמחה זו לצד הסבא-רבא של התינוק, ששימש כסנדק, ובזכות העצומה לקרוא לתינוק על שם חמי סבו, כאן בעיר הקודש ירושלים.

כל מי שיבוא במגע עם ילד זה, ייזכר בעברו המופלא של ר' יעקב יוסף, ובדרך שהשפיע בעצמו על דור שלם של נערים, שנעשו בעתיד גדולים בישראל.

אין צורך לומר שהרגע הזה היה מרגש ומרומם במיוחד.

(מתוך הספר 'בהיכלם' הרב יהושע לייף, מאת נחמן סלצר)

את כל נכסיהם הגשמיים, תפתה אותם לזנוח את מנהגיהם ה'מיושנים' ולרדת מסיפון האנייה.

ר' משה אהרן ושאר הנוסעים הדתיים הפגינו עוז רוח. הם עמדו בניסיון ונשארו על סיפון האנייה, שם התפללו וסעדו את סעודות השבת באחד התאים. במוצאי שבת יצאו מהסגירותם, ערכו הבדלה והתכוננו לרדת מהאנייה. בשעה שפנו לכבש האנייה, הודיעו להם שרב החובל מבקש לראותם בתאו.

"הפלגתי בכל רחבי העולם", סיפר להם. "פגשתי אנשים מכל מוצא ולאום. אחת המסקנות שהגעתי אליהן היא, שכאשר הדבר נוגע לארנק, אנשים מוותרים על כל הנוגע לדתם. ראיתי פעם אחר פעם, שאצל כל בני הדתות-הכסף יענה את הכל".

"פגשתי אנשים מכל מוצא ולאום. אחת המסקנות שהגעתי אליהן היא, שכאשר הדבר נוגע לארנק, אנשים מוותרים על כל הנוגע לדתם"

והוא המשיך במסקנתו: "על אף שקיבלתי חיזוקים רבים לתובנה זו, רציתי לראות אם גם אתם, היהודים הדתיים, תתנהגו כך, או שתצייתו לתורה גם במחיר הפסד טובתכם האישית. לכן הוריתי על אנשיי להשליך את מזוודותיכם מהסיפון. הייתי בטוח שתמהרו לרדת בעקבות חפצכם, גם אם שבת היום.

"להפתעתי, לא כך קרה - הצלחתם לעמוד במבחן שבו העמדת אתכם. נשאתם בתאיכם והתעלמתם מההפסד העצום. אני מוכרח להודות, שהתיאוריה שפיתחתי במשך שנותיי הרבות בים, הופרכה לראשונה. אנשיי שמרו על מזוודותיכם לכל אורך השבת, ודאגו לשלום חפצכם האישיים".

קבוצת היהודים נפרדה מרב החובל לשלום, והוסעה לתחנת הרכבת הקרובה. משם עלו על רכבת שהסיעה אותם ארצה.

מעניין לציין, שאף לסבו של ר' משה אהרן, ר' יעקב יוסף הרמן, אירע מקרה דומה מאוד:

כשהגיע לארץ ישראל ממש לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה, עגנה האנייה בנמל חיפה רגעים ספורים לפני כניסת השבת. ר' יעקב יוסף ואשתו מיהרו לרדת מהאנייה, אך לא נותר להם זמן לטפל במזוודותיהם. הקצין

והתפילין שלי, וכעת אני עומד למכור את נשמתו לטשן'. באותו מעמד ניגשה אלי אשה בת עין אחת, ואמרה בקול רווי מדמעות: 'אני אמא לחמישה ילדים, הגדול בכלם הוא בן שבע, ובעלי זה חודשים שהוא שוכב על ערש דווי, ולא מרויח אף פרוטה אחת, מאין אקח כסף לפרנסם?!

היא התחילה לבכות ואמרה: 'אתמול ביקש הילד שלי אוכל, ואמר שאני רעב מאוד, ובבית לא היתה אף פרוסת לחם. חשבתי שליבי נשרף בזמן שהילד אמר: 'אמא, רק חתיכת לחם'. ואמרתי לו שמחר ניתן לך לחם. הרדמתי אותו ובכיתי כל הלילה. למחר בא כומר אחד והביא מזון בבית, ומה לעשות וכי אפשר לא לקבל האוכל הזה?! הלא אין אף אחד שדואג עבורי' ומאין תתפרנס עלובה זו?!

אחד אמר לי שבא כומר, וחילק חוברות של המיסיון ואמר שהוא מ'אגודת ישראל', וככה רבו הטענות עד שאין בכוחי לפרטן.

אמרתי להם שהילדים, אני אסדר אותם במוסדות התורה - שהיא הצלה ראשונה שאני יכול לעזור להם כעת. כי חשבתי את הדבר לעיקר מכמה טעמים: ראשית, על כל צרה שלא תבוא, לכל הפחות הילדים יישארו יהודים. שנית, כי עד כמה שאדם יכול לסבול חרפת רעב, אבל בזמן שאין לו ליתן פרוסת לחם לילדיו, אז הוא מאבד את חושיו ועושה מעשים אשר לא ייעשו.

שלישית, עצם הדבר שהאב אינו רוצה להיות מנותק מבניו, הוא הדבר שיעזור אותם מלמכור עצמם למיסיון.

רביעית, כי המיסיון הוא בעיקר מעונין בילדים.

וגם הבטחנו לפעול למקורות שידאגו עבור הדברים, ונחה דעתם. באנו לירושלים רצוצים ושבורים ועבדנו על זה יותר משבוע, והיתה קצת הרווחה והמגפה נעצרה..."

(מתוך 'יתד השבוע' פסח תשע"ח)

וכו' וכו', ואין למורים לעשות מאומה. גם בענין טהרת המשפחה המצב נורא ואיום, אין אף מבקר במקווה. חשבון המים הוא סך 2 ל"י. הרב שם הוא הרב... והוא אינו מקומי, לכן גם השפעתו מועטה. המצב שם נורא מאוד.

"קסטיל - שם פעלתי על יהודי שימול את שני בניו, אחד בגיל שמונה חודשים ועוד אחד בין שנתיים, והרבה עשיתי שם למען חיזוק הדת..."

'מיסיונר מחופש לאיש אגור'!

מכאן ואילך עובר ר' שעפסל לתיאור מסעותיו:

"סדר הנסיעות מיום א' אייר עד יום א' ניסן תשכ"א

א' אייר - קרית מלאכי

שמועה נוראה באה לירושלים, דהנה ב'קרית מלאכי', עומדים כשלושים משפחות לעבור לנצרות ח"ו. אותה שעה נזדעזעו תושבי ירושלים, ויצאנו לשם עם סגל חבורה, מצויידים עם מגביר קול ומכונת מיוחדת, והכרזנו על עצרת שם בכל הקריה. ואחרי רגעים ספורים התאסף קהל גדול וצעקו כמטרופים 'אנחנו רוצים להתנצר'.

התחלתי לדבר איתם, ולא היה באפשרותי מרוב הזעקות והקולות מכל הצדדים. אמרתי להם: 'תנו לי לדרוש לפניכם, ואחרי הדרשה אני חושב שנצא עם שפה משותפת', וכולם הסכימו לזאת'.

מיד הורכב המגביר קול, ודרשתי לפנייהם בדברים החוצבים להבות אש. באמצע הדרשה נשמעו זעקות של בכיות, עד שהרצפה נרטבה בדמעות. כשעתיים זעקתי ובכיתי איתם עד שנמש ליבם כמים.

אחרי הדרשה נגשו אלי בבושת פנים, והתחרטו על מה שפצו פיהם בדברים ובקשו סליחה. ואז התחילו לשפוך את מר ליבם לפניי.

ניגש אלי זקן אחד, עיוור בשתי עיניו, ובכה ואמר: 'אני מכרתי את כל אשר היה לי בשביל פרוסת לחמי. לסוף לא היה לי מה למכור, עד שמכרתי הטלית

זכורני שלפני 15 שנה, היה אדם שבבעלותו קניון גדול, והעז לפתוח את הקניון גם בשבת קודש, רח"ל. התחיל רבינו לדבר על ליבו דברים נעימים, וציטט לו את הכתוב: "מחלליה מות יומת", אך ללא הועיל. החל רבינו לבכות, על שעדיין מסרב לסגור את הקניון בשבת, ואיך מסוגל לקבל על עצמו עונש מוות, בר מינן

הרה"ג יוסף חי סימן טוב שליט"א, מחה"ס 'כרם יוסף', על מלחמת השבת של מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

במוצאי שבת ויום טוב, ישאו ברכה מאת ה', וכן יש לזוהר בכל זה גם בתענית במוצאי יום הכיפורים דהוי מדאורייתא". דבריו הקדושים שיצאו מליבו הטהור, נכנסו לליבותיהם של רבבות ואלפי ישראל ההולכים לאורו של רבינו זצוקל"ה, ולאור דבריו מקפידים להוציא את השבת כדעת רבינו תם. לא בכדי בתקופה שלפני פטירתו של רבינו זצוקל"ה, היתה התעוררות גדולה בעם ישראל לחיזוק שמירת השבת לרפואתו של רבינו. אלפים ורבבות מעמך בית ישראל, הקדימו לקבל את השבת מוקדם יותר ממה שהם רגילים, ואיחרו להוציא את השבת כדעת רבינו תם, לרפואת רבינו. אין זה אלא שדבר שנצטער בו אותו צדיק, זיכוהו מן השמים שיהיה שליח נאמן לעורר עליו את כל רבבות אלפי ישראל.

זכורני שלפני כחמש עשרה שנה, היה אדם שבבעלותו קניון גדול, ופרץ פירצה חמורה בחומת השבת, והעז לפתוח את הקניון גם בשבת קודש, רח"ל. הכל ניסו לשכנעו ולדבר על ליבו, שיסגור את הקניון בשבת. אך ללא הועיל, גם הפגנות ושאר דברי כיבושין לא הועילו, למרות הכל עמד במרדו ולא סגר את הקניון. סוף דבר היה, שנכנס פנימה אל הקודש אצל מרן עט"ר רבינו זצוקל"ה. התחיל רבינו לדבר על ליבו

דברים נעימים בנועם שיח, וציטט לו את מאמר הכתוב: "מחלליה מות יומת", אך ללא הועיל. ראה רבינו את סירובו, והחל לבכות על שעדיין מסרב לסגור את הקניון בשבת, ואיך מסוגל לקבל על עצמו עונש מוות בר מינן. בעל הקניון, שראה עד היכן הדברים מגיעים, ביקש מיד להניח את דעתו של רבינו, וקיבל על עצמו לסגור את הקניון בשבת, ומאז שקטה הארץ! פעם אחת, כשצעד רבינו בסמוך לאחד הכבישים בתל אביב בשבת, כאשר היה מכתת רגליו להרביץ תורה מבית מדרש לבית מדרש, נעצרה לידו נידת משטרה המטיילת לתומה. פנו השוטרים לרבינו, ושאלו להיכן מוביל אותו הרחוב בו הם נמצאים. לשמע שאלה זו הכרוכה בחילול שבת, נחרד רבינו זצוקל"ה והזדעזע ממעשה נפשע זה של חילול השבת, ומיד השיב: "מכאן ישר לעזאזל"...

והנפנה לדרכו. סיפור פרשת העברת המשחן בשבת בשלהי שנת תשנ"ט, זכור כיום שבו רבינו יצא מגידרו. "המשחן" - טורבינה ענקית לייצור חשמל, הועבר בכבישי הארץ לתחנת הכוח באשקלון בלילות שבת. זאת משום שאת המשחן היה צריך להעביר במהירות איטית של 10 קמ"ש לשעה, מה שגרם לחסימת התנועה בקטעי כבישים שבהם עבר. הנוגעים בדבר הסבירו, כי מדובר בשיקולי בטיחות הגובלים בפיקוח נפש של ממש, והובטח גם שכל הפועלים העוסקים במבצע העברת המשחן יהיו גויים בלבד.

כשנודע לרבינו במוצאי שבת, כי אכן המשחן מועבר בשבת, ומרבית הפועלים והנהגים יהודים, כפי שחשפו העסקנים על ידי שחקרו וברירו את הדבר, היה רבינו נסער מאוד בצערו על חילול השבת שנעשה בפרהסיא של המדינה.

המשך בעמוד הבא <<<

"את שבתתי תשמרו" (ויקרא כ"ו, ב')

כמה נאה לייחד מאמר זה לעילוי נשמתו הטהורה של רבינו, שקדושת השבת היתה ממוש חייו! פעל יום ולחם על קדושתה של השבת, וגם זכה להיוולד ביום שישי, ערב שבת קודש, ועל ידי זה לא הוכרחו לחלל עליו את השבת.

על רבינו זצוקל"ה, שנולד בערב שבת, נאה להמליץ את דברי הגמרא (שם, שבת קנן): "מי שנולד בערב שבת יהיה מחזר אחרי המצוות" ופירש רש"י: "שכן דרך ערב שבת לחזר אחר מצוות שבת". כזה היה רבינו, שחיזר אחרי מצוות השבת כל ימי חייו!

אמרו עליו, שבאותם הימים אחרי שיצא ממצרים, הפליג לאיטליה, ושם נאלץ להמתין ולהתעכב הרבה, מפני שלא מצא ספינה שלא מפליגה בשבת. ורק כעבור שנה, נודמנה לו ספינה שלא תפליג בשבת, ורק אז עזב את איטליה, ועלה לארץ הקודש!

כמה וכמה תקנות חשובות ונחוצות, תיקן רבינו למען קדושת ושמירת השבת, בכל מדינה ומדינה, ובכל עיר ועיר. בבואו מצריימה, נחרד לראות שבימים הנוראים, בימי ראש השנה ויום הכיפורים, בתי הכנסת הגדולים שבעיר משמיעים את התפילה על ידי רמקולים, ואף הרב הראשי מטעם המלכות, נואם מידי שבת בשבתו ברמקול, ואין פוצה פה ומצפצף. ומשראה כל זאת, שינס מותניו וביטל מנהג זה, עד שנתקבל דבר האיסור בצורה מוחלטת בכל מדינת מצרים.

בביקורו בארצות הברית, הבחין שהנשים הבאות לבית הכנסת ביום שבת, נושאות תיק על כתפיהן, כאילו איסור הוצאה ברשות הרבים אינו קיים כלל. לכן הורה לרבנים הסרים למשמעתו, לעשות עירוב רשויות בניו ג'רסי כדת וכדין, ולא רק למי שרצה להחמיר בזה, וכן פעל והורה לבני הקהילה בלוס אנג'לס (עי' "בי"א ח"ט או"ח סי' ל"ג).

וכאן בארץ הקודש, לפני כחמישים שנה, רבים היו מקיימים חתונות במוצאי שבת. רבינו העלה חשש, שמא מפני גודל ההכנות לקיום החתונות, יגרם חילולי שבת לעובדים, ועל כן טרח ובהפתעה לכמה אולמות, ואכן נוכח לראות שמכינים את התבשילים ושאר צרכי החתונה בעצם יום השבת! רבינו עמד בפרץ, ובעת שכינה בתפקידו כרבה הראשי וראב"ד של תל אביב, תיקן שרושמי הנישואין ברבנות לא יקבלו חתונות למוצאי שבת בשום אופן, והורה שלא יערכו נישואין במוצאי שבתות.

בעלי האולמות וחברי המועצה הדתית, ניסו להתנגד לתקנה זו, ורצו לפנות לבג"צ לערער על הוראה זו, בטענה שנגרם להם הפסד ממון רב. רבינו זצוקל"ה בחכמתו הניח את דעתם, זימן את כולם ללשכתו, וסיפר להם כי כבר הורה לרושמי הנישואין, להתיר לספרדים להינשא אחרי ל"ד בעומר עד שבעות, וכן מ"ז בתמוז עד ר"ח אב כפסק מרן השו"ע, שעד אז לא היו מניחים לערוך חופות בזמנים אלו גם לספרדים, ועל ידי זה נחה דעתם של בעלי האולמות, ומכח תקנה זו, בכל ערי הארץ התבטלו עריכת נישואין במוצאי שבתות, עד עצם היום הזה.

עוד דבר גדול הכתוב בספר 'תולדות האדם' על רבינו הגדול זצוקל"ה שהנהיג לחיזוק שמירת השבת - מנהג יציאת השבת לפי שיטת רבינו תם לחומרא! בכל עת עורר ותבע רבינו בשיעוריו הרבים, שחשוב ונכון לנהוג לחומרא, כדעת רבינו תם ביציאת השבת, מפני שרבים מהפוסקים סוברים כדעת רבינו תם, ועל צבאם מרן ה'שלחן ערוך' שקיבלנו הוראותיו, והיה רגיל להוסיף, שהרדב"ז העיד שראה כדברי ר"ת בירושלמי. ובספרו 'חזון עובדיה' (שבת, ח"ב עמ' שע"ג) כתב: "וכל המחמירים בזה

הלה לדרך הישר. בכמה כינוסים למען השבת, נשא רבינו דברים בפני קהל עם ועדה, בנוכחות רבבות אלפי ישראל. בין היתר אמר (נדפס אחרי פטירתו בפתחה ל'חזון עובדיה', שבת, ח"ו עמ' ט"ו): "רבי ישראל סלנטר היה אומר: אם ישנה מכונית דוהרת ונוסעת בשבת על ידי יהודי בפרוץ, זה בגלל שיהודי כשר היושב בוילנא אינו מדקדק בפרטי הלכות שבת. רבותי! קודם שנבוא בדרישות לשמירת צביונה של השבת, הבה נחזק את השבת ונבצרה בחומותינו ובטירותינו, על ידי שקידה בהלכות שבת, ללמוד וללמד ולשמור ולעשות כמאמר חז"ל (ספרי, הובא בתוס' גיטין ח.). 'סמוך לפלטרין שלך לא כבשת ואתה הולך ומכבש בארצות אחרות', כך רבותי עלינו קודם להתבצר בשמירת השבת כהלכתה".

רבינו זצוקל"ה 'ברוך אומר ועושה', הנחיל לדורות תורה שלמה בענייני הלכות שבת וקדושתה, ובשיעוריו הרבים הורה ולימד לעם הלכות שבת על בוריין. פעם אחת, בעת שהיה רבינו דורש באחד מבתי הכנסת בנושא הלכותי קבוע תמידין כסדרן, באמצע השיעור, עבר רבינו מהנושא הקבוע, והחל לדבר בהרחבה במעלת השבת ושמירתה, ויהי הדבר לפלא. כעבור כמה שנים, הופיע בחור אחד בבית רבינו להזמין לחתונתו, וסיפר לרבינו כי בזכותו החל לשמור על קדושת השבת: "כאשר נקלעתי לשיעור, באותה עת שנכנסתי, עבר רבינו לדבר על עניין שמירת השבת. חשתי שדברי רבינו מכוונים ממש אלי, ונכנסו הדברים בליבי עד שקיבלתי על עצמי לשמור את השבת, וב"ה זוכה אני עתה להקים בית נאמן בישראל!" (ע"פ מלך ביופיו עמ' 191).

מעניין לציין עוד עובדה נפלאה, על תשוקתו של רבינו לכבד השבת במיני בשמים, ולהשלים על ידם מאה הברכות: לפני שנים אחדות באחד מערבי השבת, בעיצומו של החורף ביקש מבנו: "צא ותביא לי בבקשה מנטה שאוכל לברך עליה בשבת קודש". צמח המנטה הוא צמח עדין, בימות החורף הוא מתקשה לשרוד. בנו של רבינו יצא למרפסת לבדוק באדנית המנטה, אך לא מצא ולו ענף אחד. אבל רבינו לא הרפה, שב וביקש. וכך למשך שלוש פעמים, יוצא בנו לחפש אחרי צמח המנטה, ובליט ברירה שב בידים ריקות. או אז פנה רבינו למשמשו, וביקשו להביא לפניו את צמח המנטה לכבוד שבת, וכששב בידים ריקות, והסביר לרבינו שגם בנו וגם הוא חיפשו בכל כיוון אפשרי, ואין מנטה, רבינו הרהר מעט ואמר: "עכשיו יש מנטה!" וראה זה פלא, בני ביתו של רבינו יצאו שוב, ומצאו באמצע האדנית צמח מנטה המתנוסס לו לתפארת.

רבינו כתב במשך ימי חייו אין ספור דפים וגיליונות, שמהם יצאו ספרי הרבים, ועתידיים לצאת עוד ספרים נוספים, אך הפלא הוא שסיים את כתיבתו דווקא בהלכות שבת...

(מתוך הספר 'שלהבת יוסף ח')

ממחרת השבת סירב רבינו לקבל קהל, וזימן אליו את כל שלוחיו בכנסת (רבינו הורה "הוציאו כל איש מעלי") ואז פנה לחברי הכנסת וצעק בכאב רב: "תראו מה עושים כאן! תראו מה עושים כאן בארץ ישראל! רבינו הוסיף ואמר: "אתם לא יודעים מה עבר עלי כל השבת, זרקו לי את כל התפילות, אמרו לי 'אתה מתפלל בזמן שאתה עושה חילולי שבת'". אחר כך סיים רבינו בכאב עצום: "אם האחראי על כך לא יפוטר, אנחנו פורשים מהקואליציה!".

רבינו חרד מאד על כבודה של השבת, והיה אפוף צער ומכאובים על הפרצות שנפרצו בגדרותיה, ובמכתב אחר, במענה לשאלת רב בית הכנסת במעוז תל אביב, השיב: "על פי דין תורתנו הקדושה, אסור למי שמחלל שבת בפרהסיא, לשמש כשליח ציבור אפילו באופן ארעי, ואפילו אם עבר ועלה מורידין אותו, ואם סירב לרדת אין הציבור עונים אחריו 'אמן'". עם זאת, חשש רבינו מהלבנת פניהם של מחללי השבת, והוסיף במכתבו: "מן הראוי להודיע פסק הלכה זה, ליהודי המחלל שבת בפרהסיא, כדי לא לגרום לו אי נעימות והלבנת פנים, ואם בכל זאת ירהיב עוז לעלות לתיבה להתפלל כשליח ציבור, מותר להורידו, ואין בזה שום חשש אסור של הלבנת פנים ברבים, לאחר שהודיעוהו מראש, והוא הפסיד עצמו"...

רבינו תמיד אצר את נשקו רק לעת שלא יוכל להשפיע בדרכי נועם, כי למרות שהיה ראש הלוחמים למען שמו יתברך ותורתו, בחכמתו הרבה הצליח להשפיע יותר בתחבולות רצופות באהבה ודרכי נועם; סיפרו לי מגידי אמת, כי לפני כחמישים שנה כאב רבינו על כך, שבאחת השכונות בירושלים עיה"ק, מקום פלטרין של מלך, מחללים השבת על ידי משחק כדורגל ברחובה של עיר רח"ל. רבינו טיכס עיצה וכינס את רבני השכונה, והכריז על ייסוד 'שירת הבקשות' בלילות השבת בבית הכנסת המרכזי, בשילוב דרשות מרתקות, סביב שולחנות ערוכים, ולאחריהם תפילות השבת, שחרית ומוסף וקריאת התורה על ידי חזנים ומשוררים בעלי שם, וזאת כמטרה שעל ידי שייסוף ההמון ל'שירת הבקשות' בליל שבת, ביום השבת כבר יתעייפו וילכו לנום את שנתם. ואכן היה רבינו משתתף בעצמו בכל ליל שבת ב'שירת הבקשות' ואמירת דברי התורה, והגד הוגד לי מפי מגידי אמת שכך אירע לבסוף, שלבסוף ביום השבת היו כולם שרועים על מיטותיהם, אין פרץ ואין צווחה ברחובותינו...

כשהתגורר רבינו בעיר פתח תקוה, דרש שם ברבים על חליבה בשבת, והיה חוזר ומסביר לבני העיר, כי אסור ליהודי לחלוב פרה בשבת. היה שם יהודי אחד, שהיו לו כבשים ופרות והיה חולבם בשבת. פנה אליו רבינו, והסביר לו חומרת העניין. אך אותו אחד המשיך בשלו, לחלוב את פרותיו בשבת גם אחרי שרבינו התרה בו. אך פורץ גדר ישכנו נחש, כעבור ימים אחדים הכישו נחש ארסי, ומיד הובהל לבית החולים. רבינו לא אמר נואש, הלך לבקרו בבית החולים, השתתף בצערו ודיבר על ליבו לבל ישוב לכסלו, ומאז חזר

אלא לקחת המאכל ולא ללכלך המפה, בהזדמנות זו שאתם מוחלים לי, תמחלו גם לכל המשתתפים..."

זהירות של רבי הירשל קרויזר

בזמנו רכשו אנשי ירושלים קרקעות ליד קבר שמואל הנביא, ורשמו אותן על שמו. לאחר שיחרור ירושלים, הגיע לב"ד של העדה החרדית, וביקש שירשמו לפנייהם כי אין הקרקעות שייכות לו, ולא יבוא, חלילה, אחד מצאצאיו במשך השנים בטענה, שהוא יורש של הקרקעות. הוא לא הסתפק בהליכה של פעם אחת, אלא כמה פעמים הלך לב"ד, וביקש לראות איך רשמו הדברים בפרוטוקול.

כמו כן, היה נוהג שאם השתמש בשירותים של בית הכנסת, היה משלשל לקופת בית הכנסת כמה פרוטות.

היה נמנע מקבלת כספים מאנשי חו"ל שבאו להתברך אצלו, באומרו: "הם חושבים שברכותי מועילות, ואני חושש שיש כאן איסור גזל".

זהירותו של מרן הגרש"ז

היה נוסע עם אוטובוס לשיבה וחוזר עם אוטובוס. כשרצו לתת לו מונית סירב, באמרו שאין להשתמש עם כספי השיבה. עד שמצאו עצה, שאמרו לו: "הרי הנסיעות לוקחות לך זמן, עדיף שתישאר בשיבה עוד חצי שעה, ובתמורה לזאת ניתן לך מונית", על פשרה זו הסכים.

(מתוך 'מידות והנהגות טובות' עם עובדות מגדולי הדורות)

קצווי תבל, אני שואלו אם הוא מכיר משפחה בשם 'שטרנביץ'. לאחר מכן בקשתי, שאולי ינסו לאתר רשימה של פליטי הקהילה היא ומקום מגוריהם, אך לא השגתי מאומה.

"חיפשתי וחיפשתי ולא מצאתי. כמה עגמת נפש היתה לי מכך. כל פעם שנזכרתי בכך, לא הייתי יכול להירדם! הייתי חולה מזה! מחשבתי היתה כיצד אני אגיע לבית דין של מעלה, כשבידי חוב שלא פרעתי? והנה עתה, אני מוצא את שאר בשרו של שטרנביץ, זה שגמל עמי חסד, ויש בידי סוף סוף ההזדמנות לקיים מצוות פריעת בעל חוב! והיאך לא אשמח?!"

האורח המופתע סיפר, כי כל משפחת דודו נהרגה בימי השואה, והוא נותר יחיד שנשאר בחיים. מרן הגר"ז זצ"ל קם בשמחה, ואמר: "אם כך, אתה הוא הירושלמי". מיד חישב את הסכום שנלקח, ופרע את החוב.

זהירות של הרה"צ רבי אליהו לופיאן

הרה"צ רבי אליהו לופיאן, הלך פעם לקידוש של בר מצוה אחרי התפילה, ונשתהה שם עד סוף הקידוש, והיה לפלא: מה יושב כל כך הרבה זמן? לבסוף, כשכולם הלכו, ביקש שאמו של ילד הבר מצוה תבוא, שרוצה לברכה. אמר לה: "אני צריך לבקש מכם מחילה, כי בשעה שעשיתי קידוש ידי רעוד, ונשפך היין על המפה", והוסיף לה: "בהזדמנות זו, אני מבקש מחילה בשם כל האורחים, הרי המפה היתה כל כך נקייה ומסודרת כשבאנו לקידוש, ואח"כ כל אחד לקח המאכלים וטינף את המפה ללא צורך, שהרי לא היו צריכים

סיפור נפלא ביותר שמעתי מבנו של מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, כשהתארס: הרבנית אברמסקי ע"ה סיפרה, מדוע היא מקפידה באדיקות, להכין את כל צרכי השבת כבר ביום חמישי

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

בתלמודו. הוא היה מגיע להיכל הישיבה בשעה שמונה, לאחר סעדת ליל שבת, ולומד ברציפות עד השעה שתיים לפנות בוקר! זה היה 'העונג שבת' שלו!

על דודי, עמוד ההוראה מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, סיפרו, שהיה נמנע מלאכול חמין בשבת קודש. היו שבתות שטעם מהחמין רק מעט, כדי לצאת ידי חובה ותו לא, והיו שבתות שיצא ידי חובת חמין בכוס תה, כדי שכובד המאכלים לא ימנע ממנו מלהיות עירני בשבת אחר הצהרים. הוא יישם בפועל את הידוע, שהשבת נועדה בעיקרה, כדי לנצלה עד תום ללימוד התורה הקדושה!

אלו הן מעט דגמאות מאלפות, לדמויות הוד שדאגו שהשבת תתענג מהם! כאשר היה אבי מורי שליט"א בחור צעיר, הזדמן לו לשבת שבת בהיכלה של ישיבת 'חברון' בירושלים. שם נודע לו, כי מדי ליל שבת קודש לאחר הסעודה, מתקים ועד מוסרי בפני הבחורים המובחרים של הישיבה, מפי ראש הישיבה, מרן הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל. אבי שחפץ מאד לשמוע לקח מפי אחד מבחירי מרביצי התורה, הסתיר את עצמו בין הבחורים, ונכנס אל הועד בהיחבא.

רבי יחזקאל עמד בשיחתו על באור הפסוק: "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם ברית עולם", וחדש, שמהלשון 'ושמרו' למדים אנו, שהקדוש ברוך הוא נתן לנו כביכול תפקיד של 'שומר', לשמור על המתנה היקרה שהעניק לנו.

והוסיף לחדש ולדמות את הדבר לענין מצה בפסח, שנאמר בתורה (שמות י"ב, י"ז): "ושמרתם את המצות", וחז"ל למדו מכך שיש לשמר עליהן שלא יחמיצו (ראה פסחים לח, ב ועוד), כך צריך האדם 'לשמור' על השבת, להיות כל השבוע עם עין פקוחה עליה, לא להסיח דעת ממנה, מקדושתה ומרוממותה!

רבי יחזקאל היה מאד נרגש מחדוש זה שהבזיק במחו, וחזר על הדברים בלהט ובהתרגשות רבה שוב ושוב...

למחרת בבוקר, כאשר עברו הבחורים לאחר התפלה לאחל 'א' גוטען שבת' לאם הישיבה - הרבנית סרנא ע"ה,

התענינה הרבנית אצל הבחורים: "מי מכם השתתף אמש בועד של ליל שבת?" "מה יום מיומים?", התפלאו הבחורים, "מה מיוחד השבוע יותר מכל שבוע, שהרבנית מתעניינת מי השתתף בועד?"

הישיבה הרבנית: "אני שואלת הפעם, משום שהבחנתי במהלך הלילה האחרון, כי בעלי ראש הישיבה מתקשה להירדם מחמת התרגשות האופפת אותו. וכששאלתי אותו על פשר ההתרגשות, הסביר לי כי אמש בוועד, התחדש לו חדוש עצום, ובגיננו אין הוא מסוגל להירדם. לכן מעוניינת אני לשמוע מה החדוש המיוחד שבעלי כה נרגש ממנו..."

בימי האחרונים של מרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל, עבר ניתוח סבוך. אחרי הניתוח קבל את מזונו באינפוזיה אל תוך הורידים, ומשום כך לא בא לפיו כל אוכל או משקה, והיובש הציק לו מאד. הציע לו הרופא המטפל סוכריה למציצה לשם הקלה, אך הוא, במקום לקחתה לפיו הניחה בצד, מדוע? משום שהיה זה ביום שישי שחרית: "אשמור את הסוכריה לכבוד שבת", אמר.

כבוד השבת שהציל את הריב"ז מגזר דין מות

סיפור מרטיט ונפלא ביותר, שמעתי מהרה"ג מנחם עזרא אברמסקי זצ"ל, בנו של מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל בעל ה'חזון יחזקאל': לדבריו, כבר מילדותו היה רגיל לראות את אמו הרבנית ע"ה, נוהגת להכין את כל צרכי השבת כבר ביום חמישי. תמיד כאשר היו נכנסים הביתה בליל המשך בעמוד 13 <<<

"את שבתתי תשמרו" (ויקרא כ"ו, ב')

במסכת ביצה (טז, א): "כך אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: 'משה, מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש לתנה לישראל, לך והודיע אותם'. מכאן אמר רבן שמעון בן גמליאל: 'הנותן פת לתינוק צריך להודיע לאמו!'".

רש"י מפרש הטעם: "צריך להודיע את אמו - לעשות לו אות וסימן, שאם יאכלנו קודם שיבוא לאמו - תראה את האות ותשאלנו: 'מי עשה לך כך?' והוא יאמר: 'פלוגי, וגם נתן לי פת', ומתוך כך ידעו אביו ואמו שהוא אוהבם, ותרבה אהבה ורעות בישראל".

מדברי רש"י אלו, למדים אנו מהי תכלית השבת ונתינתה כמתנה לישראל. היתה זו מחווה של אהבה והוקרה מיוחדת של הקדוש ברוך הוא כלפינו,

שנדע ונרגיש שהוא אוהב אותנו.

"כי אות היא ביני וביניכם לדרתיכם לדעת כי אני ה' מקדשכם". ולכן הצטווה משה ללכת ולהודיע על המתנה הזו, משום שעיקר עניינה של המתנה היא, שהמקבל ידע מיהו הנותן ומהו ערכה.

הגאון האדיר רבי ישראל זאב גוסטמאן זצ"ל, ראש ישיבת 'נצח ישראל' רמ"ל, משרידי דור דעה היה, מן הבוודים אשר נותרו לפליטה מעולם הישיבות המפואר של אירופה שלפני המלחמה. שקדנותו המבהילה וגדלותו בתורה, היו למעלה ממושגי דורנו. אם בכל ימות השבוע שקד על התורה בהתמדה עצומה, בשבת קודש היה מוסיף על התמדתו עד קצה גבול היכולת.

קביעות מיוחדת והנהגה מופלאה היתה לו, שלא לעשות קדוש בליל שבת קודם שסיים מסכת מן התלמוד

בבבלי. לשם כך היה לומד ביום שישי מסכת שלמה מתחילתה עד סופה! וכמדומה שבדרך כלל עסק במסכת ביצה.

בליל שבת לאחר הסעודה, נהג ללכת לכותל המערבי. לאחר מכן התיישב ללמוד, והגה בתורה כל הלילה ממש עד תפילת שחרית, כשראשו נשמט מדי פעם על השולחן מרב עייפות. לאחר סעודת היום שוב חזר לתלמודו, באמרו: "איך אפשר להפסיד את קדושת השבת ולהעביר את הזמן בשינה?"... כך ארע פעמים רבות, שהרב גוסטמאן נותר ער מכניסת שבת עד ליציאתה, בלא לתת שינה לעיניו ותנומה לעפעפיו!

דודי, הגאון רבי אליעזר פלצינסקי זצ"ל, ראש ישיבת 'בית אריה', ספר כי בתקופה מסויימת תינה בפניו מרן הגרי"ז הלוי מברסקי זצ"ל את סבלו, בכך שקשה לו להרדם בלילה, למרות כדורי השינה שנוטל. לדבריו, הוא ישן טוב רק כשחוטפת אותו שנה, אבל כששוכב לישון הוא מתקשה להירדם.

כיון שהזכיר את התרופות שנוטל כדי להרדם, ניצל רבי אליעזר את ההזדמנות, ושאל כיצד הרב נוהג בשבת? תשובת הרב מברסקי היתה מופלאה: "שבת איז אין גאנצן אנדערע זאך!..." ["שבת זה משהו אחר לגמרי!..."].

סתם ולא פרש.

לפני עשרות שנים, זכו הבחורים בישיבת פוניבז' לראות בכל ליל שבת, את הגאון רבי פינחס שרייבר זצ"ל, לימים גאב"ד אשדוד ודיין בבית דינו של מרן הגר"נ קרליץ שליט"א, שהיה ידוע כשקדן עצום, שלא פוסק מלהגות

בזמן שבית המקדש היה קיים, הרי הקרבן היה עולה כסף, אז היה מחירון: המיליונרים יכלו להביא פר, אבל אני - הייתי רוצה, אך לא יכול להרשות לעצמי... אז הייתי מביא אייל או כבש או עז... ומי שלא יכול היה - הביא מנחה... והיו כאלו שגם מנחה לא היו יכולים להביא...

הרכבת לירושלים יוצאת לדרך, יחד עם לומדי דף היומי 'קדשים'...

הבאה... תחכה למשנה הבאה, ואז אנחנו מתחילים נושא חדש-חדש, שאין לו שום קשר לנושא הקודם... כמדומני שבשביל לומדי 'דף היומי', הנתון הנקודתי הזה מאוד מאוד קריטי ומשנה, אז מצוה להעביר את המסר הזה... כמוכן בצירוף גודל וחשיבות העסק בתורת 'קדשים' שיש בו סגולה; סגולה אמיתית לישועות! סגולה שכבר נמסרה לאברהם אבינו בברית 'בין הבתרים' במיוחד לדור הגלות...

ואגב: במאמר מוסגר, תשמע וורט: כתוב "ונשלמה פרים שפתינו...", והשאלה הנשאלת: למה דווקא פרים?? והרי יש גם כבשים ואילים ועיזים ואפילו מנחות שאפשר להקריב??

והתשובה היא: בזמן שבית המקדש היה קיים, הרי הקרבן היה עולה כסף, אז היה מחירון: המיליונרים יכלו להביא פר, אבל אני - הייתי רוצה, אך לא יכול להרשות לעצמי... אז הייתי מביא אייל או כבש או עז... ומי שלא יכול היה - הביא מנחה... והיו כאלו שגם מנחה לא היו יכולים להביא...

(אם זה מרוב עניות או שהם היו טמאים), ולאנשים האלו לא נותר אלא ללכת לכותל!!! לכותל הדמעות... שהוא היה המקום הקרוב ביותר לקדה"ק, ושם הם היו מתפללים ובוכים על זה ש"אין אנחנו יכולים...". אין לנו כסף... כל זמן שבית המקדש היה קיים! אבל היום? לא תאמינו... מבחינה מסוימת אנחנו נמצאים במצב יותר טוב... כי היום, שלדאבוננו, הקרבנות לא עולים כסף כי...כי... ה'נשלמה' הוא רק ב'שפתינו'... אה? אם אתה כבר משלם בשפתיים... ואתה לא צריך לשלם כסף... אז אל תהיה קמצן!! אם תקריב מנחה, אם זה לא עולה לך כסף, אז מה

אכפת לך כבר להקריב פר?? לכן "ונשלמה פרים שפתינו!!" דווקא פרים!!! למה לא?? לא עולה יותר כסף?

אתה שומע?? בזמן שבית המקדש היה קיים היה הכותל המערבי! הכותל היה מיועד עבור מי שלא היתה לו אפשרות להקריב... אבל היום?? אבל היום זה לא עולה כסף... השערים פתוחים... הדלת של בית המדרש פתוחה... מסכת 'פסחים' פתוחה לרווחה בדף ב'. וכלל ישראל פותח את ידיו ומזמין אותך לשלם פרים!!! הכל בחינם!!! תורה מונחת בקרן זוית... לא עולה כסף... כל הרוצה יבוא ויעסוק בסדר 'קדשים'... יש לך הזדמנות להקריב כמו המיליונרים הגדולים ביותר... כותל המערבי מיועד בעיקר עבור אלו, שלא מתכננים להתחיל ללמוד סדר 'קדשים'... הם צריכים להמשיך להגיע לכותל העניים... לעמוד מול כותל הדמעות ולבכות: 'אנא ה'... לא זכינו להקריב קורבנות... אז לכה"פ, באנו עד המקום הכי קרוב שאפשר להגיע, אבל מי שמתחיל בשבוע זה סדר 'קדשים'?? הוא לא צריך את הכותל... הוא נכנס בשער ה'מזרח', ומקדיש פרים בפתח העזרה... ועומד וסומך בכל כוחו וזוכה להקריב מידי יום פרים!!! חבל... חבל לחמץ כזו הזדמנות... הרכבת יוצאת לדרך לכיוון ירושלים!!!

(אז נדברו' פרשת אחרי-קדושים תשע"ח)

בשבוע שעבר רבות אלפי ישראל החלו בלימוד סדר 'קדשים'... רק לחשוב איזה רעש גדול יש בשמים מעצם העניין... זו הזדמנות! זה סוג של פרשת דרכים! אפשר לקפוץ על העגלה... רק לשבר את האוזן: לדעת שו"ע הרב (שהוא נחשב מרא דשמעתא בהלכות ת"ת, שהרחיב בהלכות אלו בשר"ע שלו), הרי סדר קדשים הוא הראשון בסדר עדיפויות ביחס לשאר חמשה סדרי משנה, ולמה?? משום שבכל ששת הסדרים יש מצוות תלמוד תורה, ואילו בסדר 'קדשים' ישנה נקודה נוספת: היו גדולי עולם שחיבבו מאוד את לימוד סדר 'קדשים', משום שהוא עסק התורה בגופי תורה גמורים!!!

מה הכוונה?? ברוב הש"ס, חלק נכבד מהתורה שבעל פה עוסק סביב תקנות חכמים, גם מסכת שבת, הרי תשעים אחוז ממנה עוסק באיסורי 'שבות' ובמוקצה, שכל זה דרבנן, ואילו סדר 'קדשים' כל כולו מקשה של גופי תורה!!! כל דף במסכת 'זבחים', כולו מלא וגדוש בדרשות גמורות בתיבות התורה!

זו תורה שבעל פה שנושקת לתורה שבכתב! יש טהרה מיוחדת בעסק התורה של תורת הכהנים (תורת כהנים ומסכת זבחים זה היינו-הך... אפשר לומר שבגדול, אין כמעט קטע בתורת כהנים שלא נכתב במסכת זבחים מנחות...). עכשיו הערה נחוצה. מצוה לפרסם: מצד אחד, בסדר 'קדשים' יש משהו קצת מלחיץ... זה נשמע מושגים לא כ"כ מוכרים... הרבה פוסקים ודרשות... אבל מצד שני תתפלא לשמוע... יש משהו בסדר 'קדשים' יותר קל וברור מכל הש"ס... ולמה? שלמה המלך ממשיך את סדר 'קדשים' ליעשת שן! מה הקשר בין סדר 'קדשים' ליעשת שן? אומר רש"י בשריר השירים: "נראית חלקה כעשת

שן והיא סדורה דקדוקים רבים, גזירות שוות ובנין אב וקלים וחמורים" - יש משהו חלק ומסודר בסדר 'קדשים'! ולמה?

כי סדר 'קדשים', בניגוד לשאר סדרי משנה, מבוסס על המון גופי תורה!!! זאת אומרת: בגדול, בממוצע, כמעט כל דף במסכת 'זבחים' פותח נושא חדש בפני עצמו, גוף תורה חדש, שאנחנו מתחילים אותו היום וגם מסיימים היום... זהו... סיימנו עם השן הזו... מחר עוברים לשן הבאה... בשאר ששה סדרי משנה זה לא עובד ככה... ברגע שפתחת מסכת יבמות, נפתחה פה מערכת אחת שיש לה פרטים, השלכות ותולדות, שמשתרעות על פני כל המסכת (פחות או יותר...), ברגע שפתחת מסכת ב"ק, יש כותרת אחת שקוראים לה 'ד' אבות נזיקין', שאנחנו הולכים לפגוש אותם במשך כל המסכת... (בשביל עיון זה מצוין... זה כל העקשען... אבל בשביל 'דף היומי', לפעמים זה מדכא, כי מי שחלם בתחילת מסכת יבמות, ולא התחיל אותה על רגל ימין, יכול להמשיך לחלום עד סיומה...).

אבל ב'קדשים'?? קדשים זה 'עשת שן'!!! בימים אלו עוסקים בסוגיית 'שלא לשמה'... (זה אמנם, יחסית, אחת הסוגיות היותר כבדות, זה וסוגיית פיגול פרק ג'), אבל היא מתחילה ונגמרת ב-12 דפים הקרובים... ואח"כ אין! נגמר! עברנו לשן הבאה... אם בשן הראשונה נרדמת, לא נורא... תצטרף לשן

גשמים עזים ניתנו על מנהטן, רוחות וסופות קשות. השלג הצטבר בכל מקום, וגם בתוככי הסדק המתרחב במגדל... מיד אחרי הסופה, הוציאו הרשויות 'צו סגירה' למגדל, עד תיקון בעיות היציבות שהתגלו בו. מאות אלפי דולרים ירדו לטמיון

כשיהודי יודע וחש שיש בורא לעולם, ובכל רגע הוא רואה ובוחר את כל פעולותינו ומחשבותינו הרבה יותר קל לו להתמודד בעתות ניסיון

הנאורות המתקדמת ביותר אינה מועילה, ואתם עלולים להגיע למצב שתהרגוני!

לאחר שביאר את רעיון הדברים, עבר למסר העולה מהם: "ישנם הרבה אומות ועמים בעולם, מהם שיכולים להיחשב נאורים, מתקדמים ומשכילים, יתכן שתרחבתם טובה והוגנת. אך בלי יראת שמים, בלי 'יראת אלוהים' - ברגע אחד הם עלולים להפוך לחסרי תרבות, ארצם יכולה להפוך למכונת מוות והרס אכזרית ונוראה. רק יראת שמים, היא המגינה היחידה על האדם מלהפוך לכוזה, רק היא מונעת את הפיכת האדם לחסר צלם אנושי."

רק כמה שנים אחר כך, כשגרמניה המשכילה והנאורה הפכה למפלצת מוות אכזרית במיוחד, הובנו דבריו היטב והתחוורו משמעותם. כי אותה מדינה 'תרבותית' בה נאם את נאומו, הפכה למלכודת מוות אכזרית. אותם אנשים שהתהדרו בהיותם שוחרי צדק הגונים - היו גדולי הרוצחים בהיסטוריה! ברוך הוא אלוהינו שבראנו לכבודו, והבדילנו מן התועים! אנחנו זכינו בכפליים! בראשונה, זכינו לקבל את מתנת מצוות ה'יראת שמים', שהיא מצות עשה - אחת משש המצוות התמידיות שחובתן בכל רגע, המזכה אותנו בשכר נצחי. וזכינו גם, שהמתנה הזו מגינה עלינו ושומרת עלינו לעמוד מול ניסיונות, להתמודד מול קשיים, ולהישאר חיילים נאמנים בצבא ה' הנלחמים נגד היצר ומנצחים, בכל עת ובכל מצב.

יראת שמים היא הכלי הראשוני, הבסיסי. כי כשיהודי יודע וחש שיש בורא לעולם, ובכל רגע - הוא רואה הכל ובוחר את כל פעולותינו ומחשבותינו, ואין נסתר מנגד עיניו - הרבה יותר קל ליהודי להתמודד במצבי קושי ובעתות ניסיון.

רבים הכלים והדרכים, להגיע לאותה יראת שמים נכספת. מהם כסגולה ליראת שמים - כמו הכיפה היקרה שלראשנו, ומהם ככלים מעשיים להגברת יראת השמים, כמו דקדוק והקפדה על ההלכות בלי פשרות. עם שניהם יחדיו נוכל לזכות להיות בעלי יראת שמים בשלמות!

עסקה כסיכון גבוה...

היה זה בבית מדרש חשוב במונסי שבארצות הברית, בו התכנס קהל גדול לשמוע דרשה בנושא 'העסקים בראי ההלכה', מפי הגאון רבי עזריאל טאובר שליט"א, מפיו שמענו את הסיפור. סמוך למועד ההרצאה נכנס לבית המדרש איש עסקים אמיד והצטרף לקהל המקשיבים.

השורה התחתונה של הדרשה הייתה ברורה: 'גם אם איש לא יידע ולא יתפוס, יהודי אומר רק את האמת, אינו מתחד ואינו מסתיר. זו יראת שמים בסיסית, כי בורא עולם יודע היטב מה בלבו של כל אחד, ואלו סודות הוא מסתיר משותפיו העסקיים... אסור להציג מצג שווא, צריך להיות אמיתי. זו הוראת התורה!'

בדיוק באותו יום, בשעת בוקר מוקדמת, חתם איש העסקים האורח עסקת ענק למכירת אחד המגדלים שבבעלותו, בסכום של לא פחות מארבעים מיליון דולר! רק לפני כמה שעות קיבל לידי דמי קדימה בסך רבע מיליון דולר, אך לאחר דברי הרב - חש האורח כי הדברים כוונו ישירות אליו, והחלו נוקפים אותו ייסורי מצפון...

הוא קרב אל הרב, והחל בהקדמה: "כבוד הרב, לא מכבר זכיתי לחזור בתשובה ולהתקרב לאור היהדות, ולאור זאת אינני בקי מספיק... אני איש עסקים ידוע ומצליח ב"ה, ואף זכיתי להחזיק על חשבוני חלוקת אוכל לנוקקים מדי שבוע, כמו גם פעילויות תמיכה רבות ונוספות...ראה נא כבוד הרב, אחרי דבריך, יש לי שאלה. בדיוק היום חתמתי עסקת ענק, מכרתי את אחד המגדלים המשך בעמוד הבא <<<

הרה"ג רבי אשר קובלסקי שליט"א

"יראת מאלוקים" (ויקרא כ"ה, ל"ז)

אחת המתנות היקרות ביותר בהן זכינו, נחשפת לעינינו בפרשת שבוע זה. מתנה ייחודית ועוצמתית במיוחד, בזכותה אנו יכולים לעבור את התמודדויות החיים בהצלחה, ולהישאר מוגנים ושמורים גם מול הניסיונות המתחדשים עלינו כל העת. למעשה, היא מנהלת לנו חיי איכות, מלווה אותנו 24 שעות ביממה, 365 יום בשנה, במשך מאה ועשרים שנות חיים...

זוהי מתנת 'יראת שמים', המוזכרת בפרשת השבוע במילים 'יראת מאלוקים'. פירושו של דבר, שבכל מצב ומול כל התמודדות, יהודי ירא מאלוקים, הוא ירא לעשות מעשים שאינם ראויים, שאינם עולים בקנה אחד עם מצוות בוראו, כי הוא חש שבורא עולם משגיח עליו בכל עת, והוא רואה ומבחין בכל פעולותיו, מעשיו ומחשבותיו. בזכות ההבנה הזו, אנו יכולים לנהל את אורחות חיינו אך ורק לפי מה שציווה אותנו בורא עולם, מתוך יראה ודאגה לכבוד שמים ראוי.

שנים ספורות לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה, הוזמן הגאון רבי אלחנן וסרמן הי"ד,

לנאום בכינוס רבנים שנערך בגרמניה. דבריו הפליאו את השומעים, שלא הבינו את הנבואה העולה מהם... רק שנים ספורות אחר כך, כשהאמת המרה התגלתה, לפתע הבינו כולם למה התכוון בדבריו כמה שנים קודם לכן...

את דרשתו פתח בשאלה על לשון הפסוק בפרשת וירא, מדברי אברהם אבינו, בהסבירו כי המצרים חסרי יראת אלוהים

ונטולי מצפון במעשיהם. הוא משתמש במילים: "רק אין יראת אלוהים במקום הזה והרגוני..." - ונשאלת השאלה - מה משמעות המילה 'רק'? הלא אברהם התכוון לומר, שכיוון שאין יראת אלוהים - עלולים להורגו. לשם מה פתח במילה 'רק'?

וביאר באופן נפלא: אברהם אבינו, בבואו למצרים, ביקש לומר בפשטות: יתכן שאתם - המצריים - אנשים טובים ונאורים, משכילים ומתורבתים, אך למרות זאת אינני יכול לסמוך עליכם כי 'רק' דבר אחד חסר לכם: יראת אלוהים, ההגנה של יראת שמים. אלא שהחיסרון הבודד הזה הוא משמעותי ומפחפח: כי בלי יראת שמים - גם התרבות האנושית ביותר אינה מגינה, גם

טיפול במלכודת. לך עם העסקה עד הסוף, אל תיבהל מסיפורי הסדקים... עשית עסקה טובה, קנית מגדל במחיר מציאה - תישאר איתה עד הסוף, על אפו ועל חמתו של המוכר!"

באותו יום, נחתה על שולחנו של המוכר הודעה קצרה מהרוכש: "אני ממשיך בעסקה, אני יודע על הסדק אך לא נרתע. אנחנו ממשיכים בעסקה ככתבה וכלשונה, ללא שום שינוי!"

המוכר מביט בהודעה, ולרגע בוהה בה בחוסר אמון. הנסתרה עליו בינתו של הרוכש? האם אינו מבין את המשמעות של סדק לאורך 14 קומות מהמגדל? הרי זה מסכן את יציבות המגדל כולו, ודורש השקעת משאבים אדירה כדי להציל את המגדל ולבססו כראוי. מדוע הוא מבקש להמשיך בעסקה הלא מוצלחת שביצע גם אחרי שהנתונים ברורים לו?

אך אם בכך בחר - ניחא, לו יהי כן. כבר ביום המחר, המשיכה העסקה להתקדם כמוסכם...

עברו שלושה חודשים, והגיעו ימי החורף. גשמים עזים ניתכו על מנהטן, רוחות סערה וסופות קשות. השלג הצטבר בכל מקום, וגם בתוככי הסדק המתרחב במגדל...

מיד אחרי הסופה, הוציאו הרשויות 'צו סגירה' למגדל, עד תיקון בעיות הבטיחות והיציבות שהתגלו בו. מאות אלפי דולרים ירדו לטמיון בגין השבתת המגדל, מיליוני דולרים נוספים נאלץ הרוכש להשקיע בייצוב מחדש ושיפוצו כמקדם. אך לא היה לו למי לבוא בטענות ומענות - הן המוכר דיווח על הסדק ללא כחל ושרק, יידע אותו עליו ועל נזקו...

ואילו המוכר - למד להבין את הברכה הטמונה ביראת שמים. בלעשות את מה שהתורה מצווה, גם אם זה נראה לא הגיוני, גם אם על פניו נראה שיפסיד מהמהלך. ההליכה עם הוראות התורה בלי התחכמויות - הצילה אותו מנזק כספי עצום, והביאה את הברכה לביתו!

עמידה בהלכות ודקדוק והקפדה עליהן בלי פשרות - היא אחד הכלים המרכזיים להטמיע יראת שמים בליבנו. ההקפדה על כל הלכה, בלי לעגל פינות ובלי לחפש קולות - היא העומדת לנו ומותירה את יראת השמים שלנו חזקה ואיתנה. אם איננו יודעים את דבר ההלכה באופן ברור - זה הזמן ללכת ולשאול שאלת רב, לקבל את הכרעת התורה ולנהוג על פיה.

כשיהודי חי על פי דרך התורה, כשהוא מקפיד על דבר ההלכה בלי פשרות, הוא זוכה להיות בעל יראת שמים, וגם זוכה בברכה ובשפע עושר ואושר!

(מתוך הספר 'פניני פרשת השבוע', הר' קובלסקי)

שבבעלותי לאיש עסקים נוכרי. הלה לא הצליח לגלות, כי בין הקומה ה-30 לקומה ה-44, ישנו סדק מסוכן המאיים על יציבות המגדל כולו... יתכן, כי לו היה יודע על כך - לא היה רוכש את המגדל במחיר הזה..."

לסיום, סיכם עד כמה השאלה הרת גורל: "ראה נא כבוד הרב - השאלה היא גורלית לא רק עבורי, כי אם אני מבטל את העסקה לא אוכל לסייע לנזקקים, כל החדש שלי מוטל על כף המאזניים... לפיכך, אני שואל את כבוד הרב, האם עליי לדווח על הסדק לרוכש המגדל - ולהסתכן שהעסקה תבוטל, או שאני יכול להמשיך לשחק 'ראש קטן', כלא יודע ולא מכיר?"

הרב טאבור התרגש לנוכח הכנות, והתפעל מהמסירות להפסיד הון תועפות כדי להישאר ירא וחרד לדבר השם, ולנהוג בעסקיו על פי ההלכה. אך לגופה של שאלה, לא מצא מקום להקל: "תראה, יהודי ירא שמים, צריך לנהוג בכל תהלוכותיו על פי דרך התורה, ללא כחל ושרק. במקרה הזה אין ברירה - אלא להתקשר לרוכש להודיעו על הסדק שבמגדל. ההשלכות של זה לא משנות את צו התורה!"

האיש הוכה בהלם, אך יראת השמים שבו לא נתנה לו לנהוג אחרת. על אתר יצא למשרדו, וכתב לרוכש מכתב ארוך, בו הוא מספר על הסדק שיש במגדל ומסביר עד כמה הוא מסוכן, וכמובן - מעניק לרוכש את האופציה לפרוש מהעסקה, תוך החזרת דמי הקדימה במלואם.

הרוכש קרא את המכתב, ועינו התעגלו בהלם. הוא אמנם לא ידע על הסדק המדובר, אך יותר מזה - הגילוי היה מוזר בעיניו. מה מניע את המוכר להודיע לו על כך? למה דווקא עכשיו? מה התחדש בסדק המדובר שלא היה ידוע לפני יום - יומיים?

החליט הרוכש להתייעץ עם עורך דינו, ואף עורך הדין הצטרף לתמייה הרבה. הם התקשרו למוכר בניסיון לדלות עוד פרטים, אך המוכר פטר אותם בסתמיים כי החלו בלבו נקיפות מצפון, ורק ביקש כי יחזרו אליו עם תשובה במהירות...

עורך הדין והרוכש החלו להעלות השערות. לבסוף, נייער עורך הדין כמתוך חלום, משהו נצנץ במוחו. "תשמע לי", לחש באוזני הרוכש, "אני הבנתי מה קורה. הרי אנחנו קנינו את המגדל במחיר כדאי ומשתלם במיוחד, הלא כן?" "אכן כן", הנהן הרוכש בראשו. "תשמע לי, כנראה זה הסיפור: חמש דקות אחרי שחתם את העסקה, החל המוכר לפקפק בכדאיותה עבורו. לפתע הבין כי מכר לנו את המגדל במחיר זול מדי... לכן הוא מבקש לחזור בו מהעסקה, ומספר לנו סיפורים על סדקים... אם לעצתי תשמע", סיכם עורך הדין, "אל

שמירת שבת וכדומה, ובאם יסתלק, תשאר העיר בלי מגן ושומר ראוי על צרכי הדת שלה. בית הדין דנו בתוכן טענתו, והכריעו שטענה זו אינה מספקת דיה, משום שגם רב אחר שימונה במקומו, יוכל לפעול כמותו באותה מתכונת, ואין חובה משום כך להשאיר דווקא אותו בחיים.

"שוב שאלוהו בבית דין של מעלה, אם יש לו זכות נוספת ללמד על עצמו? והשיב הרידב"ז שהוא עוסק כעת באמצע חבורו 'נמוקי הרידב"ז' על הירושלמי, ובאם יסתלק מן העולם בטרם עת, לא ישלם החבור. שוב דנו בבית דין על טענתו, והכריעו שגם טענה זו אינה מספקת להשאירו בחיים, כיון שיכולים גם תלמידי חכמים אחרים להשלים את החבור.

"בשלב זה הודיעוהו, כי ניתנת לו כעת אפשרות אחרונה ללמד זכות על עצמו. לאחר שהרהר הרידב"ז ממושכות, אמר בבטחה: "הבה תחפשו בכל העולם, אם ישנו בית שמכבדים בו את השבת כמו בביתי! והראיה לדברי היא, עצם העובדה שכבר ביום חמישי כל צרכי השבת ערוכים ומסודרים בביתי לכבוד שבת!"...

"שוב ישבו ודנו חברי בית הדין בטענתו בכובד ראש, ואכן הסכימו עם הטענה, כי אכן אין בית שמכבדים בו את השבת כמו בביתו של הרידב"ז, ומחמת טענה זו זכה בבית הדין ופסקו דינו לחיים.

"בשלב זה", אמר הרידב"ז לבני משפחתו, 'הקצתי מחלומי'. וכאן פנה הרידב"ז לילדיו בבקשה: 'הנה שומעים אתם כמה חשיבות מייחסים להנהגה זו בשמיים, על כן מבקש אני מכם ומכל צאצאי, להשתדל לקבל על עצמכם גם כן, להקדים ולהתכונן לשבת כמה שיותר מוקדם, שהוא בכלל כבוד שבת!..."

"כנכדתי של הרידב"ז", סימה הרבנית אברמסקי את דבריה, "משתדלת אני להקפיד בכל עוז לקיים את בקשתו".

מפליא!

(קטעים מתוך סדרת הספרים הנפלאה 'אוצרותיהם אמלא' פרשת כי תשא)

שישי, חשו היטב באווירת השבת הממשמשת ובאה. המפה הצחורה כבר היתה פרוסה מבעוד מועד על השולחן, כלי השבת היו מוצבים ומסודרים על מקומם, ריח התבשילים נדף מהסירים העומדים על הגז במטבח, הכל עמד מוכן ומזומן לכבוד השבת.

הוא עצמו באופן אישי, מעולם לא ראה בכך הנהגה יוצאת דופן, שכן הורגל כך מעודו, אך כאשר התארגן, וכלתו באה לראשונה ביום חמישי בלילה לבית הוריו, וראתה כי הכל כבר מוכן לקראת שבת - השתוממה, וציינה לשבח בפני חתנה את המנהג המופלא הזה. החתן שתף את אמו בדברי הכלה.

הרבנית אברמסקי ע"ה בקשה מהם שישבו, והיא תספר להם מה עומד מאחורי ההנהגה הזו, שהיא מקפידה עליה כה באדיקות.

"סבי הגאון הרידב"ז זצ"ל, שמש כרבה של צפת. בהיותו צעיר חלה אנושות, ומצבו הלך והחמיר מיום ליום, עד שבאחד הימים אבד את הכרתו. הרופאים הודיעו כי מצבו קשה, ונותרו לו שעות בודדות בלבד לחיות. בני המשפחה והמקורבים נאספו סביב מטתו, קראו פסוקי יחוד, כשבסתר לבם קווי שהנורא מכל לא יקרה..."

"לפתע, לתדהמת בני המשפחה, התעורר הרידב"ז מעלפונו, פתח את עיניו וסובב את ראשו לכיוון העומדים בסמוך אליו. היה נראה כי הוא שרוי בחרדת קודש ובהשראה מיוחדת. לאחר שנח מעט והתאושש, החל לספר את אשר ארע עמו בשעה ששכב ללא הכרה:

"בחלומי ראה את עצמו עומד בפני בית דין של מעלה, שם החלו לדון לגביו, אם להשאירו בחיים אם לאו. פתאום הוא שומע את הכרוז יוצא למעלה ומכריז את גזר דינו: 'הגיע זמנו של יעקב דוד בן זאב להפטר מן העולם'. אך לפני כן נמנו וגמרו לקרוא לבעל הדין עצמו, כדי להשמיע את טענותיו, שמא יש לו יכולת ללמד זכות על עצמו להשאירו בחיים.

"פתח הרידב"ז וטען, כי מכח היותו רב העיר צפת עליו להשאיר בחיים, כיון שכל יסודות ההלכה והקדושה של העיר תלויים על צווארו; מקוואות, עירובין,

את הצ'ק הזה נתן לי רבי חיים קמיל. הסתכלתי על הצ'ק, ולתמיהתי ראיתי שהסכום הרשום עליו הוא 4000 ₪!!! שזה סכום עצום. אני מסתכל עוד על הצ'ק המפליא, ומזהה כי מדובר בצ'ק של ישיבת אופקים. עלה לי חשד שזה היה בעצם צ'ק המשכורת החודשית שלו, שבלאו הכי היא נמוכה מאד...

חשיבות נתינת הצדקה לעני - והברכה שניתנת לתורם

הרב אהרן כהן

"יְכִי יְמוֹךְ אַחֶיךָ עִמָּךְ" (ויקרא כ"ה, ל"ט)

סיפור מדהים סיפר הרב סלומון, חתנו של הרה"ג ר' חיים קמיל זצוק"ל, המובא בספר 'רבותינו שבדרום':

פעם אחת מתקשר אלי יהודי, ואומר לי בטלפון שהוא נכה, ומבקש שארד אליו למטה לרחוב, כדי לתת לו נדבה.

ירדתי למטה ונתתי ליהודי 50 ₪, נתינה די מכובדת.

אומר לי היהודי בטרוניה של תמיהה: "זה הסכום שאתה נותן לי? תראה

כמה ה'שווער' שלך נתן לי". תוך

כדי דיבור שולף מכליו צ'ק, ואומר:

"את הצ'ק הזה נתן לי רבי חיים

קמיל". הסתכלתי על הצ'ק ולתמיהתי,

ראיתי שהסכום הרשום עליו הוא

4000 ₪!!! שזה סכום עצום. אני

מסתכל עוד על הצ'ק המפליא,

ומזהה כי מדובר בצ'ק של ישיבת

אופקים.

עלה לי חשד שזה היה בעצם צ'ק

המשכורת החודשית שלו, שבלאו

הכי היא נמוכה מאד, ומקור המחיייה

היחיד של המשפחה, ואותו נתן רבי

חיים לאותו קבצן...

הסיפור לא נגמר בזה. הרב סלומון

מספר, כי לאחר מכן ניגש לחותנו

וסיפר על הנכה, שביקש ממנו מעט כסף, ושאל את רבי חיים כמה הוא נתן לו. השיב רבי חיים: "נתתי לו קצת". אומר לו הרב סלומון: "אבל אני ראיתי

את הצ'ק, והיה רשום עליו סכום של 4000 ₪". אומר לו רבי חיים: "היהודי הגיע אלי וביקש כסף, ורק זה מה שהיה בכיס שלי באותו זמן, ואת זה נתתי

לו. אבל", הוסיף רבי חיים, "שלא תספר לרבנית את הסיפור הזה, כדי שלא תצטער".

הלך החתן הרב סלומון לרב הורביץ, מנהל ישיבת אופקים, ושואל מה פשר הצ'ק שנתן היום לרבי חיים. ואז התקבל האישור שזה המשכורת החודשית שלו.

מספר הרב סלומון את כל השתלשלות העניינים. נאנח הרב הורביץ ואומר: "כל הפקידים בישיבה יודעים, שאין לתת את המשכורת לרבי חיים, אלא רק להביא את הצ'ק הביתה, לרבנית.

"היום נכנס פקיד חדש, ולא הספקנו לספר לו על המנהג. וכשראה שרשום על הצ'ק הרב קמיל, הביא את זה לרבי חיים, ולכן הכסף חולק, כי אצל רבי

חיים הכסף לא היה כלום, רק תורה!".

הנותן לעני מתברך

במדרש רבה (ל"ד) נאמר: "ד"א 'וכי ימוך אחיך עמך' הדא הוא דכתיב: (משלי י"ט) 'מלוה ה' חונן דל'",

המגיד מדובנא בספרו 'אהל יעקב' המובא ב'לקח טוב', באר את דברי המדרש הללו על פי משל לעשיר גדול, שהיו לו שני בנים שגרו במדינת הים.

האחד עשיר והשני עני. לאחר שנים רבות שלא ראו האחים האלה את אביהם, הגיעה יום אחד איגרת מהאב הגביר, בה הוא מבשר לאח העשיר כי אחיו

הקטן הנמצא עמו בבית, עומד להינשא בזמן הקרוב, ובוה הוא מזמין את שני האחים הגרים רחוק, לבוא ולהשתתף בשמחת הכלולות.

ציוה האב על האח העשיר, להביא עמו את האח העני, וביקש ממנו לבל

יחסוך בהוצאות החתונה שתהיינה לו ולאחיו בזה, כי כל ההוצאות אשר

יעשה בעבור כבוד אביו, ישלם לו האב ממיטב כספו.

כאשר קיבל העשיר את האיגרת הזו, הלך לחנויות שונות, רכש בגדים מפוארים בכסף רב והתכוון לנסיעה.

לפני צאתו לדרך, נזכר שעליו להביא עמו את אחיו העני. מיד שלח אליו שליחים שיביאו אותו אליו, כדי לצאת לנסיעה. העני, שכלל לא ידע במה

מדובר, הגיע לאחיו. בפזיזות הודיע לו אחיו שיעלה למרכבה, היות ונוסעים לחתונת אחיהם הקטן. תוך כדי מיעוט דברים, פקד עליו אחיו העשיר לעלות למרכבה ונסעו.

בהתקרב המרכבה אל מחוז חפצם,

נשמע הקול בבית אביהם: "שני האחים

ובני משפחותיהם הגיעו". כיון שכך,

יצאו המחוננים בלוויית עם רב, ובעלי

הנגינה החלו לנגן כדי לקבל את פני

הבאים. ראשון ירד העשיר מלבוש בבגדי

הוד והדר, והמחוננים שאלו מי האיש

הלזה. ויאמרו להם: 'הלא הוא בן הגביר'.

אחר כך יצא אחיו, קרוע בגדים, ערום

ויחף, וישאלו גם עליו. ויאמרו להם: 'גם

הלו הינו בן הגביר, ומקום מגוריו בעיר

מגוריו אחיו'. הדבר נראה להם מוזר, אך

הם שתקו ולא אמרו דבר.

ימי החתונה חלפו ועברו. אחרי שלושה

שבועות אמר העשיר אל אביו הגביר,

כי לא יוכל עוד לשהות כאן, שכן עליו

לחזור לעסקיו. אמר לו האב: "סע לשלום אין איש מעכב אותך להישאר".

לשמע הדברים האלה נדהם העשיר, כי ראה שאין אביו חושב לשלם לו את אשר הבטיח. בלית-ברירה פתח פיו ואמר לאביו: "הנה החשבון של

ההוצאות הגדולות שהיו לי, כך וכך עולה סך הבגדים שלי, וכך וכך הבגדים שעשיתי לאשתי ולבני, ועוד סכום על הוצאות הדרך". אמר לו אביו: "אינני

חייב לשלם לך מאומה". נזעק הבן ואמר: "הרי אתה הבטחת לי, אשר כל הוצאה שאעשה תהיה על חשבונך!". ענה לו האב: "קרא נא את הדברים

בפיך". כאשר כלה לקרוא, אמר לו אביו: "הלא בעצמך קראת, ש'כל ההוצאות אשר תעשה לכבודי אשלם לך'. אם באמת עשית לכבודי, אשאלך איך לא

חסת על כבודי, ולא זכרת את אחיך העני להלבישו כראוי? אחרי שהבאת אותו לכאן ערום ויחף, לבוש קרעים ובלויי חסבות, מבלי להתחשב בעגמת

נפש שתהיה לי מזה, אין לך ראייה גדולה מזו, כי רק למענך עשית את כל ההוצאות הגדולות! ומה לך, א"כ, כי תדרוש ממני את ההוצאות?"

הנמשל הוא, שהקדוש ברוך הוא כתב איגרת אל האדם, ובה כתוב שכל ההוצאות שיעשה למען כבודו ית' בעונג השבת ויו"ט, הכל ישלם לו. כדאיתא

במסכת ביצה (טו, ויקרא רבה ל): "כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה, חוץ ממה שמוציא בשבתות וימים טובים" ואם כן. חובה על האדם

להשתדל, שיהיה לכבוד ולתפארת בעיני אביו שבשמים. ואיככה יכנס הוא אל השבת מקושט ומהודר, ויאכל מעדנים, ואחיו העני ישב כמתאבל ויאכל

זרעונים? אם אמנם יעשה כן ויתעלם מן העני, יתברר כי כל מה שהוציא בפזיזות על התענוגים, לא להתענג על ה', אלא לענג את עצמו.

אז יאמר לו הקדוש ברוך הוא: מה לך לדרוש ממני דבר עבור ההוצאות שעשית? וזוהי משמעות "מלווה ה' חונן דל" - מי הוא המלווה לה' - זה

שחונן לדל. לאדם זה מובטח המשך הפסוק: "וגמולו ישלם לו". כלומר, גם מחיר ההוצאה שהוציא על עצמו, גם כן ישלם לו.

"רבנו של עולם! אינני רוצה להתפלל שתזמין לי ממון, כי אינני חפץ במתנת חנם. לבקש שאמצא אבדה אינני רוצה, כי ע"י כך יצטער אחד מבריותיך, שיאבד לו דבר מה. אלא כל תפילתי שתתן בליבה של אשתי מידת ביטחון בך יתברך, שתמציא לנו די צרכינו"

איזו פרנסה מצא רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל?

בשמיטה שנה שלימה, תתברך התבואה בשנה השישית ותספיק אף לשביעית ולשמינית. מצוה זו מלמדת אותנו, שהבוטח בה' הוא שלו ורגוע יותר, ויודע שלעולם לא יינטש, חלילה, מידי של האב הרחמן, ודווקא אלו הספקנים, ששואלים שאלות וכביכול 'מתחכמים', לא ימצאו מנוח לנפשם, ולעולם ידאגו על פרנסתם.

...

בעל בטחון גדול היה הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, ואף בתקופות בהן פרנסתו היתה בדוחק רב, לא שם מבטחו אלא בהקב"ה. כאשר לא יכול היה לשאת את צערם של אשתו ובני ביתו, היה נושא לבו לשמיים ולוחש תפילה: "ריבנו של עולם! אינני רוצה להתפלל שתזמין לי ממון, כי אינני חפץ במתנת חנם. לבקש שאמצא אבדה אינני רוצה, כי ע"י כך יצטער אחד מבריותיך, שיאבד לו דבר מה. אלא כל תפילתי שתתן בליבה של אשתי מדת ביטחון בך יתברך, שתמציא לנו די צרכינו..."

ה' שמע את תפילתו של ר' חיים, וכל ימיה לא התאוננה הרבנית, על המחסור בפרנסה שהיה מנת חלקם. אך פעם אחת, כבר לא יכלה יותר לשאת את סבלם של ילדיה הקטנים, שרעבו ללחם, והיא לא יכולה למלאות את מבוקשם, ועל פעם זו סיפר שכנס של משפחת זוננפלד, הר"ר ישראל יעקב ברנשטיין זצ"ל:

יום אחד בשעות הצהריים, דפקה הרבנית על דלת ביתנו, וכשהעצבות ניכרה היטב מבין עיניה, ביקשה בביישנות שנשאיל לה ככר לחם לארוחת הצהריים. לא היתה זו בקשה רגילה, כי מעולם נהגה להשאיל מהשכנים דבר. אחר שמילאתי את מבוקשה ומסרתי לה את כיכר הלחם, החלטתי שאעקוב אחרי הרבנית, אולי אזכה להבין מה יום מיומיי, מדוע חרגה הרבנית ממנהגה וביקשה מאתנו כיכר לחם, וגם מה פשרה של העצבות הגדולה שהורגשה על פניה.

כשנכנסתי לבית הרב והרבנית, ראיתי שהרב מסב ליד השולחן, מכונס אל תוך עצמו, וממתין, כנראה, לארוחת הצהריים. הרבנית הגישה לו את הלחם שזה עתה השיגה מאתנו, ואחרי שהרב טעם מפרוסת הלחם, אמרה לו הרבנית: "רציתי שגם אתה תרגיש את צערם של הילדים, כאשר אין לחם בבית ואין לי במה להשקיט את רעבונם", היא פרצה בבכי, והמשיכה לדבר אל הרב מנהמת ליבה הכואב: "גם את הלחם הזה שאתה אוכל, השאלתי מהשכן ר' ישראל יעקב..."

כשמוע הרב את דברי הרבנית, הזדרז לאכול שיעור, בירך ברכת המזון, ואמר כמדבר אל עצמו: "חשבתי שגם לה יש ביטחון כמוני, עתה שמתברר שלא כן, עלי לצאת ולחפש פרנסה", תוך כדי הדברים עטה ר' חיים את מעילו על כתפיו ויצא מהבית.

סקרונתי גברה - ממשיך השכן ר' ישראל יעקב ישראל לספר - כיצד יחפש ר' חיים פרנסה? החלטתי ללכת אחריו, ר' חיים הולך בסמטאות השכונה ואני בעקבותיו, נצמד אל הקיר לבל ירגיש בי. והנה אני רואה כי לפתע, מתכופף ר' חיים ומרים משהו מהרצפה. הזדרזתי תיכף לראות מהו הדבר שהרים, ולתדהמתי ראיתי שאלו היו שני נפוליון זהב. ברגע זה הרגיש בי ר' חיים, ואמר בשלוות נפש: "נו, אפשר כבר לחזור הביתה, יש לי כבר ב"ה פרנסה..."

הרב ישראל ליוש

"יְצִיִּיתִי אֶת בְּרַכְתֵּי לְכֶם בְּשָׁנָה הַשְּׁשִׁית..." (ויקרא כ"ה, כ"א)

יעקב ויוסף הם חברים טובים מאוד, הם כבר צועדים יחדיו הרבה שנים, וגורל שניהם נקשר זה בזה. כך היה, כאשר היו שותפים בעסק מצליח בענף המזון, והרוויחו כסף רב. המזל צעד איתם במשותף. אך גם כאשר הגלגל הסתובב וירדו מנכסיהם, מעתה הם 'אחים לצרה'.

גם כעת לא נפרדו דרכיהם. הם ניסו יחד להיחלץ מהמצוקה, נפגשו עם משקיעים ועם יועצים, אך העתיד הזוהר לא נראה באופק, עד אשר פגשו במקרה חבר ותיק, שכבר שנים לא נפגשו עמו. לאחר הפתיחה הנימוסית ודרישות השלום, שיחתם התגלגלה, והנה הם מוצאים את עצמם מספרים לו על עברם המפואר, ועל ההווה הנכשל.

רחמיו של החבר נכמרו על ידידי משכבר הימים, והוא החליט לבוא לעזרתם. הוא הוציא מתיקו שני גושי זהב די גדולים ונתן לכל אחד גוש. "גושים אלו שווים הון רב", אמר להם "קחו אותם צידה לדרך חדשה, תשקיעו בעסקים חדשים, ואין לי אלא לברככם שתראו ברכה בעמלכם. אך אם אתם שואלים אותי, אני מיעץ לכם שתפרדו, לכו כל אחד לדרכו, אולי מולכם הנפרד ייטיב ממולכם המשותף".

יעקב ויוסף שמעו לעצתו, הודו לו על טוב ליבו, ופנו כל אחד לדרכו. יעקב נטל את גוש הזהב ואץ רץ אל הכספת - שבעבר, כאשר היתה מלאה בכסף ובאבנים יקרות, היא היתה מקום הבילוי המועדף עליו - והניח שם את גוש הזהב. רק הידיעה שיש לו בכספת גוש זהב, שיעזור לו בכל צרה שלא תבוא, נסכה בו רוגע ויישוב

הדעת לחשוב על דרכים לשיקום העסק המפסיד. הוא החל הכל מהתחלה, ומעסקה קטנה עבר לעסקאות גדולות יותר, ההצלחה האירה לו פנים, ושוב הפרוטות היו מצויות בכיסו.

יוסף, לעומתו, החליט לבדוק את שוויו של גוש הזהב, הוא נטל מסור חד, חתך חלק מהגוש כדי להציעו למכירה לסוחר זהב. והנה חשכו עיניו! לתדהמתו הרבה, הגוש היה כולו מאבן פשוטה, ורק שכבה דקה מאוד של זהב כיסתה את האבן. למוד כישלונות מנה יוסף עוד אחת לצרור האכזבות, והמשיך לחיות את חייו בעוני ומחסור, אליהם כבר היה רגיל.

לימים, נפגשו שוב יעקב ויוסף, וזה האחרון התעניין, האם גם גוש הזהב שהוא קיבל לא היה אלא אבן פשוטה, מכוסה בשכבה קטנה של זהב? "אינני יודע" - השיב יעקב - "עדיין לא סחרתי בו, הוא מונח לביטחון בכספת! אך הביטחון שהוא נסך בי, האיר לי את הדרך". או אז הבין יוסף, שהשאלות ששאל והספקנות בשווי הגוש, הכשילו אותו והשאירו אותו במצבו העגום... בפרשתנו מצווים אנו על מצוות השמיטה, המחזקת בלבנו של המאמין בהשי"ת את הביטחון, כי הפרנסה משמיים, ואל לו לדאוג יתר על המידה, כיצד ואיך ישרוד את יומו ויביא טרף לביתו. כי הנה, אף אם לא נעבוד

הוא ישב, מהזרהר במצבו השפל, בפניה שקטה במרחבי ה'סנטרל פארק', כשלפתע ניגש אליו אדם, ומוציא פנקס צ'קים שעליהם מתנוססת התימתו המוזהבת של המליארדר 'רוקפלר'!

כל אחד מאתנו מחזיק בהמחאה פתוחה...

נושים רבים עמדו לפתחו והצרה היותר גדולה, שהבנקים כבר לו הסכימו לתת לו אשראי, וכך מיום ליום מצבו הדרדר, ולא מצא את עצמו מרדיפות הנושים והבנקים.

וכך, בעודו מסובך עמוק בחובותיו, יצא הוא באחד הימים להרהר באחת מהפינות הירוקות והרוגעות, של הפארק הענק בלב מנהטן, ה'סנטרל פארק', ושם ישב הוא וחשב על מעמדו השפל ועל אי יכולתו לפרנס את משפחתו, ועל העתיד, והאפשרויות העומדות לפניו.

בעודו יושב וחושב, ניגש אליו גוי שהיה נראה עשיר ועמיד, ושאלו לשלמו. הסוחר לא כיסה מעמו דבר, גולל בפניו את סיפורו, והוסיף כי הוא עומד לפני פשיטת רגל. הגוי ברר על עסקיו ועל עברו, והשתתף בצערו. תוך כדי דברים, לתדהמתו, הגוי מוציא מתיקו פנקס צ'קים, ומשרבט עליו מספר מילים. הוא מושיט לסוחר את הצ'ק ואומר לו: "אינך צריך להשיבו לי, רק תבוא לכאן בעוד שנה ותספר לי כיצד נעשית עשיר".

האיש נעלם מיד כלא היה, והסוחר מביט בצ'ק ואינו מאמין: חצי מיליון דולר!!! זהו הסכום אותו רשם האיש, ששמו מתנוסס בראש הצ'ק: 'רוקפלר' (משפחת מיליארדרים ידועה באמריקה). לקח לו קצת זמן להתאושש מגודל המקרה שקרה לו, ואט אט כששבה אליו דעתו, וכשהוא מודה לה' על רוב חסדו, הוא קם ובצעדים זריזים ומעודדים שב לביתו.

מעודד מעתידו המזהיר וחמוש בתקווה איתנה, שב הסוחר למחרת אל הבנק ואל הסוחרים שעבדו עמו. הוא הראה להם את ההמחאה מרוקפלר בכבודו ובעצמו, שניתנה לו כדי שיוכל להתאושש ולחזור למצבו הטוב כבעבר. כמובן שעצם הצגת הצ'ק עם שמו של רוקפלר בראשו, פתחה עבורו את כל הדלתות, ועודדה אותו להמשיך בעבודתו. הבנק הנפיק לו מיד אשראי חדש, וכל העסק חזר לחיים ולימים טובים, וכל זאת עוד לפני שכלל פדה את הצ'ק. עצם הצגתו כבר הציגה אותו כאיש עסקים עמיד ואמין.

כעבור שנה, כשהוא סוחר נכבד ומצליח ועתיר נכסים, שב ל'סנטרל פארק' כהבטחתו לאותו רוקפלר שהצילו, וכדי להודות לו על כי הרימו מאשפתות. לשמחתו, רואה הסוחר את רוקפלר מטייל עם בנו בפארק. הוא ניגש אליהם בריצה וביקש להודות לו על עזרתו, ועל כך שהנה, הוא זוכה לקיים את הבטחתו, לבא ולספר את הקורות איתו. אלא שבנו של 'רוקפלר' פוצץ את בועת חלומותיו, וסיפר לו כי אביו... אינו רוקפלר! וכי לפני שנה יצא מדעתו, והריהו מציג עצמו כ'רוקפלר' ומחלק צ'קים על שמו של רוקפלר... הסוחר ההמום הבין, כי מה שהחזיק אותו לא היה הצ'ק שאינו שווה את הנייר עליו הוא נכתב, אלא האמונה והתקווה בכך שהוא מחזיק ב'צ'ק של רוקפלר! אם הוא היה מתחיל לשאול שאלות ולברר על הצ'ק, הרי שלא היה יוצא ממנו כלום...

כל אחד מאתנו מחזיק בכזה צ'ק, המחאה פתוחה החתומה ע"י בורא כל העולמים, המשפיע עלינו חסדים עד בלי די. אלא שאינו מאמינים בהמחאה! כחוזק האמונה כך גודל ההשפעה! אם נאמין באמונה שלמה, שלכל אחד מאתנו יש המחאה כזו ביד, ונתפלל להיות ראויים לכך, אז בודאי היא תפתח לנו אוצרות שמים ממעל לשפע טל ברכת שמים.

[ממשחם הלבבות ר' מיכאל שניצלר]

הרב בנימין גולד

'וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית... וצויתי את ברכתי לקם' (ויקרא כ"ה, כ"ב-א) מדוע התורה מתנה את ברכת השנה השביעית בשאלת ה'וכי תאמרו'? וכי ברכת השנה השביעית תלויה במה שבני ישראל ישאלו 'מה נאכל בשנה השביעית?' וכי מדוע היה צריך מיד לומר 'ונתתי את ברכתי'?

מבאר הספורנו את פרוש הפסוקים באופן זה: "ונתנה הארץ פריה ואכלתם לשובע", והיינו באם תבטחו בה' בלי לשאול שאלות 'מה נאכל ומה יהיה', אז "ונתנה הארץ יכולה" כבכל שנה, "ואכלתם לשובע" - שיתברך המזון במערכת ותבואה של שנה אחת תספיק לכם לשלוש שנים. אבל "וכי תאמרו מה נאכל" - אם תשאלו שאלות מה נאכל? אז "ועשת את התבואה לשלוש השנים", יהיה לכם מזון אבל תצטרכו לעמול עליו, בשנה השישית לא יגדל

מזון של שנה אחת, שיתברך במערכתם לשלוש שנים, אלא תגדל לכם תבואה לשלוש שנים, ותצטרכו לקצור מזון לשלוש שנים ולאחסנו, וזה טורח גדול. זה השכר של אמונה שלמה בה' יתברך, אם לא שואלים שאלות: 'איך תהיה פרנסה?' 'מאין?' 'וכיצד?', אז זה מגיע בשלמות ללא טורח כלל! אבל כשמאמינים, אך כל הזמן טרודים בשאלות 'איך?' 'וכיצד?', אז ודאי יקבל האדם שכר על עצם אמונתו, אבל פרנסתו תגיע לו יותר בטורח וצעד. כך היה רגיל לומר מרן הגה"צ ר' אליהו לופיאן זצ"ל, שזו הנהגת ה' בכל דבר ודבר מענייני העולם, כשם שהאדם בוטח בה' - כך יקבל, וכנאמר: "ה' צלך על ידי ימינך", ואמרו חז"ל: 'מה הצל הזה כשאתה מראה לו אצבע, הוא מראה לך אצבע, מראה לו שתי אצבעות, מראה לך צל של שתי אצבעות, כך הקב"ה לפי מידת בטחונו של האדם בו, כך הוא מראה לו ועוזר לו' [אוצרות התורה].

...

אחד הסוחרים היהודים בעיר ניו יורק, נקלע לקשיים ונפל מרום עסקיו.

קבל את הגיליון ישירות למייל

<<< שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

מתי הר סיני היה נחשב כארץ ישראל?

לה דמיון ויחס עם הר סיני מצד היותה אדמה דמיונית, ואין תורה כתורה א”י והר סיני, ע”כ ראוי ליתן גם לארץ הרי קדושת הר סיני אחר מספר מ”ט שנה, וכן במספר ז’ (וראה בפרי צדיק (שמות עמ’ פא) שהקדושה הראשונה הנזכרת בתורה ביחס למקום אמור בקשר להר חורב. וראה בשם משמואל

(ויקרא כמ’ שכד) על מעמדו של הר סיני כממוצע במקום ועל שמיטה כממוצע בזמן. [וראה באלשיך]

והראני אמור”ר שליט”א בפירוש הגר”א לשיר השירים (א, יב) שהר סיני נחשב ארץ ישראל, על הפסוק ”וקול התור נשמע בארצנו”, כתב: ש”התור” אותיות ”תורה”, שהגיע עת ליתן תורה, ”בארצנו” הוא הר סיני שהוא חשוב כמו ארץ ישראל (וראה בכוזרי (ב, יד - ד, ג) שמדבר סיני נמצא בתוך גבולות ארץ ישראל, כי

שנה מסילה צרה מארץ ישראל עד להר סיני, ושייך הכל לגבולות ארץ ישראל. ובמדרש תהילים (ס, ט) ”וסיני מהיכן בא, אמר ר’ יוסי מהר המוריה נתלש, הואיל ויצחק אביהם נעקד עליו, נאה לבניו לקבל עליו את התורה.”. ומצאתי שכ”כ האבן עזרא (תהילים ס”ח, י”ח) על הפסוק ”רָכַב אֱלֹקִים רִבְתִּים אֶלְפֵי שָׁנָאן ה’ בָּם סִינֵי בְּקֶדֶשׁ, ד’ בָּם - שְׁכִינָה בָּם בְּסִינֵי בְּקוֹדֶשׁ, כִּי קְדוֹשֵׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינֵי.”

”כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ... וּשְׁבַתָּה הָאָרֶץ שְׁבַת לָהּ” (ויקרא כ”ה, ב’) וכתב רש”י מה ענין שמיטה אצל הר סיני והלא כל המצוות נאמרו בסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה ופרטותיה ודקדוקיה בסיני אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני.

ויש להבין מדוע דווקא כאן נרמז ענין זה, שכל דקדוקי המצוות נתגלו בסיני, הלא כך היה במצוות כולם על דקדוקיהם ופרטיהם, וא”כ למה דווקא בפרשת שמיטה נרמזה צורת מתן תורה, במה קשורה פרשת שמיטה להר סיני יותר משאר המצוות?

ונראה שלמצוות השמיטה ולהר סיני יש מכנה משותף, ששניהם קשורים לאדמה, עיקרה של השמיטה מתייחס למלאכות הקשורות לקרקע, ואף הגילויים המתייחסים להר סיני באו על מצע אדמת ההר.

השוואה נוספת, שמתן תורה בחג השבועות היה לאחר ספירת שבעה שבועות מייציאת מצרים, כמו כן מצוות שמיטה היא כל שבע שנים ולאחר שבע שמיטות בא היובל.

כן כתב הכלי יקר (ריש פ’ בהר) וז”ל: קרוב לשמוע כשעלה משה אל הר סיני אחר שבעה שבועות שספרו ישראל מ”ט יום מן פסח ועד עצרת, נתקדש אז אותו ההר ונאסר בזריעה וחרישה ביום חמישים שבו נתנה התורה, והוא זמן משיכת היובל לקרוא דרוך וחופשי לכל ישראלי חירות על הלוחות, וע”י קול השופר של מתן תורה באותו זמן הגיד הקב”ה למשה ענין השמיטה והיובל, לומר שבמספר שבע ובמספר מ”ט אני נותן קדושה זו לכל א”י שיש

ע”פ מה קבעו המקובלים ששנת ה’ אלפים ת”ח היתה זמן מסוגל לביאת המשיח?

”בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחוזתו” (ויקרא כ”ה, י”ג)

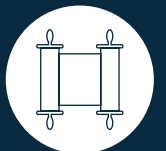
פר’ תולדות (חלק א’ קלט): כתב: ”בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחוזתו”, כשישתלם הזאת, שהוא חמשת אלפים וארבע מאות ותמניא (גימטריא ה’ אלפים ת”ח) תשובו איש אל אחוזתו, אל נשמתו שהיא אחוזתו ונחלתו, וע”ש.

ומחמת דברי הזוהר האלו, הראו המקובלים בשנת ת”ח (כידוע תוקף גזירות ת”ח ות”ט שנטבחו רבים מכלל ישראל) שהיא שנת משיח.

וכשעבר השנה ולא בא הקץ נפלו רבים ביאוש, ופירסם הש”ך ז”ל - ”מאת ה’ היתה זאת” - ”זאת” שנת ת”ח במוסכם היה מהשי”ת להביא את המשיח, היא נפלאה בעינינו”. והיה זה זמן מסוגל שנראה נפלאות, אבל ”זה היום עשה ה’, המניעה היא היום אם בקולו תשמעו”, כמו שאמר אליהו הנביא לריב”ל (סנהדרין צח).

- מדוע נבחר יום הכיפורים כיום שילוח עבדים?
- מדוע נשאל האדם בתחילת דינו על משאו ומתנו דוקא?
- מדוע נאמר ”שש שנים תזרע שדך” בלשון ציווי?
- מה הקשר בין מצוות שמירת שבת ומורא מקדש לגאולה העתידה?

השאלות
בפרשת
השבוע

כל התשובות בספר ’דרש דוד על התורה והמועדים’ לרכישה התקשרו 02-5609000

"משל לאדם שהיה בבית האסורים, וצעק למלך להתירו, וקבע לו זמן להתירו ולתת לו את בתו לאשה, והולך ומונה וסופר עד בא הזמן..."

טעמים לספירת העומר

טעם אחר: משל לאדם שהיה בבית האסורים, וצעק למלך להתירו, וקבע לו זמן להתירו ולתת לו את בתו לאשה, והולך ומונה וסופר עד בא הזמן, כך עשו ישראל בצאתם ממצרים [שהוא בית האסורים] עד מתן תורה [שהיא כבת של המלך] (אבודרהם ספירת העומר בשם המדרש).

טעם אחר: לפי שארץ ישראל היא ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה, וירושלים בטבורה, הרי שתי מאות לכל צד, ובעשרים יום ילך אדם לביתו, כי מהלך אדם בינוני עשר פרסאות ליום, ובעשרים יום יחזור לירושלים לרגל חג השבועות, הרי ארבעים יום, ושבע שבתות הרי מ"ז יום, נשאר עוד שני ימים להתעכב בביתו, לכך ציווה הקב"ה למנות, שלא ישכח שלא יתעכב בביתו יותר משני ימים (מנהגי מהר"י טירנא, בין פסח לשבועות).

טעם אחר: לפי שהקדמונים עבדו לשבעה כוכבי הלכת, ולכל אחד מהם יש שבע ממשלות, שהן יחד מ"ט, לכן ציווה התורה לספור מ"ט יום, וניתנה תורה ביום החמישים, כדי שנדע שלא לעבוד להם, ולכן בשעת מתן תורה הקב"ה קרע שבעה רקיעים ופתח שבע ארצות, כדי שנדע שאין אלוהים זולתו (צידה לדרך מועדים כלל רביעי פרק ראשון עמוד 214 הובא בא"ר סוס"ק ח).

חיוב דאורייתא או דרבנן

בזמן שבית המקדש היה קיים, היתה מצות ספירת העומר לפי כל הדעות מן התורה.

בזמן הזה נחלקו הפוסקים האם חיוב הספירה מדאורייתא או מדרבנן, ונפק"מ בספק אם ספר, שאם הוא ספק דאורייתא הולכים לחומרא, ואם אינו אלא דרבנן הולכים לקולא, וכן נפק"מ לענין מי שחייב מדרבנן אם יכול להוציא מי שחייב מהתורה.

יש אומרים שהיו מדרבנן, והטעם: לפי שאין קרבן העומר קרב בזמן הזה, וחיוב התורה הוא לספור מקרבן העומר עד קרבן של שתי הלחם, ועכשיו לא שייך כן (ר"ן שלהי פסחים), וכן כתב במשנ"ב (תפ"ט ס"ק י"ד), דהוי רק מדרבנן זכר לעומר שהביאו בבית המקדש.

הרמב"ם (הלכות תמידין ומוספין פרק ז הלכה כד) כתב, שגם בזמן הזה הוי מצווה מדאורייתא, וז"ל: "מצות עשה לספור שבע שבועות תמימות, מיום הבאת העומר ומצוה זו על כל איש מישראל בכל מקום ובכל זמן" וכו', והטעם שהיו מדאורייתא, אע"פ שאין היום קרבן, דסבירא ליה שיעקר הספירה היא עבור מתן תורה כדברי המדרש, שבשעה שאמר להם משה: "תעבדון את האלוקים על ההר הזה" אמרו לו ישראל 'מתי נעבוד?' אמר להם משה 'בעוד נ' ימים'. והיו מונים וסופרים כל אחד, אלא שהקב"ה ציוה להביא קרבנות בתחילה וסוף, עומר שעורים בתחילה ובסוף חטים, כדי להורות לנו שבלי תורה כבהמות נדמו, שמאכל בהמה הוא שעורים. ועיקר הספירה היא על מתן תורה ושייך גם בזמן הזה (ערה"ש תפ"ט ד).

יש שרוצים להוכיח לשיטת הרמב"ם דהווי מדאורייתא, מהא שהקפידו בספירה על תמימות גם היום, מוכח דהוי דאורייתא, ויש לדחות שתיקנו רבנן כעין דאורייתא ולכן בעי תמימות.

"מצוות עשה לספור שבע שבתות תמימות מיום הבאת העומר, שנאמר (ויקרא כ"ג, ט"ו): 'וספרתם לכם ממחרת השבת... שבע שבתות תמימות' (רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ז הלכה כב).

מנחת העומר

במוצאי יו"ט ראשון של פסח, קוצרים את העומר ומקריבים ממנו למחרת את מנחת העומר, והיא באה מתבואה חדשה של שעורים. כעבור חמישים יום מקריבים את שתי הלחם הבאים מתבואה חדשה של חטים.

[הקרבת עומר השעורים מתירה אכילת חדש במדינה כולה בין מהחטים ובין מהשעורים, ובמקדש לא הותר להקריב מהחדש עד הקרבת שתי הלחם בשבועות].

מצות ספירת העומר, היא בימים שבין הקרבת העומר מן השעורה, להבאת שתי הלחם מן החיטה.

שרשי המצווה

לפי שכל עיקר של ישראל אינו אלא התורה, ומפני התורה שמים וארץ נבראו, כדכתיב (ירמיהו ל"ג, כ'): "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת", ויציאת מצרים היתה עבור קבלת התורה, כדכתיב (שמות ג', י"ב): "בצאתכם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה", וזהו עיקר הגאולה של ישראל.

ולכן נצטוינו לספור ממחרת יו"ט של פסח עד יום מתן תורה, להראות בנפשנו את הרצון שלנו, מתי יגיע היום הזה, כי ליום זה אנו כל כך מחכים ומצפים (חינוך מצווה שו).

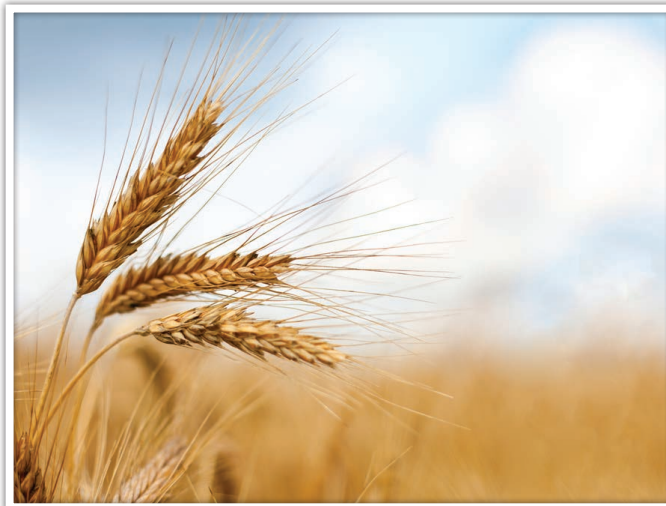
טעם המצווה

לפי שהעולם שרוי בצער מפסח ועד שבועות, על התבואה ועל האילנות כדאיתא בר"ה (ט"ז, א): "אמר ר"י משום רבי עקיבא מפני מה אמרה תורה הביאו עומר בפסח, כדי שתתברך לכם תבואה שבשדות, ומפני מה אמרה תורה הביאו שתי הלחם בעצרת, כדי שיתברכו לכם פירות האילן, ומפני מה אמרה תורה נסכו מים בחג, כדי שיתברכו לכם גשמי שנה".

לפיכך ציוה הקב"ה לספור בימים אלו, כדי שנזכור צער העולם, ולשוב אליו בלבב שלם, ולהתחנן לפניו לרחם עלינו ועל הבריות ועל הארץ, שתהינה התבואות כתיקונן, שהן סיבת חיינו, שאם אין קמח אין תורה (אבודרהם ספירת העומר).

טעם אחר: לפי שימים אלו הם ימי מלאכת השדה, והיו מפוזרים כל אחד בגורנו, ולכן ציווה למנות כדי שלא ישכחו מחמת עבודתם זמן עלייתם לרגל (אבודרהם ספירת העומר).

טעם אחר: זכר לעומר שהביאו בבית המקדש. ובהגדה מביא מדרש, שבשעה שאמר להם משה (שמות ג', י"ב): "תעבדון את האלוקים על ההר הזה", אמרו לו ישראל - 'מתי נעבוד?' אמר להם משה: 'לסוף חמישים יום'. והיו מונים וסופרים כל אחד לעצמו, ומכאן קבעו חז"ל, כיון שאין לנו קרבן ולא עומר, אנו סופרים שבביל שמחת התורה כמו שמנו ישראל (ר"ן סוף פסחים).

דנו הפוסקים במצוות שדינן בעמידה האם כשנשען על שולחן או סטנדר נחשב עומד או יושב

עמידה בזמן הקרבת קרבנות • עמידה בתפילת שמונה עשרה, הלל וקריאת התורה • עמידה בשעת מסירת עדות • מצוות הנעשות בעמידה

כיון שאין עמידה פוסלת בדיעבד, ועוד שכיון שהיו נשענים, כל שאם ינטל העמוד והוא נופל לא הווי מעומד, והוכיח משיטת רבנן בסוגייתנו לגבי קדוש ידים ורגלים, שכשנשען אינו עמידה וכיון שאינו עמידה שפיר נחשב ישיבה עכ"ד.

והשו"ע הביאו בחו"מ (סי' כ"ח סכ"ו), שאם הדיינים נשענים כשר לכתחילה, כיון שנחשב ישיבה, והרמ"א (בסי' יז' סוף ס"א) כתב בשם הריב"ש, שעדים שנשענים נחשב עמידה וכשר. ותמהו גדולי האחרונים על הרמ"א, שהרי מזה שהכשיר הריב"ש דיינים שנשענים, הרי סממיה כישיבה ואיך הביא הרמ"א בשמו בעדים שנשענים שנחשב עמידה? והמג"א בסי' תכ"ג בהלכות הלל, דחה דברי הרמ"א מכח זה, והסמ"ע בחו"מ סי' י"ז וכ"ח כתב ליישב, שסממיה אינה לגמרי עמידה ולא לגמרי ישיבה, לכן כאשר דנים לגבי דיינים, מקילים להחשיבו לישיבה, וכשדנים לגבי עדים, מקילים להחשיבו עמידה, אכן כתב שאם גם הדיינים נשענים בעמידה וגם העדים נשענים, בזה ודאי לא יועיל לכתחילה, שבודאי אחד מהם שלא כדון, שאם זה עמידה זה לא טוב בדיינים, ואם זה בישיבה זה לא טוב בעדים.

אכן הב"ח כתב שסממיה נחשבת גם עמידה וגם ישיבה, והביא גמרא במגילה (כא). וכתוב אצל משה רבינו "ואנכי עמדתי בהר" ומצד שני כתוב "ואשב בהר", ומתרצת הגמ' שלא

עמד ולא ישב אלא שוחה, הרי כשסומך ניתן לקרוא לו 'עמידה' וניתן לקרוא לו 'ישיבה', וכן פסק הש"ך שכשר גם לעמידה וגם לישיבה, ולגבי דיין נחשב ישיבה ולגבי עד נחשב עמידה. והגר"א כתב שם שמעיקר הדין אינו עמידה ולא ישיבה, רק הריב"ש הקל בדיינים, כיון שבדיעבד כשר בעמידה, לכן בסממיה שאינה ממש עמידה כשר לכתחילה.

ויש לעיין בדברי הרמ"א וב"ח וש"ך, שבדברי הריב"ש מבואר, שהוכיח מסוגייתנו שאינו נחשב עמידה, א"כ משמע שהכשיר רק בדיינים ולא בעדים.

הנה למדנו מדיני הקרבנות הלכות לכמה חלקי התורה באו"ח וחיו"מ. ויהי רצון שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ונזכה לעמוד לשרת לפני השי"ת.

מוסכת זבחים דף י"ט:

דנו הפוסקים במצוות שדינן בעמידה, האם כשנשען על שולחן או סטנדר נחשב עומד או יושב. וכן האם יש חלוק בין מי שנשען על סטנדר באופן שאם ינטל יפול, או שנשען מעט וגם אם ינטל הסטנדר לא יפול.

להשען בשעת קדוש ידים ורגלים

הבה ונלמד בסוגייתנו דף י"ט: נחלקו התנאים בצורת קדוש ידים ורגלים, ומסקנת הגמרא שלדעת רבנן, כיון שצריך לעשותה בעמידה אסור להשען כשמקדש ידיו ורגליו, ודעת רבי יוסי שגם כשנשען נחשב עומד, וכתבו התוס' שכיון שהלכה כרבנן אסור להשען כשקורא בתורה, כיון שלשיטתם אינו נחשב עומד, והוסיפו בשם הירושלמי שאסור לסמוך כיון שהתורה ניתנה באימה ויראה לכן צריך לנהוג בה באימה.

עמידה בתפלה

כתב השולחן ערוך או"ח (סי' צ"ד ס"ח): "יש לזיזהר שלא לסמוך עצמו לעמוד או לחברו בשעת התפילה, וכתב המשנ"ב שיש חלוק בין שני הטעמים שהובאו לעיל, שלפי הטעם שסממיה נחשבת ישיבה, א"כ רק אם נשען באופן שאם ינטל הדבר יפול - בזה אסור, אבל אם נשען מעט אין אסור, אך לפי הצד שצריך להיות בשמונה עשרה באימה, אסור להישען קצת, ובמקום הדחק יש להקל כטעם הראשון.

עמידה בפני ספר תורה

עוד כתב המשנ"ב שם, שכן יש להקפיד בשעה שהספר תורה עובר שאסור לשבת, יש להמנע ג"כ מלהשען על הסטנדר וכדו'

וכן בהלכות קריאת התורה (סי' קמ"א ס"א) כתב השו"ע, שאסור לסמוך עצמו לכותל או לעמוד כשעולה לתורה, ואם הוא בעל בשר או חולה וזקן יכול להשען, וכתב המשנ"ב שיזהר שלא להשען עד כדי שהדבר יפול, ואם אינו יכול מותר גם לסמוך.

סממיה בעדים ודיינים

עתה נבאר הלכות הגדת עדות: בהגדת עדות צריכים לעמוד והדיינים צריכים לשבת. כתב הריב"ש סי' רס"ו על דיינים שקבלו עדות, כשהדיינים עמדו ונשענו על העמוד, וכתב שאין לפסול את העדות מחמת עמידת הדיינים.

מתחילים מסכת זבחים עם הרב מאיר שפרכר

סדרת שיעורים

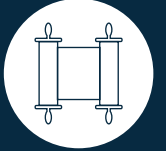
בהבנה בהירה ומתיקות התורה

השיעורים בעברית ובאידיש

077-2222-666 או 4992

סיכום שבועי בדרך היומית בהלכה

עגלת ילדים שגלגל התפרק ממנה ברחוב - האם מותר לטלטלה הביתה? כלי חד פעמי שהושלך לאשפה - האם נעשה מוקצה? מוקצה העלול להזיק - כיצד ניתן לטלטלו?

מוקצה בשברי כלים ובכלים חד פעמיים

- כלי שנשבר ואין שבריו ראויים לשימוש, הרי הם מוקצה 'מחמת גופו' ואסור לטלטלם, בין אם נשברו בשבת ובין אם נשברו לפני שבת.
- כלים חד פעמיים שמקובל להשליכם לאשפה, אשר הושלכו לאשפה - בטל מהם שם 'כלי' והם נעשים מוקצה; והיינו אף אם הושלכו למכל האשפה הביתי, ולא דווקא למכולה הציבורית.

איסור 'בונה' ומוקצה בחלקי כלים

- אסור מן התורה להרכיב בשבת חלקים של כלי זה בזה, באופן המוגדר כ'תקיעה', שפירושה - חיבור חלקי הכלי באופן המאחד אותם לגמרי, וכגון חיבור במסמר, בבורג, בדבק וכדומה.
- כלי שהתפרק ממנו חלק, באופן שהכלי עדיין ראוי לשימוש, אך שימוש זה אינו נוח, אסרו חכמים לטלטל את הכלי בשבת, מחשש שיטעה ויתקנו בשבת ויעבור על איסור 'מכה בפטיש', או 'בונה'.
- עגלת ילדים שהתפרק ממנה הגלגל - אסור לטלטלה בשבת. ויש אומרים שאף אם הגלגל לא התפרק אלא חיבורו אך התרופף, אסור לטלטל את העגלה.

איסור 'בונה' ומוקצה בדבר המחובר לקרקע

- דבר המחובר לקרקע או לבנין שהתפרק מחיבורו, הריהו מוקצה 'מחמת גופו', ואסור בטלטול, בין אם התפרק בשבת ובין אם התפרק לפני שבת.
- כיסוי של בור שבקרקע - אסור להניחו במקומו או להסירו ממקומו, אך אם אינו מחובר לקרקע בציר, ויש לו ידית - מותר להניחו ולהסירו.
- כלי שחיברוהו לקרקע בחלקו התחתון, וכיסויו אינו מחובר אליו בציר - מותר להניח עליו את הכיסוי בשבת, או להסירו ממנו, אף כשאין לו ידית; ובלבד שהתקינהו מבעוד יום לשימוש ככיסוי, או שהשתמשו בו מבעוד יום לכיסוי.

איסור מוקצה בחפצים שונים

- אטבי כביסה (עבור מי שמשתמש בהם רק לתליית כביסה) - נחשבים ככלי שמלאכתו לאיסור, כיון שתליית כביסה היא פעולה האסורה בשבת מדרבנן.
- סוכריה שעטיפתה דבוקה בה, מותר להסיר ממנה את העטיפה כשחפץ לאכול את הסוכריה. אולם, סוכריה שעטיפתה אינה דבוקה בה - מותר להסיר ממנה את עטיפתה אף שלא בשעת האכילה.
- בגד שהיה רטוב בכניסת השבת במידה של 'טופח על מנת להטפוח' - נחלקו הפוסקים אם מותר לטלטלו בשבת לאחר שהתייבש.

טלטול מוקצה מחשש לנזק

- חפץ של מוקצה המונח באמצע הרחוב, במקום שבו מהלכים רבים, וקרוב לודאי שינזקו ממנו, וכגון זכוכית שבורה, קוצים, או אבן משוננת - מותר לטלטלו על מנת לסלקו משם אף באופן הכרוך באיסור 'הוצאה' דרבנן. ובית שמצויים בו רבים, כגון בית כנסת - יש אומרים שאינו נחשב כמקום הילוך הרבים, ויש אומרים שאף בית פרטי שמצויים בו אנשים רבים, נחשב כמקום הילוך הרבים.
- חפץ של מוקצה המונח בשבת במקום שעלול להזיק, והוא גדול וניכר לעין, באופן שכל העוברים במקום יראוהו ויזהרו מלהנזק - אין לטלטלו בידיים, אלא 'מן הצד', כגון על ידי מטאטא.
- מותר להוציא בשבת קוץ שנתחב בעור, אף אם לא ניתן להוציאו אלא בצורה שתגרום ליציאת דם. אולם, אם ניתן להוציאו באופן שלא יגרום בוודאות להוצאת דם - יש להוציאו באופן זה.

גליון 307
שנה ז' תשע"ח

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קלייטן על ראשי לשרית בתמינה

סיפורי חז"ל

צדקה תציל ממוות

שני תלמידים של רבי חנינא היו יוצאים לקצוץ עצים, ראה אותם חוזה בכוכבים ואמר: אלו שנים יוצאים ואינם חוזרים, כלומר שימותו בדרך ח"ו. כשיצאו פגע בהם זקן אחד, אמר להם עשו עמי צדקה ותנו לי לאכול, כי זה שלשה ימים שלא אכלתי שום דבר, היה עמהם ככר לחם אחד, חתכו חציו ונתנו לו לאכול, התפלל עליהם ואמר להם תחיה נפשכם ביום הזה כאשר החייתם את נפשי. יצאו בשלום וחזרו בשלום, היו שם אנשים ששמעו מהחווה בכוכבים שאמר שלא יחזרו בשלום, אמרו לו לא כך אמרת שלא יחזרו אלו בני אדם? והרי חזרו. אמר: יש כאן איש שקרן שאצטגנינות שלו שקר, כלומר על כרחי אני צריך להודות שאין ממש באצטגנינות שלי, ואף על פי כן לכו חפשו במשא שלהם, חפשו ומצאו נחש חציו מוטל בצד האחד של המשא וחציו בצד השני והם הרגו אותו בלי לראות. אמר החווה בכוכבים לאותם שני תלמידים מה מצוה באה לידיכם ביום הזה שנצלם ממות? ספרו לו המעשה שבשכר הצדקה נצלו, אמר החווה בכוכבים מה אני יכול לעשות שאלקי ישראל מתפייס בחצי ככר לחם שעל ידי זה נעתר להם והצילם.

(ירושלמי שבת פ"ו ה"מ)

פרשת השבוע

אל תקח מאתו נשך ומרבית
(כ"ה - ל"ז)

מסופר: בעיר פון נפטר עשיר אחד שהיה ידוע כאיש קמצן ומלוה בריבית. תבעה החברא קדישא' ממון רב מיורשיו עבור הקבורה. התלוננו היורשים אצל מושל העיר, והלה זימן אליו את הגה"ק רבי עקיבא איגר זיע"א רבה של פון ושאל אותו לפשר האפלייה בין איש לאיש בקבורה. אמר לו רבי עקיבא איגר אסביר לך, אנו היהודים מאמינים בתחיית המתים, ולפיכך הקבורה היא אצלנו ענין זמני, ואין משלמים על כך הרבה. אך על יהודי זה שהיה מלוה בריבית, אומרים חכמינו ז"ל שאין הוא קם בתחיית המתים (שמות רבה ל"א ט"ו). ונמצא שמוכרים לו חלקת קבר לצמיחתו, ולפיכך תובעים ממנו סכום גדול יותר. מצאה התשובה חן בעיני המושל ופטר את הרב לשלום.

את כסף לא תתן לו בנשך
(כ"ה ל"ז)

מסופר על יהודי אחד שנהפך עליו הגלגל ופשט את הרגל ל"ע, והיו בידיו גם כסף של אחרים שהלוח לו את כספם ע"י היתר עסקא, ועתה הפסידו בידו כל כספם. ביניהם היו

גם כמה מתלמידי הגה"ק מטשעבין זיע"א, והם באו להתלונן על כך לפני רבינו. אמר אז רבינו בשם אביו הגה"ק בעל ה"כוכב מיעקב" זיע"א, שפירש הפסוק 'את כסף לא תתן לו בנשך', שהיה צריך לומר 'את כסף לא תלוה לו בנשך', למה כתוב 'לא תתן' אלא בא הכתוב ולימד, כי כך דרכם של מלווי בריבית, שלבסוף הם פושטים הרגל ומאבדים את כל כספם, ונמצא שהכסף שנמסר ללווה, נתינה היתה ולא הלוואה. וזה שאמר הכתוב 'את כסף לא תתן' שהתורה מבטיחה שסופה להיות נתינה ביד הלווה.

והחזקת בו (כ"ה - ל"ה)

אל הרה"ק בעל ה"דברי חיים" מצאנו זיע"א, באה פעם אישה עניה בת טובים, והתאוננה שאין לה כסף לצורכי שבת. שאלה הרבי, כלום את עושה משהו לפרנסתך? הן, השיבה, אני מוכרת תפוחים, אך יצא קול שתפוחי אינם טובים ואין להם קונים. יצא הצדיק אל השוק, עמד אצל הדוכן של האשה והכריז: 'תפוחים טובים'. בואו וקנו 'תפוחים טובים' לשבת. מיד נקהלו אנשים רבים, וקנו את התפוחים עד האחרון שבהם במחיר טוב. אמר הרבי לאשה, את רואה, תפוחיך טובים הם אלא שבני העיר לא ידעו זאת עד כה.

זמני השבת

זמני יציאת שבת

ירושלים: 8:01 ת"א: 8:04 ר"ת: 8:39

בהר

זמני כניסת שבת

ירושלים: 6:46 ת"א: 7:01

מעשה שהיה

"מאור עיניים" עסק בפדיון שבויים (וגם אתם בעצמכם עסקתם בפדיון שבויים) איך יכשל בו זרעו שאתם נתפסתם לשביה בבית הסוהר? (עד כאן שאלת האשה הנעלמה והנפלאה אז) והשיב לה הה"ק הן מה אשיב לכם, הלא גם בעיני יפלא זאת, והשיבה לו כי על כן הנני מברככם שתצאו מיד לחפשי מהשביה, והאשה הלכה לה. ובאותו יום מיד בא שר בית הסוהר וצוה לילך לו לביתו (מבלי ידע מאין בא זאת כנ"ל), והה"ק מהר"ם זי"ע הבין כי לא דבר פשוט הוא שאשה באה בשאלה וברכתה הנ"ל, ועשה פעולות בתפלות עד שגילו לו מן השמים כי זו היתה רחל אמנו, שבאה לשאול מהגמ' כדי לעורר רחמי שמים ובברכתה הועילה מיד לחירותו, ע"כ העובדא הלז.

מסופר: פעם ישב יהודי אצל המגיד הקדוש מטריסק זי"ע א' וסיפר כך: שפעם אחת הוא המספר בא להמגיד מטשערנאביל זי"ע וביקש להיפרד ממנו מאחר וברצונו לנסוע לארץ ישראל, וברכו המגיד לשלום, ותוכניתו היה ליסוע לא"י מעיר לעיר, ואירע דבר פלא שבכל עיר שבא פגש ביהודי שבירכו לשלום ושאלהו לאן הוא נוסע הלאה, וא"ל לעיירה פלוני וכשבא לשם כבר פגש שוב ביהודי הזה, וכן היה דרכו בכל עיירה שלא היה רואה אותו רק בכניסה לעיירה, עד שהגיע לעיר אחד וכשהיה צריך לעבור את היער פגע ביהודי הנ"ל, והיהודי אמר לו עמוד, והיהודי צעק את הפסוק 'תפול עליהם אימתה ופחד' וגו', ומיד החלו הגולנים שנחבאו שם לרוץ לכל עבר, וכך היה שעה אחת עד ששקט היער, וא"ל היהודי עכשיו תוכל לנסוע ישר עד לא"י בלא שום מכשול, וכשנפרד ממנו שאל את היהודי, מיהו? מכיון שהם נפרדים כבר ושוב לא יראנו, וא"ל שהוא שליח של המגיד מטשערנובל להולכת כספים לנסתרים, ופעם אחת מסר לו המגיד לב' משפחות לאחת י"ח רובל ולשנית ל"ו רובל, וכשבא לאותה עיירה הלך תחלה למקום שהיה צריך למסור את הל"ו רובל ולא מצא שם את הבעל הבית, ורק ראה שיש שם ב"ה הרחבה, והלך בינתיים למקום שהיה צריך למסור את הח"י רובל, וראה שם דחקות גדולה, והחליט להחליף את הכסף ונתן להם את הל"ו רובל, ולהשני נתן את הח"י רובל, וכשחזר להמגיד מטשערנובל גער בו ואמר לו שאין לו מה להתערב בעניניו ושוב לא ישלח אותו, אך הוא בכל זאת ביקש מהמגיד שיתן לו איזה שהוא שליחות, א"ל המגיד מכיון שיש עכשיו יהודי שהוא צריך לעלות לא"י, ורוצה לעבור דרך זה היער וצריך שמירה, על כן תלך ותגיד לו את הפסוק תפול וגו' שיהיה לשמירה, וכל זה סיפר היהודי בעצמו.

הרה"ק רבי מרדכי מטשערנובל זי"ע א' (יומא ההילולא כ' אייר) המגיד הגדול הקדוש ממעזריטש זי"ע א' גילה פעם לתלמידיו הק', כי יש בכוחו לפעול בשמים על איזה נשמה קדושה שתדך לעלמא הדין, ועדיין אינו יודע את מי לברך שיזכה בה. לאחר זמן אירע מעשה והמגיד הקדוש השתתף באיזה חתונה וגם הרה"ק בעל "מאור עיניים" מטשערנאביל זי"ע א' היה שם, וכשקראו להמגיד הקדוש להמצוה טאנץ, והיה צריך ליתן "שבת געלט" להבדחן כנהוג, באותו רגע לא היה לו ממון ליתן, נתן לו הרה"ק בעל "מאור עיניים" מטבע ליתן להבדחן ל"שבת געלט", אחר כך בקש ה"מאור עיניים" מהמגיד הק', כי בעבור הטובה שעשה לו בנתינת המטבע, יזכה באותה נשמה קדושה שעומדת לרדת להאי עלמא, והסכים המגיד הק' לזה, והוסיף שגם הרה"ק ר' פנחס מקאריץ זי"ע א' צריך להסכים לזה. ונסע ה"מאור עיניים" לקאריץ וקיבל גם הסכמת הרה"ק רבי פינחס, ואח"כ נולד לה"מאור עיניים" בן וקראו שמו בישראל "מרדכי", הוא הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע א'.

הרה"ק רבי מרדכי מראחמיסטריווקא זי"ע א' אמר פעם: אספר לכם מעשה אמת המקובל בדינו, מה שהיה אצל הרב הקדוש המפורסם מו"ה מרדכי מטשערנאביל זי"ע א', כי נתנהו במאסר ל"ע בפקודת שרי המלוכה, (כאשר אירע כה פעמים בימים ההם, לפני מאה שנה, בגלילות מלכות רוסיא) ולא יכלו אוהביו לפעול ולהוציאו מידם כי היה השופט השר רשע גדול, רק יכלו לפעול עכ"פ שיכניסו לו שם טלית ותפילין וכל חפציו הצריכים לו ומאכל ומשתה וכיוצא, וגם זאת אשר היה דרכו תמיד לעשות צדקה בסתר ובגלוי והיה רגיל לחלק לעניי עירו ביום ה' לצרכי שבת קודש, ובאו העניים סמוך לבית המאסר ודרך חלון קטן שהיה שם אשר פתחו, נתן להם חלקו לשבוע כפי רגילותו, ולנשים עניות הניח דרך החלון מטבעות שיקחו להם, ובאת אשה אחת להחלון ורצה להניח בעדה נדבתו על החלון, ואמרה כי אינה צריכה למעות רק לשאול שאלה א', ויאמר לה שאל, ותאמר הלא אחו"ל (בב"ק דף נ' ע"א) מעשה בבתו של נחוניא חופר שיחין שנפלה לבור גדול, באו והודיעו את רבי חנינא בן דוסא וכו' שלישית אמר להם עלתה, אמרו לה מי העלוך, אמרה, זכר של רחלים נודמן לי וזקן אחד מנהיגו, אמרו לו (לרחב"ד) וכו' אלא כך אמרתי דבר שאותו צדיק מצטער בו, (פירש"י לחפור בורות ומערות לעולי רגלים) יכשל בו זרעו? (בתמי") ואחרי שאביכם (הוא הרה"ק המפורסם מו"ה נחום מטשערנאביל בע"ס

משל ונמשל

כי יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו

עשיר אהר שירד מנכסיו ויתרושש מהונו, ויתעצב והצטער מאד על גורלו המר. היה הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א מנחמו במשל זה.

שני עשירים נתפטו למאסר על עוון העלמת מכס, מאחד נטלו כל הונו שמצאו אצלו, והשאריו לו רק אלף כסף שהיו טמונים בפינת אמתחתו, ואצל השני לא מצאו את הונו כי עלתה בידו להטמינו יפה יפה. לראשון היו יחסים טובים עם הסנגור המוכשר שבכל מדינת המלך, והלה הבטיחו שבעת המשפט הוא יעמוד לצדו בבית האסורים. נדברו איש אל רעהו להסיח דאגותיהם מלבם. בכה הלה שנטלו ממנו את כל הונו, ויאמר לחברו, אתה עב"פ נשאת עשיר ותוכל בעזרת כספך להושיע לך, ואחרי שיעבור המשפט תהיה שוב לעשיר כמקודם. לא כן אני יצאתי כמעט נקי מנכסי, ובמה אוכל להיושע בבוא יום המשפט, ומה יהיה בסופי אחרי עובי את בית האסורים. ענהו השני בצחוק מר, הרי מצבך עדיף שבעתים ממצבי, מאחר שלצדך עומד הסניגור המוכשר ואפשר לך שתצא זכאי בדין, ואחרי עזבך את בית האסורים תוכל עוד להתחיל מחדש במסחר בעזרת אלף הכסף שהניחו לך, אבל אני בבוא יום המשפט, אין אף אחד שיגיד ישרי, ואחייב ח"ו את ראשי למלכות, ולמה לי כל כספי וזהבי שהשאר לי?

הנמשל: כן אנו החיים עלי חלד, כולנו נמצאים במאסר בעולם הזה, ועתידיים לתת דו"ח לפני ב"ד של מעלה בבוא היום הגדול הבורר כתנור, הנה אם יבוא אליך איש ויציע לפניך שתתן לו כל הונך, ועבור זה יבטיחך נאמנה כי בבואך לפני ב"ד של מעלה יעמוד הרמב"ם בכבודו ובעצמו להמליץ טוב עבורך, הלא בוודאי לא תתמהמה אף רגע מתת לו כל מה שבידך. ואם יבטיחך שהמליץ הזה לא יהיה אחר מרבא ואביי, הרי תשמח כפליים. ואם יאמרו לך שהמליץ הזה יהיה רבי יוחנן בן זכאי או רבי הקדוש, תגדל עוד יותר שמחתך. ואם המליץ הזה יהיה אחד הנביאים, תגיל ותשוש על אחת כמה וכמה. ואם יאמר אדם שהמליץ עבורך יהיה משה רבנו ע"ה או אברהם אבינו, אז אין ערוך לגודל שמחתך. ותאר נא עתה בנפשך שאם יציעו לפניך שהשי"ת בכבודו ובעצמו יתייצב לצדך להמליץ בעדך, מה תאמר אז? בוודאי תרקוד ותקפוץ מרוב גילה ודיצה על מנת חלקך.

לפיכך אין לך להצטער ולגרום לעצמך עגמת נפש על אבדך את כספך, כי מרגע שנעשית עני הבטיח לך השי"ת עצמו שהוא יעמוד לימין בבואך לפני הבי"ד של מעלה, כי ה' יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו. הבטחה זו אין אנו מוצאים לא עבור עשיית שום מצוה בעולם, (ע"י עשיית מצוה נברא רק מלאך הממליץ בעדו) ואפילו לא עבור למוד התורה הקדושה, אלא אך ורק למי שהוא אביון, לכן אין לך להצטער, ואדרבה עליך לשמוח ולשבוע רצון מיד ה' שנגעה בך.

כשיבוא משיח צדקינו, יהיה מרווח גדול

מסופר: הרה"ק רבי מרדכי מטשערנוביל זיע"א הגיע פעם לאיזה עיר שהיו לו שם הרבה חסידים, וכמובן שיצאו החסידים לקדם את פניו, והיה שם דוחק גדול וכולם הצטופפו לקבל שלום מהרבי הקדוש. במרחק מקום מההצטופפות, עמד איזה אברך וחשב בראשו מחשבות: אם בצדיק אחד שבא לעיר אחד ובאים אליו רק חסידיו, ישנו צפיפות ודוחק גדול כזה, מה יהיה כשיבוא משיח צדקינו, וכל קהל בני ישראל יתקבצו ויבואו לפניו מכל קצוות תבל, איזה צפיפות ואיזה דוחק יהיה אז? הרבי הרגיש מיד במחשבותיו של האברך, קרא לו ואמר: אברך, אברך בוא הנה ותשמע, כשיבוא משיח צדקינו, יהיה מרווח גדול, כי כולם יתחבאו ויתביישו להראות פניהם לפני מלך המשיח כמו שכתוב (ישעי' ב') "ובאו במערות צורים ובמחילות עפר מפחד ה' והדר גאוו".

האם מישוהו נגע באתרוג שלי

מסופר: אחד מחסידיו של הרה"ק רבי מרדכי מטשערנוביל זיע"א, קנה לחג הסוכות אתרוג מהודר עבור רבו, והחליט גם לקנות אתרוג עבור הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א. אך לאחר שקנה את האתרוג השני, הבחין כי הוא מהודר הרבה יותר מן הראשון, ולכן החליט שיתן אותו לרבו. כשהגיע אותו חסיד לצדיק מרוזין, מסר לו את האתרוג הפחות מהודר, אך הצדיק התבונן בו בפליאה, וחזר ושאל כמה פעמים: "האם זה האתרוג שלי"? נבהל אותו חסיד, הוציא את האתרוג המהודר יותר וסיפר לצדיק את כל מה שארע. לאחר מכן הגיע החסיד אל רבו - הרבי מטשערנוביל, וללא אומר ודברים מסר לו את האתרוג הפחות מהודר. הצדיק התבונן ממושכות באתרוג ושאל בפליאה "האם מישוהו נגע באתרוג שלי"? גם הפעם לא היה מנוס לחסיד, והוא סיפר לרבו את הדברים כהווייתם. הצדיק השתתק לרגע, ואחר פנה אליו ואמר "דע לך שביום ט"ו בשבט נגזר ונקבע בשמים לכל אחד איזה אתרוג יקבל לחג הסוכות. ועל כן מלכתחילה לא היה טעם בהחלפת האתרוגים.

זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל אבי"ר

צ'ין אדם לחברו

למה לא הותר הצדיק שיריים
סיפר הרב שלמה זלמן פרידמן
שליט"א אב"ד סאנטוב-לייקוד. על
הרה"ק בעל "אמרי חיים" מוויז'ניץ
זיע"א, שפעם אחת בעת שהותו
בוויליאמסבורג, בליל שב"ק בעת
עריכת השולחן, כשהביאו לו את
הצלחת עם הדגים, כשטעם מהדגים
התחיל לאכול את הכל ולא הותר
שיריים לחסידיו כמנהגו. כאשר עלה
ביד בנו הרה"ק מוויז'ניץ- מאנסי
זיע"א לטעום חתיכה קטנה מהדגים,
הרגיש מיד שהחתיכה מאוד מלוחה,
וכמעט שלא שייך לאכול את הדגים,
ואז הבין הסיבה שהרבי לא הותר
שיריים, כדי שלא ירגישו אחרים
במליחת הדגים, ולא ירעו למי
שבישל את הדגים.

ביקור חולים בחכמה

אחד מתלמידיו של ראש ישיבת פורת
יוסף הג"ר עזרא עטייה זיע"א חלה
והיתה לו שפעת קשה. בא ר' עזרא
לבקר. הצעיר חש אי נוחות גדולה
בשל העובדה שראש הישיבה טרח
ובא לבקר אותו, הוא הביע את
מחשבתו לראש הישיבה הנכבד.
השיב לו ר' עזרא בעניוות, אני
נוכרתי כי היום כ"א שבט חל יום
הזיכרון של ר' יצחק שרים זיע"א
ורציתי לספר לך כמה וכמה סיפורים
על אודותיו, לכן נכנסתי.

אתה נחשב בעיני כבני אהובי

פעם אחת כשנוקק הגאון המקובל
רבי מרדכי שרעבי זיע"א לעת זקנתו
לעזרת תלמידיו שירימוהו ממקומו,
שגה אחד מהם ולא הרים אותו
בתנוחה הנכונה, ולפיכך נגרמו לו
כאבים עצומים ואנחות שבר פרצו
מפיו. הלה התנצל לפני הרב וביקש
את סליחתו על הצער שנגרם לו
בגינתו. הצדיק שחש לחולשת דעתו
של התלמיד התגבר על מכאוביו

ואמר לו, אתה יודע כמה אני אוהב
אותך? אין כמוך. הקדוש ברוך הוא
לא נתן לי בנים, אבל אתה נחשב
בעיני כבני אהובי.

רזיוות בחדר

אדם אחד בא להגה"ק הסטייפלער
בעל ה"קהילות יעקב", לשאול על
רצועות התפילין, אם נקודה לבנה
בשיעור כזה כשרה או לא? הרב קם
ממקומו וצבע את הרצועה.

לשמח לב אסירים

מסופר: הגה"צ רבי אריה לוי זיע"א
נוהג היה לבקר את האסירים בבתי
הכלא, משתדל היה לחזק את לבם
באמונה בצור העולמים ולשמח את
נפשם בדבריו הרכים והטובים. באחת
השבתות הסמוכות לפורים בהגיעו
לשערי בית הסוהר, חסם הזקיף
האנגלי את דרכו "היום הוכרו עוצר
אסור לך להסתובב בחוץ" אמר.
השוטר היהודי שעמד בפתח בית
הכלא, הפציר בזקיף האנגלי למה
תמנע יהודי זקן מהמצוה שלו? הרי
הוא עשה דרך ארוכה ברגליו
החלושות, ובא לפה בהתנדבות כדי
לשמח את האסירים. האנגלי לא
האמין למשמע אונזיו, בהתנדבות?
איך זה יתכן, בטוח היה שהיהודי
הזקן מקבל שכר על עבודתו, ואם כך
שילך לחפש לו עבודה אחרת. בעוד
הם מתווכחים, הלך רבי אריה והקיף
את הבנין, הוא חיפש פרצה כלשהו
בגדר או אולי בליטה שיוכל לטפס
עליה כדי לקפוץ פנימה, והנה מצא
את אשר חפש, הוא נתפס בזיו בולט
בגדר וכילד קטן טיפס והגיע לראש
הגדר וקפץ פנימה. ראה זאת הזקיף
האנגלי ואמר בהפתעה: "אדה
מסתבר שהוא באמת מתנדב, בעד
בצע כסף הוא לא היה טורח ומסתכן
לחדור פנימה, בנפשו הוא לבקר את
האסירים."

תילולא דצדקיא

שבת קודש כ' אייר
הרה"ק רבי מרדכי מטשערנוביל
ב"ר מנחם נחום (תקצ"ג)
יום ראשון כ"א אייר
הרה"ק רבי יצחק אייזיק הלוי מפרעמיסלא ב"ר
יעקב (רוא מהימנא - תקמ"ג)
יום שני כ"ב אייר
הרה"ק רבי מרדכי שרגא פייביש מהוסיאטיין
ב"ר ישראל מרוזין (תרנ"ד)
הרה"ק רבי שלמה אליעזר אליפנדרי ב"ר יעקב
(ש"ת הסבא קדישא - תר"צ)
יום שלישי כ"ג אייר
הרה"ק רבי יהושע מדינוב ב"ר אריה לייב
(תלמיד הקדושת לוי זיע"א - תקצ"ג)
יום רביעי כ"ד אייר
הרה"ק רבי יהושע העשיל צורף מקראקא (אבי
המקובלים - ת"פ)
הרה"ק רבי יעקב מליסא ב"ר יעקב משה
(חיות דעת - תקצ"ב)
הרה"ק רבי אליעזר צבי מקאמרנא ב"ר יצחק
אייזיק יהודה יחיאל (תרנ"ח)
יום חמישי כ"ה אייר
הרה"ק רבי ישעי' מדינאוויץ (תלמיד המגיד
ממעוריטש-תקנ"ד)
הרה"ק רבי חיים מקאסוב ב"ר מנחם מענדל
(תרי"ד)
יום שישי כ"ו אייר
רבינו סעדיה גאון ב"ר יוסף (ד"א תש"ב)
רבי משה חיים לוצאטו ב"ר יעקב חי
(מסילת ישרים - תק"ז)
זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" ו"מדרש יוסף הדרש" על המצוות.

חינוך הבנים (ב')

א) בענין מה שאמרו חז"ל (קידושין כט.)
שחייב ללמד את בנו אומנות, יוצאים היום
בכך שמלמדו לעלות במעלות התורה. (ש"ת
"חיי הלוי", להגאון רבי יוחנן סג"ל וואונער
שליט"א, ח"ג, סימן ס"ט)
ב) עיקר החינוך לחנוך באמונה בהשם יתברך
ובתורתו, וכל דבר שנותנים לו, הוא מתנה
מהשם יתברך, שאז יקנה בלבו אהבה להשם
יתברך, ולאביו ואמו השלוחים משמים ליתן
לו, ואז יעשה באהבה כל מה שיאמרו לו -
שכן הוא רצון השם יתברך, ולא יענשוהו רק
לפעמים רחוקות, שאז יבין שהוא לטובתו.
והזמן לחנוך לאמונה הוא, אף קודם שיכול
לדבר, אם יש לו כבר הבנה להכיר אמו ואביו,
והרגילים איתו. (ש"ת אגרות משה, י"ד, ח"ג,
סימן ע"ו.)

בחסות רשת חנויות

גל פז

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

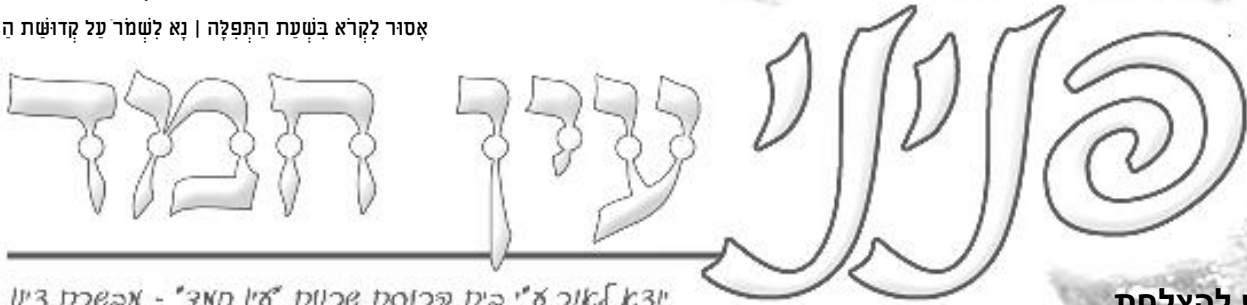
בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת רכב

מכל החברות 052-7655-222

פְּרֻשֵׁת בְּהַר | תשע"ח

אָסוּר לְקַרְא בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה | נָא לְשׁוּמַר עַל קְדוּשַׁת הַגְּלִיּוֹן

ויצא לאור ע"י בית הכנסת שכולנת ע"ן חא"ג - אגשרת ציון

לרפואת כל חולי ע"י ובכללם ציון בן צ'חלה ולרפואת והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

פְּרֻשֵׁת בְּהַר - יֵלֵד מְגִלָּה אוֹתוֹת מְצוּקָה

"וְכִי יִמּוֹךְ אַחֲרָיִךְ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וְהִחֲזַקְתָּ בּוֹ גֵר וְתוֹשָׁב וְחֵי עִמָּךְ" (ויקרא כה, לה)

הקיר נרטב והילדים חלו, ואשתי עובדת, והוא צריך לדאוג לילדים ולקחת אותם לרופא. הרב שמע והזדעזע, והביע את רצונו לראות את הדירה. הם הלכו לשם, וראה הרב שאכן המצב נורא ואיום ובלתי נסבל לגור שם ובפרט משפחה ברוכת ילדים.

אמר לו הרב: "אתה חייב להחליף דירה". ענה התלמיד: "אין לי כסף". אמר הרב: "אם חייבים, אז אפשר". אמר התלמיד: "אבל אני בקושי גומר את החודש". אמר לו הרב: "אז יוצאים לעבוד. אתה התחייבת לאשתך בכתובה לדאוג לה למגורים". התלמיד חיפש עבודה תורנית ומצא תפקיד לשמש כמשגיח בישיבה ומשם צמח לתלמיד חכם גדול.

כאשר בעלי המוסר מספרים זאת הם אומרים: בבית הרפואה חדרים רבים ובהם שוכבים עשרות חולים. לכל חולה יש מעל ראשו לחצן מצוקה, וכשהוא לא חש בטוב, הוא לוחץ ונדלקת נורה בחדר האחות.

כל זה נפלא כאשר האחות מסתכלת על הנורות, אבל כאשר היא עסוקה בהכנת קפה, או בשיחה עם חברותיה, והנורה מהבהבת בינתיים החולה עלול חלילה למות.

כל בן או תלמיד לפעמים משדר אותות מצוקה, הוא לוחץ על לחצן מצוקה. כאשר מתחצף- זה איתות מצוקה, וכשהוא מדוכדך- זה איתות מצוקה. אבל היכן ההורה או המחנך שיקלטו את האותות האלו?

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

כתוב במדרש: "אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל דָּל" (תהלים מא, ב). וצריך להבין, מה שייך לשון השכלה אל דל? אלא אשרי מי שמשכיל ומחפש מעצמו לראות מה חסר לדל.

לפעמים העני מתבייש לספר שהמצב דחוק, ולכן צריך להיות חכם, ולדעת לגלות מי הוא העני שאין לו ומתבייש לבקש, וכפי שידוע, שצריך שיהיו אנשים ממונים בכל קהילה, לחפש מי הם האנשים העניים ולדאוג להם.

"וכי ימוך אחריך"- גם בני נקראים אחים. אם ילד לא מתקדם בלימודיו כמו שצריך, או שהוא מופנם, צריך בחכמה לראות מה חסר לו ומה מעיק עליו, ומה גורם לו להיות כך.

ואם חלילה מכים אותו, גוערים בו וצועקים עליו, גורמים לו לבלבול עוד יותר גדול, ולקשיים עוד יותר גדולים בריכוז. כל ילד רוצה ללמוד ורוצה להיות טוב.

אלא שיכולים להיות גורמים רבים שבגללם הילד לא מצליח להתרכז בלימוד, ולכן המחנך צריך להיות "משכיל אל דל"- להיות חכם ולגלות את הסיבה לכך. ייתכן שיש לו ראש חלש והוא צריך שיסבירו לו בסבלנות ויחזרו איתו יותר פעמים. כל ילד זקוק שיאירו לו פנים ויגלו כלפיו סבלנות, ורק על ידי כך הוא יבין ויצליח.

מסופר על ר' אליהו לופיאן זצ"ל, שכאשר ראה את אחד מתלמידיו שהיה נשוי מאחר לישיבה באופן קבוע, התעניין לסיבת הדבר. סיפר התלמיד שהוא גר בדירת מרתף ישנה, ובחורף נורא ואיום שם, והגשמים חדרו לשם,

העלון מוקדש להצלחת

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב
שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רוני
מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים
ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי
יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה
רוני אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב
רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית
נעם יצחק בן רחל ברכה דביר בן נלי רחל
רוזה בת מרגריטה מזל חי הפקות ואירועים
יוסף ליאור בן דליה אפרת הצלחה בכל הענינים
שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב
י.מ.ש. כדורי אקבלי יוסף חיים בן ננסה
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר רונית בת סימי
תרצה בתיה בת ימנה נינט סיון בת אסתר
עמית בת טובה יוסף בן רחמה
נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'ואט
אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית
מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו
טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה
שרי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית
אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי
שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה
אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי
סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית
נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל
דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה
נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא
ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים
מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים
מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה
סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה
אורן בן אסתר דינה בת מזל
יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים
נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל
שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה
לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה
מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה
יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה
מישא אסתר בת זהרה שאלו בן סילביה
ענית בת רחל ברכה בנימין בן יקוט
רינת רחל בת עפרה יצחק בן פנינה
רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה
רונית בת סבריה קסנש בת דגטו
יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה
הבה בת שושנה רייזל ר' אליעזר בן עטיה

05/05/2018		כ' אייר תשע"ח	
פרשת בהר			
הפטרה: "ויאמר ירמיהו"- ירמיה ל"ב			
ר"ת	יציאה	כניסה	י"ב
20:50	19:59	18:46	
20:47	19:57	19:04	ת"א
20:50	19:59	19:06	חגיגה
20:47	19:57	19:04	ב"ש

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה	העלון מוקדש לעילוי נשמת מרים בת שרה ע"ה	רפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר וליד אלחנן רפאל בן אריס וליד אורי חיים בן שלי	זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
--	---	---	--

שואל ומשיב בהלכה – אסור והתר- חלק ד'

ההלכות מוקדשות לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

האם מותר להשתמש בטוסטר גם למאכלי בשר וגם למאכלי חלב לסירוגין וכן מה דין מצנם?

שאלה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה:

טוסטר חלבי, אסור לחמם בו פרוסות לחם על מנת לאוכלם עם בשר. טוסטר שעשוי מחלק עליון וחלק תחתון, יש לייחד אותו לחלבי או לבשרי בלבד. ויש מי שהתיר אף כאשר המכשיר חלבי ורוצה להניח בו סנדוויץ בשרי, ידליק קודם את המכשיר כעשרים דקות, ולאחר מכן יעטוף בנייר כסף היטב. **מקורות:** שו"ת מנחת יהודה-שטרית ח"ב (חיו"ד סימן ז) כיוון שהמאכלים מצופים בנייר כסף, והנייר לא בולע, כיוון שאין בו לחלוחית, ואף המאכלים יבשים - ובפרט שהטוסטר לא סגור לגמרי, ויש מקום לזיעה לצאת.

טוסטר, שיש לו שני חלקי פלטה - עליון ותחתון, ואפשר להפוך את הפלטה העליונה והתחתונה, אסור לייחד צד אחד חלבי והשני בשרי. **מקורות:** שו"ת שערי עזרא- בצרי ח"ב (סימן נז) כיוון שהחלק העליון נחשב כמכסה לחלק התחתון, ואין ליתן מכסה של סיר בשר לקדירת חלב.

הרוכשים תנורי בישול ואפיה קטנים (טוסטר אובן), המשמשים להכנת מזון, המונח בגלוי על גבי מגש נשלף, עליהם להחליט ולקבוע מתחילה את השימוש בתנור לסוג אחד ללא שינוי. אולם, אם משתמשים בו לאוכל הנמצא אך ורק בתוך כלי סגור הרמטית, רשאי להשתמש בו לחילופין לכל סוג מזון.

שְׁמִירָה פְּהִלְכָתָה

סופה נדירה פגעה בתחילת החורף בשנת ה'תשע"ו ברבים מאיזורי הארץ, ובעיקר במושבי השרון. מלבד הפסקות החשמל, שהטרידו קשות את תושבי הערים כפר סבא ורעננה, ויתר יישובי השרון, פגעה הסופה כמעט בכל המטעים והשדות של מושבי האיזור, ובאחדים מהם לא נותר דבר, וכל הגידולים הלכו לטמיון. זמן קצר לפני כן שתל החקלאי מר יצחק חדד קישואים. עמיתיו, שלא שמרו שמיטה שתלו בתחילת חודש אלול, ובעת התרחשות הסופה הבשילו קישואיהם, בעוד קישואיו של חדד היו בתהליך גדילה ראשוני. לא צריך להיות אגרונום, כדי להבין ששדותיו של שומר השמיטה מ'עולש' אמורות להיפגע באופן קריטי הרבה יותר מאשר עמיתיו.

זאת ועוד, ברצותו להרוויח זמן, זרע את הקישואים לא בחממות סגורות, כמקובל, כדי להצילם מברד ומקור, אלא בערוגות פתוחות וחשופות. לקראת סיומה של הסופה, הייתה מכת ברד את איזור השרון, שהרסה לחלוטין את מה שנשאר עד אז. מוקד הסופה היה בשטח החקלאי של המושבים 'עולש', 'בארותיים', 'ניצני עוז', ושכניהם. הנזק שנגרם היה עצום. כשיצא מר יצחק חדד בבוקר שלאחר הסופה, והתניע את הטרקטור כדי לבדוק, מה עלה בגורל הקישואים שלו, לעגו שכניו במר ליבם: "האם הינך חושב, שנתר משהו שלם בשדותיך? אם אצלנו הכל נגמר, אצלך - על אחת כמה וכמה".

אבל מיודענו מלומד בניסים עוד מהשנה השישית. הוא יוצא לשדות, ואינו מאמין למראה עיניו. כל הקישואים נותרו שלמים, ללא פגע. מכת הברד דילגה, על כל שדותיו, למרות שהשטחים שבבעלותו אינם 'נטועים' ברצף, אלא חלק פה וחלק שם, משני עברי התוואי הראשי המוביל מנתניה לטול כרם (ציר 57). מכת הברד הכתה כמו במצרים, כשהברד 'יודע' בדיוק איפה להכות, ואיפה לא. ואפשר כבר להבין לבד, באיזה מחיר נמכרו הקישואים שלו, שהיו כמעט היחידים בשוק באותה תקופה... (מעובד מתוך 'קול ברמה')

מידת השבוע: יסוד (שבוע שישי)

צדיק המרכבה למידה: יוסף הצדיק | איבר המרכבה למידה: ברית קודש

הגדרת המידה: יסוד נקרא 'כל' כי הוא כללות ויסוד לכל המידות. ונקרא 'שלוש', כי מידה זו בלבד הוא המחזיק ברכה לעולם. גם תוכנו שמירת ברית- ברית הלשון, ברית הלב, ברית המעור. **עבודה עיקרית:** מידת התאוה לעריות

יום בחודש	יום לעומר	מידה פרטית	מידה ממ"ח קנייני התורה	הנהגה הפרטית ליום
כ"א	ל"ו	חסד	אינו שמח בהוראה	יקדים צרכי חבירו לצרכי עצמו, ויכוון במצוותיו שהקב"ה ישפיע טוב
כ"ב	ל"ז	גבורה	נושא בעול עם חברו	יתגבר על רצונותיו ותאוותיו שהם מאהבת עצמו, ויכוון רק לשם שמים
כ"ג	ל"ח	תפארת	מכריעו לכף זכות	ילמד על שמירת הברית, ולא יסיח דעתו מלימודו ובפרט מענייני קדושה
כ"ד	ל"ט	נצח	מעמידו על האמת	יוסיף תמיד בקדושה וצניעות, ויכין עצמו תמיד לניסיון בשמירת הברית
כ"ה	מ'	הוד	מעמידו על השלום	יותר לאחרים למען השלום, ויזהר לא לגרום מחלוקת על-ידי הנהגותיו
כ"ו	מ"א	יסוד	מתיישב לבו בתלמודו	יטהר עצמו תמיד כראוי (נט"י, רחיצה, מקווה), יתרחק מתענוגים כדי להתקדש
כ"ז	מ"ב	מלכות	שואל ומשיב	יתפלל תמיד על הקדושה ושמירת הברית, וישמור פיו מכל דיבור אסור

הדגשות מיוחדות: זהירות מהסתכלות בעריות, מהרהורים רעים, ומכל מיני קרי. ובפרט- שתשמישו יהיה בקדושה. (וספרתם לכם)

מנויים

לקבלת העלון חנם ב-email:
מידי שבוע, שלח את כתובתך אל:
PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

נתן להקדיש את העלון לעילוי נשמת, לרפואה שלמה, להצלחה, זוג הגון,
תזרה בתשובה וכו'- נא לפנות לליאור בטל" 052-7652084
כתבת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבשם 26 א2 ת.ד. 83375 מבשרת ציון. מקוד 9076926

לשאלות בהלכה

לשאלות נא לפנות לרב
אליהו חיים פנחסי
בטל" 052-6329144

האדמו"ר הרב מרדכי שרגא פייבוש פרידמן מהוסיאטין זצ"ל- נולד בכ"א יאיר ה'תקצ"ד (1834) בסדיגורה שברומניה כבנו השישי וכבן זקונים של אביו. נקרא על שם דוד זקנו הרה"ק רבי מרדכי מצ'רנוביל. אביו העיד עליו כי נשמתו הינה גבוהה שלא הייתה בעולם כבר אלפיים שנה! כבר בילדותו נודע בשקדנותו המופלאה. ארבעה חודשים לאחר נישואיו נפטר אביו. בתחילה ישב יחד עם אחיו וכיהן בפוטיק, ועל אף שהיה צעיר האחים היה הראשון שעזב. בשנת ה'תרי"ב (1851) בהיותו כבן שבע-עשרה שנה בלבד, החל לשמש כאדמו"ר בעיירה מיקוליניץ. שם התחיל להנהיג את חסידיו במשך שלוש שנים. תוך זמן קצר התפרסם כל כך עד שהאדמו"ר ר' חיים הלברשטאם מצאנז (ה'דברי חיים) בא לראותו.

בשנת ה'תרט"ו (1854) עבר לסטריסוב. בשנת ה'תרכ"ה (1865) בהיותו בן שלושים עבר להוסיאטין שבאוקראינה יחד עם חסידיו ומשפחתו. לפני בואו הייתה בעיר זו קהילה קטנה מאוד של יהודים, אך עם בואו החלה הקהילה לגדול ובמקביל החלה העיר להתפתח. רבינו הקים את חסידות הוסיאטין ועמד בראשה כאדמו"ר הראשון של חסידות זו. הקים מקוואות, בתי כנסת, בתי מדרש, בתי ספר וכל התשתיות הדרושות, כדי לקיים אורח יהודי. מסופר כי נשמות רבות פנו אליו כדי לקבל את תיקונן. נפטר בכ"ב אייר ה'תרנ"ד (1894) בהוסיאטין שברוסיה. חי כ-60 שנים. בנו, ר' ישראל המשיך את דרכו והיה לאדמו"ר השני של חסידות זו.

סבא (מצד אביו): ר' שלום שכנא מפראהביטש. **אביו:** האדמו"ר ר' ישראל

פרידמן מרוז'ין. **אמו:** מרת מלכה. **אשתו:** מרת ברכה דינה בת רבי דוד צבי קובלנסקי (בת אחות אמו, בנותיו של רבי משה אפרתי מברדיטשוב- נישא בשנת ה'תר"י 1850). **מרבותיו:** אביו, ר' ישראל. **בניו:** האדמו"ר ר' ישראל (בנו בכורו, שימש כאדמו"ר השני של חסידות הוסיאטין. נקרא על שם סבו האדמו"ר ר' ישראל), ר' שלום יוסף מהוסיאטין (נישא למרת חיה, בת ר' אפרים מרגליות ממאצ'וב. הסתלק לבית עולמו בחיי אביו). **בנותיו:** מרת גיטל (נישאה לאדמו"ר ר' יצחק מאיר העשיל מקופיטשניץ, מייסד החסידות), מרת חווה (נישאה לאדמו"ר ר' מנחם נחום פרידמן מבויאן צ'רנוביץ').

○ יפר כ"ק אדמו"ר רבי יצחק מהוסיאטין זצוק"ל: "הדודה גיטלי מאנזאהן ביתו של הס"ק מרוז'ין סיפרה, שאחיה, האדמו"ר הזקן ר' מנחם נחום פרידמן משטפנשט ביקר אצלה כשנתיים לפני פטירתו, ואמר לה בזה הלשון: 'יש לי ב"ה אחים חשובים', והחל לפרט בחינותיהם. 'אחי מסדיגורא- רוצה ויכול. אחי מליעווא- יכול ואינו רוצה. אחי מטשורטקוב- אילו הייתי הבורא עולם, הייתי מוסר בידו את הנהגת העולם, כדי שלא יטרידני בבקשותיו התדירות עבור בני ישראל. אחי מהוסיאטין- בעת אמירתו 'שמע ישראל', יכול הוא להחיות מתים!'. ובסיימו את דבריו שאלה אותו אחותו: 'אמור נא אחי ובאיזה בחינה אתה בעצמך?'- 'לי די בזה, שיש לי אחים כאלה', השיב לה".

כשרבי שלמה טלינגטור סיפר את הדברים לפני זקני זי"ע, ענה זקני ואמר: "כן, כן, נכונים הדברים. בחצר ההויף בהוסיאטין חפרו פעם בור עמוק, ואחד מאנשי החצר בא לראות ולבדוק את הבור, וקשר את עצמו לחבל, שהיה קשור לסביבות הבור, והחל להשחיל את עצמו לתוך הבור. לפתע נשבר החלק העליון של הבור וניתק את החבל, והאיש נפל מגובה רב לקרקעית הבור, וכאשר הוציאוהו- לא היתה בו רוח חיים. רצו מהר אל רבינו לספר לו את אשר קרה, ולקח הצדיק את הדבר לליבו", כאן הפסיק זקני את סיפורו ושתק כמה רגעים, ואחר כך ענה ואמר, כאשר בת שחוק על פניו, "הוסוף היה, שהיהודי שלא הייתה בו רוח-חיים קם ונשאר בחיים". (שיח יצחק, הוסיאטין, עמ' קמ"ו)

באחת הפעמים ישב רבינו במוצש"ק דבוק ברעיונותיו הקדושים כדרכו בקודש. משמשו הגיש לפניו את החמין במוצאי שבת, כוס קפה, אבל רבינו כלל לא הרגיש בדבר, וכוס הקפה התקררה לגמרי. המשמש הכין כוס קפה בשנית עבור הצדיק, אך המקרה חזר בשנית, וכוס הקפה התקררה. כשהעיר המשמש לרבינו, שכבר הביא פעמיים כוס קפה לצדיק, ורבינו אינו שותה, אז התעורר מדביקותו ואמר למשמשו:

"הנה כשהנשמה יתירה יורדת למטה בערב שבת לשכון אור בתוך גוף האדם, הנשמה שבתוך האדם מבקשת מהנשמה יתירה שיעשה לה טובה נפשית, וכשמגיע מוצאי שבת, והנשמה היתרה מוכנה לעלות למקור מחצבתה, שואלת הנשמה שבאדם את הנשמה היתרה, אם היא עשתה לה טובה. ואם התשובה היא חיובית, הרי טוב, אבל אם הנשמה היתרה אומרת, לא די שלא עשיתי טובה עבורך, אלא אפילו עבורי לא עשיתי כלום, ואולי גם קלקלתי, הרי אז מתחילים הנשמות לבכות נורא". וסיים רבינו בלשון קדשו: "כששומעים את הבכיה, איך יכולים לשתות!?" (נר ישראל-רוז'ין, ח"ה עמ' רצז)

○ יפר הרה"ח ר' משה מעד ז"ל ששמע מחסידים שהיו בשעת מעשה, שפעם אחת נסע רבינו לטייל והגיע למקום מסוים. ירד הרה"ק מהעגלה ושלח את הגבאי שיגש לכוורת של דבורים, שהייתה שם ויפתח אותה. הגבאי פחד מאוד לעשות כן, שהרי הדבורים יצאו נגדו ועלול הוא להיעקץ, אבל לא הייתה ברירה, שהוצרך לציית להרה"ק. ניגש הוא אל הכוורת ופתחה, וברח תיכף. כשפתח את הכוורת לא יצאו דבורים, אלא נחש מסוכן מאוד. הרה"ק עמד וסמך את סנטרו על מקלו. הנחש ניגש אל הרה"ק וסיבב גופו לפני הרה"ק עד שראשו היה נגד פני הרבי. הרה"ק הסתכל על הנחש, והנחש הסתכל על הרה"ק, ותיכף הנחש נפל מת. לאחר מכן עלה רבינו לעגלה ואמר לגבאי השני: "הוא היה אברך טוב, אבל מעט גאוה הייתה בו". (שיח זקנים, ח"ד עמ' י"ד).

ענייניה הרוחניים של הקהילה - ואף על דברים, שעומדים מדי פעם על סדר היום. באותו יום בו הגיע ראש הקהל, היה אבא שרוי בעצב רב. שעה קלה קודם ביקר בבית אחד מראשי המשפחות המסוכסכות, והטיח בו דברים קשים. בעיקר הייתה טענתו - למה הרב שותק? אבא בשום אופן לא רצה להתערב.

ר' שלום הפציר באבא לנסות להשכין שלום בין הצדדים. הוא תיאר בצבעים קודרים מה קורה בחוץ, איך אש השנאה והמחלוקת אוכלת כל חלקה טובה. "תן לי רשות", ביקש ר' שלום. "אנסה לגשר בין הצדדים. הרב הרי יודע, שיש לי כוח והשפעה, אולי אצליח לעשות משהו?". אבא הביט בו ואמר: "ר' שלום, תסתכל עליי. אני ראובן בן מלכה, שרוי בימים אלו בצער גדול, ואיני צריך לפרט לך מדוע. אני מבטיח לך, שאם אתה מושך את ירך מכל העסק הזה, שלושת ילדיך הזקוקים לזיווג הגון, יביאו בשורות טובות עוד השנה".

"אני", אמר אבא, "שמתי מחסום לפי, וגם אתה תעשה כמוני ומעשים אלו בוודאי יעוררו הרבה רעש בשמים ויפתחו לך שערים, זאת בתנאי שאינך מוציא מפיו אף לא מילה אחת בעניין זה". ר' שלום פרץ בבכי נסער. שלושה בחורים מבוגרים היו לו בבית. הגדול התקרב לעשור השלישי לחייו, הצעיר יותר היה בן עשרים ושבע. אחריהם השתרכה שיירה של בנות. צערו היה גדול מאוד. בניו הלכו לשמחות חלאקה ובר-מצווה לילדיהם של החברים, ואילו אצלו- השעון כאילו עצר מלכת.

ר' שלום התרגש מאד מהברכה, ענה 'אמן' בקול ופנה ללכת לביתו. "אעשה כדברי הרב ומן השמים ירחמו". הוא האמין בכל ליבו, שברכת הרב תתקיים במלואה, ובעזרת ה' השלום והשלווה יחזרו לשרור בעיר כתחילה. דא עקא, המצב בשכונה רק הלך והחמיר, שכנים באותו הבניין לא דיברו ביניהם. הורים נאלצו להוציא את ילדיהם ממוסדות החינוך, מחשש להתנכלויות של הצד השני. ר' שלום, ראש הקהל, כבר לא היה מסוגל לראות את המצב בקהילה, אבל זכר את הבטחתו של הרב.

יום אחד קרה הנס. בנו בכורו של ר' שלום התארס. השמחה הייתה עצומה אבל מהולה בעצב. רבים מהקהילה לא הגיעו לאחל מזל-טוב למחותנים. איש לא ידע על הבטחתו של הרב לר' שלום. כמה חודשים חלפו מאז, ופתאום - נס. הלא יאומן קרה. בנו השני התארס למזל טוב. בשמחה הזו כבר היתה נוכחות יותר מורגשת של בני הקהילה. כולם איחלו לו, שבקרוב ממש יזכה גם בנו הצעיר לשידוך טוב. יום רדף יום והשקט והשלווה חזרו אט אט לעירנו.

באחד הימים נתלו בבית הכנסת, מודעות חגיגיות הקוראות לסיום מסכת שעורך מר ח' (ראש משפחת הסכסוך). מסיים המסכת עלה לומר את ההדרן. מר ח' נטל את המיקרופון בידו, הוא פרץ בבכי קורע לב. "עברנו תקופה קשה", הוא השתק, "כולם ביחד, וכל אחד לחוד. הודו לה', שהכל מאחורינו. נשתדל להביט קדימה אל הטוב, שמצפה לנו, בתפילה ובתקווה לימים טובים, שעוד יבואו".

הוא סיים את דבריו, וכולם ניגשו ללחוץ את ידו. התרגשות עצומה הייתה בקהל. המעמד נמשך עד שעה מאוחרת בלילה. ר' שלום נעדר מאותו מעמד אבל כולם הבינו למה. למחרת, שתו איתו יחד לחיים לרגל אירוסי בנו השלישי, בשעה טובה ומוצלחת!

להלן סיפור המעובד מתוך 'האמנתי ואדברה', ויש בו כדי ללמדנו כי כשהאדם מצליח לשמור על פיו, גם כאשר יש לו מה לענות- ידע, כי בורא עולם משלם ופותח את כל השערים עבורו.

אנחנו מתגוררים באחת ממדינות דרום אמריקה. אבי שיחיה, משמש כרב קהילה מכובדת ועשירה. בין חברי הקהילה נמנים אנשי עסקים ואילי הון, לצד אברכים חשובים תלמידי חכמים בעלי משפחות ברוכות, שתורתם אומנותם. אבא ניחן באופי מדהים. מחד גיסא, הוא בעל רגש חם, היודע ומבין לליבו של הזולת, ומאידיך גיסא, תקיף הוא בנושאים, שאסור להתפשר עליהם מבחינה הלכתית ומוסרית.

אבא היה אהוב על חברי הקהילה. אנשים ראו בו אישיות מורמת שאפשר להתייעץ עימה בנושאים כלכליים סבוכים ובענייני השעה, כמו חינוך הילדים והנהגת הבית. החיים בקהילתנו התנהלו על מי מנוחות. שימשנו סמל לקהילות אחרות, בעיקר באחדות ששררה בינינו. היינו כעין משפחה אחת גדולה ותומכת. הילדים למדו והתחנכו במערכת מוסדות לימוד אחת, ת"ת וישיבות כמו גם בית ספר לבנות וסמינר בית יעקב.

הכל נמשך, עד לאותו יום נורא, שבו פרצה אש המחלוקת. אף אחד לא יודע להצביע בדיוק מה הייתה הסיבה למריבה הקשה. גם היום, במבט לאחור, אינני זוכר במדויק את הפרטים. דבר אחד אינני מסוגל לשכוח, את עוגמת הנפש העצומה, שנגרמה לאבא. שתי משפחות מנכבדי העיר, אנשים שתורמים סכומים לא מבוטלים לקופת הקהל, הסתכסכו ביניהן.

בתחילה, התנהלו הוויכוחים על אש נמוכה, בחדרי חדרים. אולם עד מהרה הדי המריבה יצאו מכלל שליטה. אנשים בעלי כוונות טובות, ניסו להתערב ולהשלים ביניהם, אבל לא הצליחו, ומה שגרוע יותר, שקהילתנו התפלגה לשניים. זה סובר שהצדק עם המשפחה הראשונה ואלו השני סובר שהצדק עם המשפחה השנייה. כמויות גדולות של רכילות ולשון הרע נשמעו מכל עבר, לא שמנו לב, שאנחנו נסחפים.

בימים ההם, היה אבא מסוגר בבית, ומסרב להאמין למצב האיום, שאליו נקלעה קהילתנו. לאורך כל הדרך, שתק שתיקה מופלגת, למרות שרבים ביקשו לשמוע, במי הוא מצדד. כל משפחה שלחה שליחים לאבא לדבר על לבו, בתוספת בקשה שיחתום על חרם נגד המשפחה השנייה. אך למרות הלחצים, הוא בחר לשתוק ולא להתערב. שתיקתו הרועמת של הרב, רק הרגיזה את בני העיר והעלתה את מפלס הרכילות.

עד כדי כך, שאבא נהיה גם הוא נושא מדובר במריבה. אנשים השמיצו את אבא. למעשה, בגלל שתיקתו החמיר המצב מיום ליום. יום אחד נקש על דלת בית הוריי, ר' שלום, ששימש כראש הקהילה. אדם משכמו ומעלה ומקובל על כולם ת"ח בקנה מידה עצום, לצד היותו עשיר מופלג. ממש תורה וגדולה במקום אחד. הוא מצא לנכון לבוא אל אבא ולנסות לראות יחד עמו, מה אפשר לעשות במצב הנוכחי.

אבא נהג להתייעץ בהרבה נושאים עם ר' שלום. על אודות

<p>לע"נ</p> <p>תנצב"ה</p>	<p>הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל אסתר בת בלה ע"ה נעמי בת כותן ע"ה מרים בת בלה ע"ה צדיק חכם בן חזיה ז"ל שני בת אסתר ע"ה מסודי בת חביבה ע"ה יונה בן סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורביה רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל</p>	<p>הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל שמואל בן רבקה ז"ל משה בן רוזה ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה דוד בן חסיה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל שמעון בן שמחה ז"ל ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה שמעון בן חנה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה</p>	<p>הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל אביבה בת איריין ע"ה אברהם בן יונה ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל חי יזיי בן קלרה ז"ל יוסף בן סעדה ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה אברהם בן דינה ז"ל</p>	<p>הרב שבתאי בן אסתריא אטון זצ"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל גאולה בת טובה ע"ה עמירם בן דבורה ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין ז"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחיה ז"ל ליסף בן פרחיה ז"ל דניאל רפאל בן חגית ז"ל יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה</p>
---	--	---	--	--

גליזון
באר
הכהנה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

בהר - ל"ג בעומר

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

ל"ג בעומר

- א בר יוחאי נמשחת אשריך - רשב"י מבטל גזירות, בפרט ביום זה.
- ב רשב"י לבל, אפילו לפחותים - אין איש שאין לו שייכות וחיוזק מרשב"י.
- ג עולו ואיתכנשו - מעלת העליה לציון הקדוש ביום זה ובכל עת.
- ד הוא ימליץ טוב - סגולת יום קדוש זה לפעול בו גדולות ונצורות.
- ה הילולא דרשב"י - ההדלקה והשמחה הרבה בעת ההילולא.
- ו הזן את הבל - מ'שמיטה' נלמד שהפרנסה משמים ולא מעבודת שדה.
- ז ושם נברא מעין לו וחרוב למאכלו - מוזנותיו קצובין ולא לפי ההשתרלות.
- ח אב הרחמן שמע קולנו - אין לנו אלא לישא עינינו לשמים.
- ט במערות צורים שעמדת - שמחת היום שלא נכנעו תחת הייאוש.
- י בני חביבי - הקב"ה אוהב כל יחיד מבנ"י אף את הנופלים.
- יא לבל ישראל האיר - גמילות חסד במשנת רשב"י.
- יב לא תזנו - חומר הונאת דברים במשנת רשב"י.
- יג אלא אוצר של יראת שמים - יראת שמים במשנת רשב"י.
- יד בתר רישא גריר - העיקר שיתחיל את היום מתוך יראת שמים.
- טו רשב"י תורתו אומנתו - מעלת העוסק בתורה במשנת רשב"י.

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

טל: 052-7627127

באר הפרשה - ל"ג בעומר

יומא ברשותי קיימא' (כל היום הזה שלי הוא), וביום זה נפתחים כל שערי רקיע להריק עלינו שפע עד בלי דיג. ורמו לדבר, 'יושפע ש'פע ר'ב ב'בל העולמות, ראשי תיבות רשב"י' (טעמי המנהגים).

ואין הדברים אמורים רק על 'אותו היום' באותה שנה, אלא אף בכל שנה ושנה יום ל"ג בעומר הוא יומו דרשב"י. וכמו שידוע מאמרו של רשב"י (סוכה מה: ועיי"ש) 'יכול אני לפטור את העולם כולו מן הדין', ואמרו

בר יוחאי נמשחת אשריך - רשב"י מבטל גזירות, בפרט ביום זה

יום ל"ג בעומר' - יום קדוש ונורא הוא, המאיר באור מופלא רום מעלה^א, והוא 'יומו של רשב"י' כמו שהוא עצמו אמר באידרא (אידר"ו האוינו רצא): כשגילה סודות התורה ביום פטירתו ועצר את החמה שלא תשקע^ב עד שיגמור לגלות את כל הסודות שרצה לגלות אז. ובלשון הזוהר הק' 'והאי יומא לא יתרחק למיעל לדוכתא כשאר יומא' (ולא יתרחק היום מאתנו), דהא כל

א. ידוע על הרה"ק מקאליסק זי"ע שבעת טבילתו במקוה ביום ל"ג בעומר אמר בלהט אש קודש הריני מקבל עלי קדושת היום (הילולא דרשב"י סה).

ב. והוא אחד מהטעמים שנתן הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (ל"ג בעומר ו) למנהג שנהגו להרבות ביום זה בהדלקת נרות, ובהדלקות גדולות לכבוד התנא האלוקי רשב"י, לזכר שביום זה נתרבה אור היום באיחור שקיעת החמה. ולהראות כי כל האורות בטלים לאור הגדול, האור הגנוז שגילה אז רשב"י בסודות התורה.

ג. על הרה"ק רבי משה מראזוואדאוו זי"ע (בנו של הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע ונכדו של הרה"ק מראפשיץ זי"ע) מספרים ששמו נודע כמחולל אותות ומופתים הרבה למעלה מדרך הטבע. והורה לכל הזקוקים לישועה, אם בבריות גופא, אם בפרנסה, בזרע של קיימא או בכל עניין שהוא, שיבואו אליו ביום ל"ג בעומר, באמרו 'לבי ובשרי ירננו אל קל חי' (תהלים פד א) - לבי ר"ת 'ל"ב יום', כלומר, אחר יום ל"ב לעומר בא כוחו של ובשרי ר"ת 'רשב"י', ואז הוא היום המסוגל להתפלל ולקיים - ירננו אל קל חי, כי אז הקב"ה מקבל התפילה.

הוא היה אומר, אין בכל השנה כולה זמן טוב יותר מאשר ל"ג בעומר. ובהתקרב צללי ערב לנטות היה אומר, לו היה כח בידי הייתי תופס את החמה בשיניים שלא תשקע, ולא יפרד מאתנו יום ל"ג בעומר לעולמים (החכמה מאין עמ' קלא). על כוח מיוחד זה מסופר, שפעם הגיע הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנז זי"ע לשהות בצל קורתו של מחותנו - הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע בימים שלפני ל"ג בעומר. והיה זה בשנים שכבר היה הרה"ק מדזיקוב חלוש מאד, אך לכבודו של האורח הגדול יצא מגדרו ואירח אותו בכל הכבוד הראוי, בתוך הדברים בישר ה'דברי חיים' למחותנו כי הוא עתיד להישאר בעירו כמה ימים, אמר לו הרה"ק מדזיקוב כי אמנם חלוש הוא מאד וכבר פסק מלערוך את שולחנו בקרב קהל החסידים, אבל לכבודו דמר אערוך שולחן ביום ל"ג בעומר, אבל זאת אבקש ממכם - מחותן, שתאמרו לי מתי תהיו מוכנים אחר עבודתכם הקד' שתוכלו לבוא לשולחני, אמר לו ה'דברי חיים' כי יהיה מוכן בשעה שתיים בצהריים, בהגיע השעה המדוברת ועדיין אין כל זכר לבואו של ה'דברי חיים', הלך אחד מהחסידים לאכסניא של ה'דברי חיים' להודיעו כי הרבי מדזיקוב ממתין עליו שיבוא לסעודה כפי שהבטיח, משהגיע החסיד לבית האכסניא פנה אל משמשו של ה'דברי חיים' שיכנסו להביא את רבם לסעודת רבו, אמרו לו המשמשים - אנו יראים להיכנס, שכן הרבי כבר סגור ומסוגר כמה וכמה שעות, אם רצונך בכך היכנס אליו... המשמש שהבין את פני הדברים נסוג מפחד ויראה, וחזר אל בית הרה"ק מדזיקוב.

אז החליט הרה"ק רבי משה מראזוואדאוו כי הוא ילך אל ה'דברי חיים' - שהרי הוא מצווה ב'כיבוד אב', בלב פועם דפק ר' משה על דלת חדרו של הדב"ח, והדלת נפתחה, ויאמר ר' משה ל'דברי חיים' - אבי הקדוש מצפה לבואכם. כשמוע הדב"ח את דבריו, הכניסו פנימה - והדלת סגר אחריהם, ולא נשמע קולם חוצה, כי אם קול פסיעות המהלכים בחדר הנה והנה. לאחר שעה ארוכה יצאו השניים את פתח הבית, ופניו של ר' משה בערו כלפידי אש, לימים רמז הרה"ק מראזוואדאוו ואמר, באותה שעה הסביר לי ה'דברי חיים' את שורש הסוד הגדול של יום ל"ג בעומר (דמשק אליעזר, צח).

ד. אומרים משם הרה"ק רבי מאט"ל סלאנים זי"ע, מנהגו של עולם, כשיש לאדם דין בבית המשפט, יפנה מיד ל'עורך דין' (לועזר), אך לא די לו בשכירת עורך הדין עד שיגולל בפניו 'דברים כהויתן' - מה היה ואיך היה,

באר הפרשה - ל"ג בעומר

ביום הזה 'נשקטים כל המקטרגים, ומתבטלים כל הדינים' בזכותו דרשב"י.

איתא בזוה"ק (שמות טו.) שכל העולמות העליונים מזדעזעין מרשב"י ועליו נאמר הקרא (עמוס ג ח) 'אריה שאג מי לא ירא'. בוא וראה עובדא נוראה המובאת בזוהר הקדוש (השמטות ח"א ע"פ ואברהם היה יהיה) זמנא חדא יצא רשב"י וראה בעיני קדשו חשכות ואפילה

צדיקים (שפתי צדיק ל"ג בעומר א. שו"ת מהרש"ם הקדמה לח"ב) שבכל שנה בזמא דהילולא שלו הוא עומד וממליץ טוב על בני ישראל לפוטרו מן הדין, ומבטל את כל הגזירות". וכן נשמע הקול ממערת רשב"י בעת שנכנסה מיטתו בלהב אש למקום מנוחתו במירון 'זה האיש מרעיש הארץ, מרגיז ממלכות, כמה פטרין (מקטרגים, וי"מ 'דינים' השורים בעולם) ברקיע נשקטים ביום הזה בשבילך' (סוף איד"ז זוהר רצו:), ומבואר בספרים שבכל שנה ושנה

ורק כך יהא ביד עורך הדין לסדר טענותיו בפני ה'שופט'. כעין זה נמי אצל רשב"י, שהוא אכן 'עורך דין' גדול ורם ויכול לפטור אותנו מן הדין, אך עלינו מוטל לפרט לפניו את כל בקשותינו, שיפעל עבורנו כל טוב.

כה כתב הגה"צ רבי יהושע דייטש זצ"ל (בית הלחמי פרשת פקודי) שבימי בחרותו בשנת תרפ"ז שהה בחג הסוכות בעיר מונקאטש וביומא דהילולא של הרה"ק ה'דרכי תשובה' זי"ע עלה לציונו יחד עם בנו הרה"ק ה'מנחת אלעזר' זי"ע. מנהגו של המנחת אלעזר היה לזמר את הפיוט 'בר יוחאי' על ציון אביו (להורות על ענין והתקשרות אביו עם רשב"י, שחיבר ג' כרכים ביאורים על התיקוני הזוה"ק), וכן עשה בשנה זו ג"כ, לאחמ"כ פתח וביאר את הזמר 'בר יוחאי' שבו אנו אומרים 'אשרי העם הם לומדיך', והלשון 'לומדיך' צ"ב, כי מן הראוי היה לומר אשרי לומדי תורתך או חיבורך, ומהו 'לומדיך' שנראה כמו שהם מלמדים לרשב"י איזה לימוד, וביאר המנח"א, שהכוונה למה שהולכים בעת צרה לקברי הצדיקים לבקש מהם שיתפללו לבטל הגזירה, כי פעמים שמסתירים ומעלימים מהצדיקים את הגזירות, שהרי 'הקב"ה גוזר וצדיק מבטלה', ומעלימים מהם את הגזירות כדי שלא יבטלו, ולכן באים בני ישראל על קברי הצדיקים לקיים הם לומדיך - שהם מלמדים את הצדיק את הנעשה והנשמע בזה העולם - כי כל לבב דווי וכל ראש לחלי, להודיע לצדיקים השוכנים במרומים אלו גזירות קשות ניתכות על ראש בני ישראל חדשים לבקרים ל"ע... למען ירעישו בשמי השמים שישים דמעותינו בנאדו ויצילונו מכל גזירות קשות ויגזור עלינו גזירות טובות ישועות ונחמות (ובזאת החל המנחת אלעזר לפרט בפני אביו באריכות את הצרות העוברות עליו).

ה. כתיב ב'זוהר חדש' (מדרש רות קד.) פ"א היה רבי שמעון מהלך בדרך, משנכנס לעיר 'לוד' באו אליו אנשי העיר וסיפרו ש'דבר' (מגיפה) קשה שולט על העיר. סובב ר' שמעון סביבות העיר וראה אנשים רבים המוטלים ללא רוח חיים, נענה רשב"י ואמר 'כל האי במתא ואנא הכא, גזרנא דליבטיל' (האיך ייתכן, שהמגיפה קיימת ואני כאן, גזרני שתבטל המגיפה). תיכף נשמעה בת קול המכרזת ואומרת למלאכים הממונים על המגיפה צאו ממקום זה, כי רשב"י נמצא כאן, והקב"ה גוזר גזירה והוא מבטל. באותה שעה היה רבי חנינא בלוד, ומשראה מעשה זה בא לפני רבי מאיר וסיפר לו מאי דהוה, נענה רבי מאיר ואמר, מי הוא זה שיכול לעמוד על רוב שבחו של רשב"י, פתח ואמר 'ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים עליה קטורת' (במדבר יז יא), וכתוב (פסוק יב) 'ויקח אהרן וכו' והנה החל הנגף בעם', וכתוב (פסוק יג) 'ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה', כולי האי אצטריך ליה למשה למטרח, ורשב"י במימריה הקב"ה גוזר והוא מבטל מותנא, היינו שמשה היה צריך לטרוח בפעולות שונות עם הקטורת כדי לבטל המגפה, ואילו רשב"י עשה כן 'בדיבורו'.

ובכל ימות השנה הדברים אמורים, ק"ו ביום שאמר עליו רשב"י 'האי יומא ברשותי קאי'.

והנה, רבים מקשים, מדוע ביום פטירת משה רבינו נוהגין אבלות ויום תענית. ואילו ביום ל"ג בעומר - יום פטירת הרשב"י אנו עושים ליום שמחה וצהלה (בפשטות, כי בפטירת משה רבינו נשתכחו הרבה הלכות, ואילו בל"ג בעומר האיר רשב"י את כל העולם בהתגלות האדרא קדישא, על כן יום חג הוא לנו), יש שביארו על פי מה דאיתא בזוה"ק (שמות טו.) שרשב"י לא גזר מעולם תענית שימלאו משאלותיו, אלא היה גוזר והקב"ה מקיים, ובדיבור פיו היה מבטל את כל הגזירות (משא"כ שאר הצדיקים ואף משה רבינו, הוצרכו להתענות בכדי לבטל גזירות רעות מעל עם ה') לכן ביום ההילולא שלו אין מתענים, כי אותו צדיק לא הוצרך להתענות לעולמים על הגזירות. ואדרבה מתוך שמחתנו בהאי יומא נזכה לפעול ישועה רבה עזרה ופדות. ו. גופא דעובדא הכי הוה, פעם אחת ישב רבי שמעון, והיה בנו רבי אלעזר עומד אצלו ומפרש רזי החכמה, והיו פניהם מאירות כשמש, ודבריהם עולים עד לרקיע, כן ישבו במשך שני ימים שלמים - לא אכלו ולא שתו ולא

בזכותם של עשרה צדיקים להציל את העולם מחורבן כי כה אמר ה' (שם לב) 'לא אשחית בעבור העשרה'. ואם אפילו עשרה צדיקים אין בנמצא, לא ימוטו מוסדי תבל בזכות שני צדיקים - אני ובני, דהכי כתיב (דברים יט טו) 'על פי שנים עדים יקום דבר', ואין דבר אלא עולם, דכתיב (תהלים לג ו) 'בדבר ה' שמים נעשו'. ואם גם שני צדיקים איננם, ישנו צדיק אחד ואני הוא וכתיב (משלי י כה) 'וצדיק יסוד עולם'. באותה שעה יצתה בת קול מן השמים ואמרה 'זבאה חולקך רבי שמעון, דקודשא בריך הוא גזר לעילא, ואת מבטל לתתא. בוודאי עלך אתמר (תהלים קמה יט) רצון יראיו יעשה' (אשרי חלקך רשב"י שהקב"ה גזר גזירה בשמים ממעל, ואתה בכוחך לבטלה בארץ מתחת, ועליך הכתוב אומר רצון יראיו יעשה).

והנה, קדושת היום של ל"ג בעומר כעין קדושת יום הכיפורים לענין מחילת העוונות וטהרת נפשות ישראל מכל חטא, וכן אמר הרה"ק רבי יהושע מקאמינקא זי"ע להרה"ק משינאווא זי"ע, דענין יום הכיפורים היה, שאהרן הכהן שהוא בחינת 'הוד' נכנס לקדשי קדשים שאף הוא בחינת 'הוד', והכי נמי בל"ג בעומר מתעורר בחינת 'הוד שבהוד', והיינו הק' ואפשר לפעול בו ישועות כביום הכיפורים (הובא באוהב שלום השלם ח"ב עמו"י ח, מפי הגרש"א ועלמענרייך זצ"ל אבד"ק טשאקאווא). וב'חתם סופר' (דרשות ח"ב רפ), כתב, שמדת 'הוד שבהוד' היא בבחינת 'כתר', ומתעורר ה'עת רצון' שנגלה הקב"ה לישראל בעת מתן תורה בזמן מלא רחמים. ורמו לה,

גדולה היוורת לעולם. אמר רשב"י לרבי אלעזר בנו, בא עמי ונראה מה רוצה הקב"ה לעשות כעת בעולמו. הלכו ומצאו מלאך אחד גדול כהר גדול, ומפיו יוצאים שלושים להבות של אש. שאלו רשב"י, היכן פניך מועדות, ומה בדעתך לעשות עתה בעולם. ענה המלאך - להחריב את כל העולם כולו, כי גזירה יש מלפני הבורא שבכל עת מוכרחים להיות בעולם שלושים צדיקים דכתיב (בראשית יח יח) 'ואברהם היו יהיה' - יהיה בגמטריא ל'. וכעת יש בעולם פחות משלושים צדיקים, ולכן, שלחני הבורא להחריב את העולם כולו. אמר לו רשב"י במטותא מינך, חזור נא אל הקב"ה ואמור לו בר יוחאי שביח בארעא - הרי רשב"י נמצא בזה העולם. פנה המלאך אל הקב"ה ואמר לו 'מאריה דעלמא גלי קמך מה דאמר לי בר יוחאי' - הלא ידוע לפניך מה שאמר לי רשב"י. אמר לו הקב"ה, לך והחרב את העולם כולו ולא תשגח ביה בבר יוחאי (אל תשגיח בדברי בר יוחאי). משחזר המלאך ורשב"י ראהו, אמר לו רשב"י אם לא תסתלק אגזור עליך שלא תוכל שוב לעלות למקומך בשמי גבוהים, כי אשליך אותך למקום נידח בו נשלחו עזא ועזאל (המלאכים שהפיל הקב"ה משמים לארץ, והם קשורים בשלשלאות בהרי חושך, יומא סז: וברש"י, ד"ה עזא). אלא, חזור אל בורא עולם, ואמור לו, אף אם אין בעולם שלושים צדיקים, די לנו בזכותם של עשרים צדיקים לקיום העולם דכתיב (שם לא) 'לא אשחית בעבור העשרים'. ואם אין אפילו עשרים צדיקים בעולם, די

היו יודעים אם הוא יום או לילה. משיצאו, נענה רבי שמעון בתיבות הפסוק (שמות לד כח) 'ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה - לחם לא אכל ומים לא שתה'...

משסיפר רבי חייא מעשה זה לרבי, התפלא רבי על כך, ואמר לו אביו רבן שמעון בן גמליאל - בני, הרי רשב"י הוא אריה גם בנו ר"א אריה הוא, ואין רשב"י כשאר אריות, אלא עליו נאמר 'אריה שאג מי לא ירא' - ומה עולמות שלמעלה מזדעזעין ממנו, אנו על אחת כמה וכמה, איש שלא גזר תענית מעולם על מה ששאל וביקש, אלא הוא גוזר והקב"ה גוזר מקיים, הקב"ה גוזר והוא מבטל...

ז. שנה אחת ביום ל"ג בעומר בעת עריכת שולחנו הטהור ביאר הרה"ק ה'שר שלום' מבעלזא זי"ע את מאמרם ז"ל (ביצה ט:): 'הידור מצוה עד שלישי', ושאל הרי הקב"ה מקיים את כל התורה כולה (עי' ברכות ו), ובמה שייך אצלו הידור מצוה עד שלישי, אלא, כמו שאמרו ז"ל (סוכה נב:): 'יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו ואלמלי הקב"ה עוזרו אינו יכול לו', ובמצוה זו מהדר הקב"ה 'עד שלישי', שאחר שנלחם האדם עם יצרו ועשה שני שלישי, עושה הקב"ה עבורו את השלישי הנותר.

והנה ימי הספירה - ימי הטהרה, מ"ט יום הם, נמצא שביום ל"ג בעומר כבר עברו שני שלישי מימי הספירה, ועד יום זה עמלים בני ישראל לטהר נפשם מכל סיג ופגם. אך מיום זה ואילך מהדר הקב"ה ומטהר את בני ישראל מכל טומאותם, ואומר 'וזקתי עליכם מים טהורים', והיינו שביום זה מכפר הקב"ה לבני ישראל על כל עוונותיהם (הובא ב'דובר שלום' להרב אברהם חיים שמחה בונם מיכלזאהן זצ"ל).

באר הפרשה - ל"ג בעומר

בכלל, הן בפרט - בהאי יומא, בתוקף קדושת יום ל"ג בעומר כי קדוש היום לאדונינו. וימלא רצונו של רשב"י - שנשמח כולנו בשמחה רבה ויתירה, ועי"ז יושפע שפע רב".

עולו ואיתכנשו - מעלת העליה לציון הקדוש ביום זה ובכל עת

מסופר בזה"ק (האוינו אידר"ז רצו): כל סדר לווייתו של רשב"י (כוחו דרשב"י מערכת ד' ועי"ש), דבשעה שליוו בית ישראל את מיטתו דרשב"י, עברו ליד הכפר 'ציפרי' הסמוכה למירון. ובני 'ציפרי' לא הניחו לנושאי המיטה לעבור ממקומם, מאחר ורצו שרשב"י יהיה קבור אצלם.

ו"ל. ולפע"ד, כי הוא יום ל"ג - למ"ד גימ"ל במלואו גמטריא 'זקן' שהוא רצון העליון בחינת יוה"ב בידוע.

רשב"י לכל, אפילו לפחותים - אין איש שאין לו שייכות וחיזוק מרשב"י

איתא ב'בית אהרן' (קו: קז).¹ מי שיש לו אמונה ברשב"י יש לו חיזוק ברשב"י, בשם שהשית הוא ה' לכל, כך רשב"י הוא רשב"י לכל, אפילו לפחותים. והיינו שלכל אחד מבני ישראל - באיזה מקום ומצב שהוא נמצא יש לו חיזוק גדול מכוחו ואורו של רשב"י. ובפרט אם יקיים את תחילת דברי ה'בית אהרן' - מי שיש לו אמונה ברשב"י, ויאמין בכוחו דרשב"י, הן

באותו ה'טיש' ישבו הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנז זי"ע והרה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע, הרה"ק השר שלום התלהב באלו הדיבורים משך כג' רבע השעה (וכך כותב ה'דובר שלום' - הרה"צ מצאנז ישב בכל משך העת נשען על השולחן ושתו ידיו על מצחו. והרה"צ מקאמינקא זלגו עיניו דמעות כשטף מים רבים).

בספר 'הילולא דרשב"י' מביא (הערה מא) שפעם דיבר הרה"ק ה'שר שלום' זי"ע מענין גדלות ל"ג בעומר, נענה בנו הרה"ק רבי זונדל זי"ע ואמר, שהוא כמו יוהכ"פ. נענה ה'שר שלום' בלבת אש וקודש ואמר, אכן יפה כיוונת. בדרך צחות אמר הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע, שבל"ג בעומר כלולים כל השלש רגלים, כי שחיתת הכבשים (שהיה נהוג בין הרבה מבני עדות המזרח) סמוך למערה הוא כנגד חג הפסח, ההרים שמסביב הציון רומזים לחג השבועות שהרי שניתנה תורה בהר סיני בחג השבועות, והאזהלים שמקימים הבאים לשהות במירון הוא כנגד חג הסוכות דבעינן דירת עראי. והוסיף חכם אחד עוד, עפ"י המעשה הידוע שהרה"ק מרוז'ין שאל פעם את אחד מחסידיו מבני ארץ ישראל, היאך נראית ההילולא ביום ל"ג בעומר במירון, תיאר החסיד בפני רבו שבפנים המערה - יוהכ"פ, ומחוץ למערה - שמחת תורה, ומאד הפליא הרוז'ינער את דבריו, ולפי זה יש עוד שני מועדים ביום הזה.

ח. במכתב תמיכה לרגל יסוד הישיבה ומושב זקנים במירון (המוכרת כיום כה'ישיבה' שבהר ממעל לבנין של ציון הקודש) כתב הרה"ק ה'ינוקא' מפרנקפורט זי"ע. וז"ל, ב"ה סטאלין, הנה מה טוב ומה נעים אשר יסדו חברים יראי ה' אגודת אחים לקבוע עתים לתורה ולעבודה במקום קודש הקדשים על ציון התנא האלוקי הרשב"י ור"א בנו זיע"א, וידוע מאמר א"ז ה"צ האלקי זצוקללה"ה על מאמר הכתוב (איוב יט כו) 'מבשר"י אחזה אלו-ה' (מבשר"י ר"ת רשב"י), וגם מאמרו הקדוש אשר רשב"י הוא לכל אפי' לפחותים (ובפרט במקום מנוחת כבודו), שכל מי שיש לו אמונה בו יש לו אחיזה בו, בודאי יתעוררו ויאירו הלכבות ההוגים שם בתורה. ואמרתי לפעלא טבא יישר כחם ונתתי דמי קדימה, ואי"ה אה"י בתומכים בסך עשרים ר"כ מדי שנה בשנה, וממני יראו וכן יעשו כל אנ"ש איש איש כמתנת ידו וזכותם יגן עלינו ועכ"י. כעתירת הדו"ש ברב טוב לבני ישראל. וחתם ישראל בהרב מו"ה אשר זצלה"ה מסטאלין. ט. יש ממליצים עפ"י הביאור הידוע בפסוק (תהילים קמה ט) 'טוב ה' לכל' - שלכל הצרות (והבעיות) טוב לפנות אל ה', אמור מעתה לבאר בדברי ה'בית אהרן', רשב"י לכל - לכל סוגי ומיני צרות ומעוקות, טוב לבוא ולהתפלל על קברו (או) להתפלל בזכותו ויושיענו ה' באותות ובמופתים.

י. יש שהסמיכו לכך את דברי הרמב"ם בפ"י המשניות (פרה ג ג) שאין כל נפקא מינה וחילוק בין האיש אשר מעולם לא נטמא ובין מי שנטמא ואחר כך טבל והזה, ולא עוד אלא שזה אשר הוזה עליו מעלה יתירה יש בו שהכתוב דן עליו ואמר שהוא טהור. אף לדידן נאמר, לכל ישראל האיר - רשב"י לכל, בין לפחותים בין לשאינם פחותים, אלא שמעלה יתירה יש לפחותים - שה'בית אהרן' העיד עליו שיש לו שייכות לרשב"י.

וכבר אמרו אדם ובהמה תושיע ה' בגמטריא רשב"י (מגדיל ישועות מלכו מבארניב נה), ללמד שאפילו מי שהוא בבחי' 'בהמה' גם כן רשב"י מושיעו מכל צרה.

יא. כתב ב'סידור בית רחל' להגה"ק רבי נפתלי כ"ץ זי"ע, שיש בשירת הזמר 'בר יוחאי' סגולה נפלא להארת הנשמה (ומבאר שם עפ"י דרכו) ומבואר שם דהיינו גם למי שאינו מבין ומשיג בסודות הזמר.

הזה בכל ל"ג בעומר נכנסת אותה בת קול בלבו של כל יהודי, להיות עולין ומתכנשין למקום מנוחת קדשו דרשב"י, ולשמוח בשמחת פני האדון ה' ביום שמחתו².

כתב ה'של"ה' הק' באגרותיו 'על מקום איש להבת שלהבת, ציונו הטהור של רשב"י לומדים הווהר באימה וביראה ובדביקות גדולה, כי כמה ניסים יארעו שם³, כי צריכים ללמוד הווהר באימה וביראה ובדבקות גדולה, ואח"כ לשמוח הלב שמחה רוחניות ולא שום אבלות ועצבות, כי באלה חפץ רשב"י, והוא בדוק ומנוסה, ואח"כ נודרים נדרים ונדבות ומתפללים תפלות'

עמדו בני ציפרי ומקלות בידיהם מחד גיסא, ובני מירון עמדו וצווחו מאידך גיסא שהם רוצים את רשב"י אצלם, אדהכי והכי התרוממה המיטה באוויר ואש לחכה סביבותיה, והלכה המיטה בעצמה למקום מנוחתה באת"ק מירון, באותה שעה יצתה בת קול ואמרה 'עולו ואתו ואתכנשו להילולא דרבי שמעון' (בואו, האספו לשמוח בשמחת הרשב"י).

על מעשה זה כתב הגה"צ רבי אשר זעליג מרגליות ז"ע (הילולא דרשב"י) שללא כל ספק - בראותנו את השמחה הגדולה שיש על ציון הקודש, ברירא לן שעד עצם היום

יב. סיפר לי אחד מ'בעלי המעשה' שזכה לקחת לאת"ק מירון את הגה"ח ר' שמחה מונד זצ"ל מחסידי קמאי. והנה, כל ימיו היה ר' שמחה נוסע למירון בל"ג בעומר, ואף כשעלה גילו למעלה מבן תשעים שנה לא ויתר על כך, ואכן, כמה אברכים התנדבו להתלוות אליו לעזרו ולתמכו בכל הדרך הארוכה, משנשאל רבי שמחה, הרי כל כך קשה עליו ועל מלוויו הדרך והעליה להר ברגל, מדוע לא יסע מע"כ מירונה ביום אחר כשאין טורח הדרך רבה כ"כ. ענה להם רבי שמחה, הבדל וחילוק גדול בין העליה לציון הקדוש בכל השנה ליום ל"ג בעומר, והרי מדרך העולם, כשבא מאן דהו לביתו של הגביר' להתרימו לצרכי צדקה, יתיישב בעה"ב ויבדוק את ה'המלצות' שבידו וכו' וכו', ורק לאחמ"כ יחליט אם בקשה זו הגונה היא ועליו להעניק לו נתינה הגונה. כל זה בביתו של הגביר, אבל, בעמדו בסעודת נישואי בנו יפזר מממונו בהרחבה לכל הפושט יד, ולא יעיין בטיבם של המבקשים, שהרי עתה 'עת שמחה' היא לו.

כיו"ב נמי אצל רשב"י - יום ל"ג בעומר הוא זמן 'הילולא' שלו, והריהו עומד ומשפיע על כל המשתתפים שפע ברכות וכל טוב, מבלי לבדוק בציציותיהם. האם נכונה בקשתם וכדומה, אלא הוא מעניק ומשפיע השפעות טובות בלי גבול, מעתה תבינו מדוע הנני מטריח את עצמי ליסע דייקא בל"ג בעומר.

שאלו פעם את אחד מבני ירושלים מתי הוא נוסע לחוג את ל"ג בעומר במירון, ענה היהודי, מלפני ה'קבלת פנים' עד אחר ה'מצוה טאנץ', כשמחת הנישואין של קרובי.

ג. מכאן תצא הקריאה לכל אחד מאחינו בני ישראל המסובלים בסבלם - איש איש בנגעו ומכאובו, ברוח ובגשם, אף אם נראה לו כי מרוב צרותיו ותלאותיו הקרקע נשמטת מתחת רגליו וכבר כשל כח הסבל, ישמע למה שהביאו בספרי קורות הימים (מסע מירון עמוד קיא, ועוד) מעשה נורא בשם רבי יוסף סופר שנתיישב בצפת בשנת תקכ"ב, וז"ל. וכשיצא הרעש (רעידת אדמה שהייתה בצפת ומירון) על הארץ בחדש חשון תקכ"ב, באו כל הישמעאלים והערלים שבאותו מקום אל הבנין של רשב"י ז"ל, והדלת הייתה סגורה (שכן לפי התיאור הזמנים ההם היה בנין הציון סגור יום ולילה כי מעט יהודים דרים במירון ורוב היושבים בעיר ישמעאלים וערלים, והמפתחות היו אצל שמש הדר בצפת שהיה בא ופותח לאחר ש'נותנים לו מה שמגיע לו' עבור זה), וצעקו כולם - 'רבי שמעון, רבי שמעון, מאחר שאתה אדם גדול בעולם וחשוב, וגם שמענו מפי אבותינו מחשיבותך, וגם בעינינו אתה חשוב - פתח פתחך', ומיד נפתחה הדלת מאליה, והלכו כולם לפנים, וגם בני ביתם ונשיהם ניצלו, ולא היה להם היזק כלל. ועכשיו הוא (רשב"י) חשוב בעיניהם מאד ביותר.

כשהיה רעש שני (בו' כסלו) ברחו כולם, יהודים וערלים וישמעאלים לבנין של רשב"י ז"ל ככפעם הראשונה, וכשבאו קרוב לשם ראו כולם שהבנין כולו הגביה והתנשא למעלה, וקפץ באוויר כמו אדם - מלמטה למעלה ומלמעלה למטה, והכיפה שמלמעלה של הבנין התחלקה לשני חלקים, לחצאין, והיו פתוחים לשנים, כיוון שראו זאת נפלה חרדה גדולה עליהם ונתחלחלו מאד, ופתחו כולם וצעקו 'רבי שמעון, רבי שמעון, אם הבנין שלך כך הוא, מה יהא סופנו...' וזה היה יותר מחצי שעה, ואחר כך שקטה הארץ, שקט הרעש, ועמד הבנין על מקומו. הכיפה של מעלה שנחלקה לשני חלקים נתחברה יחדיו כבראשונה ולא היה היזק כלל. והאנשים שבאו לשם ראו הנס הגדול בזה הבנין, בחוץ ובפנים, (ובדקו) אם יש איזה סימן או איזה חריץ בבנין ולא נמצא כלל שום סימן או סדק בחומה שהיתה כבראשונה, עכ"ל. נמצינו למדים שבמקום הלז - מקום מנוחת התנא האלוקי רשב"י אין כלל שעבוד ל'דרכי

באר הפרשה - ל"ג בעומר

גדולות... שהרבה עקרות נפקדו וחולים נתרפאו" בנדר
ונרבה שהתנדרבו למקום ההוא טו.

(נרפס בקובץ 'שומר ציון הנאמן' שנת תר"ג, גליון קמ"א, שו"ל ע"י
ה'ערוך לנר' באלטונה. והועתק מהעתקת כת"י השל"ה אגרות מסעו
בשנת שפ"ח).

זמי לנו גדול כהאריז"ל זי"ע שבעצמו עלה לאתרא
קדישא - ציון המצוינת במירון, כמו"ש מוהר"ח
וויטאל זי"ע ב'שער הכוונות' (שער ו' ענין ל"ג בעומר), ענין
מנהג שנהגו ישראל ללכת ביום ל"ג בעומר על קבר

זבן כתב 'רבינו עובדיה מברטנורא' זי"ע במכתבו לאחיו
(הובא בספרו 'דרכי ציון' תחילת אגרת השנית, עיי"ש) ב"ח
אייר יום מיתתו באים מכל הסביבות ומדליקין אבוקות

הטבע', ואם כל מציאות הבנין שעל הציון למעלה מטבע העולם הוא, כ"ש לכל הבאים להתפלל בו, שבוודאי תפרוץ
ישועתם מחוץ לגדרי הטבע, ויושעו בכל מיני ישועות וברכות עד בלי די - כי כמה ניסים יארעו שם.

יד. צא ולמד כמה ישועות אפשר לפעול על קברם של צדיקים, כמו שאמרו בסוטה (יד.) כפי שהוסיף בהגהות
הב"ח (אות א) 'מפני מה נסתתר קברו של משה מעיני בשר ודם, מפני שגלוי וידוע לפני הקב"ה, שעתיד ביהמ"ק
ליחרב ולהגלות את ישראל מארצם, שמא יבואו לקבורתו של משה באותה שעה ויעמדו בכייה ויתחננו למשה,
ויאמרו לו, משה רבינו, עמוד בתפילה בעדנו, ועומד משה ומבטל את הגזירה, מפני שחביבים צדיקים במיתתם יותר
מבחייהם'. מכאן נראה גודל כוחה של התפילה על קברו של הצדיק שאינה שבה ריקם, שהרי חשש הקב"ה מכך
ולכן הוצרך להסתיר את מקום קבורת משה רבינו... ראה עד היכן הדברים מגיעים.

הרה"ק ה'צמח צדק' זי"ע היה אומר ש'מרון' (ללא י') הוא ר"ת מלך רופא נאמן ורחמן (לוח היום יום, הגאון משאמלויא,
אגרות לחם שלמה אגרת צג).

כהקדמה לכל הסיפורים המובאים כאן, עלינו לומר כי מעשיות כאלו מתרחשים מידי יום ביומן בזכות התנא רשב"י,
ודבר יום ביומו שומעים 'אותות ומופתים' שפועלים אחינו בני ישראל בציון הקודש בדברים שהם למעלה מדרך
הטבע ממש, יכלה הנייר והם לא יכלו, ואטו כי רוכלא ליחשיב וליזיל. ולא באנו אלא להביא טיפה מטיפה שבים
הגדול כפי ששמענו לעורר הלבבות.

בליל שב"ק לך לך (תשע"ז) סיפר לי אברך חשוב ממשפחת 'תלמידי חכמים', על אביו הרב ש. שבחודש אדר
העבר (תשע"ו) גילו הרופאים שה'מחלה' מקננת בקרבו, והוחלט לנתח אותו בנסיון להציל את חייו, כל בני המשפחה
נסעו למירון (רק אברכים) ולמדו כל הדרך, ובהגיעם לציון הקודש אמרו יחדיו כל ספר תהלים בדמעות, ואכן, לאחמ"כ
כשעשו צילום לפני הניתוח מצאוהו נקי לחלוטין.

סיפר לי אחד מידידי הקרוב בלבו לאת"ק מירון, ומרבה לפקוד את המקום, שאחד מעשרות המופתים אשר
עיניו ראו ולא זר, בנכדו הקטן שהוריו הביאוהו מארה"ב לפני ג' שנים לקיים מנהג ה'חאלאקע', קטן זה היסב
להוריו הרבה עגמ"נ ו'דאגה', מכיוון שלא התפתח כראוי, לא דיבר ולא הלך, וגם לא שלט על עשיית צרכיו, וראה
זה פלא, על המטוס בדרכו חזרה ממירון לארה"ב אירעו שני ניסים כאחד... הקטן פתח את פיו וביקש מאמו
שתכניסנו לבית הכסא דשם. ויהי לפלא.

ונביא כאן מעשה נפלא שנשלח ב'מכתב' בשנת תשע"ז. וכה כתוב שם, מעשה שהייתי עד לכך אות ומופת
שאירע בזכותא דרשב"י בל"ג בעומר, לפני יותר מחמישים שנה, בשכונת הורנשטיין בירושלים, בעת הדלקת המדורה
ע"י חסידות באיאן.

שנה לפני אותו ל"ג בעומר נפצע אחי אנושות בתאונת דרכים בנסיעתו מצרפת לשווייץ, כשהרכב בה נסע וישב
ע"י הנהג, התדרדר במורד הר גבוה עד לתהום. בחסדי שמים הזעיקו עוברי הדרכים את אנשי ה'הצלה' שהוכרחו
לחתוך את דפנות הרכב ע"מ לחלץ ממנו את הנוסעים שהיה גופם דחוק בתוך הרכב. הללו הובילוהו לבית החולים,
שם היה נתון לחסדי גויים 'נוצרים' שונאי ישראל (אין כאן המקום להאריך ב'נסיונות' שעברו עליו כאיש יהודי חרדי בודד ויחיד במצב
נורא...) בחסדי ורחמי שמים נחלץ האח לאיטו ממצב סכנה עד שהיה 'מציאות' ואפשרות להעבירו לשווייץ - קרוב
לבני משפחתו וצאצאיו.

עברה שנה, ולקראת פסח זכה לעלות לארץ הקודש עם ב"ב ומשפחתו לחוג את חג המצות בא"י, ונשאר שם
לזמן ארוך. השמחה בין בני המשפחה גאתה וגדלה - לראותו חי וקיים ומדדה על רגליו בעזרת קביים (אחרי שרופאים
מומחים גדולים מאד החליטו בחדשים הראשונים אחר התאונה, שכדי שהוא ישאר בין החיים חייבים לכרות את שני רגליו ל"ע).

בליל ל"ג בעומר הביאו את אחי להדלקה הנ"ל, והנה, אחר שזקני החסידים יצקו שמן והעלו את להב האש, מתוך שירה ושמרה ריקודים – לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי... לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי... והנה, אחי העומד לידי כשהוא נשען על הקביים, ואף אני תומך בו, ולפתע... הוא אומר לי בלשון נחרצת, הנה אנוכי הולך זורק את הקביים לתוך המדורה... אף אני עניתי לעומתו בקול נחרץ ותיקיף – שלא כדרכי – ח"ו, אל תעשה כן. אבל, בטרם סיפק בידו להשיב לי, אזר אחי אומץ, התקרב בכוחות עצמו ללהבות האש, כשאני ממחר אחריו – מתוך אחריות, ועד שקרבתי אליו נשתתקו כלי הזמר בראותם איך שהוא באמונתו התמימה זורק אחד מהקביים אל האש... ובתוך כדי דיבור זורק גם את השני בכח לא לו ללשונו האש אשר אכלום בין כמה רגעים, ונאבדו שני הקביים מן העולם. ומיד החל בכוחות אדירים להשתמש ברגליו ולהלך בהם – אף שלפי דעת הרופאים הם היו רפויים מבלי שיהא יכולת לרפאותם, ועד היום הינו מהלך כאחד האדם...

והאמת נאמר, אף שאם היה נמלך מתחילה לא היו מורים לו לעשות כן, אבל זאת למדנו על תוקף וחוזק האמונה בכוחו דרשב"י שמעמיד את האדם על רגליו. אגב, אותו יהודי הבטיח ליושב במרומים, שכשיתרפאו רגליו ירקוד בהם לשמח חתנים בחתונתם – ועד היום ההבטחה מתקיימת ברגשות הודיה.

שמעתי מבעלי המעשה, בשנת ה'תשע"ה אירע דבר בבית אחד מאנ"ש מק"ק 'תולדות אהרן' בעיה"ק ירושלים תובב"א, שעקרת הבית החלה (בשלהי החורף) להרגיש לחץ נורא בעיניה וראייתה נחלשה מיום ליום, בצר לה פנתה לרופאים מומחים, והללו לא מצאו את מקור מחלתה, בלית ברירה קבעו לערוך לה בדיקת סי טי (.) ונקבע זמנה ביום ל"ג בעומר בבקרו של יום, באותו היום מיהרה לבית הרופא ומיד אחר עריכת הצילומים הספיקה להצטרף לקבוצת חסידי תו"א הנוסעים מירונה – כי התשובות והתוצאות של בדיקת הסי טי לא יגיעו רק לאחר עשרים וארבע שעות מעת לעת, בהגיעה למירון כמעט שלא הצליחה לראות בעיניה את ההדלקה של הרבי אלא בכתה ללא הרף בתחינה אל ה' שיאיר עיניה וירפא אותה בתכלית הבריאות, אחר ההדלקה נכנסה ל'מערה' מקום הציון של התנ"א רשב"י ובמשך דקות ספורות התפללה על מצבה הקשה... ויהי ממחרת, ותשכם האשה בבוקר והנה היא רואה כאחד האדם... גם כל הלחץ זו הדחק חלף כליל מבין עיניה. אלא שחזקה עליה פקודת הרופא שעליה לבוא לשמוע את תוצאות בדיקת הסי טי, ותתייצב האשה לפניו ובטרם פתחה את פיה לומר לו כי הכל חלף ועבר החל הרופא לומר לה כי נתגלה בצילומים שיש 'בצקת' (נפיחות) נוראה בעיניה, וחייבים בדחיפות לנתח בעיניה כי בלא זה מסוכנת היא לאבד את מאור עיניה לפתע בעודה מהלכת ברחוב העיר... אמרה לו האשה, היום בבוקר למחרת נסיעתי למירון פקח ה' את עיני, גם כל הלחץ פרח לו... ומה לעיני ולניתוח... הרופא שלא הבין את אשר לפניו, אמר לה – מכל מקום עלייך לבוא בכל שבוע להיבדק, כי לפי הבדיקה שנערכה לפני ככ"ד שעות נראית הבצקת כמסוכנת מאד, עשתה האשה כמצוותו, עד שכעבור שבעה שבועות שנבדקה בכל שבוע הודה לה הרופא כי אין כל טעם לטרוח ומעתה משוחררת היא לביתה. זאת ועוד, כי מקץ תשעה ירחים נולד לה בנה הבכור (לאחר כמה שנים מהנישואין) למזל"ט. הבט וראה אלו ניסים ונפלאות אירעו לה מרגע לרגע מחוץ לדרך הטבע, כי באותו היום הראו הבדיקות על בצקת נוראה ומסוכנת – כאן לפני רשב"י, וכאן לאחר רשב"י ששבה להיות כאחד האדם בבריאות השלימה.

עוד מעשה אספר ביודעי ומכירי מתושבי קרית מאור חיים בצפת, שבערב פסח תשע"ו אירעה תאונה נוראה, בה נדרס ילד כבן שלוש, כתוצאה מכך נדעזע מוחו ואיבד את הכרתו והובל לבית החולים, מיד אחד החג שלחוהו רופאי בית החולים למכון שיקום בטענתם שאזלה ידם מעזור לו, והנה, כב' שבועות קודם ל"ג בעומר נסעו הורי הילד מירונה לרשב"י, שם שפכו שיח כי בכוננתם היה לערוך בשנה זו 'חאלאקע' לבנם הקטן, ועדיין הם עומדים ומבקשים שיזכו להביאו הנה כשהוא מהלך על רגליו... לא נאריך, אבל זאת אומר כי ביום ל"ג בעומר בא הילד כשהוא עומד ומהלך על רגליו וערכו בו חאלאקע, ויהי לפלא, כנגד כל 'נבואות' הרופאים ל"ע.

סיפר לי רב חשוב מדרי ארה"ב מעשה שהיה עד לו בשנת ה'תשנ"ג, הלה היה לומד עם חברותא בכל יום כמה שעות באשמורת הבוקר. ויהי היום וערבי פסחים היה, התקשרה אליו זוגתו של החברותא, וביקשתו שיבוא במהירות לביתם – ולא אמרה לו במה דברים אמורים, בהגיעו ראה שהחברותא שוכב במיטתו חלוש וחסר אונים, ופתח לספר לו, שזה עתה חזר מ'הרופא' שגילה אצלו את המחלה ל"ע באופן נורא ביותר, ואף הוסיף הרופא לומר שאין ביד הרופאים לעשות מאומה, אפילו לא בגדר השתדלות, וכל פעולה אך לריק תהיה, ובזה הוא מודיעו שלא נותרו לו יותר משני חדשים לחיות עלי אדמות. החל בעל המעשה לדבר על לבו של החולה דיבורי אמונה וטללי נוחם, לאחמ"כ הוסיף, בכל שנה הנני נוסע לעלות וליראות בל"ג בעומר למירון, בשנה זו הנך מצטרף עמי, ותראה פלאות.

באר הפרשה - ל"ג בעומר

החולה הביט בו ממיטתו ואמר לו, וכי הבלים תדבר, כי מי יודע אם עוד אזכה להיות בהאי עלמא ביום ל"ג בעומר, הרי לפי דברי הרופאים...

אחר הפסח קנה הלה טיקעט (כרטיס טיסה) לנסיעה לארץ ישראל לקראת ל"ג בעומר, ומבית סוכן הנסיעות התקשר אל החברותא ואמר לו, הנני קונה טיקעט גם עבורך, דהרי ממילא אין לך מה להפסיד (לפי טענת הרופאים). ואכן יצאו הידידים לחוג את יום ל"ג בעומר במירון.

באותה שנה חל ל"ג בעומר במוצאי מנוחה, בליל שבת קודש פנה אל החולה ואמר לו, עתה אין כל כך דוחק ב'מערה', הבה ניכנס יחדיו ונעתיר בתחינה רבה בציון הקדוש. נכנס החולה והתיישב סמוך ונראה לציון הקדוש, ושפך את נפשו בבכי ותחנונים באמירת כל ספר תהלים מרישא עד גמירא; משסיים פנה ואמר, מרגיש אנכי שאבן גדולה נגולה מעל לבי, והנני משאירה כאן בהיכלא דרשב"י. לאחר ל"ג בעומר משחזרו לארה"ב הציעו הרופאים לנסות 'ניתוח' כלשהו - כי ממילא אין מה להפסיד, ומשפתחו את גופו של החולה נדהמו לראות שאכן, את אשר ראו - נכונה ראו, אך אין זה ה'מחלה' אלא ענין אחר לגמרי, שאינו מסוכן כלל וכלל.

'חכמים' הללו לא האמינו למראה עיניהם, על כן נטלו מעט ממה שמצאו, ושלחו אותה לכמה בתי חולים גדולים ברחבי תבל - בכדי שיבדקו האם המחלה עודנה ח"ו, או לאו. בערב חג השבועות התקשר החולה אל החברותא והתחיל לבכות בבכי רב בעודו מדבר עמו, החברותא החל מרטט בידי ורגליו, בחששו... אך חברו נענה לעומתו, בוכה אנכי כי זה עתה נתחייבתי ב'מזמור לתודה', דכעת חזרו ה'תשובות' שאין בגופי כל זכר למחלה. ואכן האריך היהודי עוד רבות בשנים, כשבכל אותן השנים עלה מידי שנה בשנה למירון להילולא דרשב"י.

וכבר אמרו בצחות שהאבנים הרבים הפזורים בדרך בואכה מירון. הם הם האבנים הגדולות והבצורות שנגולו מעל לבם של יהודים הנתונים בצרה ובשביה באתרא קדישא על ציון התנא הא' רשב"י.

מספר הרה"ח ר' נתנאל אייזנבאך מזקני ירושלים של מעלה מעשה שהיה בשנת תש"ט והוא עד לה, בימים ההם לא היו היהודים יכולים לנסוע מהר הצופים לשכונת מגוריהם בירושלים כי אם בשיירות שמורות ומיוחדות, ואף זה היה רק אחת לב' שבועות, באחד הימים ירה אחד מהישמעאלים ימ"ש ופגע בבחור אחד - אוד מוצל מאש שעלה לארה"ק אחר ה'מלחמה', והוא היה היחידי שנותר בחיים מתוך כל בני משפחתו שעלו על מוקדה הי"ד, ושמו 'גדליה מאיראוויטש', החץ פגע ברגלו של הבחור, אך לא היתה דרך להביאו אל בית החולים 'שערי צדק', כי לא הייתה להם שיירה כראוי. רק כעבור כמעט שבועיים ימים, הוכנס הבחור לבית הרפואה.

הרופאים שבדקוהו קבעו תיכף ומיד שמחמת הזמן הרב שעבר נזדהמה רגלו באופן נורא ומסוכן, ואין ברירה אחרת כי אם לכרות את רגלו, ובכך יצילו לכה"פ את חייו. מעשה זה היה סמוך ונראה לל"ג בעומר, בהתקרב יום ההילולא קדישא אמר הבחור לסובביו, כי ברצונו לעלות 'לרגל' - לציונו הקדוש של רשב"י לכבוד ההילולא קדישא, ושם יפעל את ישועתו, סובביו דחוהו בהלך ודחה, שהרי נסיעה כזאת רחוקה היא מהמציאות, כי בימים ההם היתה הדרך למירון ארוכה וקשה עד מאד, ובפרט שבחור זה לא היה ביכולתו לשבת כי אם לשכב, והיאך ישאווהו בשכיבה מירושלים ועד מירון וחוזר חלילה, אך הבחור לא אבה להסכים לכל התירוצים, בלית ברירה שכרו החברים רכב משא גדול (טראק), הבריחו את הבחור מבית החולים, והשכיבוהו ברכב המשא כשרגלו עטופה בהרבה רטיות למיניהם, ושמו את פניהם אל עבר ציון התנא האלוקי. אחרי תלאות הדרך מצאו עצמם באת"ק מירון, בהגיעם שמה הורידו את הבחור הובילוהו עד לפני הציון הקדוש, והבחור החל תיכף להתפלל מקירות לבו, וכה זעק, 'רבי שמעון, אנא, פעל נא לי ישועה ורפואה, כי נותרתי אחד מעיר ואחד ממשפחה, כל קרובי נרצחו בידי זדים מרצחים. ואיככה אבנה בית בישראל אם יכרתו את רגלי, ולא יעמוד שם ושארית מכל משפחתי ובית אבותי'... כה שכב הבחור ובכה נוראות. אחר גמרו הניחו אותו החברים שוכב על אחד החלונות ויצאו לחצר הציון לרקידה של מצווה. אחר זמן באו כמה מחבריו אל החלון אשר הוא שוכב שם - אך. הילד איננו... עד שמצאוהו רוקד בחצר, ונשתוממו עד מאד 'כיצד הרגל'... סיפר הבחור שהגיע אליו איזה זקן... וגער בו, מה לך שוכב כאן, קום, קום וצא החצר רקוד עם עם חברך, וכן עשה...

סיפור זה שמעתי מכלי ראשון מתושבי בני ברק, וכה סיפר, שבנו הקטן נפל למשכב בחולי מסוכן רח"ל, הרופאים החלו לטפל בו בטיפולים שונים וקשים, אך למגינת לבם ראו שהמחלה הנוראה מקוננת בגופו באופן קשה ביותר, וכמעט אין הרפואות משפיעות עליו לטובה, הרופאים נתיאשו והודו שאין בידם לרפאותו ולהושיעו. נשבר לב האב עם לבות כל בני המשפחה... כעבור כמה ימים פנו ידידי האב אליו ואמרו - עד עכשיו עשו הרופאים מה שבידם לעשות, מעתה נעשה אנו כיהודים מה שיש בכוחנו לעשות, ונתאספו כמנין מידידי לעלות בצוותא לאת"ק מירון לקרוע שערי שמים בתפילה לרפואתו השלימה של הילד.

טרם נסיעתם פנה אליהם האב ואמר אף אני ברצוני להשתתף במסע הקודש ואף את הילד החלש עד מאד אקח עמי מכוסה בסדינים עבים - שממילא אין מה להפסיד (לגבי סכנת חייו בטלטולי הדרכים) מנסיעה זו. בבואם לפני המלך באת"ק מירון השכיבו את הילד על ספסל אצל הציון, והתחילו לומר פרקי תהלים בציבור מעומק הלב ובהשתפכות הנפש על רפואת הילד החולה והאומלל. באמצע התהלים התפתל הילד מיסוריו ובכה מאין הפוגות, כמובן שלנוכח בכיותיו נקרע לבבם של המתפללים וגברו תפילותיהם יותר ויותר בתחינה ובזעקה לפני הקב"ה בזכות התנא הא' רשב"י, וכך הוסיפו להתפלל עד שגמרו פעמיים את ספר התהלים מרישא ועד גמירא.

וראה זה פלא - פלאי פלאים, לפתע ביקש הילד 'הביאו לי מים לשתות כי צמאתי', ויהי לפלא כי מזה זמן רב לא אכל הילד ולא שתה דרך הפה כי אם ע"י תחלופי מזון בוורידיו, ואכן, מיד נתנו לו לשתות והתחיל להתחזק קימעא, משחזרו הביתה הציע האב לבדוק שוב את הילד אצל הרופא, הרופא התפלא מאד מן השינויים הטובה שהתרחשו בגופו ולא הבין איך יתכן כדבר הזה, ומיד המליץ לעשות עוד סידרת טיפולים לרפא את החולי, ולאחר זמן מה יצא החולה מכלל סכנה עד שהתהלך בחוץ על משענתו, ובסוף נתרפא כליל.

שמעו נא סיפור נורא ששמעתי מבעל המעשה (מדרי ארה"ב), בשנת תשנ"ז חלתה נוות ביתו במחלה קשה ב'כבד', וסבלה ייסורים קשים ומרים במשך כחמש עשרה שנים, עד שהחליטו הרופאים כי חייבים להשתיל בתוכה 'כבד' אחר (היינו שלוקחים כבד מגוי מיד אחר מיתתו, ושותלים אותו בגוף החולה), אלא שבאותו הזמן לא היה תחת ידם 'כבד' שמתאים לה, לסוג ה'דם' שלה וכו' (כידוע שבזה צריך הכל להיות באופן מדויק). ידידו של בעל מעשה מתושבי עיה"ק ירושלים (מחשובי בני חברתנו בירושלים) היה מחזקו בדברי אמונה ובטחון הסועדים את הלב, ואף היה משתטח על קברי צדיקים בכל עת ועונה ומעורר רחמי שמים מרובים עבור משפחת ידידו.

כה עברו עליה שנים קשות עד שבשנת תשע"ב הוחמר מצבה מאד, בערב שבת שקודם ל"ג בעומר שלח הבעל את ידידו לשבות שבתו באת"ק מירון (יש שכינו בחיבה את השבת הזאת בשם 'שבת אויפרוף', כי יום ל"ג בעומר הוא הילולא, מלשון שמחת נישואין, וא"כ שבת שלפניו כשבת עליה לתורה ייחשב) שיקרע שם שערי רחמים לרפואתה השלימה, וכך עשה, במשך כל השב"ק התחנן הלה ללא הרף במערת רשב"י לרחמי שמים.

וישמע ה' לקול תפילתו, ובאותו זמן שהלה שפך תפילות כמים באת"ק מירון אירעה תאונת דרכים (עקסידענ"ט) בניו יארק, ונהרג אז גוי ש'כבדו' היה ראוי ומתאים לחולה הנ"ל, אך דא עקא שהיו שני גויים אחרים ברחבי ניו יארק שאף הם המתינו (לפניה) זמן רב ל'השתלת כבד'. מהנהלת בית החולים ניסו להשיג את הגוי הראשון ברשימה אך ללא הועיל, ומשלא הצליחו להשיגו פנו אל הגוי השני, הלה מיהר לבוא, וכבר הכינו אותו הרופאים לניתוח (כידוע ניתוח זה הוא הקשה מכל הניתוחים ל"ע). אך משקרבה הלה אל החדר המיועד, החל מרתת מאימה וחזר בו, ושב לביתו.

הרופא המפורסם ד"ר בראהן שנכח בבית החולים מיהר להתקשר בעצם יום השבת (מטעמי פיקוח נפש) לאחד הרבנים העוסק בסיוע לאחינו בני ישראל בענייני רפואה - אולי יש אחד מאחינו בני ישראל הזקוק ל'כבד' - כי לא הרי הכבד כשאר האברים שיש למהר בו ככל האפשר להשתיל בגוף החדש. הרב חיפש ומצא ברשימותיו כי כבד זה מתאים לחולנית זו, מיהר הרב להתקשר אל בני המשפחה, והנה על פי דרך הטבע לא היו עונים לו על הטלפון בעצם יום השבת קודש, כי לא היו עונים רק לטלפון שראו כי הוא מ'בית החולים' המיוחד שבמאנהעטען (מנהטן), ולא מבארא פארק - מקום מגורי אותו הרב שליט"א, אך כעת משהתקשר הרב הרים אחד הפעוטות את הטלפון בטעות גמורה ושמעוהו מודיע על הכבד על כן מיהרו לביה"ח ונצלו חייה.

ביום שני שאחרי שבת זו - בטרם נתקדש ל"ג בעומר בעולם שחל ביום חמישי באותה שנה, כבר עמדה החולה כשהיא מהלכת על רגליה בבריאות השלימה. ויהי לנס.

מעשה באיש יהודי מבני ירושלים שבנו נחלה ופנה אל הרה"ק רבי דוד בידערמאן מלעלוב זי"ע בבכותו את מצב בנו, הורה לו רבי דוד סע נא לאתרא קדישא מירון ותפעל ישועתך על ציון התנ"א רבי שמעון יוחאי, אמר לו היהודי כבר הייתי במירון, אמר לו רבי דוד, נו, סע שוב, וכי מי שכבר ביקר אצל הרופא ועדיין לא נתרפא לא ישוב אל הרופא הלך ושוב עד שיתרפא...

טו. זאת התפילה תועיל רק כשיאמין המתפלל באמונה שלימה בכוחו של הצדיק, כמו שאמר הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע בפסוק (בראשית ל ב) שאמרה רחל ליעקב אבינו 'הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי', והשיב יעקב 'התחת אלוקים אני' (שם פסוק ב), וביאר, שכך אמר לה יעקב, לא ראי האמונה בצדיק כמו האמונה בהשי"ת אשר בכוחה לשדד מערכות אף אם אינה שלמות, אולם כח האמונה בצדיק הוא רק כשמאמין באמת ובתמים, מכיוון

ר"ע מלמות ביום זה, וסמך אז המישה תלמידים שמהם יצאה תורה, וביניהם הרשב"י... מצווה לשמוח (ביום זה) שמחת רשב"י, ואם דר בא"י ילך לשמוח על קברו, ושם ישמח שמחה גדולה", וכ"ש אם הוא פעם הראשונה שמגלח ראש בנו ומניח הפאות, שהוא מצווה"ח...

הרשב"י ורבי אלעזר אשר קבורים בעיר מירון בנודע, ואוכלים ושמחים שם, ואני ראיתי למורי ז"ל שהלך שם פעם אחת ביום ל"ג בעומר הוא וכל אנשי ביתו וישב שם שלשה ימים הראשונים של השבוע ההוא... והה"ר יונתן שאג"ש העיד לי שבשנה הראשונה קודם שהלכתי אני אצלו ללמוד עם מורי ז"ל, שהלך עם בנו הקטן שם עם כל אנשי ביתו, ושם גילחו את ראשו 'במנהג הירדוע'^{טז}, ועשה שם יום משתה ושמחה.

כתב הגאון רבי שמואל העליר זצוק"ל גאב"ד דעיה"ק צפת"ו בספרו 'כבוד מלכים' (בסוף הספר) ואעיד אני כי בילדותי שמעתי פה מרבני קשישאי רבני הספרדים אשר אבותם ראו וסיפרו להם כי הרה"ק ר'

כתב ב'משנת חסידים' (סידור תפילה, יו"ל באמשטרם בשנת תקב"ה, חודש אייר פ"א ג-ז) לפי שפסקו תלמידי

שאמרת 'ואם אין' הרי זה סימן שיש בקרבך ספיקות בכוחי א"כ אין בכוחי לעזור לך, כי 'התחת אלוקים אני' להושיע גם כשאתן מאמינים בי בשלמות, ורק האמונה השלימה בכח הצדיק פועלת ישועות נפלאות למעלה מדרך הטבע. הוסיף המהר"י ואמר 'התחת אלוקים אנכי' (בניחותא), כי הצדיק הוא בבחי' 'תחת אלוקים', הקב"ה גוזר וצדיק מבטל. טז. טעם נחמד למנהג זה שמעתי מכ"ק אדמו"ר מטשערנאביל שליט"א ממעשה שהביאו בגמרא (מעילה יז.) 'פעם אחת גזרה המלכות גזירה, שלא ישמרו את השבת, ושלא ימולו את בניהם, הלך רבי ראובן בן איסטרובלי וסיפר קומי (פירש"י גילח השער שעל מצחו, והניח השער של אחיו כעין בלורית שהעכו"ם עושין, כדי שלא יכירו בו שהוא יהודי), והלך וישב עמהם לבטל בחכמתו את הגזירות, אמר להם (ר' ראובן) מי שיש לו אויב יעני או יעשיר, אמרו לו יעני. אמר להם, אם כן, לא יעשו מלאכה בשבת כדי שיענו, אמרו טוב אמרת, ובטלו הגזירה. חזר ואמר להם מי שיש לו אויב יכחיש או יבריא, אמרו לו יכחיש, אמר להם אם כן ימולו בניהם לשמונה ימים ויכחישו, אמרו לו טוב אמרת ותבטל הגזירה על המילה. אחר זמן הכירה המלכות ש'יהודי' בא ובערמה ביטל את הגזירות, מכיוון שכן החזירו את כל הגזירות לקדמותם, אמרו החכמים, מי ילך ויבטל הגזרות, ילך ר' שמעון בן יוחאי שהוא מלומד בנסים, יצא לקראתו 'בן תמליון' (שד, ששמו כך, ושאלם) רצונכם אבוא עמכם, בכה ר' שמעון ואמר, מה שפחה של בית אבא (הגר המצרית) נזדמן לה מלאך שלש פעמים, ואני לא פעם אחת, יבא הנס מכל מקום, קדים הוא על בברתיה דקיסר (הקדים השד טרם הגיע רשב"י לשם, ונכנס לבתו של הקיסר), בהגיעו לשם אמר רשב"י - 'בן תמליון צא, בן תמליון צא', מכיוון שקרא לו רשב"י יצא השד והלך לו, אמר להם המלך, בקשו ככל אשר תאווה נפשכם, הכניסו אותם לגנזי המלכות כדי שיוכלו לקחת מה שהם חפצים, לאות הכרת הטוב שהצילו את בתו של המלך, מצאו שם את 'איגרת גזירה' זו, נטלוה וקרעוה. ומכאן, שמעלה מיוחדת היה לרשב"י שביטל בכוחו את הגזירה כשהוא לבוש בבגדי היהודים ואף שערותיו עמדו לו כיהודי... זכר לדבר, עושים 'חלאקה' לילדי ישראל במירון, שהרי גזיזת השערות מתוך הזהירות בלא תקיפו פאת' היא היא סימן היכר שבין בני"י לשאינם בני"י, ויש בזה זכר לנס הגדול שנעשה בכוחו של רשב"י בימים ההם.

וכבר אמר הגה"צ רבי יעקב מאיר שעכטער שליט"א (לקט אמרים ח"ב עמוד דש) וז"ל. כי הרי רשב"י הבטיח כי לא תשכח מפי זרעו (שבת קלח:), ולכן בתחילת חינוך הילדים כשמכניסים אותם לתלמוד תורה אז הוא הזמן הנכון להביאם אל רשב"י, כמי שאומרים הלא הבטחתם שלא תשכח התורה מפי זרעו, הנה הבאנו לכם איפוא את זרעו המיועדים להכניס לחדרי תורה, שזכותכם תגן שלא תשכח התורה מפיהם.

יז. ואף התנא רשב"י בכבודו ובעצמו יוצא לקראת העולים על ציונו ושמח בשמחתם, כידוע דבר המעשה שסיפר הרה"ק משינאווע ז"ע (ששמע בעת ביקורו בארה"ק) שפעם אחת רקד האריז"ל ותלמידיו בחצר הציון הק' ביום ל"ג בעומר ורקד עמהם איזה זמן גבוה משכמו ומעלה, ואחר הריקודים גילה האר"י שהזקן היה רשב"י בכבודו ובעצמו (עיי' טעמי המנהגים כל אריכות הדברים שרקד עם האר"י וה'חרדים' יחדיו).

יח. ובכלל, ידועים דברי הזוהר הקדוש (בא לח.) על הפסוק (שמות לד כג) שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה' - מאן פני האדון ה' דא רשב"י, ואף שהדברים עמוקים, מכל מקום חזינן כאן כי ענין העליה לרגל' שכהיום שחרב הבית אין בידינו לקיימו, עדיין שייך לדידן בעליה לציונו של התנא האלוקי רשב"י.

דע שאין ספק, כי יש מקומות בעולם מיוחדים לדבר קדושה אלוקית ביותר, ובפרט המערה שרשב"י נטמן ראוי לזה, ואין ספק שהיה אליהו נגלה להקדוש רשב"י כמה פעמים במערה... עב"ל"י.

הוא ימליץ טוב - סגולת יום קדוש זה לפעול בו גדולות ונצורות

מצינו בתורתן של רבותינו שיום זה מסוגל לפעול בו כל מיני ישועות - 'לכל ישראל האיר', כל חד וחד במצבו הן ברוח הן בגשם². ובפרט בשלש אלה, בני חיי ומזוני. חיי - כמו שמביא הרה"ק ממונקאטש

חיים בן עטר (ה'אור החיים) זי"ע היה פעם בהילולא פעה"ק צפת, ובשעלה למירון והגיע לתחתית ההר שעולים משם אל 'המקדש', ירד מהחמור והיה עולה על ידיו ועל הגליו, וכל הדרך היה גועה כבהמה וצועק - היכן אני השפל נבנם למקום להבת שלהבת, קוב"ה וכל פמליא של מעלה הבא, וכל נשמות הצדיקים שמה. ובעת ההילולא היה שמה שמחה גדולה.

כתב המהר"ל (נצח ישראל פכ"ח ד"ה ובפרק חלק), איתא בפרק חלק, רבי יהושע בן לוי פגש באליהו הנביא כשהוא עומד על פתח מערת (קבורת) רשב"י...

ידוע כי רבים נהגו לקיים מימרא זו כפשוטה, ועולים להשתטח על ציון הקודש 'שלש פעמים בשנה', ונהרא נהרא ופשטיה.

וכה כתב ה'חרדים' בהקדמת ספרו, אמר המחבר, בהיות חברים מקשיבים אצל ציון רשב"י, עוסקים באמרותיו אמרות טהורות כדרכנו פעמים בשנה מעת לעת ומפקידה לפקידה...

יט. הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זי"ע הי"ד לא אבה לקבל קוויטלעך (פתקאות בבקשת רחמים) בהיותו על ציון התנא רשב"י, והיה אומר כאן אפשר לכל אחד לבקש בעצמו בעדו ובעד ביתו. הוא היה אומר שלאחר ההשתטחות על ציון הקודש במירון - לא יסעו לשום 'מקום קדוש' אחר, כי במירון משאירים את כל חבילת הצרות, ואם יוצא האדם בהרגשה שעדיין נושא הוא את משא צרותיו, הרי זה ידיים מוכיחות שכלל לא היה אצל רבי שמעון. ב' הנהגות הללו נהג גם הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע.

מעשה באחד מבני החבורה בעי"ת בית שמש יצ"ו בקיץ שנת תשע"ה בא בנו בקשרי אירוסין והוקבע זמן החתונה לחודש חשון תשע"ו, משקרב מועד הנישואין ולרש אין כל, הוחלט בלית ברירה שהנ"ל יסע בחודש אלול לארה"ב לזכות אחינו בני ישראל במצוות צדקה שתעמוד להם לזכות בימי הדין של תשע"ו. נפשו של האברך עגמה עליו מאד שיצטרך להתגלגל בצידי דרכים בנסיונות ברוחניות ובגשמיות בחודש נשגב זה במקום לשבת כדרכו ב'אלול' על התורה ועל העבודה, ע"כ החיש פעמיו לציון הרשב"י שם התפלל מעומקא דליבא שלא יצטרך כלל לנדוד בדרכים בחודש אלול...

אחר שפרק מועקת לבו וסיים לומר תהלים נכנס ל'קאווע שטיבל' (חדר קפה) שבחצר הציון הקדוש, והנה נפגש שם עם ידיד נעוריו הדר בארה"ב שזה עידן ועידנים לא ראהו ולא שמע ממנו, אחר ברכת 'שלום עליכם - עליכם שלום' נענה ידידו מאליו ללא כל בקשה ורמיזה מצידו, הנה שמעתי כי הינך עומד להשיא את בנך, הרי לך טשעק (צ"ק) על סך עשרת אלפי דאלער... סכום שסייע והציל את האברך, ואף ניצול מגזירת גלות, ולא הוצרך ליסע לארה"ב (האברך מוסיף שממילא לא היה מרויח יותר מזה בנסיעתו, וכאן הרויח גם את דמי הכרטיס שנמנעה ממנו הוצאה זאת). כ. וגם בענין הזיווגים, ידוע מה שאמר ה'אבני נזר' לחסידיו שיום זה מסוגל למציאת זיווג הגון, כי רבי שמעון 'הציל הלחוצים' - ומי לנו 'לחוצ' כמי שממתין לזיווג...

מעשה שהיה בשנת ה'תשע"ד, משפחה אחת מדרי ארה"ק שבנם הבחור כבר עמד בפרק 'האיש מקדש' זה עידן ועידנים, ועדיין לא היה נראה כי הלה יערוך בזמן הקרוב 'סיום' על 'פרק' זה, והיו עיני ההורים רואות וכלות ואין לאל ידם להושיע, ביום ל"ג בעומר נסעה אם המשפחה לאת"ק מירון לשפוך שיח לפני אדון כל, שיחיש ויושיע כבר אותם ואת בנם גם יחד בזכות התנא האלוקי רשב"י, על אם הדרך דיברה האם עם האב בפל' (סעלפאן), וכה אמרה, כי לאחרונה נזכרה שטרם הולדת בנם זה הבטיחה אצל הרשב"י שכאשר יעזרם הבורא ויוולד להם בן למזל טוב יקראו את שמו בישראל - שמעון (כסגולה הידועה לזש"ק והובאה ב'שבחין דרשב"י עמו' ה), ומשום מה בהגיע עת השמחה נשתכח הדבר מליבם, ונקרא שמו בישראל 'זעליג', ומי יודע אם ענין זה הוא המעכב את הזיווג...

מיד נדברו ההורים עם מורם ורבים - אחד מהרבנים החשובים פה בארה"ק, יעץ להם הרב שבבוא האם לפני המלך בהיכל הקודש במירון תזכיר הבטחה זו, ותאמר שם שהרי הם מוסיפים זה כעת את השם 'שמעון' לבנם,

באר הפרשה - ל"ג בעומר

זי"ע (שער יששכר מאמרי חודש אייר מאמר גל עיני אות י) כי זעוד, שתיבות 'שמעון בר יוחאי' עולים במכוון כמספר 'שמעון בן יוחאי' בנימטריא 'מחיה מתים' כ"א. (אורה ושמחה להרה"ק מבארניב דף כ, הובא

ומעתה יקרא שמו בישראל 'שמעון זעליג', וכדי שלא לעורר רעש מיותר ב'קריאת שם' (בפרט בבחור במצב כזה), על כן בשבת הבעל"ט יעלה הבחור ב'עליה לתורה' ושם יקראהו הגבאי - 'יעמוד הבחור שמעון זעליג בן...', ואף יעשה לאחר מכן 'מי שבירך... הוא יברך את הבחור שמעון זעליג... בעבור...', וזוה יבוא הענין על מקומו בשלום, וכך עשתה האם, כשאך למותר להוסיף כמה דמעות שפכה כמים בציון הקדוש, שיחוס ה' וירחם עליהם.

בשבת שלאחר ל"ג בעומר התפללו הבחור ואביו בביהמ"ד שהם רגילים בו, ובעת קריאת התורה הכריז הגבאי - 'יעמוד הבחור שמעון זעליג בן...', מיד אחר התפילה ניגש אחד המתפללים ששמו 'זעליג', ושאל את הגבאי מדוע קראת לבחור 'יעמוד הבחור שמעון זעליג', מעולם ידעתי ששמו 'זעליג' בלבד, אמר לו הגבאי וכי מה איכפת לך, כך אמר לי אביו לקרוא לו, אמר לו האברך - הבט נא וראה כי יש לי בת ב'שידוכים', וזה עידן ועידינים שהנני אומר לעצמי, כזה בחור הייתי רוצה ליקח לחתן לבתי, אלא שעד עתה חשבתי כי שמו כשמי - זעליג, והרי הננו מקפידים על צוואת רבי יהודה החסיד (כג) שלא להשתדך כששם החותן כשם החתן, אבל אם שמו אינו כשמי אלא אף 'שמעון' שמו, אם כן, אין מתאים לי לקחת לחתן יותר מבחור זה... ותוך כמה ימים (לפני שבת הבאה) נגמר הדבר בכי טוב.

כא. ידוע מה שסיפר הגה"צ רבי אשר זעליג מרגליות זי"ע (הילולא דרשב"י) מה שענינו ראו ולא זר, בל"ג בעומר שנת תרפ"ג, שהגיעה אשה אחת למירון ובנה הקטן עמה - בן שנולד לה לאחר שנים רבות מאד של ציפיה לישועה, והבטיחו היא ובעלה שאם יזכו לבן יביאוהו מירונה לגוזז פאת ראשו בשמחת ה'חאלאקע', ואכן תפילתם נענתה ולתקופת השנה נולד להם בן למזל טוב. כאשר הבטיחו כן קיימו, ומשבא הילד לגיל שלוש הביאתו אמו לתגלחת בציון הרשב"י. (ואילו אביו נשאר בביתו ולא עלה בידו לעלות מירונה). והנה באותה שנה היה ל"ג בעומר ביום שישי בשבת, ורוב העם נשארו לשבות שבתם בצילא דמהימנותא אצל רשב"י, ביום השב"ק בעת שהתפלל הרא"ז מוסף במנין האחרון סמוך לחצות היום - נשמע לפתע קול רעש גדול מאחד החדרים הקטנים הבנויים מעל לציון - כי באותו פרק אחזה מחלת הח"ר הנוראה את הילד הנ"ל, ושבק חיים לכל חי, וכפי שמעיד הגרא"ז מרגליות בכתביו 'אני בעיני ראיתי את הילד מונח על הארץ ירוק ומת'. וציוו הרופאים שהיו שם מטעם הממשלה מצפת"ו לעשות 'הסגר' על הציון, כי היתה מחלה זו מסוכנת לדבק אחרים בה, השערים ננעלו אין יוצא ואין בא, ושאגות נוראות החלו להישמע, אבות נשארו מבחוץ ועולליהם בתוך המערה, ונשמע קול צעקה ובכיה בכל המקום ההוא, ועל כולם נשמע קול בכי מאם הילד שמת, שבנה הראשון והיחידי שהביאה אותו על תגלחתו הראשונה אינו ונהפך לתוגה שמחתה. ולא היה איש מהנמצאים שהיה יכול לעשות קידוש - מרוב צער, לפתע קמה אם הילד וחגרה מותניה כאשת חיל, נטלה את בנה המת על ידה וירדה עמו למטה לביה"כ שעל הציון הקדוש, ובקול מר צווחה, רבי שמעון, רבי שמעון... הנה הבאתי הלום את בני היחידי אשר נתן לי ה' בזכותך, וקיימתי נדרי להביאו אליך על תגלחתו הראשונה, אל נא תשבית את שמחתי ואת שמחת בעלי היושב ומצפה לנו שנחזור מציון קדשך...', ואח"כ קמה ואמרה, צדיק צדיק הנני מניחתו לפניך כמו שהוא, ואנא ממך שאל תביישיני ואל תחזיר פני ריקם, ותחזירו לפני חי ובריא כמו שהבאתיו אתמול לפניך, ויתקדש שם שמים ושמך בעולם, וידעו הכל כי יש ה' וצדיקים שופטים בארץ. ולסגולה סגרו הדלת, ורק הילד נשאר שמה. כעבור איזה רגעים... והקול נשמע מבית הכנסת - צעקת הילד לאמו, וה'חכם' שהיה שם פתח הדלת, והנה הילד קם על רגליו וצועק אמי תני לי מים כי צמא אני, ונעשה שם רעש גדול מתחיית הילד המת, וכל הקהל באו לראות את הילד החי, ועמדו כל הקהל ובירכו ברכת 'מחיה המתים'... ואפילו אנשי השלטון הגויים השתאו לראות את הנס הגדול ופתחו את שערי המערה לרווחה לכל הבאים.

באמת אמרו, שאין כל ספק, שאם יעמוד אדם בציון הקדוש, ויזעק ויתפלל - ולא יפסיק, כאותה אם רחמנית שצווחה לרחמים על חיי בנה. יפעל כל משאלות לבו בכל מיני ישועות, אפילו אם יצטרך רבי שמעון לפעול אצל היושב במרומים לשדד עבורו את כל מערכות הטבע, אלא שעליו לבקש כאותה אם המבקשת על חיי בנה היחיד... אף הגרא"ז מרגליות סיפר על עצמו, שסבל פעם כאבים ויסורים בגרונו, והרופאים המליצו לו שיעשה ניתוח על הגרון, אולם הוא חשש מכך מאד, ע"כ נסע למירון וגמר 'תהלים' על הציון הקדוש, באמצע אמירתו תקף אותו שיעול חזק אשר גרם לו להקיא דם ועמו יצאו כל הפסולת שהיו תקועים בגרונו, ושוב לא היה צריך לעשות עוד ניתוח.

זכר טוב. ואם כן אף עניין המזוני יש בהאי יומא רבה. שהרי ביום זה המטיר הקב"ה לחם מן השמים^{כג}.

איתא מהרה"ק ה'מנחת אלעזר' זי"ע (שער יששכר, אייר, מאמר גל עיני אות ה) על הא דאיתא (מכות יז): 'אמר רבא דילידא אימיה כרבי שמעון תלד, ואי לא לא תלד'. וברש"י (ד"ה דילידא) בל שאמו יולדת תבקש רחמים יהי רצון שיהא כרבי שמעון. ולפי פשוטו אין הדברים מובנים, וכי כל כך ביד כל איש לבקש שבנו יגדל ויתעלה לרום המדרגות כרשב"י.

ומבאר ה'מנחת אלעזר', כי אכן גדול ואדיר כוחו של האי יומא קדישא - יום ל"ג בעומר, עד שבידינו לבקש ולהתפלל על בנים כרשב"י, כי כל תפילה מתקבלת בשמי מרום ביום זה. ואנן נעני ונאמר, שאין הדברים אמורים דיקא ביולדת. אלא אף על עצמו ועל נפשות בניו ובנותיו יש ביד כל אחד ואחד לפעול - שיגדלו ויהיו כרבי שמעון, כשירבה בתפילה ותחנונים להתעלות בתורה ויראה טהורה, וכל מידה נכונה וטובה, ובזה יזכו הכל לרוות נחת דקדושה מכל יו"ה.

מתאמרא בשם הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע שהקשה על דברי הזוהר הידועים על יום י"ד אייר - פסח שני (בהעלותך, רעיא מהימנא ח"ג קנב): 'כרוזא

בהילולא דרשב"י הערה פז). ולא זו בלבד, אלא כמו שאמר הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע (אמרי פנחס השלם אות רלא) שיום זה מסוגל ביותר לעורר בו עניין הרפואה ומי שצריך לקחת רפואה (תרופות) יתחיל בל"ג בעומר, כי 'בורא רפואות' מכוון כנגד 'הוד' (פרע"ח שער ק"ש פרק א). ואם כן יום ל"ג בעומר שהוא ספירת 'הוד שבהוד' הרי הוא מסוגל לבוא לתכלית הרפואה'.

בני - הרה"ק ממונקאטש זי"ע (שם אות כב) מביא משמיה דוקינו הרה"ק ה'שם שלמה' זי"ע שהרועצה להיפקד בזרעא היא וקיימא יעתיר על כך בברכת 'רפאנו', כי ענין זה נכלל בכלל 'רפואה', וביום זה שהוא בחינת 'הוד' מסוגל לבקש על רפואות, כי 'בורא רפואות' (בברכת יוצר) הוא כנגד מידת ההוד, ו'הוד שבהוד' הוא רפואה בתכלית השלימות, נמצא שאף פקידת עקרות מסוגלות היום הגדול הזה^{כד}.

מזוני - למדנו מדבריו של הרה"ק ה'חת"ם סופר' זי"ע בתשובותיו (י"ד רל"ג), כי הנה אמרו במדרש (מדרש זה אינו לפנינו) שבצאת בני ישראל ממצרים, לקחו עמם חררת מצה, וממנה ניזונו למשך ל' יום, ואז הלכו במדבר שלושת ימים בלא לחם, ויהי ביום השלישי, ביום י"ה אייר - ל"ג בעומר, החל הקב"ה להמטיר לחם מן השמים. ומסיים ה'חתם סופר' זראוי לעשות לזה

כב. איתא במדרש (שהש"ר א) אמר רבי אידי, מעשה באשה אחת בצידון ששהתה עשר שנים עם בעלה ולא ילדה, באו הבעל והאשה לפני רשב"י, ואמרו לו, רצוננו להתגרש זה מזה. אמר להם רשב"י, חייכם, כשם שנזדווגתם זה לזה במאכל ובמשתה כך אין אתם מתפרשים (נפרדים) אלא מתוך מאכל ומשתה. הלכו בדרכיו ועשו לעצמן י"ט, ועשו סעודה גדולה, בתוך הסעודה נתנה לו האשה יין ושיכרתו יותר מדאי, כיון שנתישבה דעתו עליו, אמר לה, בתי, ראי - כל חפץ טוב שיש לי בבית וטלי אותו ולכי לבית אביך. מה עשתה היא, לאחר שישן רמזה לעבדיה ולשפחותיה, ואמרה להם שאוהו במטה וקחו אותו והוליכוהו לבית אבא. בחצי הלילה נייעור האיש משינתו כשפג היין, אמר לה, בתי היכן אני נתון, אמרה ליה בבית אבא, אמר לה מה לי בבית אביך, אמרה לו - ולא כך אמרת לי בערב 'כל חפץ טוב שיש בביתי טלי אותו ולכי לבית אביך', אין לי חפץ טוב בעולם יותר ממך. הלכו להם אצל רשב"י, ועמד והתפלל עליהם ונפקדו. ללמדך, מה הקב"ה פוקד עקרות אף צדיקים פוקדים עקרות, והרי דברים קל וחומר, ומה אם בשר ודם מכיוון שאמר לבו"ד כמותו אין לי חפץ בעולם טוב ממך נפקדו, ישראל המחכים לישועת הקב"ה בכל יום ואומרים אין לנו חפץ טוב בעולם אלא אתה עאכ"ו.

כג. איתא מהרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (מאורן של ישראל י"ד שבת ב') שיום פטירת הצדיק נקרא 'הילולא', כי אותו היום הוא לצדיק כ'בי הילולא' שהוא בלשון ארמי יום 'חתונתו', וכמו שבחתונה קורין את הכתובה לפני החתן להודיעו ולהזכירו את התחייבויותיו כלפי הכלה, כמו כן ביומא דהילולא של הצדיק מזכירים את התחייבותו כלפי האנשים שחסו בצילו. עכ"ל.

עפ"י יש לומר, שבהילולא דרשב"י הרי הוא כחתן היוצא מחופתו, ו'שטר כתובה' בידו לכל המשתתפים בשמחתו הן בקירוב מקום הן בקירוב הלב, ובכתובתו כתוב 'אנא אפלח ואיזון ואפרנס יתיכי ליכי' (אזון ואפרנס), והרי הוא כמחייב עצמו להשפיע לנו בני חיי ומזוני וכל הצטרכויותינו בהרחבה מרובה.

באר הפרשה - ל"ג בעומר

הוא יום שבו פעל כל איש מישראל פעולתו לטוב בבל מאי דבעי^ד.

זהו יום עצמו גורם, ואף מי שאינו זוכה לעלות וליראות באתרא קדישא מירון, מכל מקום יש בידו לפעול מכל מקום שנמצא, כי גדול וקדוש היום לאדונו לקבל תפילתנו ולשמוע שזועתינו בזכותא דרשב"י, וכמו שאמר רשב"י ב'אידרא' שיום זה ברשותו הוא - דהא כל יומא ברשותי קיימא (פר' האוינו רצ"א: הובא לעיל), ובכל מקום שבעולם שרויים בני ישראל ביומו של רשב"י, וכמו שהוא עצמו אמר יכול אני לפטור את כל העולם מן הדין^{יה} -

כריו כל מאן דלא יכיל למחמי מטרוניתא ייתי ויחמי עד דלא ינעלון תרעי (כל מי שרוצה לבוא וליראות את פני האדון ה', יכול לבוא באלו הימים לדאותו בטרם ינעלו את השערים), אימתי כרוו אכריו, בארבעה עשר לירחא תניינא דהא מתמן עד שבעה יומין תרעין פתיחין מכאן ולהלאה ינעלון תרעי (כרוו זה יוצא ביום י"ד אייר, ומאז ועד ז' ימים עדיין פתוחים השערים, ולאחר מכן ינעלו אלו השערים), ע"כ'. ולכאורה קצת צריך ביאור מדוע אין משאירים את השערים פתוחים לרווחה לפליטת עמו בית ישראל. אלא, שלאחר ל"ג בעומר (החל בשבוע של הוד) אין כל צורך להשאיר את השערים פתוחים - כי כבר נכנסו כל בני ישראל, ואף פעלו כל משאלות לבם לטובה ביום ל"ג בעומר, כי

כד. שמעתי על עשיר אחד הדר בנ"י. שבארה"ב, שנסע פעם לאת"ק מירון. ויהי בעת השתטחותו על הציון הקדוש נכנסו באזניו תפילות היהודי שעמד בסמוך לו, והיה הלה שופך את מר ליבו על החובות האדירים שהוא שקוע בהם עד צווארו, וביקש והתחנן שבזכותא דרשב"י ישלח לו הבורא ישועה גדולה - חמישים אלף דאלער טבין ותקילין, תפילה זו לא מצאה חן בעיני העשיר הלז, באמרו, וכי כך מגשמים את התפילה אצל הרשב"י, בשלמא אם היה מבקש על נחת דקדושה או אפילו על בריאות גוף ונפש, ניחא, אבל כזאת זילותא - לדבר אצל הרשב"י על מעות... (כי אותו עשיר וטוב לו לא הבין ללבו של העני), ובתוך כך הגה בליבו איזה רעיון היאך 'לסדר' ולחנך עני שבור זה, נבר במקום המיוחד ל'קוויטלעך' הוציא את הקוויטל של העני ומצא כתוב בה את מקום מגורי העני, וגמר אומר שבחזרתו לביתו יכתוב לו טשעק (צ"ק) על סך חמישים אלף דאלער, ובמקום החתימה יחתום 'רשב"י', וישלח את הטשעק לביתו של היהודי - שכמובן לא יהיה לו מה לעשות עם טשעק ב'חתימה' כזו, אך הלה 'יתחנך' ויבין כי אין לדבר ענייני חולין כאלו ליד ציונו הקדוש של הרשב"י, ואכן, מיד בחזרו לביתו הוציא הלה את זממו לפועל, ובזה נחה דעתו...

כעבור כמה שבועות ראה העשיר כי יצא מחשבון הבאנק שלו סך של חמישים אלף דאלער טבין ותקילין, פשפש וחקר אחר הוצאותיו והכנסותיו ולא הצליח להבין מהותה של 'הוצאה' זו, מי הוציא מחשבונו סך כזה, בפרט שלכל האנשים אשר הוא עומד עמם בקשרי מסחרו הרי הוא משלם סכומים שאינם 'עגולים' כסכום זה, באין מענה ל'חקירתו', פנה לבדוק את תצלום הטשעק שעל ידו הוציאו סכום זה, והנה רואה הוא כי זהו הטשעק שהוא עצמו שלח אל פלוני ופלוני, ומרוב בהלה ורוגזה שכח וחתם בשיגרא דידו את 'חתימת ידו', או אז ראה העשיר כי תפילת העני שביקש ב'תמימות' בזכותא דרשב"י חמישים אלף דאלער - נענתה בשלימות, ולא עוד אלא שהוא היה השליח ממעל למלא משאלת לבו, ושלח אליו את כל הסכום בפעם אחת לביתו, בלא טלטולי דרכים וכדו'...

סיפר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע מעשה באשה עשירה אחת (שהיה בעת ביקורו של הדב"ש בצעירותו במירון בל"ג בעומר), שבאה לציון הרשב"י לבקש מרשב"י שימליץ טוב עליה כי שלחה אניה בלב ים מלאה בסחורה יקרה, וביקשה שיעבור הכל בשלום ותרוויח במסחרה. בגישתה אל הציון, שמעה קול אשה עניה מבקשת לחם לפי טפיה ומעות לנישואי שתי בנותיה... פנתה אליה העשירה בשאלה לכמה מעות הינך נצרכת, ענתה כך וכך, מיד הוציאה העשירה מכיסה את כל הסכום ונתנה לה ככל צרכה, ובזה הסתובב אל הציון ואמרה, 'רבי שמעון, הנה זאת האשה פעלה כל משאלות לבה, אנא, עזור לי גם כן.... ותפעל בשמים ממעל שיהיה לי שמירה עליונה על נכסי ועל הספינה השטה בים הגדול'.

והיה ה'דברי שמואל' מפליא בדבריו, כי אותה עשירה לא פנתה לאמר, ענני אלוקי בזכות הצדקה הגדולה שעשיתי עתה, אלא באמונתה ביקשה שזכות הרשב"י תעמוד לה, כי לא יוכל רשב"י להחזיר פני שואליו ריקם (מזקנים אתבונן). כה. הגרעק"א מציין ב'גליון הש"ס' (שם) למאמרו של רשב"י (אדר"ג פט"ז), 'רשב"י אמר, מנין שאין ישראל רואים פני גיהנם לעולם, משלו משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שהיה לו שדה זיבורית, באו בני אדם והשכירוהו בעשרת כורין חיטים בשנה, זבלוה, עדרוה, השקוה וכסחוה, ולא הכניסו ממנה אלא כור אחד חיטים בשנה. אמר

אף מי שאינו בנמצא אצלו (סוכה מה:), עוד אמרו הגולה פעלו גדולות ונצורות בהאי יומא, על אף (פסחים נא:) 'כדאי הוא רבי שמעון לסמוך בין בפניו שהיו רחוקים ת"ק פרסאות ממקום אש להבת בין שלא בפניו'. והרבה צדיקים קדושי עליון שבארצות שלהבת^כ.

להם המלך מהו זה, אמרו לו אדונינו המלך אתה יודע בשדה שנתת לנו שמתחילה לא הכנסת ממנה כלום ועכשיו שזבלנוה וכיסחנוה והשקנוה מים לא הכנסנו ממנה אלא כור אחד חיטים בלבד. כך עתידים ישראל לומר לפני הקב"ה ריבונו של עולם אתה יודע ביצר הרע שהוא מסית בנו שנאמר (תהלים קג טו) כי הוא ידע יצרנו'. והיינו שאין כל מקום לטענה על בני ישראל מדוע לא עליתם יותר במעלות התורה והיראה, כי בלא עבודתם ויגיעתם - לעמוד כנגד פיתויי היצר, לא היו מגיעים אף למעט תורה ועבודה שהגיעו, ובתשובה זו פטר ר"ש את כל העולם כולו מן הדין.

וראה שם בביאור 'בנין יהושע', שאין נפטר מדין זה אלא מי שבשם 'ישראל' יכונה, היינו דיקא אלו שעשו פעולות רבות - בתורה ובמעשים טובים, אך לא הצליחו לגבור על יצרם, ולכך מדייק רשב"י שאין 'ישראל' רואים פני גיהנום ר"ל מי שמכונה בשם ישראל ומתחכם בעצמו לעשות פעולות רבות לבער היצה"ר מקרבו - אדם כזה לא יראה פני גיהנום לעולם.

וכתב הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (ל"ג בעומר, בתחילת דבריו) רשב"י מזכר גופן של ישראל לעולם. עפ"י תורת הרז, יש לכוון בכל יום מימי הספירה תיבה אחת ממזמור 'למנצח בנגינות מזמור שיר', ויום ל"ג בעומר הוא כנגד תיבת 'אלקים', והוא ר"ת יכול אני לפטור את העולם מן הדין (אם נחשוב אותיות מ' וה' שני פעמים). כי ביום זה כל דינין מתעברין מינה ולית שולטנא אחרא בכולהו עלמין.

כו. ולכשתדייק תראה דבר נפלא, שהרבה מהצדיקים שהפליגו בכוחו של רשב"י בל"ג בעומר, וכמו שהובא לעיל, התגוררו בחוץ לארץ, ולא פקדו את הציון ביומא דהילולא, ומכאן שסגולת וקדושת היום בעיצומו של יום הוא, ואף מי שאין בידו לעלות ולראות מכל טעם שהוא יעסוק בתורתו של רשב"י ובאידרא קדישא, ואפילו באמירת תהילים, וכדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בין בפניו ובין שלא בפניו.

הא למה זה דומה לרופא שעשה מעשה מרקחת לחולי מסויים, והוא שולח תרופה זו בכל קצוות תבל, והדבר פשוט, שאף אם יעמוד הרופא במקום אחד והחולה יטול את הרפואה בסוף העולם יזכה הלה להתרפא, והכי נמי מצודתו של רשב"י פרוסה מסוף העולם ועד סופו, וכל מי שיטול 'תרופותיו' יתרפא ברוחניות ובגשמיות, ו'תרופות' אלו הינם החיזוק בכל ענייני תורה ועבודה ויראת שמים, ועי"ז יזכה להיושע בכל משאלותיו לטובה. ומכל מקום, מעלה גדולה ויתירה יש לאלו הזוכים לעלות למירון ולשהות סמוך ונראה לציון הקדוש, דהא בודאי יעדיף החולה ליטול את הרפואה כאשר הרופא המומחה ניצב על ידו ובודק ורואה בכל עת מצבו ומעמדו, ועל דרך זה מעלה גדולה שיש לאלו הנמצאים בקירבת מקום ובמחיצתו של רשב"י המשקיף ומשיג עליהם, וכדרך שבא לראות כך בא להראות' (מלשון הגמ' חגיגה ב.).

ראה נא בנוהג שבעולם, מעמידים בכל ארץ ועיר בניין גדול שמשמם מעבירים את זרם החשמ"ל (עלקטרייק) והנה אפשר שיעמוד אדם בסמוך ממש לאותו הבניין וחשכה לו, לעומתו יש המקבלים 'אורה' אף במרחק גדול מאד, וההפרש ביניהם, כי הללו התחברו לאותו זרם ב'חוטים' ועבותות (חוטי חשמ"ל) ע"כ יש בביתם אורה ושמחה... והנמשל, אם 'יתחבר' לרשב"י מציונו (וימשוך חוטים) עד ביתו ומקומו תאיר לו זכותו וכוחו דרשב"י למרחק מרחקים... בענין זה יש לציין מעשה נורא שהתרחש בארה"ב בשנת תשע"ג, בתחילת השנה הושיבו השלטונות כמה וכמה יהודים יראים ושלמים בבית האסורים, מחמת איזה עניין שהוא. אחד מהאסורים היה יהודי שנהג לעלות מפעם לפעם במשך ימות השנה וק"ו בל"ג בעומר לאת"ק מירון, גם עתה משנתפס רצה ליסע מיד לארה"ק למירון לבקש רחמים לביטול הגזירה, אך השלטון כבר עיכב בעדו מלצאת את גבולות ארצם, ושלח את בנו שימהר ליסע לאת"ק מירון, וכן עשה הבן.

על כולנה הצטער היהודי צער רב, ולא פסיק פומיה מלהתאונן שמעודו לא החסיר מלעלות להסתופף בצילא דרשב"י, ועתה בשנה זו הרי הוא נתון בכבלי בית האסורים ולא יוכל ליסע למירון (כי הושיבום שם לזמן ארוך). נענה אחד הבנים ואמר לו דרך נחמה, אכן בשנה זו אינך יכול ליסע לרשב"י, אך ברור לי שרשב"י בוא יבוא אליך, והיו דיבוריו נראים כחוכא ואיטלולא.

באר הפרשה - ל"ג בעומר

השמחה ביום הזה על ציון רשב"י היא שלא כמבע, דכתיב (משלי יג ט) 'אור צדיקים ישמח' בה.

ידועים ומפורסמים דברי מוה"ר רבינו חיים וויטאל ז"ע (שער הכוונות דרוש ו' ענין ל"ג בעומר) שהעיד ההר' אברהם הלוי ז"ע שדרכו היה לומר בכל יום בתפילת המנחה 'נחם את אבלי ציון' בהתאבלו על ירושלים, ואף ביום ל"ג בעומר בשמותו על ציון הרשב"י אמר בתפילתו 'נחם', לאחר שגמר תפילת 'שמונה עשרה'

ובפרט אם ילמדו מאמרי רשב"י המפורסמים בש"ס, או בזוהר הק' כי בזה נחשב להם השתמחות על הציון ממש (מאור עינים ישמה לב מס' שבת, ועיין לקמן במאמר 'בסוד תורה הבהיר'), והלומד מאמרי רשב"י נעשה מתלמידיו.

הילולא דרשב"י - ההזלקה והשמחה הרבה בעת ההילולא איתא מהרה"ק ה'בני יששכר' ז"ע (חודש אייר מאמר ג אות ג) 'אשר נתאמת לנו מאנשי אמת אשר

בהגיע שבת ערב ל"ג בעומר (שחל ביום א') ישב היהודי בכלאו, ומירר בבכי מרוב השתוקקותו לשהות בצילו דרשב"י, וכפי שהגדיר זאת ה'יושב' כל קירות בית האסורים היו רטובים באותו שבת מדמעות. ואכן, במוצאי מנוחה פרצה שריפה בבית האסורים, או אז - 'בקעה מצאו' היהודים ה'יושבים' - והחלו לרקוד סביב לשונות האש ושוררו בר יוחאי... תורתו מגן לנו... היא מאירת עינינו... הוא ימליץ טוב בעדינו אדוננו בר יוחאי'. למחרת היום הודיעו להם מטעם השלטון כי עקב השריפה הרי הם משוחררים לביתם, וראו הכל שלא זו בלבד שרבי שמעון הגיע אל תוככי בית האסורים, והביא להם אבוקה לרקוד בשמחה, אלא אף גם זאת הוציאם מן השביה.

שמעתי מבעל המעשה הי"ו, שלפני כמה שנים 'נתפס' בידי שוטרי המלכות על שעבר על חוקי המדינה, הללו אסרו אותו תחת מסגר ובריח, ובמשך כמה שבועות המתין לגזר דין שישיתו עליו השופטים, למותר לציין שבני משפחתו פעלו ועשו כל מיני השתדלויות שבעולם כדי לשחררו, אולם כל ה'עסקנים' אמרו שלפי הנראה אין מנוס משיבה בבית האסורים למשך כארבעה שבועות לכל הפחות, והימים 'ימי הספירה' היו, בהגיע ליל ל"ג בעומר נזכר ביומא דהילולא של רשב"י, ופרץ בדמעות שלישי ובכה מאין הפוגות על מצבו הקשה, וידר נדר לאמר, שאם יהיה אלוקים עמו ויצילו מן הבור הזה בזכות אדוננו בר יוחאי יסע למירון כדי להודות לה' על חסדיו המרובים שגמל עמו, ואכן לא עבר זמן רב ולפתע נכנס אחד משומרי בית האסורים וצויה עליו להתלוות אליו, ולתדהמתו שחררוהו על אתר... בעצם היום הזה הופיע האיש בביתו הניח כמה ממטלטליו והודיע לבני הבית כי אצה לו הדרך לעלות מירונה, בני משפחתו ניסו לדבר אל לבו שלא יעשה כן, כי מן הנראה הינו עיף ויגע מכל אשר עליו בשבועות האחרונים, אולם הוא לא שמע אליהם, והודיעם שעליו לקיים נדרו, להודות ולהלל להשי"ת על הציון המצויינת באתרא קדישא מירון, ואכן בשמחה ובששון הגיע לציון הקדוש ושהה שם עד למוצאי ל"ג בעומר, כשהוא מודה להקב"ה בשבח ושירה על כל החסד שעשה עמו.

כז. ועד כמה יכול אדם להתרומם בתורה, יתבונן בעצמו ויציר בדעתו, שאין איש בדורנו שיעלה על דעתו, כי חשוב הוא שבכואו לעולם העליון יושיבוהו בהיכלא דרשב"י, ואילו כאן בזה העולם, הרשות נתונה בידי כל אחד להיכנס להיכל קדשו של רשב"י, על ידי שישב אצל הגמרא וילמד מאמרותיו של רבי שמעון קדישא. כח. וכן כתב מהרי"ל מפלטישאן (בפתח ספרו שו"ת מהרי"ל, י"ל בשנת תרל"ג) 'אני זכיתי ג"כ להיות בל"ג בעומר במירון, אחי ורעי אין אני יכול להעלות על הכתב גודל השמחה, אשרי מי שראה זאת... ומי שהוא במירון מרגיש בחוש שהשמחה היא בכח הרשב"י שרוצה שיהיה משתה ושמחה בזה היום.

ואנן נחזי, האיך רוקדים ומפזזים אלו עם אלו - כל בני ישראל הנמצאים שם במירון, מבלי להביט אחד על מהותו של חברו - ואף עם אלו שבמשך כל השנה לא היו באים במגע עמהם, אלא, כולם אהובים וכולם שמחים בשמחתו של רשב"י.

וכך מתאר רבי אברהם רוזאניס את ההילולא במירון בשנת תרכ"ז, וז"ל, עד אור הבוקר לא נחו ולא שקטו מרוב צהלה ושמחה ויהי אלה הלכו לנוח ואחרים באו תחתיהם, כל היום הוא וכל הלילה שאחריו כזה. ולא אעמיס עלי עול כבד להודיעך בפרטות ולהראותך המראות השמחות בכל רגע ושעה שונים למיניהם וכל מי שלא ראה שמחה זו לא ראה שמחה מימיו... איש באחיו ידובקו, קול יתנו ברוב עוז, אלה מפה דוגלים כאיילים ואלה ישירו, אלה ישתו ואלה יספקו כפיים מפזזים ומכרכרים בכל עוז. אבק שריפה נחשב לאין, לא ידעתי אל מה אדמה לך, אשוה לנגדך השמחה אשר הרגשתי אז בקירות לבבי, דימיתי שכבר בא המשיח לישראל והנני רואה בשמחת בית השואבה בתוככי ירושלים נפלאות המראה הזה בעיני.

ואף מי שאינו זוכה לעלות לאת"ק מירון ירבה בשמחה לכבוד היום וכמו שכתב ה'חיד"א' (מורה באצבע אות רבג) 'ירבה בשמחה לכבוד רשב"י זי"ע, כי הוא יום ההילולא שלו, ונודע שרצונו שישמחו ביום זה' (ואין המדובר דווקא באת"ק מירון) ויש מי שנהג לעשות לימוד בליל ל"ג לעומר בי עשרה ללמוד שבחי רשב"י המפוזרים בזהר ואידרא זוטא והוא מנהג יפה.

ואכן, בכל הדורות נהגו בכל תפוצות ישראל שמחה רבה וצהלה ביום זה, בהדלקת משואות של אור, ואף היו נוהגים (בכמה מקומות) להשליך בגדים אל תוככי האש, לשורפם ליקרא דרשב"י, ועל כך חיבר הגה"ק רבי שמואל העליר זי"ע רבה של צפת את חיבורו 'כבוד מלכים', בה מצוין שכן היה מנהגו בקודש של ה'אור החיים' הק' זי"ע ועודל.

ובן הובא בספר 'אלף כתב' (אות תרפד) 'עוד הגיד (מו"ה מענדיל ליטמאן מעיה"ק צפת תו"ב) שהאור החיים הק' בכה

אמר לו האריז"ל כי ראה בהקיץ את רשב"י עומד על קברו ואמר לו שישאל לתלמידו זה מדוע הוא משבית את שמחתו הגדולה ואומר נחם ביום זה מכובד (ולא עבר חודש ימים ואחד מבניו מת על פניו ל"ע). ומכלל לאו נשמע הן, כמה שמחה יש לפני רשב"י כשאנו שמחים ביומו הגדולכ"ט.

כתב ב'שו"ת מהרי"ל' (החדשות, סמן קד) על דבר שאלה שנשאל אודות מי שאסור לו לאכול חוץ לביתו רק בסעודת מצוה (מחמת נדר שנדר), ושאל השואל מה נחשב סעודת מצוה, והשיב המהרי"ל שבוודאי נחשבת סעודה זו כסעודת מצוה, וז"ל. וסעודת מצוה היא בעל ברית, מילה ופדיון הבן, וסיום מסכתא, וכל היבא דנהנה מסעודת ת"ח כאילו נהנה מזו שבינה כמו שדרשו רבותינו ז"ל מסעודת יתרו (ברכות סד). הילכך ל"ג בעומר נמי סעודת מצוה היא, עכ"ל (כלומר, שהרי היא סעודת הרשב"י).

כט. הגה"צ רבי אליהו ראטה זצ"ל משמשו של הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע סיפר שבאחת השנים בנסיעתו של רבו הקדוש למירון לפני ל"ג בעומר, נענה רבי שלומ'קה קודם הנסיעה ואמר לר' אליהו שברצונו לנחם מעט, וכאשר יבואו כל הנוסעים ויעמדו הכן לנסיעה יודיע לו. לאחר כמה רגעים הודיע לו ר"א שהקהל עומדים הכן לנסיעה, בהיכנסו לחדר הבחין ר' אליהו שכל הכר והכסת של רבי שלומ'קה ספוגים עד כלות מדמעות עיניו, וכבר הבין מה הייתה תנומתו...

מיד משעלה רבי שלומ'קה על גבי הרכב, (עזב את כל בכיו) החל לעורר את כל היושבים להיות ב'שמחה' ב'שמחה'. תוך כדי הנסיעה הסתובב אל רבי אליהו, ב'הרגישו' שהוא מתענה ביום זה, והורה לו להפסיק את תעניתו תיכף, כי ביום שנוסעים לרשב"י הוא יום שמחה, ו'זה היום נגילה ונשמחה בו'.

הרה"ק ה'חתם סופר' זצ"ל (וכן נהג בעל האמרי האש הובא בזכרון יהודא) שבימי ספירת העומר היה מוסר שיעור לפני תלמידיו בישיבה במסכת שבועות, וכל יום למדו דף אחד (עיין בשו"ת חת"ס אה"ע סימן ק בד"ה ותשו' הרשב"א שכתב בזה"ל ובכל שנה בלמדי שבועות עם התלמידים אמרתי ק' זה...), וכיון שיש מ"ט דפים סיימו את המסכתא בחג השבועות [ויש הלומדים מסכת סוטה, שגם בה יש מ"ט דפים], וביום ל"ג לימד דף ל"ד [כי כל מסכתא מתחילה בדף ב', כנודע] וכאשר הגיע לדברי הגמרא בעמוד ב' 'רבי שמעון אומר... מחכו עלה במערבא', הסביר ואמר בדרך רמז, שבמערבא - זה ארץ ישראל 'מחכו' מלשון שמחה בדברי רבי שמעון, לרמז על השמחה בל"ג בעומר מחמת הילולא דרשב"י (הובא בבני שלשים וילקט יוסף אות קפב).

ל. הרה"ק האדה"ז מסאדיגורא זי"ע היה מדבר בגדולת ה'הדלקה' על גג הציון (שאביו הרה"ק מרוזין זי"ע קנה את זכות ההדלקה לו ולזרעו אחריו), והיה אומר ששמונים אלף נשמות יש להם תיקון בעת ההדלקה.

יש מהצדיקים שנהגו להשליך אל אש היקוד את ה'כיפה' שמעל לראשם, וכך אף נהג כ"ק אאדמו"ר זי"ע ואביו הרה"ק רבי משה מרדכי זי"ע. מעשה שהיה בירושלים עיה"ק בימי הרה"ק רבי דוד בידערמאן מלעלוב זי"ע, בחור מבני ירושלים שנטרפה דעתו עליו ל"ע, ואחד משגינותיו היה שללא הרף היה משליך את ה'כיפה' מעל ראשו. נכנס אביו אצל ר' דוד'ל ותינה בפניו את מר מצבו של בנו, ויהי בימים אחדים לאחר חג הפסח, בהגיע זמנו של ר' דוד'ל לצאת בשיירות בדרך הארוכה בואכה מירון, קרא לאביו של הבחור, ואמר לו שיצטרף לשיירתו יחד עם בנו. משך כל הדרך סבל האב מרורות בבושות נוראות מזה הבן, שבכל ה'פסקה' שעשו על אם הדרך היה הבחור בורח ונעלם, והיו צריכים לחפש אחריו, וכהנה וכהנה. עד שבעזהשי"ת הגיעו בשעה טובה ומוצלחת למירון.

באר הפרשה - ל"ג בעומר

אליו הפירות בכל שנה ושנה לא בכוחה וסגולתה תוציא אותם, כי יש אדון עליה ועל אדוניה, וכשהוא הפץ הוא מצוה אליו להפקירם.

נמצינו למידים שורש מצוות שמיטה, שעל ידה נשריש בקרבנו שהבורא יתב"ש הוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, והפרנסה מיבול השדה וצמיחת הפירות באה משמים ממעל, ולא מהארץ מתחת - מכח עבודת כפיים בשדה ובכרם^{לג}, והיאך יגיע להכרה זאת, ע"י שישבות מעבודת שדה וכרם במשך שנת השמיטה, ואעפ"כ יצווה ה' את ברכתו עליו, ולא יחסר לו מזון, ומזה יראה שאין ביד האדם להביא לעצמו כל רווח ושפע, אלא הכל מידו הרחבה והמלאה של הבורא^{לג}, וכל עסקו ב'עבודת הארץ' אינו אלא כדי לקיים מצוות

כל ליל ל"ג בעומר בעת הדלקה ההילולא, ועמד מרחוק באמרו, האך אנש אל הערפל אשר שם עומדים נשמות האבות הק' אברהם יצחק ויעקב וכל הקדושים עמהם^{לא}.

הזן את הכל - מ'שמיטה' נלמד שהפרנסה משמים ולא מעבודת שדה

בפרשתן (כה ב-ח), 'כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם, ושבתה הארץ שבת לה'. שש שנים תזרע שדך... ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ, שבת לה". ז"ל ספר החינוך (מצוה פד) משורשי המצווה לקבוע בלבנו ולצייר ציור חזק במחשבתנו ענין חידוש העולם... ולכן ציוה ב"ה להפקיר כל מה שתוציא הארץ בשנה זו מלבד השביתה בה, כדי שיוכור האדם כי הארץ שמוציאה

בעת ההדלקה על גג הציון, ניגש ר' דוד'ל אל הבחור והוריד מעל ראשו את כובעו ואת הכיפה, את הכובע השליך למטה, ואילו את הכיפה השליך אל תוככי לשונות האש. והנה, ברגע זה הניח הבחור את ידו על ראשו והתחיל לצעוק 'א קאפל א קאפל' (הבו לי כיפה לכסות ראשי), וישתוממו כל העם, בראותם כי הבחור נהפך לאיש אחר ודעתו חזרה אליו, כי זה עידן ועידינים שלא שמעו מפיו איזה דיבור כאחד מן הישוב, ולא עוד אלא שבו בדבר שקלקל - שזרק תמיד את הכיפה, בו בדבר תיקן - שזעק הבו לי את הכיפה.

ולנו יאמרו, שלא דווקא ב'שטים' וחסרי דעה' מדובר כאן, אלא כל אחד ואחד ושגיונותיו שלו... אפשר לו לשורפם באשו של רשב"י. ומכאן ואילך יצליח דרכו.

לא. הרמ"מ ראב"ן מתאר באופן נפלא ב'מסע מירון' את כל סדר ההילולא (שנת תרמ"ח) שהיה נוכח אז במירון, ובסוף דבריו כתב, וז"ל. גם שמן זית כ"א קנה ויצוק לתוכו - לכבוד התנא, אז נגשו המדליקים (את ההדלקה על גג הציון) ברגש שמחה וטוב לב, וידליקו מטפחת משוחה בשמן, וישליכו אל אגן השמן. וכל העומדים - בעינים צופיות עומדים, מקווים לאור. ויהי ברגע הראשונה בצאת שביב אש, כעלות הלהב, וירונו העם ותבקע הארץ לקול הרנה והשמחה, לא ראיתי ואבותי לא סיפרו לי לשמע אוזן הנהייתה כמוהו. ומקובל הוא ביד יושבי ארצנו הקדושה כי נשמת התנא האלוקי רשב"י תתנוסס על הדלקתו. אז לקחתי את גליון רשימת שמות קרובי ואוהבי... התפללתי, בקשתי ותחנתי בעדם כי יגן עליהם זכות התנא הקדוש להאיר נרם בשפע והצלחה בגופם ונפשם.

לב. הנה מצינו בחז"ל (שבת יד.) שגזרו 'טומאת ידיים' לגבי כמה עניינים, גם בכל עת נצטוונו לטהר עצמינו ע"י נטילת ידיים במים, ויש מקום לבאר מדוע נוטלים את דווקא את הידיים ולא את הראש או כל איבר אחר. וידוע ביאורו, כי אכן, ב'ידיים' תלויה עיקר טהרת וטומאת האדם, כי במה שהוא מחשב כוחי ועוצם 'ידי' עשה לי את החיל הזה. ומעשי ידיו להתפאר הם מפרנסים אותנו וממציאים לו כל צרכיו - מחשבות הללו מטמאות אותו ועליו 'ליטול ולרחוץ ידיו' ממחשבות און אלו. לאידך, 'ידיים' הללו הם עיקר טהרתו - כשיכיר שלא ידיו הביאו לו פרנסתו אלא הכל בידי שמים לזה טהור טהור ייקרא... (עי' שבט מיהודה להרה"ק מהר"א איגר, פר' תצוה תרס"ז).

לג. כך הביא ב'דברי אליהו' (תהלים קלא ב), שאלו לרבינו הגר"א - איך יהיה הבטחון בה'. ואמר, כבר פירש לנו דהמע"ה 'אם לא שיויתי ודוממתי נפשי כגמול עלי אמו, כגמול עלי נפשי', פירוש, כמו שהתינוק אינו דואג 'מה יאכל' בידעו שבכל עת תאכילנו אמו כדי שבעו, וכן בכל ענייניו סמוך לבו ובטוח שאמו תמלא כל מחסורו. אף לדידן, עלינו להסיר כל דאגה וחשש מלבנו שלא לדאוג כלל דאגת המחר, רק לסמוך לגמרי על אבינו שבשמים, שיחיש לנו את כל הצטרכויותינו.

עוד רמזו (נפש שמשון להגרש"ד פינקוס זצ"ל, תהלים שם) בפסוק זה, כי מטבע העולם, שבעוד התינוק קטן תמהר אמו לקראתו על כל בכי שיבכה לראות מה אירע עמו ומה צרכיו בזה הרגע, משגדל התינוק מעט, אין אמו בהולה לקראתו אלא כשהוא נחבט ומקבל 'מכה' על בשרו. כעבור שנה ושנתיים אין אמו ניגשת אליו אלא כשהוא נופל

ההתפעלות - מי שמע כזאת מי ראה כזאת - שנופל מן השמים מוזן לכל בית ישראל. ומרוב התפעלות התלהטה נפשם בהכרת הבורא ית'. לעומתם, בניהם אשר נולדו להם בדרך בצאתם ממצרים כבר לא התפעלו ולא ראו כל חידוש בירידת לחם מן השמים, שהרי בכך הורגלו מיום הוולדס, ומתי רבתה התפעלות לבם - משבאו לארץ ישראל וראו בעיניהם שנוטעים גרעיני 'זרעים' בתוך הקרקע, וממעבה האדמה יציץ ציץ ויהי פורח, והנה עלתה ניצה בעצי פרי עמדו והשתוממו מהגם הגדול הזה. אמנם, באמת, אין בירידת המן יותר פלא מיבול הארץ, ולא ביבול הארץ יותר מירידת המן, (אלא שהתפעלות היא רק לפי הרגל האדם), ועל האדם מוטל להתבונן ולראות בכל תהלוכות חייו את ניסי השי"ת, וכמה מעלות טובות למקום עלינו. וע"י התפעלותו ממקרים שלא הורגל בם יתבונן ויכיר כי

הבורא שציוונו להתעסק ב'השתדלות', וכשיאמין בזה ממילא תהיה נפשו תלויה בה' תמיד, לידע כי ממנו מקור חיים ו'ברכת ה' היא תעשיר' (משלי א כב) ל"ד.

והנה, אם יאמין באמת בהנהגת ה' בעולם ויבין שאין דבר הנעשה מעצמו, ידע נאמנה שאין הפרש והבדל בין טבע לבין למעלה מהטבע - אלא הכל 'בדבר ה' נעשה', ואז יבין שאף אחר שחרש וזרע (בשאר השנים) עדיין הוא נצרך שהקב"ה יצמיח מן האדמה תבואה ופירות, ולא יאמר הנה 'מעשי ידי להתפאר'. וכך מצינו בדברי הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (וארא ד"ה ולקחתי אתכם, מקורו מחוה"ל חשבה"נ פ"ג והשלושה ועשרים) כי אבותינו בני 'דור המדבר' יוצאי מצרים הורגלו מעודם שהתבואה והמוזנות גדילים מן הקרקע, לכן בראותם ש'הנני ממטיר לכם לחם מן השמים' יצאה נפשם לגודל

ונחבט קשה יותר... סיבת הדבר הוא, כי ככל שהתינוק קטן יותר, יותר הוא תלוי ברחמי וחסדי אמו כי אין בידו לעזור ולהועיל לעצמו מבלי עזרת האם, וככל שישגדל התינוק ויתרבה כוחו לסייע לעצמו כך גם תרגיש האם פחות 'אחריות' עליו... כיו"ב בדרך משל, הסומך על ה' מתוך הכרה כי 'חסר ישע' הוא בכוחות עצמו, ואינו תולה את תקוותו אלא בבורא העולם לבדו, יחיש הקב"ה לישועתו בעגלא ובזמן קריב על צד היותר טוב.

פעם שאל הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע את אחד החסידים על 'סדר יומו', בתוך הדברים הבין הרבי שמיד בקומו משנתו הריהו ממחר לעבודתו בשוק, ורק בחזרתו משם הוא נפנה להתפלל שחרית, אמר לו הרבי לא זו הדרך - אלא תחילת כל דבר קום קרא אל האלוקים בתפילת שחרית, ואז תפנה לעסקיך ותצליח בהם, הצטדק החסיד ואמר, רבי קדוש, אם אלך לשוק רק אחר תפילתי - לא אמצא שם קונים כלל, כי כל הקונים כבר יפנו וילכו להם, נענה המגיד ואמר לו, הסכת ושמע לדברי, מעשה שהיה ב'מלמד' שהרחיק נדוד מביתו ללמד את בניו של אחד העשירים, במשך 'זמן' של מחצית השנה ישב לו היהודי בבית העשיר ולימד את בניו תורת ה' בעמל ויגיעה, בתקוות טוב שלאחר שיעבור ה'זמן' ישלם לו העשיר כפי הראוי לו, ויוכל לשוב לביתו לכלכל את נפשות ביתו. בגמר מחצית השנה, קיבל היהודי מהעשיר 'צרוך הכסף', ופנה לדרכו הארוכה עד לביתו, ויהי ביום השישי והנה עדיין עומד הוא על אם הדרך, פנה ה'מלמד' לשבות באכסניית הדרכים, 'מלמד' זה שחשש מאד לבלתי ימצא צרוך כספו חן בעיני גנבים, עמד והטמין את צרורו עומק לפנים מעומק. במוצאי מנוחה, משאך יצאו הכוכבים, מיהר היהודי אל מחבואו, הוציא את הצרוור והחל לספור את כל מטבעות הזהב שהיו שם. לאחר מכן, פנה לספור את מעט מטבעות הנחושת שהיו שם, אמרו לו הנוכחים, על מה ולמה תבזבז מזמנך לספירת מטבעות הנחושת, אם ראית שלא חסר לך מאומה ממטבעות הזהב, הרי זה סימן מובהק שלא נגעה יד אדם בכל צרוך המעות, שאם כן היה נוטל את מטבעות הזהב...

ובזה הוכיח ה'מגיד' את החסיד, אחר שרואה אתה שבורא עולם החזיר לך נשמתך הדומה ל'מטבעות זהב', עדיין דואג אתה על הפרנסה אשר דומה היא ל'מטבעות נחושת', בטח בה' ולך נא - התפלל אליו, והוא יכלכלך בהרחבה גדולה.

לד. יש מבארים את מאמר חז"ל (סוטה מח): 'רבי אליעזר הגדול אומר, כל מי שיש לו פת בסלו ואומר מה אוכל למחר, אינו אלא מקטני אמנה', ובפשטות הביאור, שנחשב מקטני אמונה הואיל והוא דואג 'דאגת מחר'. וביותר עומק י"ל, שעצם מחשבתו שיש לו פת בסלו, מתוך הרגשה שיש דבר מה בידו, זה מוכיח כי אמונתו קטנה היא, כי אם הייתה אמונתו איתנה ונכונה היה מבין שאין לו משלו מאומה, ואת שיש לו אינו שלו... (עיי' 'מהרי"ד מבעלזא' ליקוטים ש"ס, שמפרש כע"ז שהוא מחשב שיש לו, ואינו מתפלל לפני ה' שישאר בידו מתוך הבנה כי הוא וכל מזונו שברשותו בידי ה' המה).

באר הפרשה - ל"ג בעומר

ענין מעסקי העולם לא יתלה הצלחותיו בכשרונו המבורך או במעשי ידיו, לאידך ה'מפסיד' לא ירגיש 'דפוק' שמחמת חסרונותיו הפסיד ולא הצליח במסחרו. כי הנה ישב לו זה הצייד בשדה ועסק במלאכתו - וכמובן שלא שמע את ההכרזות ששמע רשב"י, ומסתבר שבפעמים שהצליח ועלה בידו לצוד ציפור היה תולה הדבר בהצלחותיו - שבזריזותו הקדים את העוף וכך הכניסו ברשתו, ולאידך גיסא כאשר התחמק העוף מידיו תלה הדבר שבגלל שלא עשה כך וכך לא הצליח לצודו, ואילו היה עומד במקום אחר היה צד גם אותו, כללא דמילתא, שבסכלותו הרי הוא בטוח שהכל תלוי בכוחותיו ובמומחיותו לצוד את העופות, אבל ע"פ האמת אין הדבר כן כלל, ורק ההכרזה מן השמים תקבע כמה ומה יצליח לצוד ומה לא, ואף אם יעמדו לצידו עוד אלף מומחים דוגמתו לא יוכל לצוד אפילו ציפור אחת שהכריזה הבת קול עליו 'דימוס'.

אחרי שביארנו כי כל קצבתו הקצבה לו לאדם אינה תלויה אלא בידי שמים, נביא את דברי המהר"ל צינץ זי"ע (מלא העומר) על הפסוק בפרשתן (כה יד) 'אל תונו איש את אחיו', וברש"י, זו אונאת ממון, עפ"י משאחז"ל (ב"ב י). 'כשם שמזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה כך חסרונותיו של אדם קצובין לו מר"ה', נמצא שהמאנה את חברו מכריח כביכול את הבורא להפסידו ממקום אחר - ע"י עלילות דברים או ע"י חולי ח"ו שלא ירוויח באונאתו יותר מן הנגזר והנקצב לו, כנזכר שם במעשה דריב"ז (עיי"ש). ולכן אמר 'ויראת מאלוקיך' - שאני מוכרח להתנהג עמך במידת הדין להפסידך ממקום אחר, וחזר

'מלכותו בכל משלה' והקב"ה כל יכול לשנות ולשדר מערכות הטבע - וגם מה שנראה כ'טבע' הריהו מונהג בהשגחה נפלאה בכל פרט ופרט לה.

ושם נבדא מעין לו וחרוב למאכלו - מזונותיו קצובין ולא לפי ההשתדלות

איתא בחז"ל (ירושלמי שביעית פ"ט ה"א, בר"ר עט ו) שככלות י"ג שנים לשבת רשב"י ורבי אלעזר בנו במערה (מאימת המלכות שביקשו להרגם, עי' שבת לג:) עמד רשב"י בפתח המערה, והנה הוא רואה צייד העוסק במלאכתו - לצוד ציפרים, וכדרך הציידים - חלק מן הציפרים נתפסו בידו, וחלקם זכו להימלט ולהציל נפשם, ושמע רשב"י שבהגיע תור ציפור וציפור לקבל חיציו של הצייד יוצאת בת קול מן שמיא ומכרזת מה יעלה בגורל ציפור זו, אם הבת קול מכרזת ואומרת 'דימוס' (חופשי) אין הצייד מצליח לצודה. ובאם הבת קול מכרזת ואומרת 'ספקולא' (נתפס) עולה ביד הצייד לצוד אותה, נענה רשב"י ואמר, אם על ציפור שהיא בריה קלילא יש השגחה פרטית בדקדוק ואינה נצודית אלא ברצון וציווי ממעל, 'קל וחומר' שעלינו יש 'השגחה' מן השמים. אם כן, אפשר לנו לצאת ממערת צורים שאנו יושבים בה, שאם לא נגזר עלינו למות ממילא לא יוכל המלך להרגנו, ומה לנו להיחבא במערה זו, ומתוך התבוננות זו יצאו רשב"י ובנו מן המערה להאיר את העולם כולו.

ולבד ממה שלמדנו כאן פרק בהלכות 'אמונה ובשחון' שמבלי הכרזה ממעל לא ירים איש את ידו ולא יבא לידי שום צער ונזק מעתה ועד עולם, יש לבאר כאן ביתר עומק - שה'מצליח' בפרנסה או בכל

לה. הנה אם באחד הימים נראה בעינינו את ה'מת' יוצא מקברו (זמן רב אחר שקברוהו ושכבר כלה ונרקב כל גופו) והוא מהלך ברחובה של עיר כאחד האדם, הלא וודאי תגעש ותרעש הארץ מכך, והכל יחוו באצבעם לומר הנה אלוקינו זה. אבל באמת אמרו ש'נס' כזה מתרחש 'מעשים בכל יום' ואין פוצה פה ומצפצף, והוא כאשר 'גרעין הזרע' נרקב באדמה, ומתוך רקבון זה הינו מוציא פרי הדר לשם ולתפארת, וכי נס קטן הוא זה, אלא כמו שאמרנו, אין נפש האדם מתפעלת ממה שרגילה לראות, אך המאמין יתבונן לראות בכל דבר את פלאי הנהגת ה'. לו מספרים במליצה על אחד שגנב מחברו מאה דאלער, למחרת היום יצא הגנב אל השוק, החליק, נתקל ונשברה רגלו, פנה הלה אל הרופא שאכן טיפל ברגלו במסירות אין קץ, ודרש עבור זאת מאה דאלער. נענה ה'גנב' בסכלותו, אה, הודו לה' כי עשה לי נס במקום הזה, שוו בנפשכם, אילולא גנבתי ביום האתמול מאה דאלער הללו מניין היו לי מעות לשלם לרופא... אך האמת תורה דרכה, כי רק מחמת שגג המעות והרי 'כל מזונותיו קצובין' ואי אפשר שייחנה ממעות שלא נועדו עבורו, על כן שבר את רגלו להוציא מידו את המעות בעד צרכי הרפואה, ואילו היה שומר את עצמו מלקחת את שאינו שלו היה מרוויח עכ"פ שרגלו היתה נשארת שלימה.

אל ה' אלוקינו עד שיחננו'. הגע בעצמך, מדוע עיני העבר אל אדוני - מאחר שהוא יודע שעם כל ה'שתדלנות' שלו אצל עסקנים ידועי שם - לעולם לא יצא לחפשי עד שאדוני יתן בידו 'שטר שחרור'... ובלא 'שטר' זה - יעלו שמים ירדו תהומות, הוא בעבודתו ישאר לעולמים, לכך עינו ולבו כל הימים רק אל האדון. כיו"ב - 'כן עינינו אל ה' אלוקינו' - תכליתו של יהודי לדעת ש'מבלעדי עוֹך ועזרתך אין אין עזרה וישועה, אין לו אל מי לפנות ואין 'בעל יכולת' שיבוא לעזרתו אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו, ואז לא יקווה אלא אל אביו שבשמים, מתוך הכרה ברורה שרק בידי אביו שבשמים להיטיב לו ולהציא לו כדי סיפוקו, ויבוא על סיפוקו.

ובן כתיב בתורתו של רשב"י בזה"ק (שמות סב:) על הפסוק (במדבר י"ח) 'שמו העם ולקטו וטחנו ברחיים או דכו במדוכה ובשלו בפרור... והיה טעמו כטעם לשד השמן'. וז"ל. מאי שמו, שמונתא הוּו נסבי לגרמייהו בגין דלא הוּו בני מהימנותא, ותרנומו, היו מבני ישראל שבאותו הדור שאחזו ובחרו ללכת בדרכי שמות, ומהי שמותם, 'לקטו, טחנו, דכו ובשלו'. וכל זה היה להם כי לא הייתה תוקף אמונתם כראוי ל"ח. כלומר, שאילו היו מ'בני האמונה' היו מאמינים שמאכלם יגיע לפיהם כשהוא מתוקן וראוי למאכל אף אם לא יתייגעו עליו

לומר אני ה' אלוקיכם - ע"כ אני צריך לשלם לחברך מה שהפסדתו מן הקצוב לו בר"ה ל"ג.

והנה, פעמים שאדם נגנב מחברו, ויבוא ויאמר כדי שלא יענש חברי אעשה לו טובה - ואאנה אותו ובכך אחסוך מעמו שלא יענישו אותו מן השמים להפסידו ממקום אחר (כאומר, אני אפסידו תחת ההפסד מן השמים), לזה אמר 'אני ה' אלוקיכם' הן לשכר הן לעונש, אין הדבר מוטל עליך, אלא אתה עשה כמצוותי - שמור מצוותי וחיה.

ולא רק בממון הדברים אמורים, אלא בכל ענין וענין בחייו ישריש בנפשו כי 'אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אא"כ מכריזין עליו מלמעלה', וכל פעולת אדם בעולם בפרנסה או להינצל מהסכנה וכיו"ב איננה אלא בתורת 'השתדלות' ותו לא מידי. כי א"א לאדם לשנות את רצון הבורא, להרחיק או לקרב איזה דבר לא ברצון הבורא.

אב הרחמן שמע קולנו - אין לנו אלא לישא עינינו לשמים על כן, בכל עת ישא עיניו לשמים בידיעה שכל השפע ברוחניות ובגשמיות בא אליו ב'הכרזה' ממעל - אין עוד מלבדו, וכן כתוב (תהלים קנ"ב) 'הנה בעיני עבדים אל יד אדוניהם כעיני שפחה אל יד גבירתה כן עינינו

לז. איתא בגמרא (יומא לח:): 'אין אדם נוגע מן המוכן לחברו אפילו כמלא נימא', ומהו לשון 'נוגע', היה לו לומר אין אדם לוקח או נוטל וכדו', ומבאר הגה"ק ה'בן איש חי' (בן יהודע שם) שבא לומר שלא די שלא יקח ממנו את המוכן לו, אלא אף גם זאת שמן השמים ירחיקו כל איש שלא יבוא במגע עם דברים הנוגעים ושייכים בזה. וזהו 'אין אדם נוגע' - אפילו ב'נגיעה' בעלמא במה שמוכן לחברו.

ומבאר על פי מעשה שהיה, שבימות הקיץ נהגו אדונים ומכובדים להעתיק מושבם למקום אויר צח בשדה, והיו תוקעים אהלם ביתדות המוכנסים עמוק בקרקע, ובאותו המקום הייתה טמונה בקרקע צלוחית מלאה זהב ואבנים טובות, ובמשך שנים רבות לא אירע שיחפור איש באותו המקום כדי לתקוע אהלו, עד... שבא האיש שעבורו יועדו המעות והעשירות ובפעם הראשונה שחפר הזמין לו הקב"ה שיחפור במקום הנכון ומצא את האוצר הגדול, וזהו אין אדם נוגע שכל קודמיו לא נגעו ולא חפרו כלל סביב האוצר שהיה מוכן לזה האחרון.

לח. רבו האנשים החושבים שיפסידו את פרנסתם אם יתעכבו עבור תפילה במניין או לשיעור קבוע בקביעת עתים לתורה, כי יאחר לעבודתו וה'בוס' יביט עליו בעינים רוגזות, או אם הוא 'בעל הבית' בעצמו (עצמאי) הריהו חושש שיפסיד קונים וכיו"ב... ובאמת, עליו להשריש ולקבוע בלבו כי החושב כן טועה ביסוד האמונה בה', שהרי אמר הקב"ה 'אין אדם שומע לי ומפסיד' (דב"ר ד ה), בפרט אחר שיתבונן שהקב"ה הוא הזן ומפרנס מקרני ראמים ועד ביצי כינים - לא הבוס, ולא ה'קונים', והיאך ייתכן שהמקיים רצון קונו יגיע מכך לידי הפסד כלשהו (אף שבוודאי על האדם לקבוע סדר היום שיהא נכלל מתורה ועבודה ביישוב הדעת, ולא בחפזון - תחת 'איומי השעון' שהזמן מאוחר... והרי ברצון הטוב עם מחשבה טובה יש ביד כל אחד לסדר לעצמו סדר יום כזה, מ"מ אם איקלע למצב שעומד לנגד שני ברירות... ידע מה להעדיף על פני מה...).

ויבטח באלוקיו שיספק לו כל צרכיו לטובה. כי אף ש'ההשתדלות' מותרת ואף רצויה, מכל מקום עליה להיות במידה ובמשורה, וכל שהאדם ממעט בה מתוך אמונתו בבוראו, אינו אלא מרוויח להיות ידו על העליונה, להרוויח

כ"ב לט, לטוחנו בריחיים ולרוך במדוכה^ב. עוד נתבאר מן השמים היה דרך ה'גן עדן, גם היו בני ישראל שם, כי המן היה מעלה ריח גן עדן, כי מקום ירדתו מרגישים בו כל מעם טוב שבעולם, וכל זה לא היה

בכבוד את פת לחמו ואף להחזיק בקדושה של מעלה ולהתקשר אל אביו שבשמים... משל ממציאות הדברים בביצה (בלאטע) טובענית, שמדרך הטבע הבוץ רך עד מאד, וכל אשר יפול לתוכה ישקע ויטבע בה ל"ע. מה יעשה האדם המוצא עצמו עומד בתוככי בוץ כזה - לא יניע אבר ולא יזוז ממקומו אלא יעמוד על עמדו מבלי עשות מאומה, ואז עדיין יהא ביד העומדים מבחוץ לבוץ להצילו, אבל אם ינסה בידי וברגליו 'להציל' עצמו, יפול ויטבע בבוץ יותר ויותר. כיו"ב לענין העסק בענין הפרנסה - בוץ גדול וקשה הוא, ורק אם יעמוד על עמדו מבלי לעשות פעולות מיותרות יהא שייך להצילו... אבל אם יעשה פעולות מיותרות הריהו בחזקת סכנה ל"ע...

מעין זאת אמרו לבאר כי מחוקי הטבע - הנכנס לתוככי 'ים הגדול', אם יפעל בידי וברגליו (כשאינו יודע את מלאכת השחיה ולא למד לשוט במים) מיד ישקע כל גופו בעמקי הים. משא"כ כשיפול ה'מת' למים יצוף ויעלה מעל פני המים. והיינו, שדייקא תנועות ידיו ורגליו של האדם הנלחם עם גלי הים גורמים לו לשקוע יותר ויותר. על כן, המת המוטל במים כאבן שאין לה הופכין ואינו עושה תנועות משונות בידי וברגליו, אינו שוקע אלא צף ועולה.

והנמשל מובן, המשתדל לפרנסתו רק כפי הצורך כאותו ה'מת' שאינו יכול להניע אבר אחד מעצמו, הרי זה יצוף ממעל המים (מי העולם), אבל אם יתעקש לעשות פעולות שונות יותר מכדי צורכו מסוכן הוא ליפול למצולות ים. משל נפלא המשיל המגיד מדובנא זי"ע בדרכי האמונה והביטחון, מעשה בקבוצת אנשים עיוורים שהיו מהלכים יחדיו ברחובה של עיר, היה שם 'לץ' גדול. שפנה אל העיוור הראשון שעמד בשורה ואמר לו בקול גדול (שישמעו כל בני לוייתו), הא לך מאה דינרים, ותן לכל אחד מחבריך ההולכים עמך כמה דינרים, ולא הניח ה'לץ' בידו אפילו דינר אחד, והנה כל העיוורים אשר אינם רואים מאומה ורק באזניהם שמעו איך שהלץ אומר כן 'לימנהיגם' תבעו מאתו את הממון המגיע להם, אך הלה הכחיש ואמר שלא הניח אותו אדם בידו אפילו דינר אחד, פנו נא אל השני ההולך מאחורי - אולי הוא קיבל את האוצר הגדול בידו, אך גם הלה טען לאמר שלא הגיע לידי שום ממון כלל וכלל, לא האמינו להם כל בני הקבוצה, והחלו מריבים באלו השניים - החזירו מהרה את ה'גזילה' אשר בידכם, והללו בשלהם - לא בא מאומה לידינו, וכך נעשית שם מהומה ומריבה גדולה.

והנמשל, כל באי עולם עיוורים הם בעיני שכלם, וחושבים ומדמים בנפשם שפלונני ופלוני ממון יש להם, ותצא נפשם מרוב קנאת איש מרעהו, ולא עוד אלא שעומד ומחשב עד כמה עשרו של רעהו נלקח ממנו ועל חשבון שלו - בהשיגו את גבולו וכיו"ב. ובאמת - לא דובים ולא יער, אף לזה אין מאומה בידו, וגם להלה אין ממון, ואף אם יש לו יש לו כמה וכמה דאגות וטרדות, אלא שנראה לך כך מחמת... וכו'. כי ואילו היו יודעים היו חוסכים מעצמם כל קנאה ויגון. לט. ומטעם זה כתוב בזוהר הקדוש בארוכה (בשלה סב.) שעל האדם להתפלל על מזונו בכל יום, ואף מי שיש לו כבר מזון מוכן יפרוש כפיו אל ה' בתפילה על המזון ולאחר מכן יאכל. ומבואר שם שבתפילתו גורם להריק שפע רב בכל העולמות ואף על עצמו בכלל זה.

מ. כתב רבינו ידעיה הפניני (מבחר הפנינים שער האמונה אות ד) אילו היה אחד בורח מטרפו כאשר הוא בורח מן המוות, היה טרפו רודף אחריו יותר ממנו וממהר להשיגו.

כתב בספר המאורות הגדולים (עמו' קסד אות קטו) שהסבא מנובהרדוק זצוק"ל היה אומר העולם הזה דומה לאכסניא נאה, היושב בשלווה בחדרו, ומצפה לסעודתו, שמשי האכסניא יביאו לפניו כדי צרכו. אבל הממהר לבית המבשלים כדי לקבל מנתו, הרי ענשו בצידו - שמוכרח הוא להשתדל ולטפל בעצמו במאכלו ומשקהו תחת אשר שמשי האכסניא היו עושים זאת עבורו, כן גם לדידן, 'בעל הבטחון' שסמוך לבו ובטוח בה' מושיטין לו מן השמים הכל מוכן ומזומן לפניו, אבל הרודף והמפריז בהשתדלותו הרי ענשו - שמוכרח להשתדל...

עוד שם (עמוד קעו אות קמ"ח), משל לנוסע ברכבת (באן) שמתוך מהירותו להגיע במהרה למחוז חפצו החל לדחוף את כותל הרכבת, כי נדמה לו שבכך הוא מזרו וממהר את הליכת הרכבת, והלא ברור הוא שדחיפה זו ללא הועיל ושטות היא... כי מה תוכל נקיפת אצבע בקרון לזרז במסעה של הרכבת... כיוצא בו הינם כל קטני האמונה, אשר מרוב להיטותם אחר הפרנסה יתאמצו למעלה מבינת אנוש, ואינם יודעים שממילא כל מזונותיהם כבר קצובין להם מראש השנה... וכבר קצוב הוא ומדוד ושקול ממש במציאות, ומה לו להתאמץ ולהשתדל ולייגע עד כדי גיחוך, הלא מה שלא קצוב לו לא יגיענו. ואף אם ידחוף ויהפוך את כל ירכתי העולם לא יגיעו כחרדל מיותר.

כולם גדולי תורה. ויהי אך יצוא יצא הפסח החלו מתים לו תלמידיו על פניו בזה אחר זה ה"י (חשוב נא כמה 'הלוויית' היו בכל יום ויום). הרי עפ"י טבע אנושי היה על ר"ע לנטוש הכל, ולומר, סימן הוא מן השמים שאין רוצים את ישיבתו, והיה שב אל ביתו... אבל חפוי ראש, סגור ומסוגר... אך רבי עקיבא לא שת לבו לכל אלה - אלא אמר 'תורה מה תהא עליה', עמד והתחיל הכל מ'בראשית' - קיבץ את חמשת התלמידים למדס את תורתו ומשם יצאה תורה לישראל עד היום הזה, ולא עוד, אלא שבזכות זה זכה להעמיד תלמיד גדול כרשב"י, שמי לנו גדול הימנו.

בני חביבי - הקב"ה אוהב כל יחיד מבני אף את הנופלים ביאור וחיווק נפלא מצינו בתורתו של רשב"י בווה"ק (ח"ג קט"ו): בפרשת בחוקותי על הפסוק (כו מד) 'ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם'. בדרך משל, למי שנשא אשה ומקום מדורה בשוק של בורסקי (ששורה שם ריח רע מאד), הרי לרוב אהבתה ילך הבעל לגור אצלה במקומה, אף שאילולי מושבה במקום זה לא היו רגליו דורכות מעולם שם, דמפני שהיא נמצאת שם דומה בעיניו השוק של בורסקי כשוק של בשמים, שכל ריחות הטובים שבעולם נמצאים שם. כיו"ב בין הקב"ה לבני ישראל - 'ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם' (הדומה לשוק של בורסקי), פירוש, שבני ישראל נמצאים בגלות 'בארץ אויביהם' מקום הקליפות והטומאה המאוסים כשוק של בורסקי, אעפ"כ לא מאסתים ולא געלתים, ומדוע, לכלתם - בגין כלתם (כיון דכתיב 'לְבַתָּם' חסר וא"ו דרש 'לְבַתָּם' מלשון כלה) - זו ה'שכינה' הנמצאת עם בני ישראל אף בעמקי שאול, ולכן אוהבם הקב"ה, ולרוב אהבתו אותם נדמה לו המקום כמשכן ריח הטוב שבעולם. עכדה"ק כ"ב.

אלא למי שלא היה טורח בו טרחה יתירה, אבל אלו שטחנו בריחים וטרחו למעלה מהנצרך לא היו טועמים בו אלא הטעם שנאמר כאן בפסוק 'והיה טעמו כטעם לשד השמן' ותנו לא מיד. נמצא כי ב'דאגתו' של אדם מתוך חסרון אמונה אינו מרוויח מאומה (ולא עוד, כי אפשר שמפסיד לעצמו) כ"א.

במערות צורים שעמדת - שמחת היום שלא נכנעו תחת הייאוש

איתא בגמרא (יבמות סב:) 'שנים עשר אלף זוגות תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת ועד אנטיפרס וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה בזה. תנא כולם מתו מפסח ועד עצרת', ולכן אנו נוהגים מקצת דיני אבלות באלו הימים, וכתב ה'בית יוסף' (ס' תצ"ג) בשם רבי זרחיה הלוי, שאין הכוונה עד העצרת ממש, אלא עד 'פרוס העצרת' - כב' שבועות קודם העצרת והוא ביום ל"ג בעומר, שבו פסקו מלמות.

וכתב הרמ"א בסימן זה (ס"ב) שנהגו בשמחה ביום זה. ומקשה ה'פרי חדש' (שם) 'מה טיבה של שמחה זו' - ואי משום שפסקו מלמות, וכי זו שמחה היא שלא נשאר בהם מי שימות ל"ע. ומתריך ה'חיד"א' (טוב עין [סימן י"ח] סמן תצ"ג דין ב, וכע"ז ב'פרי חדש'), שהשמחה היא על התלמידים שהעמיד ר' עקיבא באותו היום, כדאיתא שם בהמשך הסוגיא - 'עד שבא רבי עקיבא אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם (לימדס את תורתו), רבי מאיר, ורבי יהודה, ורבי יוסי, ורבי שמעון, ורבי אלעזר בן שמוע. והם הם העמידו תורה'. ואין לך שמחה גדולה כשמחה זו שהעמידו את התורה מחדש.

עתה בינו והתבוננו נוראות. קודם הפסח עמד רבי עקיבא בראשות ישיבה של כ"ד אלפים תלמידים,

מא. וכך פירש ג"כ ב'אלשיך' שטו העם ולקטו - ששטות זו האמורה היא גם על מה ש'לקטו', והיינו, שלא הבינו בנפשם כי בין כך ובין כך יקבלו את הנגזר להם יקבלו, ומדוע יכוף קומתו עד לארץ לריק.

מב. כי באמת, כל ענין ההסתרה אינו אלא 'דמיון' הנראה לאדם כאילו הקב"ה התרחק ממנו, ובאמת אין למחשבות הללו כל שחר ואמת. כי הקב"ה מלוא כל הארץ כבודו - ואהבתו לא תסור ממנו לעולמים, ואין ה'יריחוק' אלא מצד דמיונו שנראה לו כך. וכך רמזו בעלי הרמז לכאר מה שציוונו הבורא יתב"ש למול את הבן כשהוא בן שמונת ימים - והרי משמעותה של 'כריתת הברית' היא בין שנים האוהבים זה את זה שלרוב אהבתם הם כורתים ברית לחזק אהבתם לעולמי עולמים. אבל קטן זה שאין בו דעת כלל וכלל, ואינו מכיר אפילו את סובביו גם לא את אמו יולדתו, מה 'כריתת ברית' יש כאן - על מה ולמה הוא כורת ברית. אלא ביאור הדברים, כי להורות את האמור לעיל באה תורה, דלכן יש לכרות ברית עם הקטן בן שמונת ימים שאין בו כל דעת ידיעה והבנה, ואומרים

להקביל פני מנשה בתשובה, ועשה הקב"ה מחתרת ברקיע ופשט ידו וקבלו בלא ידיעת מדת הדין מג.

ובן כתוב ב'תנא דבי אליהו' (רבה פכ"ב) 'אפילו הגדיל אדם מאה עבירות זו למעלה מזו ועשה תשובה הריני עמו ברחמים ואקבל את תשובתו, ואפילו עומד אדם ומחרף כלפי מעלה ויחזור ויעשה תשובה אתה הקב"ה מוחל לו על בולם. על כן, חזקו נא אימצו נא, הרי הקב"ה פושט ידו אליכם באהבה בכל עת ובכל שעה, יקבל כל איש על עצמו מכאן ולהבא לעשות נחת רוח לבורא יתב"ש ויישב לו בזה ובבא מ"ד.

משם הרה"ק ממונקאטש זי"ע אמרו לבאר את דברי הגמרא (עי' ביצה מ.) 'רבי שמעון לית ליה מוקצה בין בימות החמה בין בימות הגשמים', שגם אותם בהמות היוצאות מהעיר ורועות באגם ואינם שבות כלל לא בימות החמה ולא בימות הגשמים אינם מוקצה,

וביותר מצינו בזה"ק (ח"ב ה:) אלמלי הוו יודעין בני נשא רחימותא דרחים קוב"ה לישראל, הוו שואגין ככפיריא למירדף אבתריה (אילו היו יודעים בני האדם עד כמה גדולה אהבת ה' לישראל, היו שואגים ככפיר לרדוף אחריו).

ולא תבהל נפשו לומר, בושתי וגם נכלמתי - כצד תדבר אלי גבוהה מאהבת ה' בעודי חוטא ופושע נורא, כי אכן הקב"ה יושב ומצפה לתשובתו, ואף לדבריו שנסתמה בפניו דרך התשובה אין זה אלא בדרך הישר, אבל כבר אמר בן רשב"י במסכת סנהדרין (קג.) שאף למנשה שהרבה לחטוא ולא היה מי שהגיע לתכלית הרוע כמוהו - נכנס הקב"ה לפנים משורת הדין וחתר לו חתירה מיוחדת להצילו. וז"ל. א"ר יוחנן משום רשב"י מאי דכתיב (דה"י ב' לג יג) 'וישמע אליו ויחתר לו', ויעתר לו מיבעי ליה, מלמד שעשה לו הקב"ה כמין מחתרת ברקיע כדי לקבלו בתשובה מפני מדת הדין. וברש"י, מדת הדין היתה מעכבת שלא

לו, הנה אף כאשר תגדל ותהיה לפעמים במצב כעין זה, שתהיה מוקף בבלבולים, ולא תדע מה נעשה עמך מימין ומשמאל כקטן בן שמונת ימים, גם אז הנך קשור בבירת אהבת עולם עם הבורא יתב"ש, כי הקב"ה נמצא עמך 'בקרוב' אליך, בכל עת ובכל שעה, בכל מצב ובכל קושי 'ובוודאי שם נמצא השי"ת.

מג. האף אמנם שאין ביד כל אדם לעלות לראש הפיסגה ביום אחד, מ"מ יעשה ככל יכלתו וה' יגמור בעדו. כדאיתא במדרש (ויק"ר ג ה) מעשה באגריפס המלך שאיוותה נפשו להקריב ביום אחד אלף עולות קרבנות לה'. על כן ציווה הכהן הגדול שבאותו יום לא יקריבו בני אהרן הכוהנים שאר קרבנות נדבה מלבד קרבנותיו של המלך, כך יספיק הזמן להקריב את כל האלף עולות. באמצע היום הגיע עני אחד אל הכהן וביקש מעמו שיקריב עבורו שני תורים, אך הכהן סירב מהטעם האמור. בכה העני ואמר לו, את פרנסתי אתה חותך, וסיפר, בכל יום אלוקי בעזרי ואני צד ארבעה תורים. שניים מהם מקריב הנני למזבח ושניים הנותרים לוקח אני לצורך פרנסתי. ועתה, אם לא תיקח מעמי את שני התורים למזבח, אתה חותך את פרנסתי ושמא למחר לא יחיש לי הבורא ארבעה תורים. לקח הכהן והקריב את שני התורים למזבח, באותו יום גילו מן השמים בחלום הלילה לאגריפס. הנה הקרבת היום אלף עולות לרצון לפני ה', אך שני התורים של העני הלזה שהקריבם בכל לבו עלו לרצון אף יותר מכל אלף העולות...

ויזכור את דברי ה'פסיקתא' (פיסקא שובה ישראל פ"ט), וז"ל שובה ישראל עד ה' אלוקיך לבן מלך שהיה רחוק מאביו מהלך מאה יום, אמרו לו אוהביו, חזור אצל אביך, אמר להם איני יכול שלח אביו ואמר לו הלוך מה שאתה יכול לפי כחך ואני בא אצלך בשאר הדרך, כך אמר הקב"ה לישראל שובה אלי ואשובה אליכם, עכ"ל.

מד. ולכל הרואים עצמם מרוחקים מן הקדושה ודרך הטוב נענה ונאמר הנה כל מקור הדין ש'כל דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה', נלמד ב'גזירה שוה' מהפסוק בפרשת אמור (כב לב) 'ונקדשתי בתוך בני ישראל', ולמדו גזירה שוה 'תוך - תוך' מהנאמר בעדת קרח נאמר (במדבר טז כא) 'הבדלו מתוך העדה', ושם היו 'עשרה' ומקורו מ'עדה - עדה' מהמרגלים שנאמר בהם (שם יד כז) 'עד מתי לעדה הרעה הזאת', שאף הם היו עשרה [שהרי יהושע וכלב לא היו בכללם, מגילה כג:]. ולכאורה תמוה שכל ה'לימוד' לכל דבר שבקדושה - ילמדו דייקא מכל החוטאים בבני ישראל, כעדת קרח ועדת המרגלים. אלא אמר הרה"ק רבי מנדל מרימינוב זי"ע שאדרבה הא גופא באה הגמ' ללמדנו, שאפילו רשעים גמורים כקרח ועדתו וכמרגלים הרי ה'תוך' - בפנימיותם 'טוב' הם, ועדיין תקנה יש להם, כי כל מעשיהם הרעים אינם אלא כמלבוש חיצוני, ומהם נלמד על כל דבר שבקדושה.

ויסוד ועיקר העבודה הוא 'אל תבט מאחריך', ובכך פירשו הטעם שאומרים בתפילה ה' מְלֶכֶּה, ה' מְלֶכֶּה, ה' ימלוך לעולם ועד, ומקדימים את ההוה לפני העבר, כי ראשית חכמה הוא להביט רק על ההוה ולהמליך את ה' מעתה, ורק לאחר מכן להמליכו על העבר ועל העתיד.

נוראות מצינו בזה הענין בראשית דרכם של בני ישראל בצאתם ממצרים, כי כבר כתב הר"ן (פסחים כח. מדה"ר) ז"ל, ובהגדה גם כן אמרו בשעה שאמר להם משה 'תעבדון את האלוקים על ההר הזה' אמרו לו ישראל, משה רבינו אימתי עבודה זו, אמר להם לסוף חמישים יום, והיו מונין כל אחד לעצמו, מכאן קבעו חכמים לספירת העומר. עכ"ל. והרי במשך באותן ה'חמישים יום' נפלו בני ישראל כמה וכמה פעמים, כאשר באו אילימה ולא מצאו מים - וילונו על משה, וכן ברפידים - ויבוא עמלק, ואף על פי כן לא נפלו בקרבם לחשוב שאבדה תקוותם (גם לא התחילו למנות מחדש, אלא עדיין) 'היו מונין כל אחד לעצמו, והמשיכו כל אחד בעבודתו לספור דבר יום ביומו כאילו לא אירע מאומה ועדיין במדרגתם הראשונה הם עומדים, ובשכר זה זכו לקבל תורה מסיני. כי אכן זאת היא ההכנה הראויה לקבלת התורה - להתחזק בכל עת מבלי להתייאש¹⁰.

ומרמו בזה, שאף המרוחק מאד שלא ראינוהו קרוב אל ה' בין בקיץ בין בחורף - אינו מרוחק ואינו נדחה.

הנה כתיב בפרשתן (כה נב) 'כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם...' וברש"י, שטרי קודם. מכאן למד הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (עיי' ליקוטי הרי"ם פר' בהר), שלעולם אין היהודי נדחה, ולהיכן שרק יפול וירד בידו לעלות ולשוב אל אדונו הראשון זה הקב"ה, וכפי הכלל בהלכות הלואאה שהשדה והקרקע תעבור לידי מי שנשתעבדו לו ראשונה, גם נפשות בני ישראל 'שעבודם' קודם לה' (בתנאי שיצעק אל ה' וישמע 'קולו', כי כל כוחו של השעבוד להיות ראשונה לאחרים, הוא בשטר הוא 'דאית ליה קלא').

יש שהמליצו כן בדברי רשב"י בזה"ק בעוד מקום (ח"ג קכח. לפי כמה מהמפרשים) דגבי חבוקק נאמר (ג ב) 'ה' שמעתי שְׁמַעְךָ יראתי, ואמר בזה"ק שרק לגביהם (הרו של חבוקק) נאמרה מידה זו של 'יראה', ולהם ראוי להחזיק במדת היראה, אבל אנן בחיבותא תליא מילתא'. כאן גילה והבריז רשב"י לכל בני ישראל שידעו שכל אחד מהם חביב מאד בעיני אלוקים, וגם אם אמר האדם בלבו מתוך דמיונו שהקב"ה עומד מרחוק ומעלים עיניו לעיתות בצרה, טעות בידו, כי הקב"ה אוהב אותו ומרחם עליו כרחם אב על בנים, לפיכך עליו להתגבר על מחשבותיו ולהאמין שהקב"ה משגיח עליו בכל צעד ושעל ואינו מפקירו ח"ו בשום אופן¹¹.

מה. ואדרבה, באותם זמנים ומצבים קשים, יכול האדם להשיג עוד יותר מאשר בימים כתיקונם. מעשה בבחור יתום שסבל מרורות בחייו מקשיים שונים ומשונים, ולכל מקום שפנה נתקל בקשיים רבים ומכשולות לאין ספור, נכנס אל הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע ובכה לפניו במר נפשו על כל הקשיים האלה המוצאים אותו בכל עת ובכל שעה, מלבד היותו יתום ובודד בעולמו, והתבטא לאמר שהרי הוא מרגיש כאילו ומכניסים לו משמים מכשולות באופני (גלגלי) חייו ואינו יכול לנסוע בהם כרגיל ובמנוחה.

נענה הרבי ואמר, הנה שני כלי רכב ישנם בעולם. יש רכב רגיל שבו נוסעים בני האדם ממקום למקום, ויש את ה'טאנק' שהוא כלי רכב לעתות מלחמה. והנה בעוד שהרכב הפשוט נוסע במהירות גדולה מבלי כל קושי, הרי שהטאנק נוסע לאיטו ואינו יכול למהר בדרכו כל כך, סיבת הדבר נעוצה בשרשראות הברזל הכבדים החגורים על אופני הטאנק, הם אלה המונעים מעמו את הנסיעה המהירה מחמת כובדם. אך מאידך גיסא במקום הרים וטרשים אי אפשר לרכב הרגיל לזוז ממקומו כלל, ואילו הטאנק לא די בכך שהרי הוא יכול ליסע בכל מקום שהוא, אלא יש בכוחו אף לשבר סלעים ובתים ולנסוע כאוות נפשו כשבדרכו רומס הוא את כל הבא בדרכו, ואף כוח גדול זה אין לו אלא עבור אלא השרשראות הכבדות השוברות ורומסות את הכל.

אף אתה כן, סיים הפני מנחם בעידודו לבחור, כי דייקא אלו הקשיים הנערמים בדרכך ואינם נותנים לך להמשיך בקלילות ובמהירות, דיקא הם אלה המביאים לך כוח רב בידך לשבור ולנתץ את כל כוחות הרע ולהתעלות בקרבת אלוקים באופן שאין לשער. כי דייקא מתוך הקושי יכול האדם לצמוח ולגדול בעדי עדיים, ולפום צערא אגרא. מו. דיבור נפלא שמעתי מהגה"צ רבי יעקב מאיר שעכטער שליט"א הקב"ה נותן לנו מתנה גדולה, ששמה 'העתיד', אך היצר שצרה עינו (ער פארגינט נישט) במתנה זו שקבלו בני ישראל, מסיח ומבלבל דעתם עם מחשבות ה'עבר',

באר הפרשה - ל"ג בעומר

ה' (שופטים ה כג), וכי צריך הוא לסיוע אלא ללמדך שכל העוזר לישראל כאלו עוזר את השכינה, עכ"ל.

ובפרט בימים אלו, כמו שכתב הרה"ק ה'בני יששכר' ז"ע (חודש אייר ג א) שמנין מ"ט ימי הספירה עולה בגימטריא 'לב טוב' מ", ולרמוז לו, שבימים הללו עלינו להפך את לבבנו ל'לב טוב'. והיינו, שלא די לו לאדם להיזהר מלצער את רעהו, אלא בטוב לבו ירבה ב'עשה טוב' לעודד איש את רעהו לשמוח בשמחתו ולגמול עמו כל טוב מ"ח.

ובך איתא מפורש בזהר הקדוש (בראשית ה"א קד). רבי אלעזר אמר, תא חזי כמה אנהג קב"ה טיבו עם כל בריין, וכל שכן לאינון דאולי באורחוי, דאפילו בזמנא דבעי למידן עלמא, איהו גרים למאן דרחים ליה למזכי במלה עד לא ייתי ההוא דינא לעלמא, דתנינן בשעתא

ובאמת מה לו לאדם כי ילון על ריחוקו מהקב"ה אין לו אלא לפנות לבו מכל רע ומיד ימצא את הקב"ה שוכן בקרבו וקרוב אליו, וכבר אמר קרא (משלי כג כו) 'תנה בני לך לי', כי הלב הוא 'בית מדור' לשכינה באדם, והוא המקום אשר דרכו קרוב האדם אצל הקב"ה, כדאיתא בזהר הקדוש (זו"ח רות צז:) אמר רבי נחוניא בן הקנה לחכמים, בני, אין קרוב לפני המקום בלבו של האדם, וניחא קמיה יותר מכל קרבנות ועולות, וכתוב (תהלים עג כו) 'צור לבבי וחלקי אלוקים לעולם', והיינו שהקדוש ברוך הוא נקרא חלקי וצורי על ידי לבבי.

לכל ישראל האיר - גמילות חסד במשנת רשב"י

איתא במדרש (מדרש תנחומא פרשת ויחי סימן ה) אמר רשב"י כל העוזר את ישראל כאלו עוזר את השכינה שנאמר אורו ארור יושביה כי לא באו לעזרת

למען יפסידו מתנת שמים. (יש שאמרו כזאת בשינוי, הקב"ה נתן מתנה את 'העתיד' לתקן על ידו את 'העבר', אך היצר מבלבל ומושך את העתיד אחרי העבר).

הגה"ח רבי גד'ל אייזנער זצ"ל היה מספר על אחד שהיה מתופף בתוף, ובתוף כדי עבודתו סטר לו מאן דהו על לחיו, נענה המתופף ואמר 'וכי אפסיק מעבודתי, לא כי, אלא א פאטש געכאפט און פריילאך געקלאפט' (פי' אכן קבלתי סטירה, אך עדיין אכה בתוף בשמחה)... וזהו מעיקרי העבודה שאף אם סופגים מכה אזי ממשיכים בעבודה. מוז. פעם אמר אחד מנכדי הרה"ק רבי יצחק מפשעווארסק זי"ע שהפסוק 'פותח את ידך' ר"ת של השם הקדוש פ-א-י, והוא אחד מהשמות המרמזים על ענין הפרנסה, נענה הרה"ק ואמר שהר"ת של אותיות אלו הוא - פארגינען א יודן (לשמוח כשיש לרעהו כל טוב), וכאומר בזה תריק על עצמך שפע פרנסה וכל טוב.

ויזכה לשפע רוחני ג"כ, כדאיתא במדרש (שמו"ר שמות פרשה ג) על הפסוק הנאמר כשיראה אהרן את אחיו משה עולה לגדולה 'וראך ושמח בלבו' (שמות ד יד), אמר רשב"י, הלב ששמח בגדולת אחיו ישמח וילבש אורים ותומים. מוח. איתא בזה"ק (ויחי ריח.), רבי יצחק תלמידו של רשב"י נכנס אל רבי יהודה ואמר לו כי מרגיש על עצמו שהוא נוטה למות... משם הלכו שניהם אל רבי שמעון, וירא רבי שמעון כי מלאך המוות מרקד לפני ר' יצחק, אחז ר"ש בידו של ר' יצחק, ואמר הריני גוזר שכל מי שרגיל להיכנס הנה בכל עת יכנס, ומי שאינו רגיל להיכנס - לא יכנס, כלומר, שמלאך המוות שאינו רגיל כאן לא יכנס. נכנסו ר' יצחק ור' יהודה, ומלאך המוות נשאר מבחוץ. שאל ר"ש את ר' יצחק אם כבר ראה את אביו מהעולם העליון, כי אם ראה כבר אין בידו להושיעו (סימן זה היה מסור בידי אותם שרפים לבירור עניין המיתה, ואין לדין עסק בזה), ויען ר' יצחק, שעדיין לא ראה את אביו, פנה ר"ש לשמים, ואמר, לר' יצחק הנני צריך כאן בעולם כי הוא חד מז' העיניים שלו (מהאידרא), ונענה מן השמים שאכן ישאר רבי יצחק בין החיים, אך ביום הסתלקותו של רשב"י יצטרך להביא עמו את ר' יצחק (וכך הווה, לפני שנסתלק רשב"י מהעולם, אמר לבנו שיראה אם ר' יצחק נמצא בבית, דאנא מערבנא ליה, פי' שאנכי ערבתי לשמים להביאו עמי לעולם העליון, אידרא זוטא, פר' האזינו רפז:). נרדס ר' יצחק, ואביו נגלה אליו, וסיפר לו, שהכל כבר היה מוכן לקראת עלייתו לעולם העליון, והוא (אביו) וכל קדושי מעלה היו מוכנים כיום חג לקבל את פניו. ורק צער קטן היה עוד בלבו על שלא יזכה רבי יצחק ללמד תורה לבנו הקטן. והדברים עתיקים וידועים.

הרה"ק מסאווראן זי"ע הראה ממקום אחר בזה"ק (בשלח סא.) את המשך המעשה, וכך כתיב שם, פעם אחת היה רבי יצחק מהלך בדרך ופגש בו עני אחד, ויבקשהו העני, 'הב לי נדבה שאוכל להחיות בה את נפשי ונפשות בני ביתי', ענהו רבי יצחק, אין תחת ידי אלא מחצית המעה, ומה תוכל לקנות בה. אמר לו העני, אף תחת ידי חצי מעה, אצרף אותה עם המחצית שתתן לי, ואקנה בו דבר מה להשיב את הנפש. נתן לו רבי יצחק את חצי המעה

במה דברים אמורים, עלינו ללמוד ארחות צדיק ביומא דהילולא שלו, ללכת בכל דרכיו במעשה צדקה וחסד^{מט}, ואכשר דרא שנותנים אכילה ושתיה כדי שבעה לעולים להסתופף בציון הרשב"י, וכל המרבה הרי זה משובח. כן הדברים אמורים שיחוס כל אחד על כבודו וגופו של חברו^נ בשעת הלחץ זו הדחק.

ובבלל זה הוא עניין 'המעביר על מידותיו' שלא ישיב אדם לחברו מנה אחת אפיים, אלא יגמול טובה

דקב"ה רחום ליה לבר נש משרר ליה דורונא, ומאן איהו מסכנא, בגין דיוכי ביה. (פי' בוא וראה עד כמה מטיב הקב"ה עם כל הבריות, וכ"ש להולכים בדרכיו, שאפילו בזמן שהוא דן את העולם, גורם לאותו שאוהבו - שיוכה בדין מבעוד מועד, על ידי ששולח לו 'מתנה' - עני המזכהו בצדקה, והוא הגורם לו לזכות בדין). ובעין זה גם בח"ב (קצת). תא חזי זבאה חולקיה דבר נש כד מסכנא אערע לגביה, דההוא מסכנא דורונא דקודשא בריך הוא הוי דשרר ליה (שעני זה 'מתנה' הוא ששלח לו הקב"ה).

שבידו. בלילה ההוא הראו לרבי יצחק בחלום, איך שהוא עובר את הים הגדול, ורצו להשליכו לתוכו, והנה רואה הוא כי רשב"י מושיט ידו להצילו - להוציאו מן המים הזידונים, אך אין ידיו של רשב"י קרובות דיים לידידו של ר' יצחק, ואז... מגיע העני שבאותו היום החיה את נפשו, ומחבר את ידי ר' יצחק עם ידי רשב"י (כחיבורם של שתי חצאי המעות), ואז עלה בידי רשב"י להציל את ר' יצחק ממוות לחיים. משהשכים רבי יצחק משנתו נפל בפיו הפסוק (תהלים מא ב) 'אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה' (ואמרו חז"ל, שהמשכים ונפל לו פסוק לתוך פיו הרי זה נבואה קטנה (ברכות נה:)).

והיינו שאף שהצלתו הייתה ע"י רשב"י, מכל מקום לא בא לידי הצלה זו מבלעדי הצדקה שעשה עם העני. איתא במדרש בפרשתן (ויק"ר לד ב) וז"ל, היתה ככר בעשר פרוטות ועני עומד בשוק ואין בידו אלא תשעה ובא אחד ונתן לו פרוטה ונטל ככר ואכלה ושבת נפשו עליו [ובכך השיב נפשו], אמר לו הקב"ה אף אתה בשעה שנפשך מצפצפת לצאת מתוך גופך אני משיבה לך, לפיכך משה מזהיר לישראל וכי ימוך אחיך.

מט. איתא בזוהר הקדוש (ח"ב צ"ב), שבכל יום ויום בו יהודי גומל חסד עם רעהו, עומד לו יום זה כאפוטרופוס (הדואג לכל מחסורם של היתומים) בשמים.

וכך כותב השל"ה הקדוש זי"ע (במס' פסחים סוף פרק נר מצוה) על הפסוק (תהלים נג) 'חסד קל כל היום', ראוי לאדם שלא יעבור עליו יום אחד מימי חייו שלא יעשה בו חסד עם רעהו בין בגופו ובין בממונו.

נ. בימים קדמונים היה הרה"ח יונה לבל ז"ל מנהל את בית התבשיל במירון במשך כל השנה, וביותר ביום הגדול ל"ג בעומר שהיה עומד כל היום ממש ומחלק מאכל ומשקה להעולים לציון הקדוש, כל היום היה הגרא"ז מרגליות זי"ע עוקב אחר עבודתו של ר' יונה. אצל הגרא"ז היה יום ל"ג בעומר כיום הכיפורים ממש, מחצות הלילה עד אור הבוקר היה לומד את האידרא כשהוא עוטה בגדי לבן, לאחמ"כ התפלל עם ה'ניץ', וממשיך בעבודת היום בריקודים, וכו'. לאידך, היה ר' יונה עוקב אחר עבודת הקודש של הגרא"ז, והיה לבו נחמץ בקרבו על שהוא עוסק כל היום בענייני מאכל ומשתה, ובטרדתו כי רבה אין בידו להתפלל אפילו תפילה אחת בכוונה ובמתינות.

לקראת הערב הרהיב ר' יונה עוז בנפשו, ניגש אל רא"ז ושפך בפניו את לבו, באמרו, רבי קדוש, אתם זוכים במלא חפניים של 'ל"ג בעומר' ואילו אני משחיר את ידי כל היום, ועתה נותרו לי רק כעשר דקות לתפילת מנחה, ועוד עשר דקות לומר מעט תהלים. אמר לו רא"ז, אכן, לי יש 'ל"ג בעומר', אבל רוצה אני לעשות עמך 'עסק', לפטור אותך מתפילת המנחה איני יכול, אבל במקום לומר תהלים משך עשר דקות, המשך נא בחלוקת האוכל והשתיה, ותמורת עבודתך בעשר דקות הללו אתן לך את כל הל"ג בעומר שלי... (ספר שערי מירון).

אגב אורחא, שמעתי מ'חכם אחד' מדוע יש שפע אדיר של מאכל ומשתה באת"ק מירון ואילו שינה אינו עולה כלל בנקל... כי לרשב"י נעשה נס המערה על מאכל ומשתה - ושם נברא מעין לו וחרוב למאכלו, ואותו נס נמשך עד היום הזה, אבל לגבי שינה לא נעשה נס...

נא. פעם נסע הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע עם קהל אנשי שלומו לשבות בצילא דמהימנותא בציון הרשב"י במירון. בליל שבת קודש פנו מרבית העם לתת מעט תנומה לעפעפיהם, בפרט אלו שהיו עייפים מאד מעמל וטורח הדרך ביום השישי, אך היה שם 'חכם' אחד שהסתובב וקרא פרקי תהילים בקול רם. פנה אליו רבי שלומ'קה והעיר לו, שיראו עיניו כי רבים הישנים כאן, וימחל נא להנמיך את קולו, אך חכם זה ענה ואמר 'וכי מי יוכל לישון ולהירדם בליל שבת קודש הלא ליל שימורים הוא לה', ובפרט באת"ק מירון... רבי שלומ'קה לא השיב לו מאומה,

כדי שנתנו מתקרב אליו נחש גדול ומבקש להמיתו, אך בטרם שהכישו הנחש יצא מתוך ההר שרץ הנקרא 'קוסטפא הגורדנא' והרג את הנחש. כשהקיץ האיש משנתו נגלה לנגד עיניו נחש מת, תכף קם ממקומו ופנה להמשיך בדרכו, ואז נפלה ה'בליטה' שישב עליה אל העמק שמתחת להר, ונמצא שניצול האדם ב' פעמים ממיתה וודאית.

ניגש רבי אבא אל היהודי, ושאלו 'מה מעשיך', כי ראיתי שהקרה הקב"ה לפניך גם אחר נס, ואין זה לחינם, נענה היהודי ואמר לו לרבי אבא, מימי לא היה אדם שעשה לי איזה רעה ולא מחלתי לו, ואף אם לא יכולתי למחול לו, אזי לא עליתי על מיטתי טרם שמחלתי לו ולכל מי שציער והקניט אותי, ולא נטרתי להם שנאה כל היום. ולא עוד, אלא הנני משתדל מאותו היום והלאה להטיב לו באחריותו,

בבה רבי אבא, כמה גדולים מעשיו של אלו, ואף יותר מיוסף הצדיק, כי הוא גמל טובה עם אחיו, ואילו אדם זה גומל טובה תחת רעה לכל בני עולם, ראוי הוא זה שיעשה עמו הקב"ה גם על נס.

עלינו להתבונן במעשה זה, ללמוד מהיהודי הלז, כי לפי הנראה מדברי ה'זוהר הקדוש' אין המדובר דייקא בצדיק, חסיד או פרוש, אלא איש פשוט ורגיל.

תחת רעה, וכדאיתא בזוה"ק (זוהר חדש כרך א, פר' בראשית דף לב.) שכשחלה רבי שמעון, והגיע היום שבו עלה והתעלה רבי שמעון - לשמי רום. נכנסו אליו רבי פנחס בן יאיר ועוד מתלמידיו, ואמר להם רבי שמעון, שלמעלה ישנם שלושה בתי דינים. האחד הוא בית דין של כ"ג (דוגמת הסנהדרין קטנה) השני הוא בית דין של שבעים ואחד (כעין הסנהדרין הגדולה בלשכת הגזית), והשלישי הוא הקב"ה בכבודו ובעצמו היושב ודן. וכל מי שזוכה - מכניסים אותו להיות נידון אצל הקב"ה, ואז הריהו נידון בוודאות לצאת כולו זכאי, כי בשאר בתי הדין יש מחייבים ומזכים, אבל אצל הוי"ה יתברך שמו הכל הוא טוב גמור, חסד ורחמים מלא כבודו, כדכתיב (תהלים קל ה) 'כי עמך הסליחה'.²² וביאר בביאור 'שער המלך', שהמעביר על מידותיו, הוא הזוכה שדינו יערך לפני מלך מלכי המלכים בעצמו ולא לפני בית דינו, וממילא הוא נידון לאלתר לגן עדן.²³

ובבלל זה לזוהר כל איש משלו לרעהו - ברוח ובגשם, ושנינו ב'משנת רשב"י' - בזוהר הקדוש (מקץ דף רא:): כי מסגולת הזוהרנות להרבות עליו שפע רב טוב, ואף יזכה לניסים גדולים. וכך איתא שם, יתיב רבי אבא אתרעא דאבבא דלוד - רבי אבא ישב על פתח העיר לוד, והנה רואה הוא אדם היושב ונס את שנתו על בליטה היוצאת מהר גבוה, הבחין רבי אבא שתוך

אך לא חלפו רגעים ספורים והנה כבה האור בהיכל הקודש וממילא כבר לא יכול היה להלה להמשיך בתהילותיו, ולצער את אחינו בית ישראל.

וכבר ביאר כ"ק האדמו"ר מליבאוויטש זי"ע, שלכאורה יש להקשות דבכל מקום ה'ימין' חשובה היא, אם כן מדוע ברא הקב"ה 'לבו' של אדם (שהוא עיקר חיותו) בצד שמאל (של הגוף). אלא ע"כ, שלבו של אדם לא נברא עבור עצמו, אלא עבור חברו - שירגיש את רעהו ואת מחסוריו, ומכיוון שהעומד זה לנגד זה שמאלו של זה כנגד ימינו של זה ע"כ ברא את הלב בשמאלו כדי שימצא לבו לימין חברו... כי זה תכלית ביאתו לעולם...

עוד אמרו שזה כל האדם - לחזק ולעודד את רעהו בדיבורים טובים, שהרי כך כתיב ויהי האדם לנפש חיה, ובתרגום - 'לרוח ממללא'. כלומר שעל שם כוח הדיבור נחשב ויהי לאדם. אמור מעתה למה נעשה כוחו של דיבור, וכי לעצמו הוא נעשה, והרי אין איש המדבר אל עצמו אלא אל רעהו... (כי העיניים משמשים את האדם לראות בעצמו, וכן באזניו 'הוא' שומע, ואילו הדיבור נעשה לדבר אל זולתו... ורק מי שמחזיק עצמו 'פיקח הדור' ידבר ויתיעץ עם עצמו כי אין לו עוד ידיד חכם כמוהו...), אלא וודאי עיקר בריאת האדם ועיקר מהותו הוא עבור השני ובזה כתיב 'יהי האדם'.

נב. וביארו, שעל כן אמרין בנוסח הקדיש בימי הדין 'לעילא ולעילא', שאנו מבקשים שידון אותנו למעלה מבית דין הראשון ולמעלה מבית הדין השני. אלא הקב"ה בעצמו ידון אותנו לטובה.

נג. ביאר הרה"ק מהר"ש מבאבוב (השני) זי"ע, את מאמר חז"ל (יומא כג.) 'המעביר על מידותיו מעבירין לו על פשעיו', כי הבה נתבונן היאך יש ביד 'בשר ודם' להעביר על מידותיו, והרי פלוני ירד לחייו... אלא כי באמונתו הינו אומר לעצמו, וכי פלוני הזיק אותי, לא כי, אלא ה' אמר לו קלל... כך נמי יענה לעומתו הבורא, וכי פלוני חטא נגדי, לא כי, אלא יצרו הרע אמר לו חטא... א"כ יש לפטרו מהעונש המוטל על עוברי עבירה.

עוד איתא שם אמר רבי אלעזר הכל נפרע (הקב"ה מן דם) על ידי שליח חוץ מאונאה. עוד אמרו, אמר רב חסדא כל השערים (של תפילה) ננעלו חוץ משערי אונאה - היינו שהפוגע ומבייש את חברו, והלה זועק על כך לאלוקיו, תעלה זעקתו עד לכסא הכבוד. אמר רב אבהו ג' אין הפרגוד (מחיצה שבין שכונה לצבא מרום - רש"י) ננעל בפניהם, אונאה... ופירש"י (ד"ה אינו ננעל) להפסיד ראייתן מן המקום, אלא תמיד רואה אותם עד שיפרע.

ולא רק בהונאת 'דברים' דיברה תורה, אלא גם בהנהגתו - עקימת אף, ופנים זועפות יש להוהר. וכך כתב רבי אליעזר ממיין מגדולי הראשונים, בספר 'ראים' (אות נא) כשם שיש אונאה בדברים כך יש אונאה ב'ענין רע' - שמראה לחברו פנים רעות¹¹.

ומ"מ זכה לניסים גדולים כאלו למעלה מכל גררי הטבע, כי גדולים עד מאד מעשי 'בין אדם לחברו' בכלל, ומעביר על מידתו בפרט.

לא תונו - חומר הונאת דברים במשנת רשב"י

עד כאן דברנו ב'עשה טוב', כיו"ב ייאמר ב'סור מרע' להוהר בתכלית הזהירות שלא לצער את חברו, דאמר רבי יוחנן משום רשב"י גדול (חמור) אונאת דברים מאונאת ממון שזה נאמר בו 'ויראת מאלוקיך'... כלומר, דכתיב (בפרשתן, כה יז) ולא תונו איש את עמיתו, ויראת מאלוקיך כי אני ה' אלוקיכם, ודרשו בגמרא (ב"מ נח: נט.) 'תנו רבנן לא תונו איש את עמיתו, באונאת דברים הכתוב מדבר¹²... ותסמנה שערות ראש בראותו את הנאמר שם.

נד. סיפר לי הרה"ח ר' בנימין קאמינער שליט"א על אביו ר' ברוך ז"ל, ר' ברוך היה מקורב מאד אל הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע ושימש בתפקידים רבים הנוגעים להנהגת הציבור וכיו"ב, פעם אחת נקרא אל הקודש פנימה, ואותו הלילה ליל ערב ראש השנה היה - לפני אמירת 'זכור ברית' (בפעם הזאת היה הפעם היחידה שהבית ישראל איחר לזכור ברית), פתח הרבי לספר לר"ב שבקרב אנ"ש יש אברך שבלידתו לא נקצב לו מן השמים שכל ודעת ככל אחיו מבני ישראל רק פחות מזה ב'כמות' וגם ב'איכות', על כן, בהגיעו לפרק 'האיש מקדש' הוכרח ג"כ לקחת מי שלא נתברכה בשכל רב ודעת רחבה... ואכן, חייהם זרמו על מי מנוחות, ואף נולדו להם שני בנים בעזהש"ת. כל זה עד לפני כמה ימים, כי הוצרך ה'שווער' (החותן) לשלוח איזו חבילה לבית ה'איידעם' (החתן), מה עשה השווער, ירד ל'תחנת האוטובוסים' וחיפש אחר הנוסע לעיר מגוריו של חתנו, משמצא ביקש ממנו להעביר חבילתו לחתנו, ולהעמיד דברים על דיוקם שאל את ה'שליח' האם הוא מכיר 'אברך פלוני'... וישאלהו האיש.. מי.. אותו המשוגענער... (פלוני המשוגע), והסכים לקחת החבילה. אחר הדברים האלה, החל השווער לחשוב וכי אני 'חותנו של משוגענער...' לא ולא, בשום פנים ואופן לא אתן להיות כן, כי חרפה היא לנו... (מן הנראה שאף שכלו של החותן לא היה 'רחב' כל כך), 'זה היום עשה ה'' - היום הזה יתן החותן גט פיטורין' וישחרר את בתי מלהיות כפותה בידי משוגענער ל"ע... ובזה ביקש הרבי מר"ב שיראה להשכין שלום ולחבר בין הניצים.

משיצא את פני הקודש מיהר ר"ב לטפל בענין, ולא עלה בידו, שהרי 'שלושה שותפים' היו נתונים תחת 'טיפולו' הבת - 'אשת המשוגענער', אביה ואמה... על שנים מהם הצליח ועל אחד לא הצליח, לא ארכו הימים ואותו האיש נתן גט פיטורין ואיגרת שבוקין לעולמי עד, מה עלה בגורל הבנים - שניהם יצאו לתרבות רעה.

עתה בין והתבונן נוראות, עמד לו יהודי בתחנת אוטובוס ולתומו שאל מי.. אותו המשוגענער... ובזה גרם לחורבן הבית, האיש והאשה הושלכו ליגון ואנחה עולמית על שהוכרחו להתגרש זה מזה, שתי 'נשמות קדושת' והם הבנים של אותו ה'משוגענער' ירדו לעמקי שאול... ועד היום הזה לא ידע זה האיש מה גרם במאמר פיו...

פעם כתב הגאון רבי חיים עוזר זצוק"ל 'מכתב המלצה' לאלמנה אחת, בו תיאר את מצבה הקשה והאומלל... משקבלה האלמנה לידה את המכתב וקראה בו החלה לבכות בדמעות שליש מאין הפוגות, שאלה רח"ע 'ולמה תבכי' - מה אירע עתה, וכי לא כתבתי את ההמלצה כנדרש, ותען האשה ותאמר, אף אני לא השכלתי עד עתה להבין את שפל ורוע מצבי, רק משקראתי את המכתב בו היטיב מע"כ הרב לתאר את מצבי... נוכחתי לראות עד כמה 'רחמנות' אני... הבט וראה היאך נכנס אותו צדיק וקדוש לתוך לב אומללים להבין את מצבם, ורק עי"ז היטיב להבין את מצבה אף יותר טוב ממנה עצמה.

נה. וכמאמר החכם, הלכה פסוקה היא (או"ח כג א) שהמהלך בבית החיים צריך להסתיר את ציצייתו, בכדי שלא יהיה 'לועג לרש', מכיון ש'במתים חפשי' והם פטורים מן הציצית, ואם אמרו כן באותם נפטרים אשר כבר בגן

באר הפרשה - ל"ג בעומר

תרנ"ב) בשם הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע כי בל"ג בעומר יכולין לזכות ליראת ה'.

כתב הרה"ק רבי צדוק הכהן זי"ע (צדקת הצדיק קבו) כי מה שאמרו בזה"ק (היי שרה קבט.) שאף החוטא הגדול ביותר אם ישוב בתשובה, הרי 'בשעתא חדא ברגעא חדא זוכה לכל המדרגות' ושמעתי בשם הרבי ר' בונם ז"ל, כי דבר זה הוא מיגיעת רשב"י ע"ה.

ומעיקרי יראת ה' - שישמור עיניו ולבו במהרתם לפני ה'י, מחמת יראתו יתברך - שלא לתור אחרי לבו ואחרי עיניו, וכפי שאמר הרה"ק רבי צדוק הכהן זי"ע (פרי צדיק בראשית א) לבאר בדברי חז"ל (ברכות ת.)

הנה ידוע שרבים נהגו להתייגע לקנות בכל יום ויום מימי ספירת העומר אחד ממ"ח קניני התורה (וביום המ"ט, חזרו ושינו את כולם כאחד), והנה קנין ל"ב הוא 'אוהב את הבריות', יש שרמוזו שלכן ביום שלמחרת - יום ל"ג, פסקו תלמידי ר"ע מלמות, כי אחר שתקנו עצמם ב'אוהב את הבריות' נתקן ענינם, ושפיר במלה גזירה מעליהם.

אלא אוצר של יראת שמים - יראת שמים במשנת רשב"י איתא בגמרא (ברכות לג:) 'אמר רבי חנינא משום רשב"י אין לו להקב"ה בבית גזויו אלא אוצר של יראת שמים'. וכבר הובא לעיל מהרה"ק ה'שפת אמת' (אמור

עדן מנוחתם, עאכו"כ עלינו להיזהר כשאנו מהלכים 'בין החיים' שלא להיות 'לועג לרש', כל אחד באשר הוא.... איתא ב'ילקוט שמעוני' על הפסוק 'לא תנונו', וז"ל. רבי עשה סעודה לתלמידיו, הביא לפניהם לשונות רכין ולשונות קשין, התחילו בוררין את הרכין ומניחין את הקשין, אמר להם, בני - כך יהא לשונכם רך אלו עם אלו. לפיכך משה מזהיר את ישראל ולא תונו איש את עמיתו.

פעם שהה ילד קטן בחדרו של ה'חזון איש' זי"ע והיה הלה מקפץ ומכרכר כדרך הקטנים, והיה הרעש מפריע לסובבים פנה אליו אחד הנוכחים ופקד עליו שיפסיק מלהשתובב, ואמר לו אם לא תפסיק אספר למלמד שלך... ה'חזון איש' נחרד ואמר לו, הרי יש לילד צער מדברים אלו, ונמצאת עובר על 'לא תונו איש את עמיתו'... (מעשה איש ח"ה עמו' מ).

נו. ובפרט הדברים אמורים לאלו הנוסעים ביום הגדול ל"ג בעומר איש איש ממקומו לאתרא קדישא מירון שתהא הנסיעה על טהרת הקודש בשמירת עינים כדת וכנכון, והכי כתיב בזה"ק (תיקו"ז תיקון ע' דף לא.), וכל דינין תליין בדיבורא, וכן בעיינין, כמו דאוקמוה מארי מתניתין (ב"ב קלא.) אין לו לדיין אלא מה שענינו רואות, עכ"ל. כלומר שדינו של אדם תלוי בשמירתו על עיניו ופיו.

סייעתא מיוחדת יש לכל הרוצים להסתופף בצל קורתו של רשב"י ביום שמחת לבו, וכך סיפר אחד מבני החבורה, שבשנת תשע"ג נסע ברכבו לאתרא קדישא מירון ביום ההילולא, ועמו היו עוד שלושה אברכים ובחור. כידוע, דרכם של הבאים ברכבם למירון, שבהגיעם עד לפני מעלה ההר העולה מירונה, יוצאים הם מרכבם ועולים לאוטובוסים (באסעס) מיוחדים המובילים את המון העם לציון הקדוש (ואין רשות מטעם השלטונות להיכנס עם רכב פרטי במעלה ההר כי אם ליחידים ממש). בהגיעם אל אותו המקום בו הוצרכו להשאיר את רכבם, ראה הבחור כי אין הדרכים ראויים עבורו מחמת שמירת עינים... אמר הבחור לבני לויתו שאינו מסכים לילך עמם - כי בוודאי רשב"י 'מוותר' על עליה לרגל שכזו, והריהו נשאר כאן. לא הועילו כל הפצרותיהם של האברכים, ואף כאשר הציעו לו שיעצום את עיניו מראות ברע והם ישאוהו לא אבה לשמוע להם, וכך הווה.

אחר שעות מספר חזרו האברכים אל הרכב, והחלו לחזור לביתם, או אז פנה הבחור ואמר ל'בעל העגלה' בבקשה ממך, נסה נא לעבור את השער (מחסום) אולי נוכל ליסע עד הציון הקדוש - דברים אלו היו להדיא 'דברים שאין בהם טעם כל עיקר', שהרי ממונים רבים עומדים בכל שער וגדר, לשמור שלא יעבור מי שאין לו רשות מיוחדת לעבור, אבל האברך החליט לנסות - אך ורק בכדי להראות לבחור שלא יועילו לו כל רצונותיו. אך ראו זה פלא, אותו 'שומר' שעמד במקום וחסם את הדרך, היה עסוק באותו זמן בשיחה 'חשובה' בפלא' (סעל) עם מאן דהו, ובשמעו את הרכב אשר לפניו מצפצף ועולה, פתח מיד את השער ונתן לו רשות לעבור, וכך המשיכו ועברו על פני ששה מהשומרים, וכולם נתנו להם להיכנס - למעלה מדרך הטבע, עד שעלו והגיעו ברכבם עד הציון הקדוש... בראות בני החבורה עד כמה רשב"י מסייע לכל החפצים לעלות אליו בקדושה של מעלה. נזכרו במאמרו של בעל ההילולא - אמר רבי חנינא משום רשב"י (ברכות לג:) 'אין לו להקב"ה בעולמו אלא אוצר של יראת שמים'.

בתו רישא גריר - העיקר שיתחיל את היום מתוך יראת שמים

איתא בזוה"ק (ה"א יא.) בראשית ברא אלוקים, הדיא היא פקודא קדמאה דכולא, ואיקרי פקודא דא יראת ה' דאיכרי ראשית דכתיב (תהלים קיא י) 'ראשית חכמה יראת ה'". עכ"ל. ויש לפרש הטעם שיראת ה' נקראת ראשית משום שיסוד העבודה ביראת שמים היא ההתחלה והראשית, להתחיל בטוב. ובכלל זה גם להתחיל את היום בטוב ובעסק התורה.

זבזה יש ליישב מה שמצינו לכאורה סתירה בדברי רשב"י, דאיתא בגמ' (מנחות צט:) 'אמר רבי יוחנן משום רשב"י אפילו לא קרא אדם אלא קריאת שמע שחרית וערבית קיים לא ימוש ספר התורה הזה מפיד' (יהושע א ה), וכבר הקשו הראשונים (תוס' הרא"ש ברכות לה: ד"ה ר"ש) שרשב"י עצמו אמר (ברכות לה:): 'אפשר אדם חורש בשעת חרישה וזורע בשעת זריעה וקוצר בשעת קצירה ודש בשעת דישה וזורה בשעת הרוח תורה מה תהא עליה, והרי שאין די בקרי"ש שחרית וערבית^נ. עוד יש להקשות שאם אכן די בקריאת שמע אם כן לאיזה צורך נאמר 'לא ימוש ספר התורה הזה מפיד' והרי כבר נצטוונו בתורה לקרוא ק"ש בשכבך ובקומך, ומהו התוספת בציווי לא ימוש.

זביאורו, על פי מה דאיתא באבות דרבי נתן (פכ"א ה"א) שינה של שחרית מוציאין את האדם מן העולם כיצד, מלמד שלא יתכוון אדם לישן עד

'מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד', שאין הכוונה רק על מי שלומד ההלכה, אלא למי שמקיים ההלכה, וכגון המהלך ברחוב ושומר עיניו מראות ברע זה נכלל בכלל אין לו להקב"ה בעולמו אלא יהודי זה המקדש ארבע אמותיו, ובנפש כזאת שורה הקב"ה^י.

בחלק מחלקי ה'יראה' ללמוד מטכסי היצר - ולהלך בדרך המהלכת לנגדו. הנה, עיקר דרכו של היצר להבעיר בלבבו של היהודי את התשוקה והחמדה להבלי עולם עד שיהא נראה לו כי אם לא יעלה בידו עשות כך וכך ייהפך כל העולם כולו לתוהו ובוהו, והעצה כנגדו היא רק לצננו ולקררו, ע"י הדחיה לפרק זמן אפילו קצר ביותר, וכאשר ידחה את היצר לזמן מה, יקוים בו 'כיון דאידיחי אידיחי'.

על כן, בבוא היצר עם שלל רעיונות ועצות, עשה כך, לך למקום פלוני, ל'כלי' פלוני אתה נצרך ל'צורך פרנסה'... אם לא תאכל או תשתה מאכל מסוים, במקום פלוני, הנך נכנס לספק פיקוח נפש... יעצור בעצמו, ולא ירוץ אחריו כמשתגע. אלא יתבונן קמעא במהות הצעתו, כי כל כוחו של היצר אינו אלא בכוח הדמיון - שמדמה לאדם כאילו מציע לו דברים ערבים ומתוקים, אבל כשיתבונן קמעא מיד יכיר את האמת, ויראה כי הכל דמיונות שווא ומדוחים, ובקל יתגבר עליו^{יח}.

נז. מתאמרא משמם של אדמו"ר"י בית ליובאוויטש שהיו אומרים, ש'נבדל' (היינו מלאך עליון או נשמת צדיק הנמצאת כבר בגן עדן) מקנאים ביהודי החי בעולם הזה בשעה שנלחם עם יצרו לשמור את עיניו בלכתו ברחובה של עיר.

וזה לשון הרמב"ם בספר היד החזקה (הלכות תשובה ד' ד') 'והוא אינו יודע שראיית העינים עוון גדול שהיא גורמת לגופן של עריות שנאמר (במדבר טו לט) ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם'.

נח. ידוע דבר המעשה בבחור שהחל נופל מטה מטה, וכל המחנכים שבירושלים הרימו את ידיהם בייאוש ממנו, כשמוע הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועה על ז"ע את אשר אירע עמו - שלח לקרוא לו, אך כמה מה'חכמים' אמרו כי אינו מן הראוי שיבזבז הרבי את זמנו לריק על זה הבחור - כי רבים וטובי המחנכים לא יכלו לו. אך הרבי בשלו, כמובן שהביאו את הבחור אל מול פני הקודש, ויען הרה"ק ויאמר, דע לך כי נחת רוח מרובה יש לבורא עולם מכל בר ישראל הנלחם עם יצרו יותר מנחת רוח שיש לו מהמלאכים - אף אם לבסוף נצחו היצר. והנה אמרו חז"ל (במדרש על הפסוק בקהלת ד יג) כי היצר נקרא 'מלך זקן וכסיל', והנה את פקודת המלך שומרים לקיים על אתר, ללא שום שהיות עיכובים ומניעות, וזאת אבקשך אל תעשה את היצר למלך, אלא דחהו אפילו במעט. סוף דבר שנעשה הבחור הנ"ל לחשובי קרתא דשופריא.

נט. הרה"ק ה'בית ישראל' ז"ע היה מיישב שמי שנוהג ביר"ש ומקבל עליו עול מלכות שמים בק"ש שחרית וערבית זוכה לסייעתא דשמיא שיבטלו כל טרדותיו ויוכל ללמוד כל היום ולא ימושו דברי התורה מפיו.

יחרוש בשעת חרישה וכו' תורה מה תהא עליה, אלא שהדרך לזכות לכך היא על ידי קריאת שמע שחרית וערבית, וזהו שאמר רשב"י אפילו לא קרא אדם אלא קריאת שמע שחרית וערבית קיים לא ימוש ספר התורה הזה מפוך, שע"ז יגיע בסוף לקיים 'לא ימוש'. וזהו יבואר היטב הא דאיתא שם בגמ' על דברי רשב"י אלו 'ודבר זה אסור לאומרו בפני עמי הארץ, ורבא אמר מצוה לאומרו בפני עמי הארץ', האומר שאסור לומר בן לעם הארץ חשש שמא יסבור הע"ה שדברי רשב"י נאמרו כפשוטם ואכן די בקרי"ש ולא ילמד יותר, לעומתו ענה רבא, אדרבה, מצוה לאומרו בפני עמי הארץ, כי אם אכן יקפיד על תחילת היום בטוב ועל ק"ש שחרית וערבית אזי בסופו של דבר יקיים לא ימוש.

רשב"י תורתו אומנתו - מעלת העוסק בתורה במשנת רשב"י יום זה - יום ל"ג בעומר, הוא היום שבו החיה רבי עקיבא את העולם משממונו והעמיד את התורה בעולם וכנזכר לעיל, גם בזה היום 'הסמך' רבי עקיבא את רשב"י (שדי חמד, ערך 'ארץ ישראל' ו). וכן תניא בגמרא (שבת קלח:): 'רשב"י אומר, חם ושלום שתשתכח תורה מישראל שנאמר (דברים לא כא) כי לא תשכח מפי זרעו'.

כתב הרה"ק רבי צדוק הכהן זי"ע (פרי צדיק ל"ג בעומר אות א) וז"ל. ובבל שנה כשבא יום זה יכול כל אדם לזכות לפי כוחו להשיג קביעת הדברי תורה שירד ביום זה בתורה שבעל פה, ולכן קבעוהו למועד^ס.

על כן, שומה עלינו לעסוק בענין לימוד ועסק התורה במשנתו של רשב"י אשר 'תורתו אומנתו', לדעת כי מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד^{סא} (ברכות ה). ובזהר הק' (ויקהל ר א) היכלא דקודשא בריך הוא אורייתא איהי, וכד בר נש עסוק באורייתא, קוב"ה קאים תמן

שתעבור עליו זמן ק"ש נמצא בטל מן התורה, שנאמר (משלי כו יד) 'הדלת תסוב על צירה ועצל על מיטתו'. והקשה המגיד מדובנא (אהל יעקב תזריע) מדוע המשיל שלמה את העצל המסתובב במיטתו דווקא לדלת הנסובה על צירה, וכי לא מצא דבר אחר המתהפך. ומבאר 'הנה חז"ל במאמרם זה באו להודיענו שורש הבטלה והפסדו כי מיעוטו מחזיק המרובה'. שאם אדם משכים ומתפלל ואח"כ יעסוק בתורה ובעבודה כמה שעות אזי 'מה מאוד יקל עליו עבודת ה' כל היום' מאחר שהתחיל בטוב. וכן להיפך, שאם יתחיל את היום בענייני עוה"ז כך יעבור וימשך עליו אותו היום. וכתב בזה"ל, 'והעמידה ממיטתו היא תלויה במשכבו, כמו שכתבו חכמי האמת ע"ה כי אם ישן אדם מדברי תורה וקדושה נשמתו תעלה למעלה בהיכלי הצדיקים וקולטת מלמעלה רוח טהרה, ובבואה אל הגוף תקיצהו תפרוש כנפיה תקחהו ותאמר לו קום נא, הנה קול דודי דופק פתחי לי וכו' ואז הגוף מתעורר ומתמלא נעימות ועוה, לא כן הסרוחים על מיטתם. עכ"ל. ונמצא שכאשר יקיים כראוי 'בשכבך ובקומך' תבוא לו עבודת היום הבעל"ט בנקל. יסוד זה למדו חז"ל ממה שאמר שלמה 'הדלת תסוב על צירה ועצל על מיטתו', שהרי אפילו דלת גדולה כבידה וחזקה מסתובבת היא בנקל ע"י שהיא תלויה על הצירים, נמצא שכל כוונה של דלת תלויה ונשענת בשתי יתדות קמנות, כיוצא בדבר גבי יומו של אדם - כל היום תלוי 'בשתי יתדות' והם 'קריאת שמע' של שחרית ושל ערבית, שהם מועט המחזיק את המרובה, אלא ש'העצל על מיטתו'... על ידי שמתעצל מלקום לקרוא ק"ש מפסיד בעצלותו את כל היום ומוציא עצמו מן העולם.

ומעתה עולים דברי רשב"י בקנה אחד, שוודאי מחויב אדם לעסוק בתורה כל היום, כי אם אכן

ס. סיפר הגה"צ רבי אליהו ראטה זצ"ל שהרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע התבטא פעם אליו בכאב שלא כדרכו [כי היה נזהר מאד לא לדבר שום סרך גנאי על נפש מישראל], באים אלי אנשים ופניהם דומין לבהמות, וזאת מפני שעוד לא למדו באותו היום דף גמרא ותוספות, ואם כן בואו ונחשב חשבונו של עולם באיזה פנים נעלה להראות אצל רשב"י, כאדם או...

סא. הנה בהלכות סוכה נפסק כי סכך פסול בצידי הסוכה - עד ארבע אמות נחשב כ'דופן עקומה' ועדיין כשרה הסוכה, יש שרמזו בהאי מילתא, כי אף מי שהוא 'עקום' לגמרי - ואין הנהגתו ראויה כל כך, מכל מקום כל עוד שהוא מונח בתוככי 'ארבע אמות של הלכה' עדיין 'מוחלים' לו. כי אפילו אם חטא הרי 'המאור שבה יחזירנו

באר הפרשה - ל"ג בעומר

לג

'איסתכל באורייתא ומקיים עלמא' - בשעה שהוא 'מסתכל' ועוסק בתורה הרי הוא מעמיד את העולם על תילו, וכל העולם עומד בזכותו^{סד}.

במו שאמר הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע על נוסח התפילה כי הם חיינו ואורך ימינו - אם התורה הקדושה היא מקור חיותו ועוסק בה תמיד. אזי 'ובהם נהגה יומם ולילה' - על ידי לימוד התורה נעשה הוא מנהיג העולם, אם ירצה יהפוך לילה ליום, ואם ירצה יהפוך יום ללילה (מובא גם בקובץ באו"י עט עמוד קכ"ו בהערה ה).

ונסיים בברכה ותפילה שתעמוד לנו זכות התנא הא' הרשב"י, לטוב לנו כל הימים, אב הרחמן שמע קולנו בהילולא דבר יוחאי, תורתו מגן לנו היא מאירת

ואצית לקליה (היכלו של הקב"ה היא התורה, ובשעה שהיהודי יושב ועוסק בתורה עומד שם הקב"ה ומקשיב לקולו)^{סב}.

עוד איתא בזוה"ק שהיושב ועוסק בשעשועי אורייתא, הרי הוא אחוז ודבוק בקודשא בריך הוא (זוה"ק ח"ג ט, א), כי התורה הקדושה היא עצם הקב"ה (שם ח"א כד, א; ח"ב ס, א). והמשכיל בעת ההיא ידבק בדברי תורה מבלי להרפות מהם אפילו שעה אחת... שהרי ע"י עסק התורה יקנה קדושה רבה מן השמים, והרי הוא מתקשר ומתדבק בקוב"ה נותן התורה (עיי' 'תניא' פ"ד ופ"ה)^{סג}. ואף אם אינו מבין תלמודו לא יתייאש אלא ידע כי איתא בזוהר הק' (קפה). שכל מה שלומד האדם בהאי עלמא ואינו מבין את לימודו, יבינוהו בעולם הבא (עיי"ש).

וכך איתא בזוה"ק (ח"ב קסא, א) שהקב"ה 'אסתכל באורייתא וברא עלמא', כך נמי כל יהודי ויהודי

למוטב' (איכ"ר פתיחתא ב), וכדאיתא במדרש (ילקוט ירמיה רמז רפב) 'רב הונא ורבי ירמיה ורבי חייא בר אבא, כתיב (ירמיה טז, יא) 'אותי עזבו ואת תורתני לא שמרו', הלואי אותי עזבו ותורתני שמרו] - שהקב"ה מתאונן ואומר על ישראל שהלוואי שהיו עוסקים בתורה למרות שחטאו], שאילו תורתני שמרו מתוך שהיו מתעסקין בה היתה מחזירתן למוטב'. וכבר היה מעשה באיש עני ואביון שהגיעו בניו לפרק האיש מקדש, לרוב עניותו וחובותיו שהשתרגו למעלה ראש החליט כי הוא מסכים לכל שידוך ב'תנאי' קודם למעשה, שהצד השני מתחייב על כל ההוצאות מהחל ועד כלה... ויהי היום, הוצע לפניו שידוך עם כל 'מעלות' - בלי רגלים ובלוי ידיים, בלי ראש ובלוי דעת, ללא אב וללא אם, 'העיקר' אינו חסר מן הספר, כלומר, כי הדמים והמעוות נשפכים בביתם כמים, ואכן, בסימן ובמזל טוב עלה וצמח כגן רטוב אותו הזיווג... ויהי ממחרת החתונה, והנה, אויה, שוד ושבר... כי נתברר שאותו המחותן דומה ל'איש חסיד היה' שאין בידו אפילו שוה פרוטה... מיהר החתן לגלות לאביו והלה מיהר לשדכן וגער בו עד כמעט כדי הכאה - למה רימייתני, לשקר בפני כי 'יש דמים' בבית המחותן... אמר לו השדכן, שמע בני, כל 'מעלות' שמניתי בפניכם אמת הם - ולא רק מפני השמועה, כי עתה אחר הנישואין כבר חזיתם זאת בעיניכם, ואלא מאי ב'מעלה' אחת שקרתני, נו, כל שדכן אומר איזה שקר, כיו"ב, כל חסרון שיש בו ביהודי - כל עוד שהוא עוסק בתורה 'התורה מכפרת', אבל בלא זה אינו שווה מאומה כאותו 'נעבעך' שמעלה אחת זו כיפרה על כל שאר החסרונות, אבל בלא זה ישלחנה חפשי מביתו.

סב. החזו"א היה מעודד את הלימוד בספר הזוהר כלימוד מוסר הטוב ביותר (מעשה איש ח"ג עמוד צה). ושמעתי אומרים שבעצמו אמר שיש בו מוסר רב לחיזוק עסק התורה כי בכל דף מדפי הזוה"ק מוזכר מעלתם של עוסקי תורה.

סג. איתא בגמרא (פסחים קיב). כשהיה רבי עקיבא חבוש בבית האסורים אמר לו רשב"י רבי למדני תורה אמר אני מלמדך אמר לו אם אין אתה מלמדני, אני אומר ליוחי אבא ומוסרך למלכות, וכל הרואה יתמה וכי יעלה על הדעת שרשב"י היה מאיים על רבו הגדול ב'מסירה למלכות', ומבאר הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע שלא בא רשב"י לאיים עליו, אלא לגלות לרבו את המציאות - אדם מישראל בלא תורה יורד עד דיוטא התחתונה עד שבא לידי מסירת רבו למלכות... (וכן מסופר על הגאון רבי ברוך בער זצ"ל, שבשבועות היה מרים את ידו, ואומר 'אי לאו האי יומא מי יודע אם היד הזו לא הייתה שופכת דמים חלילה').

סד. לאידך, בלא תורה אוי לו ואוי לסביבתו, הנה איתא בגמרא (נדרים מט:): שרבי יהודה היה שותה בלילי פסחים 'ארבע כוסות יין', והיין גרם לו לכאב הראש לכן הוצרך לחגור את צדעיו מפסח ועד עצרת (לשכך את כאבי ראשו), רבים שאלו, וכי ביום הפורים לא שתה יין, והרי לא מצאנו שהיה חוגר צדעיו מפורים ועד ה... מדוע דייקא היין שבפסח גרם לו כאב הראש, ועוד מה אירע לו בעצרת שנתרפא מכאביו, ואמר הגה"צ רבי יהודה צדקה זצ"ל

באר הפרשה - ל"ג בעומר

עינינו הוא ימליץ טוב בעדינו. וכידוע בשם הרה"ק בעל ה'צבי לצדיק' מבלאזוב זי"ע שאמר פעם בל"ג בעומר 'אי אפשר לדעת מתי נוכה לגאולה השלימה, אבל נראה לי שזה יהיה בל"ג בעומר, דאם איז משיח'ס מאג, כי היום מזוכך ונקי מאד, ולכן הוא מיועד לגדולות ונשגבות'ס^ה (הובא בשיח זקנים ח"ב ע' רמז).

בדרך צחות, כי בני ישראל יצאו ממצרים לחירות עולם אולם עדיין לא קבלו את התורה עד חג השבועות, ואכן אדם 'בן חורין' שאין לו עול התורה עליו הוא 'כאב ראש' גדול כי תוצאותיו מי ישורנה (קול יהודה חג הפסח). סה. בטרם נסע הרה"ק רבי אברהם דוב מאווריטש זי"ע בעל ה'בית עין' להשתקע בארץ ישראל הלך להיפרד מהרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע, אשר ציוה עליו 'זאלסט זיך אויס-וויינען די אויגען פאר רבי שמעון', פירוש, שיבכה ויוריד פלגי דמעות אצל רשב"י להביא לימות המשיח ולהחיש פעמי הישועה בקרוב, ואח"כ הוסיף ואמר, שאילו היה הוא עולה לארץ ישראל היה עולה אל המערה ומפציר בתפילה ובוקע חלוני רקיע עד שהיו זוכים לגאולה.

ומשום הכי הגם ש'לב שופכים נכחך כמים' איש איש על נגעו ומכאובו, ומשיחים צקון לחשם לפני אבינו שבשמים במירון שיוושעו בזכות אדוננו בר יוחאי, מכל מקום אסור להסיח דעת מן הגלות וצער השכינה המגוללת באפר בשנות הגלות, ומעומק הלב חייבים להתחנן ולהרבות בבקשה "אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד", שכבר כלו כל הקיצין ומוכרחים אנחנו להיגאל בשמחת עולם, בב"א.

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: אמונה וביטחון

פרשת בהר

בס"ד | גיליון מס' 178

איך ניצלה נערה בודדה מכלבים אימתניים?

וציויתי את ברכתי (כ"ה, כ"א)

מגיע ממנו בהשפעה ישירה. כל זאת בתנאי שלא נשאל שאלות, שלא יזדחל לליבנו הרהור או פקפוק. כי אם משהו בחומת הביטחון שלנו מתערער - נדרשת השפעה שמיימת מיוחדת להציל את המצב, להבטיח שלמרות הפקפוקים ימשיך להיות לנו טוב!

כמה כדאי להיות ברורים בתובנה הזו, בהירים באמונה שבזאת עולם מעניק לנו שפע, בעיתות שמחה ובעיתות צרה, כשהכל הולך למישרין וגם כשמהו נראה כחורק. פשוט לדעת שיש לנו אבא בשמים, שמשפיע עלינו כל כך הרבה, ואין לו כל מניעה להעניק לנו את כל מה שנרצה או נשאף. הבה נאמין בו בכל עת, 'קווה אל השם, חזק ויאמץ ליבר, וקווה אל השם!'

רגעי מוות במצולות הים...

הסיפור הבא מתרחש במצולות הים שבמיצרי טיראן שבסיני. מפליא ככל שיישמע, כך שמענו את הסיפור מפי גיבורו, ר' אהרן אייזנשטיין הי"ו, וזה דבר המעשה שהתרחש לפני 23 שנים:

תחביב מהנה ואמיץ במיוחד אימץ לו אהרן, הוא תחביב הצלילה. זה תחביב מסוכן למדי, וכדי להתגבר על הסיכונים הטמונים בו - נדרשים הצוללנים להתלבש בחליפות ובמסקופות מיוחדות, להתעטר בבלוני חמצן ולרדת למצולות מצוידיים כדבעי. הצלילה נעשית בזוגות, אהרן בחר לו חבר למסע, הם נערכו כראוי, ועד מהרה צללו לעומק 35 מטר אל תוך הים...

בלוני החמצן שנטלו מספיקים לחצי שעת שהיה במים, אהרן וחברו ניצלו כל רגע, מיששו בהנאה את קרקעית הים, הצטלמו לצד כרישי ענק, נגעו בעומק עצי האלמוגים. החוויה היתה מרתקת ומאתגרת, 22 דקות חלפו להן, בעוד 8 דקות עליהם לעלות חזרה על פני המים, לנשום חמצן טרי מהאוויר הפתוח.

לפתע הבחין אהרן במין סלע ענקית בקרקעית הים, בעלת פתח רחב וגדול למדי. הוא מחליט להיכנס אל תוכה ולבחון מה יש בה, וכיוון שידע שלרשותו רק דקות אחדות - אפילו לא טרח לעדכן את החבר הצולל עמו, כשנכנס אל עומק הסלע. הוא בחן בסקרנות את הצדפים, השוניות והאלמוגים, וביקש להמשיך לצידו השני של הסלע - ולצאת ממנה כדי לצוף אל על...

לחרדתו, הוא מגלה כי בהמשך הסלע עומד דג חשמלן פרסי גדול, סנפיריו פתוחים למלוא רוחב הסלע, ואין אפשרות לעבור מבלי לגעת בו. דג חשמלן, הוא דג שזנבו הוא מין שדה אלקטרוני, המייצר חשמל בעוצמה של 600 וואט. מובן כי נגיעה בשוליו של דג כזה, היא התחשמלות למוות במקום...

אם אי אפשר להתקדם - יש לנוע לאחור. אלא שהדבר בלתי אפשרי, שכן הציד שעליו כבד ומסורבל, והוא לא יצליח לצאת מהסלע בשחיה לאחור. לאחר רגע של הלם אהרן מבין: קדימה אי אפשר - זו התחשמלות. אחורה אי אפשר מבלי להתנתק מבלון החמצן. להישאר כך אי אפשר - כי בעוד 4 דקות יפוג החמצן מהבלון, והוא יישאר נטול אוויר...

רגע של חרדה, עד כדי טירוף חושים. פחד מצמית. הוא רואה את המוות מול עיניו

לעילוי נשמת

ר' שלמה פרץ ז"ל בן מאיר הלוי גולדשמיט (אריאלי)

המתנה הטובה ביותר בה זכה עם ישראל, היא המתנה להיות בניו אהוביו של הבורא, סמוכים על שולחנו ובטוחים בישותו. העובדה שיש לנו אבא אוהב ורחום שניתן להישען עליו, להאמין בו ולבטוח שהוא לצידנו בכל עת ובכל תנאי, מייצרת שלווה ושקט נפשי, מבטיחה רוגע, שומרת עלינו מכל דאגה ומייצבת את שפיותנו גם בעיתות התמודדות וצרה.

'אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים!' - כי גם במצבי צרה וצוקה, גם במצבים שמוסדות תבל מתערערים, גם כשמרגישים שדברים לא הולכים כפי שרוצים, יהודי לא מתבלבל, לא מאבד שליטה, לא מפסיד את הרוגע והשלווה הנחוצים לו כל כך. יש לנו אבא גדול בשמים, אנו נשענים רק עליו, אנו יודעים שהוא עימנו, שומר עלינו, מסייע לנו, מבטיח שנתמודד בגבורה, נשרוד את הכל, ונצא מכל קושי מחוזקים ועוצמתיים.

את התובנה המחזקת הזו, מגלה הרה"ק רבי זושא מאניפולי ז"ע בפרשת השבוע, ומפיו מובאים הדברים בספרו של אחיו, הרה"ק בעל ה'נועם אלימלך' ז"ע. בפרשת השבוע אנו מצווים על שמירת הקרקע בשנה השביעית, וכאן מגיע פסוק מרתק: 'וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית?...' וציויתי את ברכתי! - אם תשאלו מה נאכל בשנה בה המשק החקלאי מושבת, הן איננו עובדים בשדה ומפקירים את גידוליו? לפיכך מבטיח ה' לשלוח את ברכתו, למען יהיה לנו די מזון גם בשנת השמיטה.

וכאן עולה השאלה: מדוע התורה מרחיבה לבאר את השאלה 'וכי תאמרו מה נאכל?' הלא הלכות גדולות ומרכבות נדרשות מייטורי אותיות בודדות, ואילו כאן - פסוק שלם מוקדש לשאלה הזו? מדוע אין די רק לצוות על מצוות השמיטה, ולהבטיח את ברכת ה'?

ומגלה הרה"ק רבי זושא ז"ע סוד מכשוננו של עולם, חושף את דרך ההשפעה האלוהית לברואי תבל. לכל אחד מאיתנו, עם יציאתו לאוויר העולם, הוצמד צינור שפע שמימי תמידי, שמשפיע עליו באופן קבוע למען לא יחסר לו דבר. האדם צריך להאמין ולבטוח שיש לו צינור שמשפיע עליו ללא הרף, שבזאת עולם מעניק דרכו ללא הפסקה.

כל זה עובד ופועל ללא תקלות, כל עוד היהודי מאמין שהצינור קיים ומשפיע עליו, והוא בטוח שלא יחסר לו דבר כי הוא מושפע בקביעות. הסיפור מסתבך כשהיהודי מהרהר על בטחונו בה', מתחיל להעלות פקפוקים האם הצינור ישרוד גם בשנת השמיטה, או בכל מצב מסובך אחר. עכשיו זה כבר לא פשוט - הצינור נתקע ונקטע, השפע השמימי מפסיק להיות מוזרם כרגיל...

זו התשובה מדוע התורה מרחיבה בשאלה 'וכי תאמרו מה נאכל?', כדי ללמדנו שהשאלה היא היוצרת את הצורך בברכה מחודשת. אם לא היתה נשאלת השאלה - הברכה היתה זורמת כבתחילה, מושפעת ללא הרף. השאלה מעידה שהאדם מהרהר על הצינור שמשפיע עליו, יש לו שאלות ופקפוקים על ההשפעה האלוהית התמידית. כדי להציל מצב כזה - ה' נדרש לצוות ברכה מיוחדת וציויתי את ברכתי! - כדי לאפשר לצינור להמשיך להשפיע...

כי באופן טבעי - השפע קיים, מושפע בתמידות. יהודי יודע שבזאת עולם לצידו, מלווה אותו בכל עת, משפיע עליו בריאות, נחת, פרנסה, ברכה, שפע. הכל ממנו יתברך, הכל

הפחד אינו ניתן לתיאור, אט אט מחלחלת ללבו ההבנה, כי הוא עומד למות כאן ועכשיו, ואיש אפילו לא יידע היכן וכיצד זה קרה. מתוך הבנה שכנראה אלו רגעי האחרונים, הוא מעביר לנגד עיניו את סרט חייו, ואז - כמו מתוך חלום, ניעור בו זיכרון משנות ילדותו, וטיילטל את לבו בחזקה. הוא נזכר בבית הכנסת הקטן בו ביקר לפעמים, ובשלת הנאה שהוצב על עמוד החזן - 'שיויתי השם לנגדי תמיד'. בעיני רוחו הוא רואה את השלט, ומלבו פורצת זעקה אילמת:

'שיויתי השם לנגדי תמיד! בטוחני שבורא עולם יודע היכן אני ניצב עכשיו, מודע לסיכון האדיר בו אני שרוי! בטוחני שהוא יכול להוציא אותי מכאן חי ובריא, בטוחני שלמרות שזה חסר סיכוי - עדיין אני יכול לצוף אל על ולהציל את חיי! אני בוטח בך אבא שבשמים, ברצותך חיי יינתנו לי לשלל, בכוחך אני בטוח שתוציאני ממעמקי הים!'

אהרן לא יכול לבכות בתנאים הללו, אבל הזעקה בוערת מתוכו, גואה בלבו: 'אני מאמין באמונה שלימה בבורא עולם! גם עכשיו, ולמרות שחיי תלויים לי מנגד - אני בטוח בו שהוא יכול להוציאני מן המים חי וקיים!'

ואז, לפתע פתאום, דג החשמל החל לנוע לאחור, מאפשר לאהרן להתקדם קדימה. אהרן מתקדם לכיוון היציאה מהצד השני, ולפתע דג החשמל שינה כיוון - והחל לנוע קדימה, לכיוונו, כשבעוד שניות ייווצר מגע ביניהם... אהרן נתקף בבעתה, הוא רואה את המוות מתקרב אליו, מביט לכל הצדדים בניסיון אחרון להציל את חייו - ואז הוא מגלה ומבלעת קטנה בעומק הסלע שלא הבחין בה קודם, והוא מממה להיכנס אליה... הדג, כאילו ציפה שאהרן יתן לו לעבור, מיהר לשעוט קדימה ויצא מהכיוון ממנו נכנס אהרן, ואהרן, מנצל כל רגע כדי לשחות אף הוא קדימה, ולצאת מהצד ממנו נכנס הדג...

אלא שבכך אין די. הרי הוא חי על זמן שאול! בעוד חצי דקה יסתיים בלון החמצן שלו, איך יצליח לצוף אל על בכל כך מעט זמן? איך יצליח לעלות גובה של כארבעים מטר מהמצולות תוך 30 שניות בלבד?!

הוא מביט אנה ואנה, ולפתע מגלה את חברו, עמו ירד לצלול. אין לדעת למה החליט להישאר במצולות כשגם החמצן שלו עומד להסתיים, אין לשער איך השכיל לדעת לבוא בדיוק לכאן - לצדו השני של הסלע. אך החבר כאן, וזה הזמן להתחבר אליו. הם מאותתים זה לזה על המצוקה המשותפת, ומחליטים להתאחד בניסיה למעלה. הם יערכו תורנות, כל אחד מהם יישום בתורו 2 נשימות בלבד מהבלון, וכך - אולי - יצליחו להדביק את הפער ולעלות אל על...

דקה וחצי של מתח, נשמות קצובות בדיוק לפי התורנות, נוהל חירום של ממש. הם עולים מטר ועוד מטר, מגיעים לפני הים בלי טיפת אויר בבלון, בלי טיפת חמצן. אבל הם הגיעו! - חיים, נושמים, בריאים ושלמים!

רק אז, נתן אהרן דרוו לדמעויותיו, רק אז שחרר אנחת רוחה משמעויות, כשבלו משתפר בהודאה נרגשת לה' על החיים שניתנו לו במתנה. היטב ידע והבין כי זה לא מובן מאליו, במצולות הים אין מי שיעזור לו, אין לו על מי להישען. רק אז גילה את אוצר האמונה הטמון בתוכו, את הכח האדיר החבוי בנפשו, כח האמונה שפתח את הפתח הניסי והציל את חייו!

את הסיפור המפעים הזה, שמענו מר' אהרן המספר אותו במסגרת תיאור סיפור חייו האישי בנופשונים ובקמפפים, וניתן לאמתו אצלו בטלפון 053-312-8645, ולהיווכח: מי שמאמין בה' ובטוח בה, אין כח שיכול לפגוע בו, הוא מוגן מכל איום, יש לו על מה להישען בכל התמודדות. גם כשהוא רואה את המוות מול עיניו הוא אינו מרים ידיים, כי הוא בטוח שיש מי ששומר ומגן עליו, והוא עתיד לצאת ולהינצל.

הבה ניקח את המסר הזה לתשומת ליבנו, בכל ההתמודדויות העוברות עלינו. לפעמים זה קשה, האופק נראה חשוך, העתיד מדאיג. הבריאות בסכנה חלילה והרופאים פסימיים, המצב אצל אחד מהילדים נראה כאבוד חלילה, פקיד הבנק כבר שואג עקב המינוס הרציני... יהודי לא נבהל, יש לו על מי להישען, יש לנו את האבא החזק, העוצמתי, הכביר והאדיר בעולם!

הנאצי שהציל יהודיה?!

היא היתה נערה צעירה כשפרצה מלחמת העולם השנייה. כשהתחילו להתבהר העובדות על הנעשה ליהודים בגיא ההריגה הנאצי הרצחני, החליטה להימלט בגפה, לחפש כל דרך להציל את חייה. כשהועלתה לרכבת המובילה למשרפות הנוודות לשמצה - החליטה לברוח ממנה לשדה הפתוח, בו רצה במשך דקות ארוכות, מחפשת מקום בטוח להניח בו את כף רגלה...

לפתע הבחינה בבית נאה ומטופח, גינות יפות סדורות סביבו ושער גדול מעטר את כניסתו. היא מיהרה לנקוש בדלת, אך כשזו נפתחה - התברר להרדתה כי נקשה בבית הכי לא נכון... מדובר בבית של נאצי, ולא סתם נאצי - אלא המפקד הנאצי באזור!

מיד כשהבחין בה, נעץ בה מבט מצמית ואכזרי, וסינן מבין שינוי: 'ז'יד'. עתה כבר הכל ברור: היא ברחת מהמוות היישר לידי של מלאך המוות, אל תוך ביתו ונחלתו. היא רעדה בחוסר שליטה, כששמעה אותו מתמוגג בצחוק: 'באת לבקש ממני הצלה? הן רצת ישר אליי כדי להקל עלי... אני כבר מביא את הרובה ופותר את העניין בקלות ובזריזות!'

הנערה נתקפה חלחלה, ההלם הימם אותה לחלוטין, היא נותרה עומדת דום באימה ובבעתה. מעולם לא חשה את המוות קרוב כל כך, מעולם לא האמינה כי תיקלע למצב בו תעמוד מול נאצי, ועוד מפקד נאצי, כשהיא זו שרצה אל תוך ידי...!

פתאום הפסיק הנאצי לצחוק, פניו הרצינו באחת, והוא שאל בקצרה: 'איך נכנסת לכאן?'

הנערה, מבוהלת ומפחדת, לא יכלה להוציא הגה מפיה. תחת זאת הצביעה על השביל המוביל לכניסה לבית, כמאותתת שדרך השביל נכנסה...

'הכלבים לא נבחו? כל הכלבים שתקו לך, יהודונת?!' - שב הנאצי ושאל.

'הכלבים???' - היא הסיבה את פניה לאחור, ורק אז הבחינה בעשרות כלבי רוטוויילר ואמסטפ גרמניים משוטטים בחצר, מציצים מבין תרכי הגדרות, מביטים כי איש לא יעז להסיג את גבולו של הנאצי הנכבד... לו היתה מבחינה בהם קודם לכן - לא היתה מעיזה להיכנס!

הנאצי שתק ארוכות, כשמולו ניצבת הנערה המומה ומפחדת. הכלבים שלו מאולפים, יודעים איך לנהוג במי שנכנס אל החצר. כבר היה מי שניסה את מזלו, ותוך שניות הפך לארוחת צהריים טעימה למהלכים על ארבע. האם לנערה הזו יש כוחות עליונים? האם בידה להפעיל כישופים? מדוע לא נגעו בה לרעה?!

הוא חייב לבחון את ההתרחשות המוזרה הזו. עליו להבין מה וכיצד קרה, איך התרחש הנס המוזר הזה. 'הישארי כאן למשך הלילה הקרוב, ובבוקר תצאי שוב דרך השביל הראשי. אם תצליחי לצאת דרכו והכלבים לא יגעו בך לרעה - אגן עלייך לאורך כל המלחמה!' - הבטיח הנאצי ברגע של בלבול מוחלט לנוכח המתרחש מול עיניו...

הוא נתן לנערה מיטה לישון, אך למותר לציין כי היא לא הצליחה לעצום עין. בעיני רוחה ראתה את עצמה יוצאת לשביל, והכלבים האימתניים מסתערים עליה, קורעים את בשרה לנתחים נתחים. היא חשה בגוב האריות ממש, יודעת שמחר בבוקר תצא למסע - שהוא כנראה הליכתה האחרונה בחיים...

הכר הפך ספוג דמעות, היא חשה נפרדת מהעולם. בכל כוחה התאמצה להאמין כי אבא שבשמים עימה, ויעמוד לצידה גם ברגעים הקשים המצפים לה. היטב הבינה כי בדרך הטבע הדבר חסר סיכוי לחלוטין, ובכל זאת לא הרפתה ממשבת האמונה, מהבטחון כי בורא עולם יכול לתת מחסום ורסן בפני הכלבים האימתניים והאכזריים ביותר...

עם שחר התייצבו בחלונות הבית בני משפחתו וחבריו של הנאצי האכזר, שבאו לראות את ה'טיפול' שיעניקו הכלבים לנערה היהודיה האומללה. כשהיא מודעת בהחלט לסיכון, לא נותר לנערה אלא להתחזק באמונה בה', והיא התייצבה בפתח הבית, כשהנאצי מורה לה לצעוד לאורך השביל הראשי כולו...

היא לא הביטה לצדדים, ליבה פרפר בחוזקה, אך מוחה היה אחוז במחשבות אמונה. עשתה צעד ראשון, ועוד צעד, ועוד אחד. בינתיים שקט, אף כלב לא נע ולא זע, הם מוסיפים ללחץ עשבים שוטים ולא מתקרבים אליה. היא מתקדמת צעד ועוד צעד, לא בריצה מהירה ולא בהליכה איטית, בהליכה מתונה ואצילית, כדרכה תמיד...

כשהגיעה אל השער, עדיין היו הכלבים במקומם, כמסומרים לאדמה שתחתיהם. הם לא התקרבו, לא נבחו, לא נגעו, כאילו לא שמו לב!

רק כששבה אל הבית, בריאה ושלימה, התירה למעיין הדמעות לנבוע מעיניה. הנאצי היה המום, קד בפניה קידה של כבוד ושפסף את עיניו בתדהמה. עשרות כלבים מאולפים, שידעו 'לטפל' בכל זר שהתקרב, ואף אחד מהם לא נע ולא זע לכיוון הנערה הזו, כנראה יש לה שמירה מיוחדת...

את הבטחתו קיים במלואה. לאורך כל ימי המלחמה, שהתה הנערה בביתו, והוא ששמר עליה מכל אימי המלחמה ומוראותיה. זו כנראה הנערה היהודיה היחידה שמפקד נאצי, שונא ישראל מושבע, שמר עליה כבבת עינו בכל תקופת המלחמה, הותיר לה את נפשה לשלל...

לימים, אותה נערה עלתה ארצה, ונישאה לגאון רבי חיים סרנא זצ"ל, ראש ישיבת חברון. היא סיפרה את סיפור הצלתה האישי, אותו שמענו ממגיד המישרים הנודע הרה"ג ר' מנחם שטיין שליט"א, כדי ללמדנו:

גם בגוב האריות או במלונת הכלבים, ואפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם, אל יתיימש מן הרחמים. ליהודי יש בכל מצב ובכל צרה על מי להישען, יש לו במי לבטוח. אבא שבשמים לצידו, הוא משדד מערכות עולם ומשנה את כל טבע הבריאה, כדי להציל את בניו!

הבה נפנים את ההבנה הזו, זה מה שישירה עלינו רועג ושמתח חיים, זה מה שישמור על שלוותנו בכל עת ועונה. כשהיודי יודע שאבא שבשמים לצידו - הוא לא נלחץ ולא מוכר, לא מתבלבל ולא מאבד עשתונות. הוא יודע כי יש לו על מי להישען, הוא בטוח בכוחו של בורא עולם, אשר בוודאי פועל למענו ויעשה הכל לישועתו. 'בטחו בו עדי עד!'

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת בהר תשע"ח

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה' (כה, ד)

לשמים, ואומר מה אעשה לאנשי ביתי כי אין לי לזרוע ולקצור, מה יעשה העני שכל ימיו מכאובים מדוחק עניות. באופן שכשהעשיר יראה עצמו בעושרו, יזכור הימים שעברו עליו מהשמיטה והיובל. ויאמר אני בשתי שנים של שמיטה ויובל לא הייתי יודע מה לעשות לאנשי ביתי, והייתי בצרה וצוקה ובצער ובדאגה והייתי אומר מה אוכל ומה אשתה. מה יעשה העני שכל ימיו מכאובים ולא ראה בטובה, ועיניו נשואות לשמים ולבריות, כי עולליו שאלו לחם פורש אין להם, בענין שבזה יזכור העני וירחם עליו. וז"ש בכאן וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתנו, וצוית את ברכתי לכם ועשת את התבואה לשלש השנים. בענין שזהו יסוד התורה והעולם, כאמרו אמרתי עולם חסד יבנה".

כעין זה ממש כתב בספר "בן איש חי" והוסיף בזה משל: "למלך שהיה לו בן יחיד אשר הוא יורש העצר שלו ויביא חכם אחד בקי בכל חכמות ומסר בנו בידו ללמדו כל חכמה ובפרט מה שנוגע בתכסיסי המלוכה. והחכם לימד את הבן כראוי ויביאהו אצל אביו ויאמר כבר למד כראוי תעשה לו כור המבחן. ויבחנוהו המלך וימצאהו שלם בכל וישמח שמחה גדולה ויצו לתת לאותו חכם מן האוצר לו מאה אלף זהובים וגם נתן לו אות של הכבוד והשררה. ויען החכם ויאמר למלך עוד נשאר דבר אחד שצריך אני ללמדו ודי לזה זמן שעה אחת על כן תשלח אותי לביתי ואלמדדהו. ויאמר טוב הדבר וישלח את בנו לבית החכם והנה החכם סגר הדלת ויתפוס את בן המלך ויתן בסד רגליו ויכהו חמשים מקלות על רגליו עד כי התחיל הדם להיות שותת כזרם מים והבן צועק ואין מושיע לו. אח"כ הניח אותו תוך עגלה אחת וישלחהו אצל אביו ירא המלך את בנו צועק וגונח והדם שותת מרגליו. ויאמר מה לך ויספר לאביו. והמלך נתמלא חימה וגזר לתלות את החכם על העץ. אך צוה שיביאהו אצלו קודם הצליבה לשאל אותו על מעשה הרע שעשה ויביאהו לפני המלך ויאמר כבר גזרתי לצלוב אותך ואם יש קשה מצליבה הייתי עושה לך ורק הגד לי מה השטות הזאת שעלתה בדעתך להרע לבני רעה כזאת ואבדת בידים שכר העצום והכבוד שהיית לוקח. ויאמר החכם אני נאמן במלאכתי ולא אעשה רמיה לכך השלמתי מלאכתי היום בדבר הזה שעשיתי. מתחלה אשאלך אם אתה רוצה לעשות בנך סוחר או מלך הלא בודאי שרצונך לעשותו מלך במקומך ולכך מסרתו לי העיקר הוא ללמדו תכסיסי מלכות. וכן עשיתי ולמדתי ובדקת אותו ומצאתו שלם ורק הוא עדיין חסר דבר אחד שהוא עיקר וצורך גדול בתכסיסי המלוכה. יען מלך במשפט יעמיד ארץ וכל אדם שעושה דבר חוץ לשורה יביאו משפטו לפניו אך העונש צריך להיות כפי מדרגת החטא. ויזדמן שיבא לפניו דין אדם אחד שגנב מאה דינרים והוא יחרוץ עליו משפט להכותו אלף מקלות והוא מחמת שבימיו אפילו פרעוש לא עקצו מחמת השמירה שעושים לו אינו יודע כמה הוא שיעור צער המקלות. ובאמת אם יכוהו שלש מאות ימות ואם חמש מאות יהיה גופו חתיכות חתיכות. אך כיון שגזר אלף מקלות דבר המלך אין להשיב יכוהו וזה ימות מיתה משונה על גניבת מאה דינר. כמה עוול עשה זה במשפט. לכך הכיתי מקלות שיעור

כתב החיד"א שטעם השמיטה דוקא בשנה השביעית היא, לפי דברי הגמ' (ברכות לה, ב) "א"ל רבא לרבנן במטותא מינייכו ביומי ניסן וביומי תשרי לא תתחזו קמאי כי היכי דלא תטרדו במזונייכו כולא שתא" עיי"ש, ופרש"י שאז זמן הקציר ודריכת הגתות. נמצא שכל שנה בטלים מלימוד התורה שני חדשים, ובמשך שש שנים נמצא שבטלים מלימוד תורה י"ב חודש, שהם שנה שלימה, וע"כ נצטוו בני ישראל על מצות שמיטה שהיא ג"כ י"ב חודש, כדי לתקן את מה שהחסירו משך השש שנים, וז"ש התורה"ק "ובשנה השביעית" דהיינו כל י"ב חודש יהיה קודש לה' ולפרוע את החוב לה' על ביטול התורה שהיה משך השש שנים שעברו משנת השביעית הקודמת.

(חומת אנך)

שבת לה' (כה, ב)

"שבת לה'" לשם ה', כשם שנאמר בשבת בראשית (רש"י)

בטעם מצות שמיטה יש אומרים שהיא כדי שתשבות האדמה ותנוח כנגד כל אותן השבתות שבהן הצמיחה צמחים ועשתה מלאכה. והחשבון מדוייק.

הנה בכל שנה יש שס"ה ימים ובהם נ"ב שבתות. לפי זה מספר שבתות בשבע שנים הוא שס"ד.

אמנם מכיון שבשנת השמיטה יש נ"ב שבתות שבהן מוציאה האדמה ספיחין ויש בהם משום חילול שבת כלשהו, על כן צייתה התורה שלאחר שבע שנות השמיטה, היינו לאחר מ"ט שנה, לכשנצטברו שוב שס"ד שבתות אשר לא נשמרו כהלכה, תהא שנת היובל, למען תנוח האדמה שנה שלימה כנגד כל אותן השבתות שלא נחה בז' שנות השמיטה.

(מטה משה סי' תע"ג. מובא בטל"א)

וכי תאמרו מה נאכל וגו' וצוית את ברכתי לכם (כה, כ - כא)

כתב בספר "צרור המור": ענין השמטה והיובל, יש להם סודות עמוקים ודברים שהם כבשונו של עולם. ולפי הנגלה הוא שורש כל התורה כולה ויסוד העולם כולו, כי העולם א"א להתקיים אלא עניים עם עשירים. ובענין השמיטה והיובל רצה השי"ת שיהיו שוים עניים ועשירים, כדכתיב לך ולעבדך (לעיל ז), וכתיב ואכלו אביוני עמך (שמות כג, יא). וידוע כי העני כל ימיו מכאובים וכעס ענינו, כי אין לו מה לאכול, ובכל עת ובכל עונה עיניו נשואות לשמים וחיייו תלויים לו מנגד, ובבקר יאמר מי יתן ערב, מפחד לבבו ועניותו. אבל העשיר כל ימיו בשמחה וטוב לב משתה תמיד, בענין שבעושרו וברוב לבבו שוכח העני ואינו יודע במכאוביו.

ולכן רצתה התורה להביא שנת השמיטה והיובל, שיהיו ב' שנים רצופים קדושות. באופן שאפילו העשיר נושא עיניו לשמים, אחר שאין זורעים וקוצרים. ואומר מה אוכל ומה אשתה, כדי שידע ויזכר צער העני שכל ימיו ושנותיו בצער ובדאגה. ואחר שהעשיר בשנים או בשלשה שנים נושא עיניו

מספרים א געוואלדיגע מעשה על צדיק אחד מצדיקי ירושלים:

כיום יש בסביבתנו עובדים זרים גוים, פיליפינים או רומנים. גם אצלם בבית, עבדה גויה מחו"ל בנקיון. פעם אחת באמצע היום אמרה המשרתת לרבנית כי לקראת הערב היא מתעתדת לשוב לביתה לחו"ל.

הרבנית השתוממה ותמחה: "מדוע לא אמרת לי כמה ימים קודם לכן, הייתי דואגת לעצמי למישהי אחרת?"

היא התנצלה ואמרה כי עליה לשוב בדחיפות לחו"ל. "אם הייתי אומרת לי קודם לכן, הייתי נותנת לך מתנת פרידה", אמרה הרבנית, אך הגויה בשלה: "נכון, אבל קיבלתי הודעה פתאומית שעלי לנסוע, אין לי זמן כלל, אני מוכרחה לצאת". ארזה את חפציה ועמדה לצאת מהבית.

"את יודעת מה? קחי לך תפוח לדרך" - אמרה הרבנית ונתנה לה.

היא נטלה את התפוח ויצאה ב'שלום'.

לאחר כמחצית השעה הגיע הרב הביתה. היא סיפרה לו על המקרה המוזר, שהגויה יצאה והלכה ללא הודעה מוקדמת, וגם סיפרה שנתנה לה תפוח - כיון שלא היה לה משהו אחר לתת לה כמתנת פרידה.

"מה עשית?" נבהל הרב, הרי התפוח הוא מפירות שביעית שאסור לתת לגוי! אנה, מהרי בעקבותיה וטלי את התפוח מידיה. לפי השעות, יש סיכוי שהיא עדיין בתחנת האוטובוס".

הרבנית רצה אחריה לתחנה, ובדיוק "אויף צו להכעיס", היא כבר לא היתה בתחנה, כנראה עלתה לאוטובוס שעמד עדיין בתחנה. הרבנית הצדקת לא התמהמה, אם אסור אז אסור, שילמה עבור כרטיס באוטובוס ועלתה עליו. היא החלה לחפש את הגויה בשורות הנוסעים באוטובוס והנה ראתה אותה ממרחק - במושב האחורי בסוף האוטובוס.

המשרתת הגויה, רק ראתה את הרבנית באה לקראתה, הוציאה מיד קופסת תכשיטים שגנבה, זרקה לעברה באמרה: "קחי, קחי..." פחדה שמא יקראו למשטרה.

הרבנית, כמובן, לא ידעה כלום מהתכשיטים. הגויה היתה בטוחה שבגלל כך היא רודפת אחריה... אבל הרבנית לא התבלבלה וביקשה: "גם את התפוח תני לי!"

למדנו ושינונו, כי אין לתת לגוי פירות שביעית, וכי שומר ה' את כל אוהביו.

(יחי ראובן)

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו: וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים (כה, כ - כא)

היה זה בחודש אייר תשס"ז "שלום, אני מדבר עם הרב ראובן מאיר?" בקע הקול מן השפופרת. "כן" השיב הרב מאיר ושאל "מי אדוני בבקשה?" "אתה מטפל בשומרי השמיטה בארץ?" באה שאלה כתשובה. "כן" חזר הרב מאיר והמתין להסברים. "אני חקלאי מהדרום, למרות שאני לא דתי, הגעתי השנה להחלטה שעלי שמור שמיטה, אפשר להיפגש איתך?" שאל הקול מעבר לקו שמסיבות שלו בחר שלא להזדהות. אלא שדברים מעין אלו לא מטרידים את הרב מאיר שמיהר להשיב למטלפן האלמוני: "בשמחה רבה, היכן אתה מעוניין להיפגש?" "בצומת קוקה קולה שבפאתי בני ברק, בתחנת הדלק, מבחינתי ניתן להיפגש היום בארבע, השיב החקלאי". "אין כל בעיה", סיים הרב מאיר את השיחה. איזה ססיפור מוזר, הרהר לעצמו, מעולם לא זכורה לי שיחה שכזו.

שיוכל לסבול. כדי שיוכל לשער צער המקלות עד כמה מגיע בעשרה, ועד כמה מגיע החמשים ועוד ועוד. ואז ידע לגזור העונש הראוי לפי העון. וישמח המלך על דבריו ויוסיף לו מתנה יותר על מתנתו".

(בן איש חי)

אל תקח מאתו נשך ותרבית יראת מאלקיך וחי אחיך עמך: את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך (כה, לו - לז)

"ל בס"ד כפל לשונות הכתבים האלה ע"פ מ"ש רז"ל הנותן ברבית אינו קם בתחיית המתים, ומעשה היה בזמן הגאון רבינו עקיבא איגר ז"ל שהיה בעירו עשיר גדול שכל עסקיו היו ברבית, ומזה נתעשר בעושר גדול, ואחר שמת לא רצו הקהל לקברו עד שיתנו יורשיו שני אלפים ריו"ל כסף לקופת הכולל של העיר, והלכו בניו וקבלו אצל הנסיך על הדבר הזה באומרם שאין דרכם ליקח בשביל קבורה אפילו מעשיר גדול מאד יותר מעשרים רי"א"ל כסף, ובעבור אביהם תובעים שני אלפים רי"א"ל והרי זה עול גדול שא"א לסבלו.

וישלח הנסיך ויקרא את הגאון רבי עקיבא איגר ז"ל הנז', וידבר אתו קשות על הדבר הזה.

ויענהו הגאון: בתלמוד שלנו כתוב שהמלוה ברבית שכל עסקיו הם בכך אינו קם בתחיית המתים. אלא ישאר בקבר, והנה זה האיש כל הרווחתו ופרנסתו היה מן הרבית, ומזה נתעשר, על כן בשלמא שאר ישראל שבודאי יקומו בתחיית המתים אין המתים לוקחים קרקע של הקבר מן הקהל לאחזזה, ורק נקברים בה בשכירות יען כי בתחיית המתים יצאו ממנה וילכו לביתם לשלום, ואין אנחנו יכולים להעמיס עליהם. שכירות הרבה שאין אנחנו יודעים כמה ידורו בקרקע זו של הקבר, שאולי אחר שנה זו יבא המשיח ואחר מעט שנים יחיו המתים ויקומו מקברייהם ואין להם עוד צורך בקרקע זו של הקבר אבל זה האיש כיון דאינו קם בתחיית המתים נמצא הדבר ברור שלוקח גוף הקרקע של הקבר לאחזות עולם עד אין קץ וכיון שקרקע זו שנתייחדה לקבורת המתים היא מקודשת אצלינו וערכה לפי גודל קדושתה רב הוא מאד לכך עשינו לה ערך לפי כבוד קדושתה סך שני אלפים רי"א"ל כסף וערבה להנסיך תשובה זו של הגאון ויצו שיתנו היורשים כאשר הושט עליהם מן העדה ואם לאו יקברו אותו אצלם.

ובזה יובן בס"ד הכתובים כאן, "אל תקח מאתו נשך ותרבית" והטעם: חדא, "ויראת מאלקיך" שצוין על הדבר הזה, ועוד, הנה בזה תלויה תחיה שלך לעתיד דעל ידי שאינך לוקח מאחריך נשך ותרבית תקום בתחיית המתים, שתחיה אתה ואחריך עמך ולא תשאר בקבר, וזהו "וחי אחיך עמך" שתחיה אתה ואחריך ביחד ותעמדו שנים יחדיו. עוד הוסיף הכתוב להודיע לאדם תועלת אחרת שיהיה לו מזה שהוא מונע עצמו מליקח נשך, והוא, כי עיי"כ "במרבית לא תתן אכלך" והוא מלשון "ואכלה אתכם ארץ אויבכם" בפרשת בחקותי, ולכן הקבר נקרא בשם "אוכל" שהוא אוכל בשר האדם הנקבר בו וכן הוא כאן בא לומר שאם תקח נשך אינך קם בתחיית המתים, ולכן תהיה קרקע הקבר לך לאחזות נצח ותהיה מוכרח לשלם ע"פ הדין בעבורה ממון רב וכמו שטען הגאון רבי עקיבא איגר ז"ל בעבור הקבר של אותו העשיר שהיה נותן בנשך, וזהו "אכלך" הוא קרקע הקבר שאוכלת בשרך, אל תצטרך לקנותה "במרבית" כלומר ברבוי ממון.

(עוד יוסף חי)

מאוצרות המגידים

לך לאכלה

פירות שביעית הם "לך לאכלה" - לא לבהמה וגם לא לעכו"ם. אין לתת להם פירות שביעית לאכילת אדם.

הרב מאיר, יש להקדים, הוא רכז אחת מקרנות השביעית המסייעות לחקלאים שומרי שמיטה. השיחה היתה לא שגרתית, שכן בדרך כלל פעילי הקרנות מכתתים רגליהם ממושב למושב על מנת לשכנע את החקלאים לשמור שמיטה, הדבר כרוך בשכנועים רבים ובשיחות נפש האורכות שעת רבות. וכאן לפתע חקלאי המגדיר את עצמו כ"לא דתי" ומביע נכונות לשמור מיוזמתו שמיטה כהלכה, הגיעו ימות המשיח.

ואז יום אחד אנו מגיעים לפרשת "בהר", אנו מתחילים לקרא את הפסוקים ומתגלה לעניינו צווי מאוד מיוחד: "שש שנים", אומרת התורה, מותר לך לזרוע את השדה, ולעבוד אותו כראוי, אולם לאחר שש שנים אלו באה השנה השביעית בה עליך להשבית את כל העבודה החקלאית לחלוטין!

הבטנו אני ואשתי אחד על השני מופתעים. בעת העתיקה לא היו מרכולים בהם ניתן היה להשיג סחורה בלא קשר לעונה, לא היו מקררי ענק לאיכסון תוצרת חקלאית סיטונאית. כיצד אם כן עם שלם המתפרנס כולו מהחקלאות יכול לעמוד בצווי שכזה, אחת לשבע שנים לא לזרוע ולא לקצור, ולא לגדל שום דבר הניתן לאכילה. עד כמה שזכור לנו ירד להם לחם מן השמים רק בהיותם במדבר אך לא לאחר שנכנסו לארץ.

התחלנו לדון בדבר עד שהבט שלי לפתע קוראת: "אבא תעבור בבקשה עוד שניים עשר פסוקים, יש פה את התשובה התנכ"ית לשאלה שלכם". עברנו לפסוק כ' והנה השאלה שלנו עולה מתוך הפסוקים. התורה עצמה אומרת, שאם תשאלו מה נאכל באותה שנה הרי לא נזרע וממילא לא יהיה לנו מה לאסוף אחר כך בדיוק כמו שאנו באמת שאלנו וכאן באה תשובה שמאוד הפתיעה אותנו: הבורא מבטיח שהוא יצווה את הברכה, והאדמה תצמיח בשנה השישית עבור שלוש שנים!

הבטנו המומים אחד בשני, כיצד התורה יכולה להבטיח שבמחזוריות קבועה לאחר חמש שנים בהן הקרקע תניב יכול מסוים, ישנתה הטבע שלה בשנה השישית והיא תניב פי שלשה? זוהי הבטחה על טבעית בעליל.

בשביל משפחה חקלאית – חילונית הקוראת להנאתה בתנ"ך, הדבר חורג מגבולותיו של סיפור היסטורי גרידא, מדובר בהתאבדות של העם כולו! ואז אשתי זרקה לחלל האוויר, "ליאור, בא נבדוק את זה, בא נחליט שאת כל החקלאות שלנו אנו משביתים בשמיטה, ונראה מה קורה בשנה השישית, הא, מה דעתך?" הרהרתי לעצמי, לאחר מספר רגעים החלטתי להענות לאתגר: "תראי זוהי אפשרות נהדרת לבדוק את המסופר בתנ"ך, אבל אין לי מושג מתי זה יוצא השמיטה הזאת". לאחר מספר בירורים נודע לי שאנו עומדים בשנה החמישית. זה היה לפני שנתיים. החלטנו לעצמנו שנשמור שמיטה, והתחלנו לצפות בכליון עיניים לבואה של השנה השישית.

ליאור השתתק לרגע ולגם מעט מבקבוק השתיה שבידו. הרב מאיר שהיה מתוח כהוגן שאל: "נו, עכשיו אנו כבר במחצית השנה של השנה השישית, יש בידך תוצאות?" "כן" אמר ליאור והשתתק, הנהה מהמתח.

"ו..." "צר לי לומר הברכה לא הופיעה אצלי פי שלשה". "אז מה כן קרה?" "אני חקלאי כבר שלשים שנה, הנתונים אצלי מאוד מדוייקים, כל שנה הרווחים הם פחות או יותר אותו דבר, אולם השנה קרה לי משהו מאוד מוזר, צרוף מקרים ייחודי גרם לכך שהשנה הרווחתי פי חמשה!"

"פי חמישה?" "ממש כך, מאזן הרווחים שלי השנה הוא שיש כרגע בידי כסף כמו שאני מרוויח במשך חמש שנים בדיוק! מבחינתי אין כל בעיה לשמור שביעית ברווח וגם להתחיל בפיתוח הקרקע שנה לאחר מכן".

"מה קרה השנה שלא קרה בכל השלושים שנה האחרונות?" שאל הרב מאיר כשהוא אחוז הפתעה. "אני מגדל בארבעים הדונם שברשותי פלפלים, בעיקר לייצוא לחו"ל", ענה ליאור. בדרך כלל אני מוכר קילו פלפלים במחיר סיטונאי בשלוש – שלוש וחצי שקל, השנה פנו אלי מכל העולם שאייצא את

הרב מאיר, יש להקדים, הוא רכז אחת מקרנות השביעית המסייעות לחקלאים שומרי שמיטה. השיחה היתה לא שגרתית, שכן בדרך כלל פעילי הקרנות מכתתים רגליהם ממושב למושב על מנת לשכנע את החקלאים לשמור שמיטה, הדבר כרוך בשכנועים רבים ובשיחות נפש האורכות שעת רבות. וכאן לפתע חקלאי המגדיר את עצמו כ"לא דתי" ומביע נכונות לשמור מיוזמתו שמיטה כהלכה, הגיעו ימות המשיח.

בשעה היעודה הופיע הרב מאיר למקום הפגשה. הוא תר במבטו בתחנת הדלק אחר אדם המתאים במראהו לחקלאי חילוני, לאחר כמה דקות נפגשו עיניו באדם שהתאים להגדרה זו ואף נראה כמחכה למישהו. הוא ניגש אליו, ומיד כשהבחין בו הלה, אורו עיניו. "הרב מאיר?" "כן". "אני שמח לפגוש אותך", אמר האיש שהזדהה כליאור, "בבקשה אתה מוזמן להיכנס לרכבי שם נוכל לדבר יותר בנחת", אמר.

השניים התיישבו ברכב, ליאור פתח ואמר: "תראה הרב מאיר, אני חקלאי ביישוב בדרום הארץ, השנה החלטנו אני ואשתי לשמור שמיטה, אבל אין לנו שום מושג כיצד עושים זאת ובמה זה כרוך. אין לי בעיה, אני מוכן לשלם כל מה שצריך על מנת לשמור שמיטה".

"אין צורך לשלם כלום", ענה הרב מאיר כשחיוך קל על פניו, מסתבר שלאיש אין באמת כל מושג שמיטה מה היא. "על מנת לשמור שמיטה" המשיך "פשוט יש צורך לא לעבוד כלל בקרקע לאורך כל השנה הנקראת שביעית. תחילתה של השנה היא בראש השנה שנת תשס"ח וסיומה בראש השנה תשס"ט, זו התורה כולה על רגל אחת", סיים הרב מאיר את דברי הפתיחה.

במשך הפגישה הוא פירט לפניו את הפרוצדורות היותר מורכבות הכרוכות בהכנת השדה לשמיטה, באופן השבתתו, ובשאר הפרטים ההלכתיים. "הגוף במסגרתו אני עובד יעמוד כל העת לשירותך ולעזרתך", הוסיף הרב מאיר. "תוך כמה ימים נשלח אליך בעז"ה מדריך חקלאי שיעמוד לימינך וילווה אותך אורך כל השנה". "תודה רבה", אמר ליאור, "זה באמת מעניין כל מה שאתה מספר, עד היום היו לי מושגים בסיסיים בלבד על אודות השמיטה, אני מבין שזה הרבה יותר מסובך ממה שחשבתי". "הנסיון לא קל" הוסיף הרב מאיר, "הרבה יותר קשה ממה שאתה חושב, אבל תדע לך שיש הרבה עזרה ממרום, על כל צעד ושעל".

"את זה אתה לא צריך לספר לי", הפתיע ליאור, כשחיוך מופיע בקצה פיו. "למה כוונתך?" הסתקרן הרב מאיר. "לא מפתיע אותך אדם חילוני כמוני, שאין לו מושג קלוש בשום דבר בדת, מחליט לפתע להשבית ארבעים דונם של שטח חקלאי פורה ומניב יכול יפהפה!?" "את האמת אומר לך, מהרגע שדברנו בטלפון בפעם הראשונה השאלה הזו מנקרת לי בלב, ככל שהפגישה ביננו מתמשכת, התמיהה רק הולכת ומתגברת. נו, אולי הגיע הזמן שתפרוס את הקלפים על השולחן והתעלומה תיפתר?"

"הדבר החל לפני שלוש שנים", החל ליאור לספר. "יום אחד שוחחנו אני ואשתי על אודות העונבה שאנו חיים בארץ ישראל ואנו יהודים, העלנו את השאלה מה דבר זה אומר לגבינו, אין לנו כל מושג ביהדות, הפעם האחרונה שבה נפגשנו עם משהו יהודי היתה בשיעורי התנ"ך בבית הספר היסודי, זה לא יתכן שנשעה בארץ ישראל, כיהודים, תוך סיכון ומלחמות, עדיף שנעצור לרגע לחשוב מה כל זה אומר לגבינו. "מסקנת הדברים היתה, להתחיל כל ערב לקרא יחד עם כל המשפחה כמה פרקים בתנ"ך, דבר זה כך חשבנו, ירחיב את אופקנו בכל הקשור ליהדות".

וכך מידי ערב, באווירה נעימה אנו מתיישבים עם הילדים בגינה, שותים משהו, וקוראים כמה פרקים בתנ"ך. מידי פעם מתפתחים דיונים על מה שקראנו זה עתה, והתחושה הכללית

וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו - וישראל אומרים שירה!?" ומצד שני ישנה גם שמחה, כמו שנפסק להלכה בטור (או"ח סי' תקפא): "ורוחצין ומסתפרין ע"פ המדרש, א"ר סימון: כתיב כי מי גוי גדול וגו', ר' חנינא ור' יהושע אומרי'ן איזו אומה כאומה זו שידעת אופיה של אלוהיה, פי' מנהגיו ודיניו, שמנהגו של עולם אדם שיש לו דין לובש שחורים ומתעטף שחורים ומגדל זקנו ואין חותך צפרניו לפי שאינו יודע איך יצא בדינו, אבל ישראל אינן כן, לובשים לבנים ומתעטפים לבנים ומגלחין זקנם ומחתכין צפרניהם ואוכלין ושותין ושמים בר"ה לפי שידועין שהקב"ה יעשה להם נס".

מרתן הגרי"ז זצ"ל מיישב סתירה זו עפ"י פיוט נפלא הנקרא "כתר מלכות", שחיברו רבי שלמה אבן גבירול:

"אם תפקוד עוונתי - כביכול הוא פונה אל הקב"ה ואומר לו כך: אם אתה - הקב"ה - תפתח את ספר הזכרונות ותגלה שם את עוונותי, להיכן אוכל להימלט?" "אברחה ממך - אליך!" - יש לי לאן לברוח, אני בורח אליך. "ואתכסה מחמתך" - אם ח"ו תחליט לשפוך חמתך עלי, יש לי אפשרות להתכסות. במה? "בצלך" - בצילו של הקב"ה. אלו מילים נפלאות. לשון דומה מצינו בדברי הרמב"ם (בפיהמ"ש ר"ה פ"ד מ"ז): "ומברח מנוס אליו".

כשאדם בסכנה, הדרך היחידה שלו להציל את עצמו הוא "בצלך", אבל כל זאת רק אם הוא אכן במצב של "אברחה ממך". אם אדם אינו מפחד, הוא אינו בורח, וממילא גם לא יגיע אל ה', אין לו תקוה. חייבים את שני הדברים יחד - כשיש פחד, אז יש גם בטחון. אם אדם מבין את הסכנה והוא פוחד, הרי ש"אברחה ממך אליך" - זו סיבה לבטחון, אך אם אדם בטוח ששום דבר לא יקרה לו, אין לו סיבה לבטוח. אם אדם לא מרגיש בסכנה, אין לו סיבה לחסות בצלו של ה'. לכן מצד אחד איננו אומרים הלל בר"ה, מפני היראה, ודוקא משום כך אנו מתרחצים ומסתפרים, כיון שבטוחים שיעשה לנו נס.

רבים מאתנו חושבים שבטחון פירושו לא לדאוג מהבעיות שיש לנו, הכל יהיה בסדר. מדוע? הלא הבעיות גדולות, הסכנות גדולות? - אלא שהקב"ה גדול, לפיכך המסקנה היא שהכל יהיה בסדר...

זו טעות, וכמליצה בעלמא יש לדמות זאת לאלו הסבורים שכאשר מערבים בשרי עם חלבי התערובת הופכת להיות פרווה... כמובן שבשרי זה בשרי וחלבי זה חלבי!

כאשר ישנה בעיה, היא רצינית, וצריך לטפל בה בצורה רצינית. אדם צריך להבין שיש לו כלים עוצמתיים לטפל בבעיה בעז"ה - תפילה וכו'.

לפעמים יש לאדם בעיות שונות של בריאות, פרנסה וכו'. אם אדם מבין את רצינות המצב, ופונה אל השי"ת - השי"ת יעזרהו. זהו בטחון. "אני יום אירא, אליך אבטח" - ביום של יראה, יש לי בטחון.

זהו בטחון: להבין מצד אחד את רצינות הבעיה, ומאידך לפנות אל ה'. מי ששומע אזעקה והיא אינה פולחת את לבו, הוא בבעיה, כי מאחר ואינו מפחד הוא גם אינו מתפלל, אינו זועק, וא"כ מה יציל אותו? הפחד המביא לפניה לעומק הלב אל הרבש"ע - הוא ההצלה של האדם.

עד כאן היסוד הנפלא שחידש מרתן הגרי"ז זצ"ל בענין ה"בטחון", ושמעתי מר' יושע בער שאביו היה אומר זאת הלכה למעשה. בכל פעם שהיו במצב של סכנה, הוא לא היה נותן להם לשכוח זאת לרגע. היה חוזר ואומר: "הם באים להרוג אותנו!" והדגיש באוזניהם שברגע שישכחו את הצרה - שוב לא יתפללו לה', ואז באמת יהיו בסכנה!

הסחורה שלי דווקא אליהם המחירים שהציעו טפסו ועלו, ולבסוף קילו של פלפלים נמכר במחיר סרטוני של שמונה עשרה שקל!" "כמניין חי... וחי בהם..."

"בקיצור, היו פניות מכל העולם, לא הבנתי מה קורה, התחלתי לברר ואז נודע לי שיש מחסור של פלפלים בעולם, מדינות שונות באירופה ובראשן ספרד הן יצואניות הפלפלים הגדולות בעולם. לפני כמה חדשים בבדיקות שערך משרד הבריאות העולמי באירופה התברר לתדהמתם שחומר רעיל מופיע בכל התוצרת.

בירור קצר העלה שהשנה נקנתה כמות גדולה של חומר ריסוס מחברה סינית במחיר הרבה יותר זול, אבל כמו תמיד מתברר שיותר זול פירושו יותר יקר, החומר לא היה ראוי לשימוש, וכל התוצרת החקלאית של ספרד ועוד מדינות נאלצה להיזרק. נוצר מחסור עולמי בפלפלים, והמשווקים חיפשו נואשות בכל מקום בעולם אחר מטעי פלפל. כשנודע להם עלי, הם היו מוכנים לשלם הון תועפות על מנת לזכות בתוצרת החקלאית שלי".

כמובן שאני ואשתי עומדים המומים מול העובדה הזו, אין לנו מה לומר. כבר אמרתי לך שזו השנה השלישית שאני חקלאי, וכל שנה פחות או יותר התנובה זהה וכך גם המחירים, מבחינתנו צרוף המקרים השנה הוא יותר מידי גדול, איננו יודעים כיצד להסביר זאת מלבד ההסבר שזו ברכה אלוקית. "זהו, הגיע הזמן לעשות את חלקנו בהסכם ולשמור שמיטה במלואה..."

(האמנתי כי אדבר)

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו (כה, כ)

בטחון - עזיבת הכל בידי הקב"ה

שאלה זו נשאלת בכל מיני מצבים בחיינו, כגון: איך נשב ונלמד, נתפרנס מהכולל ונחתן את ילדנו, ואכן עלינו לתת עליה את הדעת.

שורש העניין הוא, שנדרש מהאדם להתחזק במידת הבטחון בהשי"ת, שעניינה עזיבת הכל בידי הקב"ה. להכיר שהכל בידי שמים וביד השי"ת לפעול מבלי להיות תלוי במעשינו.

כשאדם נוסע במטוס והוא מרגיש שהמטוס מתנדנד באויר, הוא סומך ובוטח על הטייס שיודע את מלאכתו, ובאפשרותו להטיס את המטוס ללא כל תלות בנוסעים בו.

כשאדם זוכה ומחתן את בתו הראשונה והוא דואג וחושש מה יהיה כשיגיע תורה של הבת השניה, הרי שאין לו בטחון במי שעזר לו בראשונה. אילו אליהו הנביא היה דוד שלו, והיה שולח לו צ'ק בדולרים, הוא לא היה דואג...

לשים לב שאת בתו הראשונה חיתן עבורו אביו שבשמים, והוא יכול לחתן גם את בתו השניה - זוהי עבודת האמונה וממנה נובע הבטחון. בטחון היינו שהקב"ה אינו תלוי בנו בכדי לעזור לנו.

העבודה שלנו היא, להכיר שאין סדרים ואין מציאות חתומה ומוחלטת. ביכולת של האדם יש מצב בו נגמרו האפשרויות והוא הגיע לסוף הדרך. כאן מגיע ענין הבטחון, להכיר שאצל הקב"ה אין שום מחסום ושום הגבלה והוא יכול להפוך סדרים ולחדש מציבים.

"אברחה ממך - אליך"

מרתן הגרי"ז חידש ביאור נפלא מהו "בטחון" אמיתי.

ישנה לכאורה סתירה נוראה בראש השנה הבאה לידי ביטוי גם בהלכה; מצד אחד קיים פחד ואימת הדין, כמו שאמרו חז"ל (ר"ה לב ע"ב): "אמר רבי אבהו: אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: רבונו של עולם, מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בראש השנה וביום הכפורים? - אמר להם: אפשר מלך יושב על כסא דין

נפרוט זאת לפרטים, ונבאר עפ"י דוגמא מהחיים:

ליהודי בא"י ישנים עשר ילדים, שהגדול בהם בן 18. הוא עורך לעצמו חשבון פשוט: בתוך 20 שנה עליו לחתן את כל ילדיו. אם יעזור לו הקב"ה ויתחלק חצי בחצי עם הצד השני, כדי לחתן כל ילד הוא יצטרך משהו כמו 80,000 דולר. כפול שנים-עשר ילדים זה בערך מליון דולר. ומה מצבו הכלכלי כיום? - בבנק יש לו 'אוברדרפט' של אלפיים ש"ח... ובעז"ה עוד כמה חודשים עליו להתחיל לחשוב על שידוכים. איך יוכל להסתדר במצב כזה?!

כאן מגיעה מידת הבטחון ואומרת: נכון, זה לא פשוט, אך אם תפנה לקב"ה ותתפלל אליו - יהיה בסדר, ה' יעזור לך.

"הבעיה היא" - כך חושב אותו יהודי - "נכון, הקב"ה יעזור לי, אבל מה עם השכן שלי שלא מסתדר, ומה עם שאר כל היהודים הטובים שנוזקים לחתן את ילדיהם?"

כשאדם קם בבוקר הוא אומר: "אלוקי!" אתה ואני. נשכח מהעולם לרגע. אם אתה ה' תמשיך לנהל את חיי באותה צורה כפי שעשית עד עתה, האם יש לי ממה לדאוג? ב"ה עשיתי חמש בר-מצוות, לא חשבתי שאסתדר, וב"ה עברתי את זה. הגעתי עד הלום. אבל, רבש"ע, מה אתו, ואתו ואתו? וכאן אנו מתבלבלים.

ועל כך אמר דוד המלך "יפול מצדך אלף ורובה מימינך אליך לא יגש" - עליך להרגיש כמו בן יחיד אצל הקב"ה!

הקב"ה אמר לר' אליעזר: אינך יחיד, ישנו עולם שלם, ואם אתן לך, מה יישאר לחברייך?

ענה לו ר' אליעזר: רבש"ע, אל מי אני מדבר? הרי מדבר אני אל השי"ת שיש לו מספיק לכולם, אתה יכול להתנהג אתי באופן מיוחד.

והקב"ה כל כך התרגש מדבריו עד שהכהו "לחדווה בעלמא" (רש"י): אה, מותק, זה נפלא! אתה באמת הבן יחיד שלי, וגם יענק'ל הוא הבן יחיד שלי, וגם שמע'ל ובער'ל. כל יהודי הוא בן יחיד שלי!

לפעמים כשרופא אומר שאין סיכוי רח"ל, או שהעסקים של כולם מתמוטטים, אם אכן אדם חש שהוא חלק מכולם - אכן אין לו סיכוי! אבל "בטחון" אמיתי הוא כשאדם מבין את רצינות הבעיה, ובנוסף על כך הוא גם מבין שהעולם מתנהל ע"י הקב"ה בהשגחה פרטית! לעומת היחס אל ג'וני כאמריקאי, ואל צ'ינג צ'נג כסיני, אותי הקב"ה אוהב לא רק כיהודי, אלא כ"ראובן" וכ"רחל". השייכות שלו אלי היא בקשר אישי ופרטי!

וכשאדם מגיע להכרה כזו, לא מן הנמנע שגם במצבים הקשים ביותר, וגם כשנראה לו שהוא כבר לאחר יאוש - יזכה ל"יפול מצדך אלף ורובה מימינך", אבל - "אליך לא יגש"!

(תפארת שמשון)

וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך: אל תקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלקיך וחי אחיך עמך: (כה, לו)

כתב בכלי יקר: וזיל בתר טעמא כי עיקר טעם איסור הריבית הוא לפי שהוא מסיר מדת הבטחון מן האדם כי כל בעל משא ומתן עיניו נשואות אל ה' לפי שהוא מסופק אם ירויח או לא אבל הנותן בריבית ריוח שלו ידוע וקצוב וסומך על ערבונו שבידו ומן ה' יסיר לבו. ומה שגם הלואה עובר בלאו לפי שהוא מחטיא את המלוה ומסירו מן מדת הבטחון כנודע מדבר המלוים בריבית שרובם מקטני אמנה ואבירי לב הרחוקים מצדקה, מצד כי אין בטחונם בה'. ומה שמותר ליתן בריבית לעכו"ם לפי שכל עכו"ם חזקתו שהוא אלם וגזלן אפילו אם הוא כבוש תחת ידך מ"מ דרכו לבא בעקיפין, ואפילו אם ערבונו בידו לעולם אינו בטוח לא בקרן ולא בריוח וע"כ תמיד עיניו נשואות אל ה' להצילו מידו וזה טעם

אם מצב העסקים גרוע, עלינו לדעת שהקב"ה גרם לכך. זה לא פשוט שהכל יהיה בסדר. כדי להפוך את המצב צריך כוחות כביכול של הקב"ה, וזהו ע"י כוחה של תפילה.

"ואנא מגברא דלית ליה בעינא?!"

ישנו מעשה נפלא המובא בחז"ל (תענית כה ע"א):

"רבי אלעזר בן פדת דחיקא ליה מילתא טובא" - היה דחוק ועני. "עביד מילתא" - הקיז דמו, וידוע שאחרי הקזת דם צריך לאכול בשר ולשתות יין כדי לחזק ולהברות את הגוף. לרבי אלעזר לא היה מה לאכול מחמת עוניו, ואכל "ברא דתומא" - ראש של שום. "חלש לביה וניס" - נתעלף לבו (רש"י). כשבאו חכמי בית המדרש לבקרו, "חזוהו דקא בכי וחיך, ונפק צוציתא דנורא מאפותיה" - בתוך שנתו בכה וחיך, וניצוץ של אש יצא ממצחו.

כשהתעורר משנתו, שאלוהו: 'מדוע בכית ומדוע צחקת בתוך השינה', אמר להם: ישב עמי הקב"ה ושאלתי אותך: "עד מתי אצטער בהאי עלמא" - עד מתי אסבול את העניות... "ואמר לי: אלעזר בני, נחא לך דאפכיה לעלמא מרישא, אפשר דמתילדת בשעתא דמזוניי? - כלומר, במהלך הבריאה ובמזל לידתך בעולם הזה, אין לך פרנסה ומזונות. השאלה היא האם ברצונך שאהפוך את העולם ואברא עבורך עולם חדש, בו יתכן שתילד במזל של מזונות. "אמרי לקמיה, כולי האם ואפשר" - אמר ר"א בן פדת לפני הקב"ה: גם אם תעשה עבורי את הדבר הגדול של בריאת עולם חדש, עדיין לא מובטחים לי מזונות, אלא ספק הוא אם איולד בשעת מזונות, ויהיה לי מזל טוב?

"אמרי ליה: דחיי טפי או דחיינא" - שאל ר"א בן פדת את הקב"ה: האם נותר לי רוב שנים לחיות, או שעברתי כבר את רוב שנותי, "אמר לי: דחיי" - א"ל הקב"ה שעברו עליו כבר רוב שנות חייו, ונותרו לו מעט שנים לחיות, ולכן בכה מתוך שנתו.

"אמרי לקמיה אי הכי לא בעינא" - אם כך, אמר ר"א בן פדת, אסבול את מצב העניות ואיני רוצה בשינוי העולם. וע"ז ענהו הקב"ה: "בהאי אגרא דאמרת לא בעינא - יהיבנא לך לעלמא דאתי תליסרי נהרוותא דמשחא אפרסמון דכיין, כפרת ודיגלת, דמענגת בהו" - בשכר שקיבלת על עצמך את היסורין, תזכה בעולם הבא ל"ג נהרות של שמן אפרסמון, כמו פרת ודיגלת, והיינו תענוגים רוחניים בעוה"ב. ועל הבשורה הטובה הזו חיך בתוך שנתו.

"אמרי ליה, האי ותו לא?" - האם לא אקבל יותר מ"ג נהרות? "א"ל: ולחברך מאי יהבנא? - ומה אתן לחברייך? "אמר ליה: ואנא מגברא דלית ליה בעינא?!" - וכי אני מבקש ממי שאין לו אפשרות, והרי אתה הקב"ה בורא כל העולמים, אין גבול ליכולתך ובאם תתן לי יותר, ודאי תוכל ליתן גם לאחרים?!

"מחיין באסקולטא אפותאי - הכהו הקב"ה באצבע על מצחו, "ואמרו לו, אלעזר בני גירי בן גירי" - הכיתי בך את חיצו, ופירש רש"י שאמר לו כן והכהו לחדווה בעלמא, והיינו הניצוץ של אש שיצא ממצחו.

הדברים עמוקים ונפלאים, ומהוים את אחד מיסודות היהדות.

"יפול מצדך אלף ורובה מימינך אליך לא יגש" - השייכות שלי אל הקב"ה אינה תלויה במה שקורה מסביבי. ר' אליעזר אמר לקב"ה: אם אני מבקש ממך ואני אומר שאני רוצה יותר או פחות, מה זה קשור לחברי? אני אומר כל בוקר "אלוקי" וגם חברי אומרים "אלוקי" בדרכם. אין זו סתירה לקב"ה.

"צמצם בין שני בדי הארון" (ילקו"ש יהושע רמז יד) - יהושע הכניס את כל בני ישראל בין שני בדי הארון, וזהו הנס של היהדות, היסוד של עם ישראל. בין שני בדי הארון יש מקום רק לאדם אחד, וכל אחד תופס את כל מקום הארון.

ובדברו כדברים האלה שם את ה'דזובע' שלו על כתפיו, קם ויצא מן הבית "לחפש פרנסה".

אני, שהכרתי את רבי חיים כאיש מופת מהרבה מקרים אחרים, גבר בי יצר הסקרנות לעקוב ולראות איך "מחפש" רבי חיים פרנסה.

הוא עולה במדרגות הרחבות במעלה השכונה, ואני מצדד עצמי בקרבת הקירות בכדי שלא ירגיש בי, רבי חיים טובב ימינה פונה לצאת מהשער שע"י בית החולים "משגב לך" בסמטא הפונה למיידאן, ואני בעקבותיו. הוא עושה כמה צעדים מחוץ לשער ומהלך בכון לרחוב המיידאן, ואני אינני מסיר עיני אף לרגע מתנועותיו.

לפתע הבחנתי שרבי חיים מתכופף. לא שלטתי ברוחי וזרזתי את צעדי בכדי להמצא בקרבתו, בטווח ראייה, והנה אני רואה שהוא מרים מהארץ שני נפוליון זהב.

רק עתה כאילו הרגיש בי, ויפן אלי בשלוות רוחו ויאמר: "נו אפשר כבר לחזור הביתה יש לי ב"ה כבר פרנסה..."

(האיש על החומה)

את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה' (כו, ב)

וברש"י: אני ה': נאמן לשלם שכר.

"כל שומר שבת... שכרו הרבה מאד".

לפעמים נראה כי שמירת השבת מסכנת את האדם ועלולה לפגוע בו, אולם שוב ושוב מוכח כי ההפך הוא הנכון, ודוקא בזכות ההקפדה על שמירת השבת זוכה האדם לנסים ולנפלאות.

בספר "זכרון יעקב" מובא בענין זה המעשה הבא.

בעיר קטנה בליטא במחוז קובנא חי לו יהודי נכבד מאד, איש ספר ובעל בעמיו, לפרנסתו נהל האיש בית מרזח, ומלבד מרתף של יין הקים שם גם מקום שעשועים (כמו ביליארד), והאצילים הפולנים אהבו מאד להתאסף, להשתעשע שם ולהשתכר להנאתם.

חיי הכבוד והרוחה שהיו מנת חלקו של היהודי לא הסיחו את דעתו מקביעת עתים לתורה, ונעימותו גרמה לו שיהיה נכבד ורצוי לכל יודעיו ומכריו.

בשנת קצ"א, עם סיום מרידת הפולנים, שבו צבאות רוסיה מורשא ואחד הגנרלים הרוסיים בחר לעבר עם כל גדודיו דרך אותה עיר, הוא הגיע לשם בליל שבת כשהוא וכל חיליו עיפים ויגיעים מטלטולי הדרכים.

כששמע שבעיר קיים בית מרזח ומרתף יין, שלח מיד אחד ממשרתיו על היהודי כדי לקנות ממנו יין טוב.

כשראה הגנרל את המשרת שב בידים ריקות, כעס מאד, הוא שלח אל היהודי שני חילים נוספים שיעבירו בשמו פקדה נחרצת "עליו למכר להם יין ללא שהיות!"

אולם החילים שבו וסיפרו כי היהודי השיב להם, שלו אסור לסחר ולמכר בשבת קדש, אך הוא מסכים לתת לגנרל את המפחות בית המרזח, שיקח בעצמו כל דבר שיחפץ בו לבו.

כשנמסרה התשובה האמיצה לגנרל התעוררו בו רגשי התפעלות כלפי בעל בית המרזח, והוא בקש לפגש אותו פנים אל פנים, ולהתחקות אחר מהותו, האם הוא רק יהודי חצוף ועז פנים המעז להשיב ריקם את פני הגנרל הגודל בתשובות מתגרות, או שמדבר באמת באדם ערכי, המוכן למסר את כל רכושו עבור עקרונות דתו.

בא אל בית היהודי, ונדהם, הבית הגדול והמפאר היה מואב היטב, ומנורות רבות דולקות הציצות מכל פנה, נקיון וסדר נפלאים שררו בו, השלחן היה ערוך ברב הדר, בני הבית היו

איסור הריבית בכל מקום. ומה שהזכיר העני דבר הכתוב בהווה כי סתם עני מוכרח ליקח בהלוואה, ועוד שיש "א שאם הלואה עני אינו עובר כי ההכרח הביאו לזה קמ"ל שאפילו הלואה העני עובר בלא תשימו. וע"כ נסמכה מצוה זו לפרשת השמיטה כי גם טעם השמיטה הוא כדי שנשים בטחונינו בה'.

נביא כאן מעניין הביטחון כפי שמסופר בספר "האיש על החומה" תהלוכות חייו של הגרי"ח זוננפלד זצ"ל:

גודל מידת בטחונו, לא נמנע הגרי"ח מלהשתדל בתפלה ובעשייה שגם אשתו ובני ביתו לא ישימו מבטחם אלא בהקב"ה.

בימי מצוקה, שהוא ואשתו חיו חיי צער ורעבו ללחם, הצטער מאד בצער אשתו ולא היה יכול לראות בצרתה ודאגת לבה. אז נשא עיניו לשמים ואמר: "רבנו של עולם, להתפלל שתזמין לי ממון איני יכול ואיני רוצה, כי מתנת חנם לא אקבל. ולבקש שאמצא אבידה איני רוצה, כי ע"י כך תצטרך לצער אחד מבריותיך, וזה אינני רוצה אפילו מגוי, כי אינני מבקש שגוי יאבד בכדי שאני אמצא, משום שאיני רוצה להיבנות מצעריו של שום בריה בעולם, ואפילו מנכרי. אלא מבקש אנכי שתתן מדת הבטחון בלבה של אשתי, ואם תמלא בקשתי זו, נמצא אני נהנה ואין העולם חסר כלום, וה' שמע תפילתי, וכל ימיה לא התאוננה על חוסר פרנסה.

רק פעם אחת ויחידה פקעה סבלנותה של צדקנית זו, ולבה האמהי נכמר למראה עולליה המבקשים לחם והיא לא יכלה למלאות את מבוקשם. וכך סיפר הישיש רבי ישראל יעקב ברנשטיין:

גרים היינו בשכונתו של רבי חיים שנים רבות, באחד הימים בשעת הצהרים הקישה הרבנית אשת רבי חיים על דלת ביתנו, ושאלה בעצב ובבישנות, אם נוכל להשאיל לה ככר לחם לארוחת הצהרים.

ויהי הדבר לפלא, כי מימיה לא נהגה הרבנית לשאול משכניה מחוט ועד שרוך נעל, וביחוד צרכי אוכל. נגשתי לארון הקיר ובחרתי ככר לחם אפוי היטב, מעשה ידי אשתי שנהגה לאפות בעצמה את הלחם, והושטתי אותו לרבנית. תוי פניה של הרבנית העידו שרוחה נסער בקרבה. ומכיון שראיתי בכל הענין מקרה יוצא דופן, גברה סקרנותי ועקבתי אחרי הרבנית עד לתוך ביתה.

כשנכנסתי אחרי הרבנית ראיתי שרבי חיים מסב ליד השולחן שותק ומכונס, שוהה ומצפה למה שתגיש לו אשתו

הגישה לו הרבנית את הלחם שזה עתה השיגה מהשכן. ואחרי שרבי חיים פרס כדיו ובירך ברכת המוציא, אמרה לו:

- "רציתי להטעימך הטעם כשאינ לחם בבית, למען תרגיש בצערי ובצער הילדים שאין לי במה להשביע רעבונם". באמרה מלים אלה פרצה בככי מר, והוסיפה: גם לחם זה שעליו בצעת עתה שאול הוא מאת שכננו ר' ישראל יעקב.

הצטער מאד רבי חיים על סעודה זו שאינה מספקת, ועוד שהלחם לא משלו הוא, דבר שנגד את הנהגתו, כי מעולם לא שאל דבר מאחר.

דחק עצמו ואכל שיעור כזית שיוכל לברך עליו ברהמ"ז דרבנו, אכל ולא שבע כי לא רצה לשבוע מסעודה שאינה שלו.

כל אותו זמן שרבי חיים סעד את סעודתו הדלה וברך בכוונה ברכת המזון, עמדה הרבנית בפנית החדר השני, כשדמעוניה נגרות על לחייה ואינה יכולה לשלוט ברוחה.

צערה של אשתו, ורעבון ילדיו, נגעו מאד ללבו של רבי חיים, ועם גמר ברהמ"ז אמר, כפונה אל עצמו: "אימנם נדמיתי שגם לה יש מדת הבטחון כמוני, אבל עכשיו שאין הדבר כן, יש לצאת ולחפש פרנסה".

לבושים במלבושים מלכותיים, ואצילות פניו של בעל הבית נכרה מכל תנועותיו, אפילו גוי מגשם כמוהו יכול היה להבחין על נקלה באוירה של קדשה ומלכות החופפת על הבית.

הוא הציג את עצמו לפני היהודי, ונסה להבין, איך יתכן שלמרות תארי הכבוד המרבים שלו, ומעמדו החשוב הוא מעז להשיב פניו ריקם.

השיב היהודי, "יסלח לי כבודו, אבל ישנו בעולם אחד שהוא גודל ונכבד ומרומם ממך, וגם גדול ונכבד מאנשים חשובים ממך, הלא הוא הקב"ה. כל העולם כלו חייבים לשמע לו, וכשהוא מצוה אותי שלא אעסק במשא ומתן בשבת, מה ביכלתי לעשות?!

אבל אדוני הנכבד, אם כבר זכיתי כעת לכבוד הגדול בבקורך האישי בביתי, אשמח מאד לארח אותך, אנא ממך, השאר אצלי, וכבד אותי בכבוד הגדול הזה"

נהנה הגנרל מתשובת היהודי, ונשאר בביתו, עד מהרה הגש לשלחן יין טוב, והגנרל התענג עליו, בנוסף לכך גם טעם מכל המאכלים היהודיים המסורתיים אשר נעמו לו מאד.

בצאתו מן הבית הושיע ליהודי מטבע זהב גדולה, ובקש לשלם על הוצאות הארוח, אך היהודי סרב, חלילה לי לקחת כסף על הוצאות שבת קדש, הלא מראש אמרתי ששכרי הוא עצם הכבוד על ארוח שר נעלה ונכבד כמוך.

שמע הגנרל את דבריו, הוציא מכסו את פנקסו האישי, רשם את שמו ונפרד ממנו בידידות רבה,

חלפו שנים מספר, הגנרל הספיק להתקדם בתקפיו, והפך למפקח הראשי על כל בתי הסהר במדינה, והנה ארעה התפתחות פוליטית דרמטית, מארגן המרד נתפס וכל נירותיו החרמו, בין השאר נמצא מזכר בהם מנהגו להתארח עם אצילים בבית המרזח היהודי באחת הערים במחוז קובנא.

תוך שעות בודדות הפתע היהודי לגלות בביתו משלחת שוטרים עם עגלה מכוסה, וללא שום הסבר נוסף מצא את עצמו כפות בתוכה ומובל לזילנא, שם נאסר בבית הכלא במקום מבודד, כאחד האסירים המסכנים ביותר.

ביום מן הימים הגיע מפקח בתי הכלא לבקור, הוא הכיר את בעל האכסניה, והתפלא מאד על כליאתו בכלל, ובפרט בתנאים המחמירים הללו "מה קורה פה, יהודי נכבד?" שאל, והיהודי השיב "כמוך כמוני לא אדע על מה מאשימים אותי."

המפקח התגיס לטפול אישי בענין, וכשנודע דבר האשמה, אסף את שרי המועצה ואמר לפניהם "אני ערב בעד היהודי הזה שהוא נקי מעוון מרד! הוא בעל אכסניה פשוט, ומאין לו לדעת את מזמת אורחיו ומבקוריו?!" הוא הוסיף וספר כמה התפעל ממנו במפגש שהיה ביניהם, והשרים אשר התפעלו מאד למשמע הדברים, מהרו להוציאו לחפשי.

כשהגיע היהודי לביתו, הוא ברך ברכת הגומל על הנס שנעשה לו, ועם זאת לא רצה לסמוך על מעשה נסים, ולא נח עד שמכר את ביתו ואת כל אשר לו ועבר לגור בארץ הקדש.

(ומתוק האור – שבת קודש)

את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה' (כו, ב)

וברש"י: אני ה': נאמן לשלם שכר. "ואם לזה הצור יפרע את חובו"

ספר הגאון רבי אליהו מן שליט"א, נאמן ביתו של רבי חיים קניבסקי שליט"א:

באחת הלילות השתתפתי בשמחת בר מצוה בבני ברק, נגש אלי יהודי שאינני מכירו, ואמר לי שהואיל ואני מקרב לרבי חיים הוא מבקש ממני לפנות אליו שיכריע בדין תורה שיש לשני

אנשים בעיר, השבתי לו שרבי חיים לא עוסק בדיני תורה, ולשם כך יש את בתי הדין שבהם יושבים דינים שעסוקם בכך, אך היהודי בשלו "אני יודע שרבי חיים לא עוסק בדיני תורה, אבל בכל זאת, לא מדבר במקרה רגיל של סכסוך בין שני אנשים..."

הדבר עורר את סקרנותי והתעניינתי לדעת במה המדבר. ספר האישי: ראובן ושמעון הם שני יהודים מבני ברק, ראובן הוא אברך תלמיד חכם מפלג הממית עצמו באהלה של תורה ופרנסתו דחוקה מאד, ושמעון חברו הטוב של ראובן הוא אדם תורני וקובע עתים לתורה, אך לפרנסתו הוא עוסק במסחר ורואה ברכה בעמלו.

הדחק והמחסור בביתו של ראובן היו נוראים, והגיעו הדברים לידי כך שסעדת השבת בביתו כללה קפסת טונה קטנה לכל בני הבית, זה היה ה"בשר ודגים וכל מטעמים" שלהם.

כשנודע הדבר לשמעון הוא הזדעזע, ובו במקום פנה אל ידידו ראובן ואמר לו "מהיום והלאה כל צרכי השבת שלך, עלי. בלית בררה נעתר ראובן להצעה, ואכן מכאן ואילך החל ההסדר החדש לפעל בקביעות, ראובן קנה לביתו את כל צרכי השבת, שמעון שילם, והכל בא על מקומו בשלום.

אבל גלגל חוזר בעולם, הגיעו זמנים קשים לשמעון והוא ירד מנכסיו, סכומי התמיכה שלו בראובן, שפעם היו שוליים ולא מרגשים לכיסו, הפכו להיות כבדים מנשוא עבורו, אולם למרות מצבו, לא ספר לראובן מאומה והתמיד להעביר לו את כל הוצאות השבת שלו כמימים ימימה.

יום אחד נודע הדבר לראובן, הוא מהר להתקשר לידידו הטוב שמעון וטען כלפיו "מדוע לא ספרת לי שנקלעת לקשיים ואין באפשרותך להמשיך את תמיכתך בי? הוא הודה לו מאד על עזרתו הרבה עד היום והודיע לו כי מכאן ואילך אינו מוכן עוד להעזר בו.

אך שמעון בשלו "הלא הוצאות השבת אינן נכללות בכלל המזונות הקצובים לאדם מראש השנה, כלומר, הוצאות השבת אינן על חשבוני כלל והן לא תלויות במצבי הכלכלי, ואדרבה מי שמוסיף בהן מוסיפים לו, ואם כך, מה אתה מתערב בחשבונות שלי?"

ראובן דחה את טענתו "נכון, הוצאות שבת אינן נכללות במה שנגזר ונקצב לאדם בראש השנה, אבל כאן מדובר ב"הוצאות שבת" שלי ולא שלך, התשלום שלך בעבור הוצאות השבת שלי אינן בגדר "הוצאות שבת" שלך אלא הן בגדר צדקה וחסד שאתה עושה אתי, והרי על צדקה וחסד לא נאמר שהם אינם בכלל מה שנגזר ונקצב לאדם בראש השנה.

אך שמעון מתעקש "התשלום שאני משלם לך בעבור הוצאות השבת שלך נחשב גם כ"הוצאות שבת" שלי, ומשום כך אני נחוש להמשיך לכסות את כל הוצאות השבת שלך, בדיוק כפי שאינני חוסך בהוצאות השבת בביתי למרות המצב הדחוק שנקלעתי אליו.

את כל הדין ודברים הזה ספר האישי לרבי אליהו מן ב"בר מצוה" כשסים האישי את דבירו פנה אל רבי אליהו ואמר "כיון ששני הצדדים לא הגיעו לעמק השוה, הם החליטו להביא את דינם להכרעת רב, וכשפגשתי אותך עכשיו, חשבתי, כי נכון יהיה אם תביא את המקרה לפני רבי חיים כדי שיפסק בדינים."

ואז שאל אותו רבי אליהו בסקרנות: "אמר נא לי, מה הקשר שלך לענין?"

אני הוא שמעון..

למחרת בבקר נגש רבי אליהו לרבי חיים שליט"א וספר לו כל אותו מעשה, כששמע רבי חיים את הדברים, התרגש עד דמעות, ואשריכם ישראל שאלו דיני תורה שלכם! מרב התרגשות לא יכול

היה להשיב, ורק לאחר ששבה אליו רוחו התייחס לגופו של ענין ואמר:

בטענתו שהתמיכה שלו בראובן נחשבת כ"הוצאות שבת" של שמעון, וכל כך למה? שהרי שמעון הוא ידיד קרוב לראובן, וכשהוא יושב בביתו בשבת ושלחן השבת שלו מלא כל טוב, והוא יודע באותה שעה ממש יושב ראובן בביתו חסר כל ואין לו במה לענג את השבת, הרי שמעון עצמו מצטער על כך ונפשו עליו עגומה והמאכלים שאוכל אינו מוצא בהם טעם, כיון שה"עונג שבת" של שמעון משלם לראובן כדי שיהיה לו במה לענג את השבת, הרי זה ממש "הוצאות שבת" של שמעון עצמו".

חזר רבי אליהו אל רבי חיים שליט"א והשמיע בפניו את סברתו של הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, אך רבי חיים דחה סברא זו באמרו: דבר זה נחשב "הוצאות שבת" על פי המוסר, אבל לא מדינא דגמרא, כאשר אמרו חז"ל שכל מזונותיו של אדם קצובין מראש השנה חוץ מהוצאות שבת, הם התכוננו להוצאות שבת ישירות שיש לאדם בביתו, שאם לא תאמר כן, הלא אין לדבר סוף, שהרי כל אדם בעל נפש שמסב לשלחן השבת, בודאי ששלחנם ריק, ואם כן נאמר שהוא יכול לקנות את צרכי השבת של כל עניי ישראל והכל יחשב לו ל"הוצאות שבת" שלו אשר לא נכללות בגזרת המזונות שבראש השנה, דבר זה לא יתכן לומר.

עתה צא וראה, גם אם על פי דין אין זה נחשב "הוצאות שבת" הרי השכלנו מן המעשה הזה כמה וכמה ענינים נכבדים שבמוסר ודעת אלקים: צא וראה מעלתן של ישראל שאלו הם דיני התורה שלהם, צא וראה מעלת "נושא בעל עם חברו" שאף כאשר יורד מנכסיו מתעקש להמשיך ולפרע את כל הוצאות השבת של חברו, צא וראה גדלותם של גדולי ישראל, שדמעתם על לחים ולבם עלה על גדותיו בעת ששומעים שבחם ומעלתם של ישראל, צא וראה לבם הרחום של גדולי ישראל, שמעלים סברתם על דרך המוסר והרגשת הלב, שהלא איך יכל האדם להתענג בשבת על שלחנו בשעה שידוע שחברו יושב בצער, וצא וראה גדל שבחה ומעלתה של השבת, שאף שאמר "שונא מתנות יחיה" לא בשבת אמרו, לפי שהוא מקור הברכה ומבטח לו לאדם שלא יגרם לו ממנה כל נזק ומכשול.

(ומתוק האור – שבת קודש)

בצ"ע יש כאן שני נדונים, נדון אחד, הרי "שונא מתנות יחיה" ואם כן יכול ראובן לטעון, אני רוצה לחיות, ולכן אינני מוכן לקבל את נתינתו של ראובן, ומלבד זאת יש כאן נדון שני, ראובן אומר לשמעון, כל עוד מצבך הכלכלי אפשר לך להחזיק אותו ולתמך בי, הסכמתי, אבל עכשיו שירדת מנכסיך, אינני רוצה לפל כמעמסה עליך, נכון, מצבי דחוק, אבל הלא גם מצבך דחוק, ומהיכתי תיתי שאתה במצבך תמשיך ותכסה את הוצאות השבת שלי.

הוסיף רבי חיים: לגבי הנדון הראשון, יש ש"ך המפרש שמה שנאמר "שונא מתנות יחיה" הכונה שמי ששונא מתנות יזכה לאריכות ימים, אבל מאידך אין הפסוק בא לומר שמי שאוהב מתנות לא יחיה, לפי זה יש לומר כי טענת ראובן בנדון זה איננה טענה.

העיר לו רבי אליהו, אבל הרי יש "פרישה" ב"חשן משפט" סימן רמ"ט שמפרש שלא כהש"ך, ולפיו יש לפרש שאכן הכונה ב"שונא מתנות יחיה" שמי שאוהב מתנות, לא יחיה, ואם כן, ראובן יכול לטעון, אמנם יש ש"ך, אבל אני חושש לפירוש של ה"פרישה".

אמר על כך רבי חיים: זו אינה טענה! באמת לפי ה"פרישה" בדרך כלל אין לקבל מתנות מן הטעם של "שונא מתנות יחיה" שאהבת מתנות עלולה לקצר חיים, חס ושלום, אבל כל זה בעלמא, אך לגבי שבת, אין חשש כזה כי השבת היא מקור הברכה ואי אפשר להנזק ממנה, אם האדם נוטל מתנה מחברו לצרכי שבת, גם ה"פרישה" מודה שאין בזה חשש של "שונא מתנות יחיה".

באשר לנדון השני, הורה רבי חיים ששמעון ימשיך לתמך בראובן, ובזכות זה יעזרהו ה' וישוב וירוח לו כבתחלה.

כעבר כמה ימים הזדמן רבי אליהו מן לביתו של מרן רבי אהרן ליב שטיינמן זצ"ל וספר לו את קורות אותו "דין תורה" כששמע ראש הישיבה את הדברים אמר "נכון פסק רבי חיים שליט"א שעל שמעון להמשיך ולתמך בראובן כפי שנהג עד כה במשך שנים, אך יש להוסיף ולומר טעם בזה, שהרי צודק שמעון

בדרך הדרוש

וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר: (כה, א) הרי דטענת מודעה רק על מצוות חובת הגוף, אבל התלויות בקרקע לא חל מודעה אכלך (כה, לו). את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן [דרוש כ"ב דף רל"ח ד"ה ומכל מקום] שהרשב"א [עיין חידושי הרמב"ן שבת פ"ח.] וזה שזכר כאן בהר סיני שהיה על ידי כפיה ויש טענת מודעה, מכל מקום במצות שמיטה וקשים אשר ידקיר אותו ויש אנשים שחובת קרקע מוכרחים אתם לקיים אף אם שמתרצין עצמם שמוכרחים ליקח ריבית לפי תרצו לחזור, כי הקרקע עצמה דורשת שתהיה שובת בשביעית, ועיין בספר בית דוד: תורה ובמרבית לא תתן אכלך, לא תרבה בהוצאות גדולות על אכלך והוצאות הבית (פרדס יוסף) ממילא לא תצרך ליקח נשך: (פרדס יוסף)

(פרדס יוסף)

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל מאמיניהם

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאוצרות אמונים

אתה ה' הטוב והמטיב.
סדר מאה ברכות [אמשטרדם תמ"ז] עמ' קפד

'גאל ישראל' כחלק משמונה עשרה

"כפי שנינו לשיב את גאלתו" (כה טו)

כתב רבי יעקב בעל הטורים כי "ט לשונות גאלה' שכתבו בפרשתנו, הן כנגד "ט ברכות שבתפלת העמידה.

ומכאן שרמזה זאת התורה בתבת גאל' נוכל ללמד רמז לחוכתנו להסמיך גאלה [גאל ישראל] לתפלה (ברכות ט ב).

העיר על כך האדר"ת כי בכל מקום שהביאו חכמים רמז מהמקרא לתפלת שמונה עשרה, התייחסו רק ל"ח הברכות שתקנו אנשי כנסת הגדולה, ומעולם לא מצינו שהתייחסו לברכת 'ולמלשינים' שנתקנה שנים רבות לאחר מכן על ידי שמואל הקטן (שם כה א).

ישוה נפלא לכך נתן רבי צבי יצחק אברמוביץ רב הקריה החסידיית בחצור הגלילית:

אין פגת בעל הטורים לכלל ב"ט הברכות את ברכת 'ולמלשינים', אלא את ברכת גאל ישראל, ואף מכך דרש הוא את החובה להסמיך גאלה לתפלה; מכך שפלו את ברכת גאל ישראל עם "ח הברכות, למדנו שיש להסמיכה להן, בכיכול היו אלו "ט ברכות מחברות.

עטרת אדר"ר, שעם הצבי

כבוד בית הכנסת

"ומקדשי תיראו" (כו א)

"ומקדשי תיראו - המקומות המקדשים בגלות, והם בתי כנסיות ובתי מדרשות, אף על פי שחבר בית המקדש. כאומרו (יחזקאל יא טו): 'ואהי להם למקדש מעט, ואמרו ז"ל (מגלה כט א): 'אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות' (ספורנו).

העיד על כך רבי אלעזר אזכרי בספר 'חרדים' (ט ט): 'ושני חכמים מקבלים גדולים בדורנו פסקו הדבור בבית הכנסת לגמרי, רק בדברי תורה ויראת השם, והם: החכם השלם כמהר"ר משה קורדובירו (הרמ"ק) זלה"ה והחכם השלם כמהר"ר יצחק אשכנזי (האר"י) זצ"ל."

וכך כתב הספ"ק (מגנה אה) צריך כל אדם לדון קל וחרמ ונפשו: אם אמות העולם עומדים כאלמים בבית תפלתם, כל שכן אנו העומדים לפני מלך המלכים הקדוש ברוך הוא, בודאי עלינו לנהוג כבוד בבית תפלתנו. וכבר אמרו רבותינו שפמה בתי כנסיות הפכו להיות בתי עובדי אלילים משום שהיו נוהגים בהם קלות ראש.

ואם בענין כבוד בית הכנסת עסקינו מן הראוי להביא את שהעיד הס"ח (א"ח קנא ד) על עצמו: 'אני בילדותי הייתי דר בקהלת קדש קראקא עם בני ביתי בבית מדרשי שהיה למעלה מבית הכנסת ונענשתי הרבה במיתת בני, ותליתי בזה."

שעבוד של הכרת הטוב

"עד שנת היבל יעבד עמך; ואל אחזת אבותי ישוב" (כה מ-מא)

"ואל אחזת אבותי - אל כבוד אבותי" (רש"י).

בהגדה של פסח אנו מזהירים: "ואלו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משעבדים היינו לפרעה במצרים". תמה רבי אלעזר אשכנזי: מנין לנו הבטחון שהמצרים לא היו משחררים אותנו מרצונם לאחר זמן? ופרש: כונת בעל ההגדה לומר שאלמלא הוציאנו ה', אף אלו היו המצרים מוציאים אותנו מרצונם ולא בעל פרחם, לנצח 'משעבדים היינו למצרים' - להכיר להם טובה על כך, ולא היתה זו חרות מחלטת.

על פי דברי פרש רבי יוסף שאול נתנזון רבה של למברג את דברי רש"י:

כיון ששחררו העבד ביובל נעשה בעל כרחו של האדון, מוילא ישוב הוא "אל כבוד אבותי", שכן יהיה משחרר אף משעבוד ה'פרת הטוב' לאדוניו.

מעשי ה' - מעשי מצרים פרוש ההגדה; דברי שאול

רזי אמונים

מרמזי אמן בפרשה

'אוצר' של אמן

"ונתנה הארץ פריה" (כה ט)

ראשי התבות: 'ונתנה הארץ פריה' - בגימטריה 'אמן', והמלה 'אמן' במליצה (אלף מ"ם נ"ו) - בגימטריה 'אוצר'; מכאן שהמקפיד על עניית אמן זוכה שתשרה הברכה במעונו ושיצליח בפרנסתו ובנכסיו. וכפי שכתב הש"ל"ה (מס' תמיד אות פ) כי המקפיד על עניית אמן 'פותח המקור העליון - מקור מים חיים'.

אהבת ישראל; אות לפי עמי קעח

ברכת מצות 'לעלם בהם תעבדו'

"והתנחלתם אתם לבניכם אחרים לרשת אחזה לעלם בהם תעבדו" (כה מו)

בספר הקדום 'סדר מאה ברכות' הובא גסח ברכה מיוחד לקונה עבד פגעני ומתחייב בכך במצות 'לעלם בהם תעבדו':

ברחם, רחם וזכר אדון העבד הזה, לשמח במעשיו ולהשתעבד בו ובבניו אחריו כפתוב: 'והתנחלתם אתם לבניכם אחרים לרשת אחזה לעלם בהם תעבדו', ברוך

הארץ שובתת 'לשם ה'

"ושבתה הארץ שבת לה" (כה א)

"שבת לה" - לשם ה', כשם שגאמר בשבת בראשית (רש"י).

דברי רש"י טעונים באור, וכך הסבירים רבי נתן גשטטנר: האבודרהם (שחרית של שבת) באר את גסח התפלה: "ויום השביעי משבח ואומר מזמור שיר ליום השבת" - שבת בראשית" עצמה שבתה ואמרה: "מזמור שיר ליום השבת", ודוד ברוח קדשו שבך את שירתה בתהלים.

יש לומר שלזאת רמז רש"י בפרושו: אל תתמה כיצד יתכן שיהיה בדומם - הארץ, דעת לשבת 'לשם ה'? שכן כבר מצינו לגבי "שבת בראשית" שלקדשת השבת: יש דעת דעת לשבח לבוראה, וכך אף לקדשת הארץ: יש דעת לשבת לשם ה'.

להורות נתן

תפלת רבים - נחמה

"ביום הפפרים תעבירו שופר בכל ארצכם... וקראתם דרוו בארץ לכל שביה" (כה ט-ט)

על טעם מצות תקיעת השופר בפתח שנת היובל כתב בעל 'ספר החנוף' (שלא): לאחר שנים שבהן התרגל לשרותי עבדו, קשה על האדון מאד לשחררו בשנת היובל. תקיעת השופר הנשמעת בחצוצות ומזפירה לכלם לשחרר את עבדו הם, מזפירה לאותו אדון כי אין זו צרת' הפרטית אלא צרת רבים' היא. והרי כבר אמר החכם: 'צער רבים - נחמה'.

כמקור לפתגם האמור הביא רבי שמאי גיזבורג את לשון המדרש (דבר ד כג): "כל צרה שהוא של יחיד - צרה, וכל צרה שאינה של יחיד - אינה צרה". ובפרוש מהר"ז שם באר, כי כיון שרבים מצטערים יחדו ומתפללים על כך, מקטחים הם כי תפלתם התקבל כתפלת רבים' ומתוך כך נשעו מצרתם.

אמרי שמאי

'ותמהו ותחיש לגאלנו'

"וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו" (כה לה)

"אל תניחהו שירד ויפול ויהיה קשה להקומו, אלא חזקהו משעת מוטת היד" (רש"י).

על פי דברי רש"י באר רבי דוד שלמה איבשיץ בעל 'לבושי שרד' את דברי הגמרא (ביב י א): 'גדולה צדקה שמוקבת את הגאלה'; כפי שאנו מקדמים לסייע לעני בטרים יתמוטט, כך הקדוש ברוך הוא יקדים לגאלנו בטרים נתמוטט תחת על הגלות. על כך אנו מבקשים אף בחג הסוכות: 'הרחמן הוא יקים לנו את ספת דוד הנופלת' - בעזרה נופלת, טרם תתמוטט.

עירי נחל

ביום הקדוש ל"ג בעומר חל יומא דהלולא של הגאון הקדוש, פוסק הדורות, רבי משה איסרליש - הרמ"א זיע"א אשר פסק בהגהותיו לשלחן ערוך (או"ח קכד ז):
"וילמד בניו הקטנים שיענו אמן כי מיד שהתינוק עונה אמן יש לו חלק לעולם הבא."

אמן - מדור לרוו

חנוף הקטנים לעניית אמן

קריאת שמע - פרשת 'והיה אם שמע' (ו)

"וישמע ישראל ויבטע" כפיו שתהיו אוכלים ושבעים - השמרו לכם שלא תבעטו, שאין אדם מודד אלא מתוך שביעה" (רש"י דברים יא טו, ע"פ ספרי עקב מב).

מיד לאחר שמתארת התורה את השכר הרב הצפוי לשומרי התורה: "ואספת זנגד ותירשך ויצהרך", השפע הגדול יתרחב ויתגאה לבנו - "השמרו לכם פן יפתה לבבכם, פן יפת אלקים לפת" לבבכם..."

בכך פרש רבנו הגדול (אמרו נעים ברכות א) את השטעם שבפרשת 'ואהבת' לא הזהרנו 'השמרו לכם' כפרשת 'והיה' זאת משום שפרשת 'ואהבת' עוסקת בעושי מאהבה המוכנים להפקיר ממונם באהבת ה' כפתוב: 'ובכל מאדך, אך פרשת 'והיה' לא נאמר 'ובכל מאדך', שכן היא עוסקת בעושי מיראה' - על מנת לקבל פרס. על כן לאחר שקבלו את שכרם והגיעו לתכלית מבוקשם: 'ואלכלת' ו'שבעת' יש לחשש פן יפתה לבבכם, ועל כן הצדק לפתוב להזהירם על כך.

השמר מפתוי הלב

הוסיף ואמר הסבא מפתוי הלב: לא לחנם נקטה התורה בלשון: 'פן יפתה לבבכם', שכן יצר לב האדם שהגו 'רע מנעריו' (בראשית ח כא), אינו פוסק מלפתות את האדם בדרך חלקלקות, באמצעות החמדות והתאוות שמקורן בלב, לסור מדרך ה'.

וכפי שמצינו על אברהם ולוט: בתורה מבאר שאף לוט היה דבוק באברהם ויברכו, אלא שתאור קורותיו מגלה כי תאוות הממון קננה בלבו. והנה, אברהם אבינו שעמל להרחיק תאוה זו ונזהר אף בממון שהגיע לו על פי דין [כפי שמצינו שאמר למלך סדום: (בראשית יד טו) "אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אשח מפל אשר לך"], הצליח להשמר במדרגתו הרוחנית הגבוהה. אך לוט שגנרר אחר התאוות הממון (ראה בראשית יג א-ג), הלך ונתדרד מדרתי אל דחי (חקמה ומוסר ח"א מאמר קעח).

הגאון רבי יוסף ענגיל הוסיף ופרש זאת על פי דברי בעל ספר התנוף (מצוה תל) כי בתורה - הברכה שלפניה היא מדאורייתא, ואילו בפסוק - הברכה שלאחריה היא מדאורייתא. זאת משום שהתורה היא מוון השכל, והשכל יכול להרגיש טובה עוד בטרם קבלתה, ואילו המוון הוא מוון הגוף הגשמי, והגוף אינו יכול להשיג את טובתו אלא אחר שנהנה ממנה. אמנם, כך הוא באפן הרגיל, אך כאשר שועק האדם בתאוות, אזי גם השכל נהיה עבד לגוף, ועל כך מזהיר הכתוב: "השמרו לכם פן יפתה לבבכם" - ירחיבו תאוות לבכם את שליטתם מעבר לגבולות הנצרכים, 'וסרתם ועבדתם אלהים והשתחיתם להם' - וכך אף השכל יכף עצמו על פי רצונות הגוף ויעבד את היצר שהוא בבחינת 'אל ז' בגוף האדם (שבת קה ב), שכן על ידי כך יקום בכם חלילה:

ספור עלייתו הרוחנית הגדולה של הגאון הגדול רבי משה מרדכי חדש זצ"ל ראש ישיבת 'אור אלחנן' הגו מפעמי ומרטיט, כיצד תפלה אחת יכולה לשנות את חיי האדם ולהרמיו טפחים מעל הקרקע.

וכך מספרת אחותו, הרבנית אזרחי תחי, אשת חבר לראש הישיבה, הגאון רבי ברוך מרדכי שליט"א:

בילדותו, באישון לילה נתקף אחי זצ"ל בכאבי בטן עזים. הוא התפתח וזעק מנאבים, ופניו החזות העידו כי מצבו אינו שוטט. אלא שברוך הימים ההם, לא עלה ביד ההורים הדואגים להשיג בקלות רופא. משהושג הרופא לבסוף, התברר כי אכן צדקה אבחנתם, והתוספתו בגופו של הילד התפוצץ והביאו לידי סכנה. הרופא הורה להם להחישו מיד לבית החולים לנתוח דחוף שיציל את חייו.

באותם ימים, כרוך היה נתוח שכזה בסכנת חיים ממשית. בשוכבו על שולחן הנתוחים, פנתה אליו אמו הרבנית ואמרה לו: 'משה מרדכי, עומד אתה לפני נתוח מסכן והנה זקוק לזכות רבות. קבל נא על עצמך כי באם הנתוח יעבר בהצלחה, הנך מקדיש את חייך לתורה'.

הילד, שכבר אז נפר היה כי עדין לגדולות, הסכים מיד; הוא קבל על עצמו כפה מלא להקדיש את חייו לתורה, ובעוד המלים על שפתיו הכנס לחדר הנתוחים.

הנתוח עבר בהצלחה, והילד לא שכח לעולם את הבטחתו. מיים זה ואילך השתדל והתאמץ להקדיש את כל פעולותיו לתורה.

היה זה בערב ימיו, כאשר חלה את חליו ממנו כשן. באחת השבתות האחרונות לחייו רד במאמץ לחדר האכל, התישב לצד הפחורים ובקש לספר להם ספור אישי, תוך שהוא מבקש מהם כי ישפילו להפסיק את התעלול הנכונה מהדברים.

וכך ספר רבי משה מרדכי: 'היה זה בסוף ימיו הסוף של שנת התשי"ז, בעצומם של ימי בחורתי. באותו שנים למיתי בשקידה רבה. יכול הייתי להיות שבע רצון מן, אלא שבעמק לבי חשתי כי אינני מצא את יכולותי פנדרש ממני. נזכרתי בשנים קודמות עת שחשתי יותר כחוח ומרץ בתורה, ויחלתי שאף עתה אצא לך. דעתי כי יש ביכלתי להתעלות עוד הרבה מעבר, וחסר הצלחתי פאב לי עד מאד.

מתוך פאב זה פרשתי לקרן זוית בית המדרש ופרצתי בבכי. קובלתי על עצמי בלב שלם לעשות כל מעמך פד; להתקדם יותר בעבודת ה', והשתפלת מעמך לבי לה' שאצליח לעמוד בקו. ימים ספורים לאחר מן, באחד מימי בין הזמנים מצאתי עצמי יושב באוטובוס המקרקע, בדרך הארצה והמתושה, בואכה ציון הרשב"י במירון. משהגעתי למקום, התפשחתי מיד על הציון הקדוש והתחלתי לומר את ספר התהלים לדמעות שליש. סימתי את כל הספר, אולם עדין לא חשתי בהקלה.

תרתי אחר מקום שקט יותר שבו אוכל להשיג את לבי, ופניתי לעלות, אל מקום ציונים של האמוראים הקדושים, מגדולי חכמי הגמרא, אבי רבא. המקום שהיה שמום וריק מאדם, גרם לי להשתחרר ולתת פתח לרגשותי. התפרצתי בכלי חסר מעצורים, וכל ישותי אמרה תחנה ותפלה.

אחרי על המלים טוב ושוב: 'רבנו של עולם, אגא, אני רוצה להיות תלמיד חכם. עור לי להצליח בקך'. לאחר זמן מה פשטה בלבי סוף סוף תחושת הקלה. חשתי כי תפלתך נשמעה ופניתי לשוב על עקבותי. תפלתך התקבלה. את זמן אלול של אותה השנה התחלתי ברגל ימין. לבי המה מחשק על לתורה. קבלתי על עצמי בתחלת הזמן לסיים את המסכת

מסע קדש שחולל מהפך

הגלמדת בעייו עד לסוף הזמן, ועשיתי כל מאמץ כדי לעמוד בקבלתי. שמחתי אף להוכח כי ראש הישיבה הנערץ, הגאון רבי אהרן פתן זצ"ל, שם לב ל'שטייגן' הגדול שעשיתי; ימים ספורים לאחר תחלת הזמן הוא פנה אלי כשפניו אינו מסתירות את קורת רוחו ואמר לי: 'שמתי לב שהנך לומד בהתמדה גדולה...'

היתה זו מחנה נדירה מצד ראש הישיבה הגדול. ספרתי לו מיד על התפלה הנרגשת שנשאתי בבין הזמנים האחרון, אי שם על ציונים של אבי רבא, ואת הקבלה שקבלתי על עצמי בתחלת הזמן. רבי אהרן שמח לשמוע הדברים, הוא עוודני במלים חמות להמשיך בדרך זו, ואף יעץ לי עצה טובה בדרך הלימוד.

כשבועים לאחר מן התקיימה חתונה של אחד מידידי הטובים, מהמבוגרים שבין בני הישיבה. בחדר שלמרות הפרש השנים, נוצר בינינו קשר איתו. הייתי מכרח להשתתף בשמחתו, אך חשתי שהדבר יפגע בקבלתי. לא ידעתי מה להחליט.

באותם ימים נהגו לערוך את החתונה בשעות הצהריות, ואת הסעודה לעת ערב. ביום החתונה עסוק הייתי בעיון בקשיה חמורה שעלתה במוחי בעצומו של עיון בסוגיה הגלמדת. עינתי שוב ושוב בדברי הגמרא ובפרושי רבותינו הראשונים והאחרונים, אך לא מצאתי כל תרוץ המניח את הדעת.

פתאום בשעות הצהריות, תוך כדי העיון נעלמה הקשיה, והסוגיה התבהרה בעיני. בד בבד חשתי בתחושת חמימות ומתקות פושטת בכל איברי. חשתי משיכה עזה להמשיך וללמוד מבלי לחדל, וכשהבטתי בשעון ונזכרתי כי החמצתי את מעמד החפזה, החלטתי להמשיך ללמוד עוד כמה שעות, ולעית ערב ללכת לחתונה.

השעות נקפו. בעלמך תודעתי זכרתי את החתונה, אלא שבכל פעם שצף הזכרון במוחי, דחיתי את סיים הלימוד עוד קמעא. תוך מחשבה שמדי אסים ואצא להשתתף בחתונה.

כסופו של דבר נכנעתי... סגרת את הגמרא והתפוננתי ללכת. אלא שעוד בטרם הספקתי לצאת מבית המדרש, כבר הבחנתי בחברי השבים מהחתונה, גיפיים ושבעים...

הספדתי את החתונה, אך לרוע לא חשתי תחושת החמצה. אדרבה, תחושת הענג והחמימות היתנה בלבי הלכה והתגברה. ידעתי כי שומחה היתה משלמת גם בלעדי, וכי יידי החתן בודאי יבין ללבי ומחל לי על העדרותי.

עד עצם היום הזה, סיים רבי משה את ספורו הפרטי, "צרובה בלבי אותה תחושה מענגת שחשתי באותו ערב, ומאז לא פסקתי מללמד. הסיעמא דשמאי שהחלה ללוות אותי מכח אותה תפלה, המשיכה ותמשיך ללוות אותי כל ימי חיי".

ראש הישיבה החולה פרש לביתו, כשהוא מותיר אחריו את תלמידיו המערצים אפופים במסע עז שבודאי ילזה אותם כל חייכם: את דבר העומד בפני התפלה! שלוב של רצון עז ותפלה נרגשת מעמך הלב, יכול לרומם כל בחור מקל מצב ולשנות את חייו מן הקצה לקצה.

אוצרותיהם אמלא בשלח

חוט של חסד

הגליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרצה שלום ארוש שליט"א פרשת | בהר"ב אייר תשע"ח (05/05/18) | גליון 569

לקבל עוצמה אדירה בקלי קלות

אנחנו עדיין נמצאים בימים הקדושים והנעלים של ספירת העומר שהם ימי תשובה והיטהרות והתקרבות לה' וגם הפרשה שלנו עוסקת שוב בספירה. במאמר שעבר עסקנו במסר מאוד יסודי לחיים הנלמד מהספירה, ובמאמר זה נמשיך לעסוק במסר בעל חשיבות עליונה שבכוחו לשנות לאדם את החיים מהקצה אל הקצה.

יש לדעת שלספירה יש כוח מיוחד. כאשר מגדירים פרטים במספרים ניתן לקבל ולחוש עוצמה. וכל אחד יכול להשתמש בעוצמה האדירה של הספירה כדי להרים את עצמו בעבודת ה'.

ר' נחמן אמר שכל אדם צריך למצוא בעצמו נקודות טובות. זו עצה כל כך הכרחית וידועה ומפורסמת – אך לצערנו הרב, עדיין לא עושים בה את השימוש המספיק ולא ממשיים את מלוא הפוטנציאל שבעצה זו, כי בעצה זו צריכים להשקיע כוחות, מחשבות ותחבולות כיצד להפיק מכל נקודה טובה את מלא העוצמה.

לדוגמא, אדם שרוצה להרגיש את הטוב שבו וחושב על נקודה טובה, כגון: יש לו ציצית, יש לה כיסוי ראש – זה נפלא ומתוק מאוד, אבל לצערנו לא כולם מצליחים לחוש את המשמעות הבלתי נתפסת של הזכות הזו באופן שזה יעניק להם סיפוק וחיות. וכאן צריכים להשתמש בהתבוננות ובכוח המספר והספירה כדי להעצים את הנקודה הטובה ואת הרגשת הכרת הלב שבאור האינסופי שלה.

טובה כפולה ומכופלת

ראשית, תבינו טוב שכל נקודה טובה, כל מצווה, היא חיבור עם הבורא. זו זכות עולם לנצח נצחים, אהבה עצומה של הבורא וחסד בלי גבולות, ים של אור ואושר, שכל האושר של העולם הזה ושל כל בני האדם ביחד לא ישווה

לו. ואינסוף האור הזה שייך לכל בן אדם על כל נקודה ונקודה שבה עשה רצון ה', ועל כל שנייה ממש.

כלומר, מספר הזכויות שלנו ביממה אחת עם ציצית או עם כיסוי ראש הוא כמספר השניות שביממה העולות לרבות שניות. וצריכים להכפיל את כל האור והאושר של כל מצווה בשניות שבימים ובשבועות ובחודשים ובשנים, ולאור זאת לעמוד המומים מהזכות האדירה שמתגלגלת על ידינו, ולהבין כטיפה מהים את עומק החסד והאהבה של הבורא כלפינו, שאילו פינו מלא שירה כים וכי' לא נספיק להודות אפילו על שנייה אחת, וכל שכן על מיליוני ומיליארדי נקודות כאלה שאנו זוכים להם רק ממצווה אחת.

משימה קלה ובלתי אפשרית

עכשיו ניקח את כל ההתבוננות הזאת כמה צעדים קדימה, ונהפוך אותה לכלי עבודה רב עוצמה:

אינה דומה מחשבה בלב לכתובה. המחשבה פורחת ואין לה קיום, וזה לא מספיק כדי לחזק את האדם בעומק. כדי שהדברים יהיו חיים ומחשיים ויחדרו לעומק הלב ולפנימיות התודעה צריכים לכתוב. התורה הקדושה אומרת: "כתוב זאת זיכרון בספר" – כדי שזיכרון יהיה חי ונושם הוא צריך להיות חוקק על ספר. עצם הכתיבה נותנת לדברים משנה תוקף. גם אם לא תקרא בהם, בפועל – הדברים נמצאים אצלך באופן פעיל.

לכן אני ממליץ בחום, ואשרי חלקו של מי שיקיים את הדברים בתמימות רבה: קחו פנקס או מחברת, וכתבו

באופן מסודר כמה מצוות שאתם עושים באופן קבוע כל יום ותשבו לפי ימים חודשים ושנים וכתבו את המספרים ואת הסיכומים במחברת. אתם בעצמכם תהיו המומים עד היכן הדברים מגיעים.

כמובן, לכתוב הכול זו משימה בלתי אפשרית. הרי אפילו רצון טוב לא נאבד – האם אפשר לחשב את הרצונות הטובים של כל אחד ואחד בכל יום ויום?

לעולם לא נצליח להקיף את הזכויות אפילו של יום אחד, אבל בכל זאת, גם אותה טיפה מן הים שכן תספיקו לכתוב – זה עצמו יעמיד אתכם בפני מספרי ענק.

לספור ולא לעצור

ספרו כל מילה בתפילה ותכפילו בכל הימים. כל מילה בתורה היא מצווה בפני עצמה. בתורה יש כמעט 80,000 מילים, רק משניים מקרא ואחד תרגום אפשר להגיע לרבע מיליון מצוות בשנה. ואם נחשב את כל האיסורים שבתורה וניקח בחשבון שחכמים אומרים שבכל שנייה שלא עוברים על לאו, זה נחשב למצווה – נגיע לעוד רבבות על גבי רבבות של מצוות בכל יום.

תלמיד אחד שלי לקח את זה בתמימות, והתחיל לספור את המילים של התפילה. בכל יום הוא סופר עמוד אחד ומכפיל בימים ובשנים וכותב במחברת, וכך מצטברים אצלו מספרים אסטרונומיים, ועוד ייקח לו עוד הרבה מאוד זמן לגמור הכול. ואפשר להמשיך עם כל השניות ששבתות ושבתאים, עם נטילות הידיים, עם כל פסיעה ופסיעה לדבר מצווה, ועוד. ועל זה הדרך צריכים

להמשיך ולחשב.

והעיקר להגיע למסקנה ולסיכום: כמה ה' אוהב ומקרב אותך ומזכה אותך לעשות רצונו, כמה חסד חיים הוא גומל אתך, כמה אתה צריך להיות אסיר תודה כלפיו. וכאשר הידיעה הזאת תעמוד ברורה לנגד עיניך בזכות החישוב והכתיבה, זה יהיה עבורך מנוע גדול מאוד להתקרבות לה', כי כאשר יהודי מרגיש כמה מלך מלכי המלכים אוהב אותו ורוצה בו – זה מעורר ודוחף אותו מאוד להתקרב לה'.

לא מתבלבלים

ועיקר השימוש בפנקס הזה הוא בשעת ירידה ונפילה שאז ידיעה זאת עומדת לו ובכוחה להציל אותו. כי עיקר הסכנה שבירידה ונפילה היא ההרגשה של האדם שכביכול ה' לא רוצה בו ולא אוהב אותו; היצר הרע משדר לו שהוא אפס ושהוא אבוד, ודחוי ושנוא על ה' ח"ו.

אבל כשיודע ומרגיש תמיד את אינסוף אהבתו של הבורא כלפיו מתוך התבוננות במיליארדי המצוות העוטפות אותו בכל יום ויום שהן מיליארדים של נצח נצחים ושל חיבור עם הבורא – גם כאשר הוא נכשל, הוא לא טועה לחשוב שהכישלון שלו הוא כל התמונה, כי הוא מכיר במציאות של האהבה העצומה ושל הקשר הנפלא שלו עם הבורא, והוא יודע הקשר הזה רק מוסיף והולך; אז היצר הרע אף פעם לא יכול לשבור אותו, כי הטוב שלו ואהבת הבורא אליו עומדים מול עיניו בכל רגע.

שיעור חשבון

ומתוך התבוננות זו קל לאדם להבין שגם הנפילה הזאת עצמה מקרבת אותו אל הבורא, כי הוא יעשה עליה תשובה ויחדש את כל החיבור שלו עם הבורא,

המשך בעמוד 3

הכנסים של הרב שלום ארוש שליט"א לשבוע הקרוב

<p>יום ד' בירושלים ישיבת חוט של חסד שמואל הנביא 13 שיעור קבוע בהלכה בשעה 20:30 ולאחריה שיעור ראש הישיבה בשעה 21:00 יום ה' בחולון (שני' תל גיבורים) בשעה 21:30 רח' המפעילים פינת המצודה ב"ב ע"ש הללי צה"ל</p>	<p>יום ב, כב' באייר (07/05/18) פתח תקוה והסביבה כפר הנוער עמית הרב הרצוג 16 בשעה: 20:00</p>	<p>יום א, כא' באייר (06/05/18) קרית מלאכי והסביבה מתנס רחוב בן גוריון 38 בשעה: 20:30</p>
---	---	--

טלפון לבירורים ולהזמנות שיעורים - 0527611100

בהיות רבנו בלאטאיפאלי, נולדה לו בתו חיה, ועבר זמן רב ורבנו לא נתן לה עדין שם, ובא רבי חייקל ואמר לרבנו: הנה גידוד עתה שגם שם אתם לא נוהגים? ורבנו דברך לבלי להתעקש על שום דבר, ענה ואמר: "נו, שיתקרא חנה", "נו זאל זי חייקל חנה". באותו ערב בא "דעפעש", היינו טלגרים ממועזבו, שנתקלה אס רבנו פייגא, ואז הבין רבי חייקל שרבנו ידע ברוח קדשו מהסתלקות אמו והמתין לשמע את הדיעה הזאת דרך השבע, בכדי לתת לבתו את השם - פייגא - כשם אמו, אולם בגלל קושיותו של רבי חייקל, קראה בשם חנה. וכתה הדבר מאד לרבי חייקל על מה שגם בהתנהגותו הבלתי הוגנת, ואמר: "עד מתי אתעבד בעניניו של רבנו! אחר-כך נולדה לרבנו עוד בת וקרא לה בשם פייגא, אולם לא האריכה ימים ונפטרה. (שיש"ק - ב-קמג)

א ב של החיים

- ☆ תחלת בנין האמונה היא המחשבה וההכנה שקולעם הנה הוא רק פרודור לעולם הבא.
- ☆ מי שרצה לטעם טעם עולם הבא ירצה בהתבודדות.
- ☆ כל השנה הלכות בכל יום מבטח לו שהוא בן העולם הבא (נדה עג).
- ☆ כל דבר שאדם מקבל בלי תפלה זה מוזק לו בעולם הזה ובעולם הבא.

הרעה היא שלא יחיה אחר מותו עם אותם שיחיו.
כת רביעית תחשוב כי הכוונה שתיגע לנו בעשיית המצות היא מנוחת הגוף והשגת התאוות העולמיות בעוה"ז, כמו שומן הארצות ונכסים רבים ורוב הבנים ובריאות הגוף והשלום והבטחון, והיות המלך מישראל, והיותו שולטים על מי שהצד לנו, והרעה שתישגנו היפך העניינים האלה, כמו מה שאנחנו פה היום בזמן הגלות.
וכת החמישית מחברים העניינים האלה כולם, ואומרים כי התוחלת הוא שיבא המשיח ויחיו המתים ויכנסו לכן עדן ויאכלו שם וישתו והיו בראים כל ימות עולם. וכולם יביאו ראיות כפי סברתם מכל המקראות שבתורה וממאמרי רז"ל. ובאמת כל זמן שהאדם לומד תורה, והתורה עבירו היא אמצעי להשיג מטרה אחרת כגון, כסף, או כבוד, או עולם הבא, אין הוא מכוון אל האמת לאמתה, ועל למוד כזה אומרים חכמים שהוא למוד שלא לשמה. כי לומד ושומר המצוות לא לשם הדבר עצמו אלא בשביל דבר אחר, והזהירו החכמים על זה ואמרו (אבות פ"ד מ"ה) 'לא תעשם עטרה להתגדל בהם ולא קרדום לחכמה בהם', ורמזו לזה שאין לשום תכלית החכמה לא להרוויח

דיבור והרהורי קדושה במקווה דיון המוגש ע"י בית ההוראה "חוט של חסד" מאת הרה"ג ר' אלחנן שלום אלגרוד שליט"א ר"כ ההוראה ודומ"צ דק"ק "חוט של חסד" ודיין בביה"ד "משפט וחסד"

ש"ת של חסד

קדושה כלל; אבל מקוה שיש בו מים צוננים, מותר להרהר שם בדברי קדושה וישות הקודש וכוונות הטבילה (ש"ת חת"ס א"ח סי' י"ח ויר"ד סי' ר"ז, ש"ת בניין ציון סי' י"א, ש"ת משה שירי סי' ט"ו, הגרי"ו יוסף שליט"א בילקוט יוסף א"ח סי' פ"ד ס"ב).
 ג"כ ויש מסתפקים בזה ונשארים בצ"ע (פרמ"ג א"ח סי' מ"ה א"א ס"ב וסי' פ"ד מבצ"צ ס"ב, משנ"ב סי' פ"ד סוף סק"ז).

דיבור בעלמא במקוה

א) לגבי דיבור בעלמא במקוה, איתא להדיא בספר חסידים (סי' תקצ"ד) שיש למעט בדיבור ככל מה שאפשר, וכן מובא בספר ראשית חכמה (פרק דרך ארץ ד"ה 'דרך ארץ אדם בבית המרחץ') ש"ימעט בדבריו בבית המרחץ". כך גם פוסק ש"ת מנחת יצחק (ח"ד סי' ס"א) עיי"ש. ולכן יפה עשו במקוואות רבים שתיקנו שאין לדבר כלל בתחומי המקוה, וכן נשמרת אווירת הקדושה והרוממות בעת הטבילה ללא דיבורי סרק ושחוק הפוגמים במעשה הטבילה.
 ב) אמנם בש"ת שיח יצחק (סי' מ) מביא כמה וכמה ראיות שמוותר לדבר בבית המדרש, ואחת מהן היא מה שמסופר בספר תולדות אדם (ח"א דף מ"א ע"ב) שהעידו חכמי ווילנא על הג"ר זלמן מוואלאזין זצ"ל שכאשר היה בא לבית המרחץ, כן היה מדבר שם ושואל על קורות העיתים וחילוף הזמנים שנתהוו בעולם, כדי שלא להרהר שם בדברי תורה).

שם ס"א (והוסיף שם שבדברי סופרים הלך אחר המילק כדאיתא בע"ז ז' ע"א, וכן נוהגין). ש"ת זקן אהרן סי' ע"ב, הגרי"ו יוסף שליט"א בילקוי"ש סי' א"א. ג"כ ויש אומרים שירא שמים יש לו להחמיר בזה, ולכן יבלע המ"ם ויאמר רק "שלו" ללא מ"ם או "שלו" בנו"ן [משנ"ב שם ס"ק, חיי אדם ח"א כלא ג' ס"ו, קיצו"ע סי' ה' ס"ד, הגרי"מ אליהו זצ"ל שם בדברי הלכה, חיד"א בברכי יוסף סי' פ"ה ס"ט (הכותב שהעיקר כדברי הט"ז אך המחמיר בזה הנה שכרו אתו), פתח הדברי סי' פ"ה סק"א].
 7. אם שואלים אותו דבר הלכה בחדר הפנימי, אסור לענות "אין משיבין במרחץ", אלא יענה "מרחץ הוא" (משנ"ב שם סק"ז). והוא הדין שאם נתנו לו "שלו" בחדר הפנימי, יענה "מרחץ הוא" או יענה "עליכם ברכה טובה" (כף החיים שם סק"ח).
 8. היה בחדר הפנימי ושמע מישהו בחוץ שמברך ברכה, אסור לענות אמן [משנ"ב ה"ל]. אבל אם שמע שאחד מברך חברו בחדר הפנימי בדרך המותר בלשון חול, ועונה אחריו "אמן" כשכוונתו היא "כן יהי רצון ולוואי ותתקיים הברכה", מותר ואין עליו שום קפידא (הגהות אשל אברהם מבוסטשטע על סי' פ"ד).

בור הטבילה עצמו

א) יש אומרים שבתוך בור הטבילה עצמו, מותר להרהר בדברי תורה וקדושה ותשובה, וכן להרהר בשמות הקודש וכוונות הטבילה, כל עוד שהמקווה (כלומר מקום שמים) נקי ואפילו ששאר המקום מלוכלך, בין כשהמים חמים ובין כשהמים צוננים, משום שסתם מקוה היא עמוקה ל' טפחים ורחבה ל' טפחים ואנן ק"ל גודל אציק מציצת"א וא"כ המקוה היא רשות בפני עצמה והחדר הפנימי הוא רשות בפני עצמו (ספר שולחן ערוך לה"ק מקאמרנא זיע"א סי' פ"ד ס"א, ש"ת מרחץ שיק א"ח סי' ט"ט, דרכי הלכה לגר"מ אליהו זצ"ל סי' ה' סק"ז) (אמנם הוא מוסיף שם שלגבי הרהור בדברי תורה - "עירבב את המים שלא יהיו צלולים ותנתס ערוותו כדי שלא יהא לבו רואה את הערוה"). ג"כ ויש אומרים שיש לחלק: מקוה שיש בו מים חמים, מתוך שיש שם הרבה הבל וזוהמא, דינו כחדר הפנימי שאסור להרהר שם בדברי

החדר הפנימי
 1. בחדר הפנימי שהוא החדר שיש שם את בורות הטבילה ואת המקלחות, אסור להרהר בדברי תורה וק"ו שאסור לדבר בדברי תורה (ש"ע א"ח סי' פ"ד ס"א וסי' פ"ה ס"ב).
 2. בחדר הפנימי אסור אף להרהר בצרכי מצוה - הן בעניני צדקה, הן בצרכי שבת, בצרכי סוכה לולב מצוה וכד' [בא"ח ש"א פ' יוצא"א אות ט"ז].
 3. בחדר הפנימי אסור לעיין גם במשקלי השמות והפעלים של לשון הקדש, כיון דאין דרך להגיע לדיעתם על נכון כי אם על פי הכתובים, ודאי יבא להרהר במקרא [ש"ת שאילת יעב"ץ ח"א סי' ל', ברכי יוסף סי' פ"ה סק"ד].
 4. אסור ליתן "שלו" לחבירו שנמצא בחדר הפנימי, משום ששלום הוא שמו של הקב"ה [שבת י"א ע"ב, ש"ע א"ח סי' פ"ד ס"א]. והוא הדין שאסור להזכיר שם שמות המיוחדים לקב"ה אפילו בלשון חול (כגון "אט" בלשון אשכנז, "אללה" בלשון ערבי וכד') [קיצו"ע סי' ה' ס"ד, בן איש חי ה"ל].
 5. נחלקו הפוסקים לגבי הכינויים "רחום" "חנון" וכד' כשאומרם בלשון הקודש, האם מותר לאומרם בחדר הפנימי: <א> יש מי שאומר שמוותר [ש"ע א"ח סי' פ"ה ס"ב] ומוסיף המשנ"ב שם ס"ק י"א בשם הפרמ"ג, שכל זה כשמכנה כך אדם אחר, אבל אם אומר "הרחום ירחם עליך" - אסור כמו שאלת שלום]; <ב> ויש אומרים שאסור, אבל בלע"ז מותר [ב"ח ופר"ח שהובאו שם במשנ"ב סק"ז]; <ג> ויש מי שאומר שכן כן להחמיר בזה [חיי אדם ח"א כלא ג' ס"ל].
 6. נחלקו הפוסקים האם מותר לקרוא לחבירו ששמו הפרטי הוא "שלו" בשמו, בחדר הפנימי: <א> יש אומרים שאסור [מג"א סי' פ"ד ס"ב בשם הב"ח, אליהו וואטא שם סק"ב, בן איש חי ה"ל (ומוסיף שם שהוא הדין שלא יקרא שם לאדם ששמו "עבדאללה" בשמו, כיון שהוא שם שמים בלשון ערבי)]. <ב> ויש אומרים שמוותר כיון שהאיסור הוא דווקא כשמוכח על השלום ממש כדרך נוהגי שלום לבאים מן הדרך, מה שאין כן כשמוכח על שמו של אדם ולא על השלום ממש [ט"ז שם סק"ג, ש"ע הרב

שאלה: אני משתדל לטבול מידי יום בימו כמנהג החסידים ואנשי מעשה, וברצוני לדעת מהם הגדרים לגבי דיבור במקוה וכן לגבי הרהורי קדושה במקווה?
תשובה: שאלה זו מורכבת ממכמה וכמה דינים שונים, ונשתדל בעזרת"ת להביא את כולם.
החדר האמצעי
 1. בחדר ההלכה שנקרא בלשון חז"ל "החדר האמצעי", אסור לדבר דברי תורה, ואפילו כשכולם לבושים או שלא אף אחד; אבל מותר להרהר בדברי תורה ולשאול שאילת "שלו" ואפילו כשעומדים שם אנשים ערומים [ש"ע א"ח סי' פ"ד ס"א וסי' פ"ה ס"ב, משנ"ב שם סי' פ"ד ס"ה בשם המג"א סי' פ"ה ס"ד] שאין אסור להרהר כנגד הערוה, פרמ"ג שם סי' פ"ד א"א סק"א בשם הב"ח שדין זה הוא אף כשאין שם אדם וכן פוסק ש"ע הרב שם ס"א].
 2. <א> אם שואל אותו דבר הלכה בחדר האמצעי, מותר לענות "אין משיבין במרחץ" [משנ"ב סי' פ"ד סק"ז]. <ב> ויש מי שאומר שזה רק במקום איבה, אבל שלא במקום איבה, אסור לענות "אין משיבין במרחץ" אלא יאמר "מרחץ הוא" [מחצית השקל שם ס"ב אליבא דהתוס'].
 3. היה בחדר האמצעי ושמע מישהו בחוץ שמברך ברכה, מותר לענות אמן [משנ"ב ה"ל].
 4. לגבי כתיבת דברי תורה בחדר האמצעי, הפרמ"ג [א"ח סי' מ"ז מבצ"צ ס"ב, והביאו רע"א בהגהותיו על ש"ע א"ח סי' פ"ד] מסתפק אם מותר ודאי הרהור, או שהוי כלומד תורה ממש אסור?
 5. הגרי"ח זוננפלד זצ"ל [ש"ת שלמת חיים א"ח סי' ק"ב] פוסק שאינו נכון לדבר בבית המרחץ בהלכות דרך-ארץ ובדברי הטבע שהובאו בחז"ל, משום שבקל יוכל לזבא לידי איסור של דיבור בדברי תורה, אבל דבר שבחירו צריך לו כגון לומר "הבלא מפיק הבלא" וכד' - ודאי מותר.

בית דין למונות "משפט וחסד" בית דין "משפט וחסד" שע"י מוסדות חוט של חסד פתוח לדיני תורה, בוררותיות, חתים והסכמים ע"י דינים ת"ח מומחים
 לפריטים: 0548490170
 לשאלות ולתגובות למדור יש להפנות לאימייל: Nhman148@gmail.com

פעיל ישרעות בחייו

רבי יצחק תלמידו של רבי שמעון בר יוחאי, ישב יום אחד בפתח ביתו של רבי יהודה, ונראה היה עצוב ומדוכא. יצא רבי יהודה מביתו ומצא את רבי יצחק כשהוא יושב עצב. מה יום מיומיים – שאלו רבי יהודה. ולמה זה פניך נפולות? ענה לו רבי יצחק: ברצוני לבקשך שלש בשעות. האחת: כאשר תאמר דברי תורה ותזכיר מדברי, ציין גם את שמי, כדי שיוזכר שמי בין החיים. בקשה שנייה: למד נא את בני יוסף תורה, כדי שיגדל לתלמיד חכם ולא יהיה חלילה כעמי הארצות. והשלישית: כל שבעת ימי האבלות על מותי, צא אל קברי והתפלל לעילוי נשמת!

שאלו רבי יהודה: מדוע תדבר כך? ומנין לך כי הגיע זמןך להיפטר מן העולם? השיב לו רבי יצחק: שני סימנים בידי. האחד: בכל לילה כאשר הנשמה מסתלקת, רואה אני אותה והיא מאירה, אך עתה אין נשמת מאירה לי בחלומי. והשני: בכל עת שהייתי מתפלל, בהגייתי לברכת "שומע תפלה", הייתי רואה את צילי ממולי, ואילו עתה איני רואה את צילי מולי. מתוך סימנים אלו, המשך רבי יצחק לפרט את הכוונות, וידע אני כי קרובה עת להסתלק מן העולם!

אמר לו רבי יהודה: כל שבקשת ממני, אעשה כדברך ויהיו לי כצוואה. אבל גם לי יש בקשה אליך, והיא, כי בעולם העליון תבחר את מקומי לידך, למען אהיה בחברתך, כפי שהייתי בחברתך בעולם הזה. בכה רבי יצחק ואמר לרבי יהודה: בבקשה ממך! אנא, אל תעזבני לבדי בימי אלה.

הלכו שניהם יחד אל רבם, רבי שמעון בר יוחאי ומצואוהו יושב ועוסק בתורה. הרים רבי שמעון בר יוחאי את עינו וראה את תלמידו רבי יצחק עומד לפניו, הסתכל בו רבי שמעון וראה את מלאך המוות מרקד לפניו. נעמד רבי שמעון ואמר: "גורו אני, כי מי שרצה לבוא אצלי – יבוא, ומי שאינו רגיל לבוא אצלי שלא יבוא! תוך כדי דיבורו נטל אליו רבי שמעון את ידיו של רבי יצחק תלמידו וקרבו אליו. נכנסו רבי יהודה ורבי יצחק לביתו של רבי שמעון, ומלאך המוות נאלץ להישאר בחוץ, מאחר ולא הורשה להיכנס. ראה רבי שמעון כי נותרו מספר שעות עד זמן פטירתו של רבי יצחק.

מה עשה רבי שמעון? נטל את רבי יצחק, הושיבו לידו והחל לעסוק עמו בתורה. אמר רבי שמעון לבנו רבי אלעזר: שב, בני, בפתח הבית, אם תראה מאן דהוא אל תפנה אליו ואל תדבר עמו לחלוטין, וכל מי שחפץ להיכנס אל הבית, השבע אותו בשבועה שלא יכנס. יצא רבי אלעזר לפתח הבית ועשה כדברי אביו.

שאל רבי שמעון את רבי יצחק: האם ראית כבר את אביך היום? כי למדנו, שבשעה שאדם מסתלק לבית עולמו, באים אליו מעולם הנשמות אבותיו וקרוביו. השיב רבי יצחק: עד כה טרם ראיתי את צורת אבי.

כדאי הוא רבי שמעון

לדגל יומא דהילולא של אדונינו בר יוחאי ז"ע א'

רבי שמעון ואמר: בודאי דבר חדש שמעת בשנתך ורזים נגלו לך? השיב רבי יצחק: אכן, כך הדבר. סיפר רבי יצחק לרבי שמעון כל שראה בחלומו. כתום הסיפור, השתטח רבי יצחק על הארץ לפני רגליו של רבי שמעון בהכרת טובה ותודה על חסדו שגמל עימו בעולם הזה ובעולם הבא ועל הצלת חייו.

מאותו יום ואילך לא הרפה רבי יצחק מבנו, והיה עוסק עימו תדיר בתורה, שכן יום פטירתו סתום ולא גלוי וצריך הוא לנצל את הזמן שנותר וללמד את בנו תורה. (מעובד עפ"י זוהר ח"א ר"ז)

פעיל ישרעות אחרי פטירתו

בל"ג בעומר קנה נגיד גדול את זכות ההדלקה בציון הרשב"י בעד הון עתק! הנגיד כובד בהדלקה, ותיכף פצחו העם ברנה ובזמרה: 'בר יוחאי נמשחת אשריך, שמן ששון מחבריך'. הכל רקדו וחוללו בשירים ובתשבחות על אף הדוחק והצפיפות הרבה. לפתע, מגודל הלחץ נפל העשיר בעל ההדלקה מן הגג, ומעוצמת הנפילה נשברו שתי רגליו. הנוכחים לא חשו בנפילתו מהגג, ומהמיית השירה לא שמעוהו זועק ומבקש עזרה.

דְרִיכַת הַקֶּשֶׁת בְּלִ"ג בְּעֶמְרָא הוּא סִגְלָה לְבָנִים. (בניס סג')

כך שכב העשיר שעה ארוכה על גבי הקרקע, עד שעבר שם מאן דהו שהבחין בבכיו, סיפר לו העשיר על נפילתו. ריחם עליו היהודי, הניחו בפניו והלך לבקש רופא שיטפל בפצוע.

חזר היהודי בלווית הרופא לאחר זמן רב והנה החולה העשיר איננו. הוא פנה כה וכה לחפשו, והגיע עד למעגלי הרוקדים. שם, במרכז המעגל, ראהו, את העשיר הפצוע מרקד בהתלהבות גדולה.

ניגש אליו היהודי וביקש שיספר לו את אשר אירע. סיפר העשיר בהתרגשות: לאחר שהלכת לבקש רופא, שכבתי מוטל כאבן דומם, מתפתל במכאובי. לפתע נגלה אלי התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי, ואמר לי: 'אתה עשית היום שמחה גדולה לכבודי, לפיכך עלי לשמך ותהיה בריא'. הוא הניח את ידיו הקדושות על רגלי המרוסקות ותיכף ומיד נעמדתי על רגלי כבתחילה. בראותי זאת, יצאתי החוצה לרקוד עם כולם לכבוד הילולא דרשב"י. זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל אמר! וכדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק.

702

מחפשת את עצמך בבית? בואי אלינו!

למוסדות "חוט של חסד" דרושות טלפניות עם המון מרץ! למשמרת צהר-ים - ערב

תנאים טובים ✓ סביבה מקדמת לפרטים: 052-7124075 | 02-5308002

המשך דבר ראש הישיבה

והעבירה תתהפך למצווה ותצטרף גם היא לחיבור האינסופי שלו עם הבורא; וכן מהנפילה הזאת ילמד מסרים ולקח לחיים וישרדג את כל התקרבותו לה', כי יש דברים שאי אפשר ללמוד אלא מתוך נפילות; וכן הוא יקבל מהנפילה ענווה לדעת שכל אינסוף המצוות שהוא זוכה להן הן חסד ה', ועל ידי זה המצוות עצמן מקבלות ערך אחר לגמרי שהרי הן נעשות מתוך ענווה והכרת הטוב לה'.

איך אדם נופל מעבודתו? על ידי שנכשל מעט פה ושם, והיצר הרע אומר לו שהכול אבוד והכול לא שווה כלום. אבל הפנסק הזה הוא הנשק החזק ביותר כנגד היצר הרע העיקרי שהוא יצר הייאוש. היצר הרע לעולם לא יוכל לשבור לו את האימוץ בעצמו, כי הוא יודע: "מה שיש לי זה כבר נצח נצחים, ואף אחד לא יוכל לקחת לי את זה, וגם מהנפילה אני רק אתקרב ואתחבר יותר, אלמד עוד דברים". תגיד ליצר הרע: "בוא תלמד פרק בחשבון. היום נלמד לספור קצת. תספור אתי ביחד..."

מעל לכל החסדים

אמנם, כבר אמרתי פעם לכתוב את כל החסדים שה' עושה איתך, ואכן טוב מאוד להמשיך ולעשות גם את זה ולהודות על כל פרט בחיים. אבל האם יש לך חסד יותר גדול מאשר התורה והמצוות? האם יש תודה יותר נפלאה מזו? ואדברא, על ידי שתודה על המצוות, תזכה להבין שהתורה והמצוות הן חסד הרבה יותר גדול מכל החסדים הגשמיים ותעריך אותן כראוי.

כשקובעים זמן לכתוב בכל יום, מקיימים את האזהרה של רבינו שהזהיר מאוד ללכת עם התורה 'אזמרה' שהיא סימן רפב בליקוטי מוהר"ן, שבה הזהיר רבינו לחפש ולמצוא בעצמו נקודות טובות. ר' נתן היה תמיד מהזיר להתחדש בעצה הזאת ולא לקחת אותה כדבר מובן מאליו. הכתיבה עוזרת מאוד להתחדש בעצה זו בכל יום מחדש. צריכים להיות תמימים ולקיים את העצה ואת האזהרה של רבינו ופשוט לקנות מחברת ועט ולהתחיל בעבודה הנפלאה הזאת שהמאמץ בה מועט והתועלת ממנה עצומה, והיא תיתן לך הרבה מאוד חיזוק ויישוב דעת לראות עד כמה ה' מקרב אותך, היא תעזור לך לחיות באסירות תודה כלפי שמיא וללכת עם תודה והודאה, וזה יחסך אותך כנגד כל הנפילות. בהצלחה.

את כל מה שאתם רוצים להגיד לנו, אנחנו מקבלים. את כל מה שאתם רוצים להגיד לנו, אנחנו מקבלים.

נא להתפלל לרפואת קלמן קלונימוס בן רחל, משה בן אידה

חינוך באהבה

לימודי הצלחה פרק טו' מאת הרב יצחק אבוחצירא. מחנך ויועץ חינוכי

על המקור בביתו של ידד
ותיק ראיתי סטיקר צהוב, מהסוג שמצמידים
למשמשה האחורית של המכונית. היה כתוב שם
באותיות גדולות "ילדים הם ברכה!"

הזדהיתי עם הכיתוב, אך לרגע קט בלבד, שכן
בשורה שמתחת, באותיות קטנות יותר, נרשם:
"רק אחרי תשע בערב".

הציניתי, על חשבון הדבר הטוב ביותר שיכול
להיות לאדם, הכניסה אותי. התפלאתי על
ידידי, המוכר לי כאדם בעל גישה בריאה לחיים,
איש נבון ופיקח שאינו ממחר להיגרר אחרי
בדיחות.

ידידי שראה אותי מתבונן על הסטיקר, חיך
חיך כאוב ואמר: "מה לעשות, מה שנכון נכון".

לפני 9:00 בערב

כאשר ראה ידידי שהמבט שלי אינו משדר הבנה,
המשיך: "תראה, הם משגעים אותי הילדים שלי,
שיהיו בריאים. לא נתנים לי מנוחה, אין להם
טיפת משמעות. הם בטוחים שהכול מגיע להם,
חיביבים לתת להם כל מה שרק אפשר, ואילו הם
אני מושיטים אפילו אצבע קטנה כדי לעזור לנו.
לא ואשתי "קרקעים", והם עושים "מה שבראש
שלהם".

בלילה, לאחר השעה תשע, כאשר הם ישנים יש
לי שקט. תאמנו לי, בשעה הזו הם באמת כמו
מלאכים".

לבי השתתף בצער, הבנתי את תסכולו. נזכרתי
בתנובה ששמעתי פעם מאדם חכם שאמר:
"להיות הורה זה המקצוע הקשה ביותר. למרבה
הפלא הוא ניתן תמיד לחסרי ניסיון..."

שאלתי אותו: האם מלבד תליית סטיקר על
המקור, נשית פעם משהו בעניין זה? האם ניסית
לעזור לעצמך אי פעם בצורה רצינית? לברר מה
מוניע אותך התנהגותם של הילדים? מה עומד
מאחורי חוסר המשמעות? מדוע אתה צריך לדבר
אלף פעמים עד שיש תזוזה כלשהי אצל הילדים?
חשבת פעם, כיצד אתה יוכל לגרום שהילדים
יהפכו למשפתי פעולה ולבעלי משמעות?

התשובה שקבלתי הייתה בהחלט צפויה, הוא
מעולם לא עשה מאומה בעניין. לא התעניין,
לא למד, לא קרא ספרים, לא התייעץ עם אנשי
מקצוע, אפילו לא ניסה לדבר עם בעלי ניסיון רב
ממנו.

הוא פשוט נתן לעניינים להתגלגל, בתקווה
שיהיה טוב (אחרי תשע בערב...), בצפייה
שהעניינים כאילו יסתדרו מאליהם.

הלא יאומן עתיד להתרחש

וכך בכל יום מוציאים הוא ואשתו את גרוניתיהם
בתקווה שהילדים ישמעו להם. הם צועקים,
כועסים, מאיימים, האווירה נעשית עכורה,
הילדים אינם רגועים וההורים מתוסכלים
מהמבצ. וכל זה למה? כי הם מעולם לא ניסו להתעניין

וללמוד, כיצד לדבר באופן שהילדים ישמעו,
כיצד לגרום לכך שהאווירה בבית תהיה רגועה
ונעימה, ושהילדים ישתפו פעולה ויקלו על
ההורים.

כן, אלו אינם חלומות באספמיה, אלו דברים
שבהחלט אפשריים. אפשר להיות הורים
רגועים ונינוחים לילדים ממושגעים ומשפתי
פעולה. אולם כמו כל דבר טוב "הה לא בא
בקלות", יש צורך להתאמץ לצורך כך, להתעניין
וללמוד.

התוצאות עתידות להתגלות בע"ב בשטח, והלא
יאומן עתיד להתרחש. כן, גם לפני תשע בערב.
(הקטע לעיל מארגון ערכים, באדיבותם.)

השכמת ביהמ"ד שחרית וערבית

מאחר ואנו באמת רוצים בע"ה להרגיל את
הבית שלנו ל"סדר" ושבע"ה יהיה לנו בית
שמתנהל על מי מנוחות עם ילדים מחונכים.
כמו בכל פעולה, נתחיל בע"ה להתפלל לה'
יתברך שיעזור לנו לעבוד ולהצליח בנושא
שמירת זמנים בבית.

הנושא הראשון שבע"ה נעבוד עליו במסגרת
"חינוך לסדר-יום" הוא "זמן השינה".

שאלו פעם את רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל,
מדוע אומרים בתפילת שחרית במשנה של
"אלו דברים" (בנוסח ספרד) "וְהַשְׁמַתָּה בֵּית
הַמִּדְבָּר־שְׁחָרְיָ וְעִרְבִית" מילא לשחרית צריך
להשכים, אך לערבית מדוע? ענה להם הרב:
הכוונה היא, "השכמת ביהמ"ד שחרית- על ידי
ערבית. כי אדם שלא משכים (מזדוה) להתפלל
ערבית, ישן על פי רוב מאוחר וכך לא יוכל
להשכים גם לשחרית".

פשוט וברור שכדי להתעורר בבוקר צריך גם
לישון בזמן סביר. ילדים אמורים לישון לפחות
10-11 שעות בלילה, כדי שיוכלו לקום בקלות
בבוקר והיו מרוכזים בלימודים. ילדים שישנים
מאוחר מגיעים עייפים ומותשים לבית הספר.
ופשוט שכל היום שלהם הולך בעצלתיים.

ילד שישן מאוחר הוא ילד שח"ו לא יכול
להצליח בלימודים, הוא עייף ומתוסכל ולא
תמיד מבין למה. מאחר ואנו ההורים רוצים
ילדים מוצלחים, חובה עלינו לגרום שהבית
שלנו לא יהיה מקום שבו הילד יתקשה להצליח.
אדרבה נחזק ונעזור לילד להצליח, ע"י הסרת
המונע להצלחה.

בקיצור, כדי שהילד שלנו יוכל לקום ב-7
בבוקר, הוא צריך לישון לא יאוחר מ-8:00
בערב.

ההתנהגות שלך, מציקה לי.

כיצד עושים זאת? כמובן קודם כל ע"י תפילה.
מונים לה' יתברך בשפה שלנו ומספרים לו
(בדיוק כפי שתספרי לחברתך בטלפון) על
החוק החדש שאנחנו רוצים להתחיל בבית.

מתיעצים עם ה' על הכול ומבקשים ממנו עזרה
לכל הבעיות שח"ו יכולות לצוץ (הדרכה לשיחה עם
ה' אפשר לשמוע בדיסקים של מו"ר הרב שליט"א).
אח"כ, כלל ראשון בקביעת חוקים בבית אומר
לנו "הסברה" צריך להסביר לילדים את ה"חוק"
החדש.

וכאן לדעתי, קיימת 60% מהבעיה- למה הורים לא
מצליחים בחינוך הילדים ואפילו אם הם עקביים,
הסיבה היא- כי הם מתקשים להסביר את חוקי
ה"סדר-יום" או את חשיבותם.

עלנו לדעת שחוסר תקשורת, או תקשורת לקויה
הם הגורמים העיקריים לבעיות חינוכיות רבות
ובמיוחד לבעיות בשלום בית (שהוא המפתח
לחינוך ילדים).

לאנשים רבים ישנו קושי משמעותי לשוחח.
השיחה כאילו לא קיימת בשבילם וזה ניכר מאוד
בקשיים עם בן הזוג ועם חינוך הילדים.
אחד מלימודי החינוך הראשונים, שאני מלמד
בכיתה שלי הוא "לדבר".

ילדים רבים פשוט אילמים מבחינת תקשורת
נכונה. ואני אתן דוגמא: באמצע השיעור דוד מכה
את משה חבירו שיושב לידו בשולחן. מה קרה?
לדעת הרבה הוא כל הזמן מציק לוי" "דוד, דברת
איתו? ביקשת ממנו להפסיק? סיפרת לו שמה
שהוא עושה מציק לך?" השאלות נותרו באוויר!
דוד מצפה שבינינו אותו, אבל הוא מתקשה לדבר.
תחשבו מה הילד שלכם עושה כאשר חבר מציק
לו, אומר לו: "משה ההתנהגות שלך מציקה לי. אני
מבקש ממך להפסיק!"

דוגמה נוספת: האם מספרת בערב לבעלה -
"הילדים האלו ממש עצלנים! הם חושבים שאני
משרתת. כל היום אני מסדרת והם הופכים אפילו
את הצלחות של האוכל הם לא הרימו לכיור".

נחשוב ביחד- אמא יקרה, אמרת להם: "ילדים! מי
שסיים את האוכל, יקום בבקשה ויניח את הצלחת
בכיור" בינינו הרי לא אמרת להם! אלא ציפית שהם
-יבינו לבד.

"מה הם לא רואים את הצלחת שנשארה בשולחן"
או "שהם חושבים שיש לה כנפיים והיא תגיע לבד
לכיור", את הרי מצפה שבהם יבינו לבד או שיזכרו
בתלונות שלך מאתמול.
אז זהו העניין- שילדים לא אוהבים להבין לבד! את
לא צריכה לצעוק, לא להתרגז ולא להתלונן, פשוט
לדבר, לפתח שיחה ולהסביר, תאמינו לי שיחה
ינחה! שישגיגים יותר מאשר עם תלונות. איך?
בבקשה!

הסברה נכונה-המפתח להצלחה

הבעיה העומדת על הפרק היא: "קיימה מאוחר"
נאסוף את הילדים לסלון, נשוחח איתם בגובה
העיניים ונספר להם את האמת: "ילדים צדיקים
שלי! בכל בוקר, כולנו התעוררנו, קמנו מהמיטה,
התארגנו ובעשה שבע וחצי בערך יצאנו מהבית,
אבל יש ילד שקם מיד כשאמא/אבא היצרו

אותו. יש ילד שקם אחרי
הרבה קריאות ואפילו
יש ילד שהיה קם לאחר
מלחמות. לפעמים לקחתי
את השמיכה, לפעמים
שפכתי קצת מים, הרבה
פעמים צעקתי והלחצתי
אתכם שאין זמן, אתם
תאחרו או שההסעה כבר
למטה. לבסוף, כולכם ב"ה
הלכתם לבית הספר, אבל
כשיצאתם ונוכרתי איך עבר
עלינו הבוקר, הרגשתי ככלל
לא נעים- כי כעסתי הרבה
ואפילו התרגזתי וצעקתי.
כשיצאתם נשכבתי על
הספה והייתי מותשת, זה
ממש מצב לא נעים. תגידו!
לכם נעים שאני צועקת
עליכם בבוקר ואתם יוצאים
מהבית עם מצב רוח נורא,
אתם לא חושבים שעדיף

לצאת עם נשיקות וחביבוקים?
ילדים מתוקים שלי- אני מאוד רוצה שתהיו
בע"ה ילדים מחונכים שמקיימים את רצון ה'
ויוודעים לשמור על הזמן, ואני מאמינה שאם
נעבוד ביחד על החוק החדש שאנחנו רוצים
לעשות בבית, ה' יעזור לנו להצליח בו וכאשר
נתרגל אליו הוא יפוך לנו לטבע שני וכך נהיה
יהודים מסודרים כמו שה' רוצה.

בואו נחשוב ביחד, בשביל מה חשוב לישון/לקום
בבוקר בזמן? האם לדעתכם חשוב לקבוע זמנים
לשינה-לקימה? אתם זוכרים מקרים שבאתם
לכיתה מאוחר, איך הייתה הרגשתם? אתם
יודעים למה אחרתם לכיתה? אתם זוכרים ימים
שכמעט נרדמתם בכיתה? וכו' וכו' תפתחו שיחה
ארובה עם הילדים שבה תפרטו את כל המגלות
של זמן קבוע לשינה ואת כל החסרונות של ילד
שישן מאוחר.

במילים- המטרה היא להוביל את הילד תוך כדי
שיחה למסקנה חד משמעית "אני חייב/ משתלם
ל-לישון בזמן".

ישנם ילדים שפינימו בשיחה הראשונה וישנם
ילדים שצריכים 10 שיחות- כל ילד בקצב שלו.
כאשר הילד יבין מעצמו שהוא צריך "זמן שינה
קבוע" החדרנו בו מודעות למשמעות עצמית,
ועכשיו העבודה שלנו היא לפתח בו את הנקודה
הזו ולהוביל אותו ביחד מהלך וישניו בחיים, עד
שיגדל ויוכל לעמוד על רגליו גם כאשר איננו
בדוקים אותו.

בטוהדי שיהיו לו קשיים ונפילות, אך לפחות יש
לו תוכנית ומטרה ויודע לקראת מה הוא צועד,
בסוף בע"ה עם הרבה תפילות, אורך רוח, סבלנות
ושימוש בשיטות שהזכרנו במאמרים הקודמים,
הוא גם יצליח.

חשוב להעביר מסר לילדים, שעיקר חשיבות
החוקים בבית- הם להיות עבדי ה' כפי רצונו
יתברך. ולומר תמיד לילד: אנחנו יהודים
ומתנהגים לפי רצון ה'. חשוב גם להפסיק בספרי
הלכה ומוסר את חשיבות השינה בזמן ולהקריא
לילד מתוך הספר- בהצלחה!!

המשך בע"ה בשבוע הבא!

לייעוץ טלפוני ללא תשלום/או לתיאום פגישה
צור קשר בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 0548-434-435
מייל: a0548434435@gmail.com

אדם נכנס אל מגיד עתידות... שואל
המגיד: "סליחה, קבעת פגישה?"
עונה האישי: "אם לא ידעת שאבוא
אז אין צורך, אני אמצא מישהו אחר
יותר מקצועי".

זמנים בהר

ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
18:45	19:02	18:56	19:02
ניסה			
20:01	20:03	20:04	20:01
יצאה			
20:38	20:36	20:39	20:37

הפסגה השבת: ירימיה פרק ל"ב, ו-כז - ויאמר ירמיה

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד" רח' שמואל
הנביא 10, ירושלים ת.ד. 57669. טל:
02-5812210-02 פקס: 02-5812252 להאטרופות
לקבלה בדוא"ל ולתגובות כתבו לנו
5812210@gmail.com

נסעתי בושעת

סיטות ק"ל לאומן עם הרקנית ארוה תחי

יום רביעי י"ג אב 13.06.18
עד יום ראשון ד' תמוז 17.06.18

יום רביעי י"ג אב 25.07.18
עד יום ראשון י"ז אב 29.07.18

יום חמישי כ"ח אב 09.08.18
עד יום שני ב' אלול 13.08.18

רבי נחמן מברסלב, רבי נתן
הבעל שם טוב, רבי לוי יצחק מברדיצ'ב

ארוחות ביתיות ומושקעות,
לינה, נסיעות, הדרכה ועוד...

02-5812210

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת
ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-02 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש יט אייר תשע"ח: הדלקת נרות: ירושלים 6:46 תל-אביב: 7:01 חיפה 6:53 מוצאי שבת: ירושלים: 8:01 תל-אביב: 8:04 חיפה: 8:05 ר"ת: 8:38

פרשת בהר

"לא תרדה בו בפרך"

"חושש אני שמא יתעוררו..."

הצדיק רבי יעקב עדס זצ"ל אף שהיה מרבה בעשיית חסד עם הבריות, היה נזהר שלא לעשותם על חשבון אדם אחר. מעשה באחד מתלמידיו משיבת פורת יוסף שבא להבחן אצלו בדיינות. הוא מצאו יושב בחצר ביתו. ישב התלמיד לפניו בחצר, ורבי יעקב בחנו והעמידו בכור המבחן, ולאחר שהלה עמד בהצלחה בכל השאלות, כתב לו תעודה המעידה על ידיעותיו בתורה. כאשר סיים לכתוב אמר לו רבי יעקב: "אם רצונך שאחתום בחותמתי על המכתב, תצטרך לשוב אלי בזמן אחר, שכן בני ביתי ישנים עתה, וחושש אני שמא אעיר אותם ואטריד את מנוחתם כשאכנס הביתה ליטול את החותמת"

האיר המזרח

תשלום על "עבודת פרך"...

רבי יצחק כהן שליט"א התלווה אל הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל בנסיעתו אל הצדיק הבאבא סאלי-רבי ישראל אבוחצירא זצ"ל. הם התקבלו שם בכבוד מלכים והרבנית הציעה לכבדם בכוסות תה. רבי ב"צ הסכים שהרי "כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה" (פסחים פו.). הזכיר אחד מן החבורה: "לרב אסור לשתות עם סוכר".

המתינו כמה דקות. העוזרת הגישה את השתיה. כוסות תה עם סוכר ואחת בלי סוכר. נשאלה העוזרת: "איזהו בלי הסוכר?" אך העוזרת התנצלה: שכחה איזו היא בלי הסוכר.

מיהר רבי בן ציון ואמר: "לא משנה, פעם אחת עם סוכר לא נורא!" הוא שהקפיד כל כך על הבריאות אבל הקפיד שבעתים שלא להטריח. הרי זו חובה מדין תורה "לא תרדה בו בפרך".

הוא הושיט ידו ליטול כוס אך הרבנית הודיעה: "נביא כוס תה בלי סוכר" והעוזרת נחפזה להכין. לפני שיצאו מן הבית הושיט רבי בן ציון שטר כסף לעוזרת. חשש שמא בגינו עבדה בפרך... הן נדרשה להכין כוס תה במיוחד!...

יגילו במלכם

שלא להכביד על פועליו, משרתיו ובני ביתו בעבודת פרך!

נלמד מהפסוק: "ובאחיכם בני ישראל איש באחיו לא תרדה בו בפרך" (פרק כז-מו)

וכתב רבינו יונה ז"ל (בספרו שערי תשובה שער ג-ח): "לא ישתעבד אדם בחבריו, ואם אימתו עליהם או שהם בושים להחל דברו, לא יצוה אותם לעשות קטנה או גדולה, אלא לרצונם ותועלתם, ואפילו להחם צפחת מים או לצאת בשליחותו אל רחוב העיר לקנות עד ככר לחם. אבל אדם שאינו נוהג כשורה, מותר לצוותו לכל אשר יחפוץ."

כתב רבי יהודה החסיד ז"ל (בספ"ח תתערד) שלא להכביד על השכירים יותר ממה שיכולים. "אף על פי שזה מתרצה אסור לו להטריחו יותר מאשר יכול לסבול..." וכותב בעל **כף החיים**: הירא דבר ה', לא יקרא למשרתיו שיעשו לו שירות בעת שאוכלים, ולא להקיצם משנתם ובפרט כשהם עייפים ויגעיים.

על הזהירות בענין זה אמר הגה"צ **רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל** באחת משיחותיו: "לא פעם כאשר אני נמצא בבוקר ברחוב, אני רואה ילדים קטנים ממש, בני שבע - שמונה סוחבים סלים כבדים. אני מרחם עליהם, ומסייע להם לסחוב את הסלים, ואני עצמי בקושי יכול להרים את הסל. בסך הכל ילדים קטנים. ההורים שולחים אותם למכולת עם רשימה ארוכה כאורך הגלות, וכשהם כבר בחוץ, בדרך, מזכירים להם להביא עוד כמה פריטים, ולא חושבים לרגע שצריך גם לסחוב את זה..."

"הערתי פעם למישהו ששלח את ילדו למכולת, והוא אמר לי שרוצה להרגיל את ילדו לשאת בעול הבית... איזה תשובה זו? המכולת בדרך כלל לא רחוקה מהבית, ואפשר לשלוח אותו פעמיים, או לתת לו עגלה, אבל להטיל עליו משא בלתי אפשרי!"

פעם שאל הגאון **רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל** את השומעים "חידה": הנכנס לביתו כשהרצפות רטובות ואינו ממתין שיתייבשו, אלא פוסע ומותיר טביעת רגלים וגורם צער וכאב ונאלצים לשוב ולנקות אחריו על אלו איסורים עובר?

התשובות זרמו: "ואהבת לרעך כמוך". "לא תוננו איש את עמיתו" "כל אלמנה ויתום לא תענון" והוא הדין לכל אדם (רש"י). חייך רבי בן ציון והוסיף: אכן יש עוד איסור: "ובאחיכם בני ישראל איש באחיו לא תרדה בו בפרך" וכפירש"י.

ובגמרא (ב"מ עג.) מבואר שהאיסור תקף בכל אדם וכן כתב **החינוך** (מצוה שמו) שראוי להזהר בה הרבה גם כיום. המנגב ידיו מלוכלכות במגבת נקיה ומרבה כביסה. המפזר חפציו ומכריח לסדר אחריו, עובר בלאו זה! (וראה מסגרת)

עלון "איש לרעהו" פרשת בהר הוקדש לעילוי נשמות

ר' אליהו יהושע בן ר' משה שטערן ז"ל נפטר בשב"ק כ"ז אייר תשס"א
וזוגתו מרת פריידא בת ר' זאב וואלף ע"ה נפטרה כ"ד אייר תשס"ב

ת. נ. ע. ב. ה.

כוס תנחומים לידידנו הרבני החשוב הרב אברהם יוסף שטערן שיבלחט"א על פטירת אחותו ע"ה

הבוטח בה' שמספק לו כל צרכו, הריהו שמה בחלקו ואינו דואג דאגת המחר!

נלמד מהפסוק: "ואכלתם לשובע... וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית... וציויתי את ברכתי" (פרק כה-ט, כ, כא)

הקשו המפרשים: וכי אם לא ישאלו "מה נאכל בשנה השביעית" לא יצוה הקב"ה את ברכתו ומדוע תלה את ברכתו ב"וכי תאמרו מה נאכל"? ומפרש הספורנו, שאם לא ישאלו "מה נאכל" יקויים בהם "ואכלתם לשובע" - שיהיו הפירות רבי המזון כענין שהיה בעומר שהיה מספיק לגדול כמו לקטן כאמרם ז"ל "אוכל קמעה ומתברך במעיו" וממילא יספיקו פירות הששית גם לשביעית. ואולם אם "יאמרו מה נאכל" כלומר: כאשר יסופק הדבר אצלם ולא יבטחו שיהיה המעט מספיק באיכותו, או אז "ועשת את התבואה לשלוש השנים" באופן שתשבע העין מראות, ואז תספיק הכמות.

מדוע קשין מזונותיו של אדם?

יסוד גדול ונפלא במדת האמונה והבטחון, מלמדים אותנו הפסוקים, לפי פירושו של הספורנו, והוא שהאדם עצמו, בחוסר בטחונו בהש"ת, הוא זה שיוצר את הקושי במזונותיו! ואותו חוסר בטחון בא לידי ביטוי באמירה השואלת: "מה נאכל"? ואת השאלה ה"דואגת" הזו, אינו שואל בשנה השביעית כשאין לו אוכל. [שהרי אז כבר רואה בעיניו שמתקיים "ואכלתם לשובע"] אלא שואל זמן רב לפני שנת השמיטה מרוב דאגתו וחוסר בטחונו.

אילו היה לו בטחון מוחלט בהש"ת מתוך אמונה שלימה שרק הוא מספק לו כל צרכיו ולא חריצות השתדלותו ועוצם ידו, הרי לא היה שואל כלל "מה נאכל, הן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתינו" אלא היה מקבל הציווי, שותק ומחריש! כי מבין הוא שלא עבודתו בשדה היא שנותנת לו את מאכלו, אלא רק כפי שנגזר עליו לפי זכויותיו ו"הגזירה אמת והחריצות שקר" כלשון הרמב"ן ועליו רק להאמין ולבטוח בהש"ת.

אך האדם המודאג והשואל-מחוסר אמונתו ובטחונו, טועה טעות חמורה! פיו ענה בו. הוא כמו פיו קילקל את פרנסתו ואת איכות מזונותיו. למה דיבר? למה שאל? מדוע התלונן? [ומילא אם היה נכשל רק בהרהור, היינו אומרים "דברים שבלב אינם דברים" ו"מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה"].

מה גרם לו לאותו אדם, לכזו טעות חמורה ואומללה! [לתלות יהבו בחריצות ידיו ולא בהש"ת, וממילא לדאוג ולהתלונן] יתכן שלקח על עצמו בהקפדה יתירה את הקללה "ביזעת אפיך תאכל לחם". או יתכן שהבין בפסוק "וברכתיך בכל אשר תעשה" שצריך לעשות הרבה. או שהבין מהמשנה (באבות) "יפה תורה עם דרך ארץ" שהדרך ארץ עיקר ואי אפשר בלעדיה. וכך גם למד בגמרא (ברכות לה:) הנהג בהם דרך ארץ. "והרבה עשו (ותרתי משמע) כרבי ישמעאל ועלתה בידם. כרשב" ואלא עלתה בידם".

או שלמד את הגמרא (תענית ב.) ג' מפתחות בידו של הקב"ה שלא נמסרו ביד שליח, מפתח של גשמים, של חיה, ושל תחיה המתים. ולא מוזכר מפתח של פרנסה. הרי סימן שזה נמסר בידו שלו... [ולא זכר שמפתח של פרנסה גם ביד ה' בלבד ככתוב "פותח את ידך ומשביע" וכו' וגשמים כולל גם פרנסה]. או יתכן ששמע פעם מאיזה דרשן ביאור בדרך דרש: "ה' ילחם לכם" - יתן לכם לחם "ואתם תחרישון" - כשאתם תחרשו את השדה, ולקח זאת כפשוטו.

אך האמת היא שכל הלימודים הללו נאמרו רק כדי לצאת ידי חובת ה"השתדלות". אך את המדה עד כמה להשתדל, זה קובע כל אדם בעצמו לפי דרגת בטחונו בהש"ת, אם מעט ואם הרבה. אם בטחונו מועט השתדלותו מרובה ואם בטחונו רב השתדלותו מועטת.

ומפורש בפסוקים שמזונותיו ופרנסתו של אדם ביד הש"ת בלבד. ככתוב "נותן לחם לכל בשר". וכן מובא בגמרא (שבת קז:) יושב הקב"ה וזן מקרני ראמים עד ביצי כינים. וכבר מראש השנה קצובין לאדם מזונותיו (ביצה טז.), וכשם שמזונותיו קצובין לו כך חסרונותיו (ב"ב י.). ולכל אחד נותן הקב"ה פרנסתו (כתובות סז:) וכן במד"ר (בראשית כ-כב) הפרנסה ע"י הקב"ה. א"כ לא נותר לאדם אלא להאמין ולבטוח שמקבל מזונותיו בדיוק כפי שקצוב לו לפי זכותו. ריבוי ההשתדלות לא תוסיף, ומיעוטה לא תפחית!

מדוע קשה זיווגו של אדם?

יסוד זה שביארנו לענין מזונותיו של אדם, תקף הוא גם לענין זיווגו של אדם. ככל שיתלה אדם את זיווגו יותר בהשתדלות הטבעית ופחות בידי שמים, כך זה עצמו יקשה עליו להשיג את זיווגו! על כן, כמו במזונות כך בזיווג, אל לו לשאול שאלות ולהביע דאגות: הכיצד, מנין והיכן ימצא את זיווגו? אלא יחריש וידום מתוך אמונה שלימה ובטחון מוחלט בהש"ת שיזמן לו את זיווגו הראוי בזמן הנכון. ועיקר השתדלותו תהיה בריבוי זכויות.

גם כאן יש להתבונן: מה גורם לו לאדם לטעות החמורה הזו לתלות את מציאת זיווגו בחריצות השתדלותו הגשמית, כמו ממון וכיוצא ב"ב, ואם מתעכב הריהו שואל ומתלונן, אשר זה עצמו מרחיק את ישועתו, כאמור.

יתכן שלמד כן בטעות מאליעזר עבד אברהם שנשלח למצוא את השידוך ליצחק, ושם הרי נאמר שלקח עמו ממון רב "וכל טוב אדוניו בידו". הרי שלכאורה הצלחת השידוך תלוי בזה. אבל האמת היא, שאדרבה, משם רואים עד כמה תלה אליעזר את עיניו לשמים כשהתפלל הקרה נא וגו' כמתואר בפסוקים. ולא זו בלבד, אלא גם כשהיה נראה שהנה השידוך מזדמן לידו עם רבקה, לא החל מיד בהשתדלות הגשמית להרעיף עליה מחמאות

"מאין יבוא עזרי..."

יהודי התאונן בפני כ"ק האדמו"ר רבי יצחק מסקוירא זצ"ל, שאין לו פרנסה ואינו יודע מהיכן יוכל להשיגה. אמר לו הרבי: גם דוד המלך שאל "מאין יבוא עזרי"? שהרי ידוע שהברכה צריכה לחול על משהו ש"יש" כמו שמצינו באלישע שבירך את כד השמן שיתרבה על יסוד מעט ה"יש" שהיה בו. אבל דוד ניצב בפני ה"אין" ולכן שאל מ"אין" יבוא עזרו?

אך תשובתו של דוד היתה: "עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ"! כשם שיצר שמים וארץ יש "מאין", כך גם לא יבצר ממנו להושיע גם את אלו שאין להם מאומה, ולהשפיע להם ברכה עד בלי די.

רזין דאורייתא

מנוחת שלום

ושלוחה, השקט ובטח...

בעיר ברלין אירע אסון אצל בנקאי יהודי: אחד מפקידיו מעל ובגד בו ובעזרת אנשים אחרים מבחוץ, לקחו את כל כספו וברחו להם לחו"ל, ולא נודעו עקבותיהם.

שכר הבנקאי עורך דין גוי ויצאו שניהם לחפש עקבותיהם. לבסוף הגיעו לעיר אחת אשר כפי הנראה היו הגנבים שם. אולם כבר נכנסה שבת קודש, והבנקאי לא נתן לעורך דין לעשות שום פעולה כדי לקדם את הענין, מפני קדושת השבת. הם שבתו במלון והיהודי הלך בשבת להתפלל בציבור.

כשחזר, שר הבנקאי זמירות שבת מתוך שלוחה, בטחון ורוממות רוח. העורך דין הגוי אשר לא הסכין לזה, החליט כי היהודי כנראה יצא מדעתו בגלל איבוד רכושו...

נאלץ הלה להמתין בקוצר רוח לצאת השבת. ואולם היהודי לא נחפז. הוא המשיך במתינות ובישוב הדעת לערוך סעודת מלוה מלכה, והעו"ד הגוי שכבר קצרה רוחו החל להתרגז...

לפתע נשמעו נקישות בדלת. מפקד המשטרה וסגל חבורתו באו להודיע כי תפסו את הגנבים וכל הרכוש הושב. הוא הוסיף וסיפר כיצד הצליחו לתופסם: "אודות לכך שנמנעתם מכל פעולה, הרשו הגנבים לעצמם תנועה חופשית, כיון שהיו בטוחים שכבר נסעתם מהמקום..."

המשך - בטחון ושמה בחלקו

ומתנות כדי להשפיע על דעתה ולבה [כפי שנהוג היום ע"י בעלי העניין], אלא סמך בזה רק על רצון הש"ת ללא "התערבות" מצידו, ומפורש כן בפסוק: "והאיש משתאה לה **מחריש** לדעת ההצליח ה' דרכו" (כד-כא) - שתיקה מוחלטת מצידו! והיינו כמו במזונות, כך בזיווג. האמונה השלימה והבטחון המחולט בהש"ת באם לידי ביטוי בהחרשה ובשתיקה של האדם...

וגם כשנפגש אליעזר עם לבן ובתואל, ניסה לשכנעם בעיקר בהוכחות להשגחה פרטית של הש"ת בשידוך, עד שאמרו יחדיו: "מה יצא הדבר לא נוכל דבר אליך רע או טוב". והיינו, כשמאמינים שרק "מה" אשה לאיש" אזי אין מקום יותר לדיבורים. אלא להחריש ולקבל!

עוד מה שיכול לגרום לטעות הגדולה שכאילו מציאת הזיווג תלויה בחריצות השתדלותו של האדם, ח"ו, ולא רק בהש"ת, כשקורא בגמרא (קידושין ב:) שהאיש מחזר אחר האשה כמו שבעל האבידה מחזר אחר אבידתו, וחושב בטעות שהצלחת השידוך תלוי בחיזוריו. או מפני שרואה בגמרא (תענית ב.) שרק ג' מפתחות נמסרו ביד ה', והזיווג אינו נמנה בתוכם.

אך האמת היא שכל הלימודים הללו נאמרו ללמד על חובת ההשתדלות, ולזה, כאמור, די במיינומום, ומתוך הכרה שרק מה' אשה לאיש! כמובא בגמרא (מועד קטן יח:) ללמוד כן מהתורה, מהנביאים ומהכתובים. וכן במדרש (בראשית כח:) מצינו בתנ"ך שאין זיווג של איש אלא מהקב"ה. עיי"ש. [וכן כתוב: "אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו" ועוד אמרו (מו"ק יח:)] "בכל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני" וכעין זה בגמרא (סוטה ב.) "ארבעים יום קודם יצירת הוולד... בת פלוני לפלוני", ובגמרא ירושלמי (קידושין ג-ג) אמרו: אפילו ממזרים הקב"ה מביאן מסוף העולם ומזווגם זב"ז. לאור כל האמור לא יועילו כל מאמצי השתדלותו להשיג זיווג שאינו שלו ולא נותר לאדם אלא להרבות זכויות ולסמוך רק על הקב"ה שיזמן לו את זיווגו. וזו ה"סגולה" האמיתית והגדולה ביותר למציאת הזיווג.

מדוע קשין המזונות והזיווג דוקא כקריעת ים סוף?

ידועים דברי חז"ל (פסחים קיח. וסוטה ב.) שב' עניינים אלו, מזונות וזיווג, קשין כקריעת ים סוף; ומתנה, לאור כל האמור, מיושבים היטב גם השאלות הבאות: (א) **מדוע** דברים אלו קשים יותר מכל דבר אחר, כמו למשל הולדת הבן, אשר עם כל הקושי הידוע של ב"בעצב תלדי בנים" לא אמרו על זה חז"ל קשה לידתו של אדם כקריעת ים סוף?!

(ב) **מדוע** מדמים את הקושי שבהם דוקא לקושי של קריעת ים סוף? ובהקדם לקושיות אלו יש לשאול: במה היה נעוץ הקושי הגדול של קריעת ים סוף?!

אכן לאור היסוד האמור [שהתלונות והשאלות האלו שאדם שואל, מתוך חוסר אמונתו ובטחונו בהש"ת - אף עוד לפני שרואה שפרנסתו נשמטת לו או שזיווגו מתעכב - הם אלו שמקשים מאוד על פרנסתו וזיווגו לבוא] מובן היטב מדוע מדמים את קושי המזונות והזיווג לקריעת ים סוף, משום שהקושי בקריעת הים נבעה בדיוק מאותה סיבה. שכן כאשר ראו ישראל את פרעה רודף אחריהם וכל דרכי הצלה לכאורה חסומים מכל צד, נבהלו ופחדו מאוד והתלוננו "המבלי אין קברים"... מתוך חוסר בטחון בהקב"ה שיכול להושיעם בכל מצב כפי שהוכיח להם במצרים.

ואז גילה להם משה רבינו את היסוד שלמדנו גם בפרשתנו, שאם מתלוננים ושואלים מאין תגיע הישועה [במלחמה, וגם בפרנסה או בזיווג] שזה מראה על חוסר בטחון בהש"ת, זה עצמו מרחיק את הישועה מלבוא! והעצה היחידה להושיע היא "להחריש" ולנסוע לתוך הים מתוך בטחון מוחלט בהש"ת. וזה שאמר להם משה: "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון" כלומר: אימתי ה' ילחם לכם להושיעכם? רק כשאתם תחרישון! שלא תשאלו שאלות ולא תעוררו ספיקות ולא תביעו חששות ודאגות, אלא תחרישו ותבטחו בהש"ת. [וכפי שמלמדים הפסוקים גם בפרשיות הזיווג והפרנסה].

ואכן כך הוי: כשקיימו ישראל באמונה, בבטחון ובמסירות, את ההוראות ונסעו לתוך הים, ונחשון קפץ לתוכו באין אומר ודברים, שבזה בא לידי ביטוי שלימות האמונה והבטחון בהש"ת, אז-אז אירע הנס הגדול ונבקע הים לפניהם והלכו בתוך הים ביבשה... ישועה פלאית כזו שלא היה ניתן להעלות על הדעת בשום פנים ואופן. [ומכאן ניתן ליגזור וללמוד, כאמור, לכל מצוקות החיים, בפרנסה ובזיווג וכיו"ב].

ומצאנו שבעין זה כתב הגאון **רבי חיים מוולוז'ין** זצ"ל (בנפש החיים שער א' פ"ט) בזה"ל: "ולכן בקריעת ים סוף אמר הש"ת למשה מה תצעק אלי דבר אל בני ויסעו, ר"ל דבדידהו תליא מילתא, שאם המה יהיו בתוקף האמונה והבטחון ויסעו הלוך ונסוע אל הים סמוך ליבם לא ירא, מעוצם בטחונם שודאי יקרע לפניהם, כי אז יגרמו עי"ז התעוררות למעלה שיעשה להם הנס ויקרע לפניהם".

לאור האמור נוכל גם לתרץ קושיה חזקה ששאל אחד הת"ח: נאמר (שמות יב-לט) "וגם צדה לא עשו להם" וכתב רש"י (מהמכילתא): "מגיד שבחן של ישראל שלא אמרו היאך נצא למדבר בלא צידה, אלא האמינו והלכו, והוא שמפורש בקבלה (ירמיה ב-ב) זכרתי לך חסד נעורייך... לכתך אחרי במדבר".

ומשמע מרש"י שעיקר מעלתם של ישראל בכך ש"האמינו והלכו" וכדאיתא בילקוט (ירמיה שם) שאמר הקב"ה, כדאי הוא האמונה שהאמינו בי שאקרע להם את הים, שלא אמרו למשה היאך אנו יוצאים למדבר ואין בידינו מחיה לדרך, אלא האמינו ויצאו אחרי משה.

ולכאורה תמוה: מה מעלה היא זו שיצאו אחרי משה ולא אמרו "היאך אנו יוצאים" הרי מפורש בפסוק שגורשו ממצרים בעל כרחם ולא יכולו להתמהמה ולכן גם צידה לא עשו להם, וא"כ במה יש לשבחם אחרי שנאלצו והוכרחו לעשות כן וכי היתה להם ברירה אחרת?!

אכן לאור היסוד שכתבנו מיושב נפלא, שהרי מבחן הבטחון המוחלט בהש"ת הוא בעצם זה שמחרישים ולא מביעים חששות ודאגות כלפי העתיד, אף שבדרך הטבע נראה כבלתי אפשרי. וזהו שבחן של ישראל במה ש"לא אמרו" - שלא שאלו והתלוננו "היאך נצא למדבר" [כתלונת "המבלי אין קברים" וכשאלת מה נאכל! כשאלת "מה נאכל"...] והיא ההוכחה שסמכו לגמרי על הקב"ה.

[**המשך** המאמר בראיות ולימודים נוספים מהש"ס ליסוד האמור - המשותף לג' אלו: קריעת ים סוף פרנסה וזיווג - נביא ב"ב בס"ד בעלון בהעלותך הבעל"ט בנושא הבטחון].

"והיה ה' מבטחו"...

הגה"צ רבי עזרא ברזל זצ"ל היה בעל בטחון אמיתי. בשנותיו האחרונות היה רבי עזרא חולה, וכאשר דחקו בו ללכת לרופא היה דוחה את הדוחקים בטענה תקיפה: "וכי הוא עשה אותי חולה שאלך אליו? אני אפנה למי שעשה אותי חולה - לרבנו של עולם!" והדברים יצאו מפיו בבטחון נחרץ.

בני המשפחה מיהרו לגאון **רבי חיים קנייבסקי** שליט"א לשאול איך מתנהגים במצב כזה, כאשר רבי עזרא פשוט מסרב לעסוק ברופאים ורפואות.

השיב להם רבי חיים, כי אם הוא כל כך חזק בתלות בטחונו בה', עליו באמת ישנה השגחה פרטית המיוחדת לו, ואל להם למנוע ממנו את רצונו...

יחי ראובן

"ללמודך שהכל בידי שמים"...

כ"ק האדמו"ר רבי מרדכי מזוועהיל זצ"ל נוהג היה להחזיק על שולחנו את בניו לאחר נשואיהם. יום אחד החליט הבן רבי שלמה זצ"ל שמכיון שיש לו אב בשמים אינו זקוק לתמיכת אביו בשר ודם... עבר יום, עברו יומיים והבית התרוקן ורעבו ללחם. חשב לעצמו: אולי נגזר שהפרנסה תעבור דרך האבא. שלח שליח לבקש מאביו והעניק לו רובל שלם.

המשיד וסיפר **כ"ק האדמו"ר רבי שלמה** זצ"ל: בדיוק באותה עת, ביקרו אצל אבי שני חסידים, והם החליטו לסור ולבקר גם אצלי, הואיל ונשאתי זמן קצר לפני כן. **אחד** מהם הוציא מכיסו רובל כסף לתת לי כמתנת נישואין, ובדיוק כאשר השליח חזר ובידו הרובל שקיבל מאבי, החזיר אותו חסיד את הרובל לכיסו מבלי משים... הראו לי מן השמים: הנה, הרובל כבר היה מוכן עבורך, והחזירוהו חזרה... ללמודך, שהכל בידי שמים...

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

להפוך 2,600 ₪ ל-4,450!

סיפור טרי-טרי שנחת על שולחן המערכת השבוע:

אתמול עברתי לתומי בסמוך לבנק, רגלי הוליכו אותי ל'כספומט'. אינסטינקטיבית שלפתי את הכרטיס כדי לבצע פעולה - מעשה שגרה בעלמא.

אך הפעם זה לא היה כל כך שגרתי:

מהחריץ של המכשיר הציצו שטרות כסף, אפילו היה נדמה שהם מחייכים לכיווני...

חשבתי לעצמי של מי זה המאתיים שקל האלו, אבל כיון שהתקרבותי פסיעה נוספת ראיתי שזה לא מאתיים שקל, אלא הרבה הרבה יותר. ליתר דיוק: 2,600 ₪ [במילים: אלפיים ושש מאות שקלים חדשים!]

השם ירחם אם מישהו אחר היה מגיע למקום לפני, הוא היה עלול לדחוף את השטרות לכיס ולרקוד כל הדרך מהבנק! אבל מעשים מעין אלו כמובן שלא עלו על דעתי. נכנסתי לסניף, פניתי לחדרו של המנהל. סיפרתי לו את הסיפור והגשתי את ערימות השטרות. ביקשתי: תבדוק מי עשה את הפעולה האחרונה במכשיר הכספומט - הכסף הזה בטח שלו.

המנהל לקח ממני את פרטי האישיים, הודה לי, שחרר אותי ופנה לטפל בענין.

חולפות דקות ספורות והמנהל על הקו: "אל תשאל! אל תשאל! אתה יודע למי היה שייך הכסף? ובכן, יש לנו לקוחה - קשישה בת תשעים ושתיים! למרות גילה המופלג היא עדיין מתגוררת בדירה - כלומר בדירה שכורה! - ומשתדלת לנהל חיים סבירים. אין לה הכנסות והיא חיה בעוני ובצמצום מופלג.

את הסכום שהיא משכה מהבנק עליה להעביר כתשלום שכירות. אבל למעשה הסכום המדויק שעליה להעביר עומד על 2,470 שקלים. נותרו אם-כן 130 ₪ אותם היא ביקשה להעביר לך - אדוני המוצא הישר! - כהכרת הטוב על השבת הכסף.

* * *

הסיפור שלה התחיל לעניין אותי. ביררתי עוד והתגלה לי שמדובר באשה מיוחדת, בעלת אישיות נפלאה. היא אכן מתמודדת עם תנאי קיום קשים, ואיום כלכלי תמידי רובץ לפתחה. תנסו לדמיין איך זה לחיות בעולם-הזה בגיל 92 ללא ביטחון כלכלי!

סירבתי לקבל את המתנה ושאלתי את עצמי: מה אני יכול לעשות עבורה? לא היו בידי פרטי חשבון שלה, אז התקשרתי למנהל הבנק וביקשתי ממנו לעשות 'העברה' על סך 500 ₪ מהחשבון שלי לחשבון שלה.

הסיפור הזה עורר עניין בין עובדי הבנק, ואחת הפקידות החליטה להוסיף לסכום עוד 350 ₪. השרשרת המשיכה, פקידים נוספים הצטרפו וכך נאסף עוד אלף ₪. תכל'ס אל החשבון שלה הועברו 1,850 שקלים חדשים... נאבדו לה 2,600 ₪ והיא קיבלה בחזרה 4,450 ₪!

* * *

המסר שעולה מן הסיפור מדהים: החלטה נבונה של ויתור על 130 ₪ מצד המוצא הישר, גלגלה שרשרת תרומות שהניבו עבור הקשישה הענייה הפתעה בסך 1,850 ₪.

ומה גרם להחלטתו הנבונה? אלמלא החליטה הקשישה שלמרות תנאי קיומה הקשים, היא חייבת לגמול טובה למוצא, לא היה עולה על דעתו לתרום לה עוד סכום. רק ההכרה בכך שמדובר באישיות מיוחדת היא שגרמה לו לתרום את הסכום הראשוני, והיא שהניעה את שאר עובדי הבנק להתחיל לפעול...

ובל נשכח: מה שגרם לכל העניין להתחיל להתגלגל, הייתה המצוה הראשונה של השבת הסכום שנמצא בכספומט.

האמת והישרות הם הדרך היחידה לשרוד בעולם הזה, לעשות תמיד את הישר והטוב ללא סטייה, וללא חשבונות רבים, עיקולי ופשוטי... זו לא רק מצוה ששכרה לעתיד-לבוא, זו מצוה שממלאת את האדם כבר בעולם-הזה בשמחה, בסיפוק ובאושר. זו מצווה שבמקרים רבים מספור מהווה "קטר" לקרונות שלמים של מעשים טובים שבאים אחריה - והכל בזכות המעשה האצילי הראשון!

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים נפלאים פרשת בהר

שנוהגת אף שאין כל ישראל יושבים בארץ. ולדבריו, אף אם יהיה יהודי אחד בארץ - יהיה חייב בהלכות שמיטה. משום כך לגבי השמיטה נקטה התורה לשון יחיד, שכן גם אם אדם יחיד שוהה בארץ ישראל הוא חייב בהלכותיה, ואילו לגבי יובל צריך שיהיו כל ישראל בארץ בכדי לקיים הלכותיו, ולכן נכתב בו לשון רבים. (הגרמ"ד הלוי סאלאבייצי"ק)

"וקדשתם את שנת החמישים שנה וקראתם דרוור בארץ לכל יושביה" (כה, י)

וקראתם דרוור, פירש"י, לעבדים בין נרצע, בין שלא כלו לו שש שנים משנמכר. ויש להבין דאף שהעבדים משתחררים אבל אמאי קוראת לכך התורה, דרוור "לכל יושביה". וי"ל, בדרך צחות, עפ"י מה דאיתא בקידושין כ'. תניא, כי טוב לו עמך, עמך במאכל ועמך במשתה, שלא תהא אתה אוכל פת נקיה והוא אוכל פת קיבר, אתה שותה יין ישן והוא שותה יין חדש, אתה ישן על גבי מוכין והוא ישן על גבי התבן, מכאן אמרו, כל הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו. והתום' שם, בד"ה כל הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו, הביאו מהירושלמי, דפעמים אין לו אלא כר אחת, אם שוכב עליו בעצמו אינו מקיים כי טוב לו עמך, ואם אינו שוכב עליו וגם אינו מוסרו לעבדו, זו מדת סדום, נמצא שע"ב צריך למסור אותו לעבדו. וא"כ י"ל, דכשהעבדים העבריים יוצאים ביובל, הוי דרוור "לכל יושביה", לעבדים דרוור ממש ואילו לאדונים דרוור משיעבודם לעבדיהם. (אזנים לתורה)

"ושבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשבו" (כה, י)

צריך להבין מהו כפל הלשון ושבבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשובו הרי כשישוב אל אחוזתו ישוב גם כן אל משפחתו. ונראה לפרש על פי מאמר ההפלאה על הפסוק (תהילים קז, מא) "וישגב אביון מעוני וישם כצאן משפחות", דהנה דרך העולם שהעני אין לו שום קרובים או משפחה שיסתכלו עליו וידאגו לכל מחסורו, וכשיש לו מתרחקים הם ממנו ואינם מחפשים קרבתו, מה שאין כן לעשיר יש הרבה קרובים וכל אחד מחפש להיות קרובו ומשפחתו, ודבריו נשמעין, אך כאשר מגביה הקב"ה את העני ומעשירו חוזרים כל קרוביו להיות במחיצתו, והנה הוא מגלה שיש לו משפחה גדולה וקרובים רבים, והיינו וישגב אביון מעוני, אם הקב"ה משגב את העני מעניו ונותן לו עשירות, וישם כצאן משפחות, הוא מגלה שמשפחתו מרובה כצאן.

וזהו פירוש הכתוב, אדם שמוכר שדהו, סימן הוא שמצבו בפרנסה בכי רע והוא בעל חוב גדול ובלית ברירה מוכר כל נכסיו ואת אחוזתו ונחלתו, ואז מתרחקים ממנו

"וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר" (כה, א)

מה ענין שמיטה אצל הר סיני? הנה, אמרו חז"ל: 'רבי יונתן אומר, כל המקיים את התורה מעני, סופו לקימה מעשר' (אבות ד ט). כשחי האדם חיי דוחק וצער, הריהו בא לידי נסיון שלא לראות בחומרות ובגשמיות עיקר. מאידך גיסא, גם כשנתברך בעשירות, בא הוא לידי נסיון שלא ירום לבבו וישכח מיהו זה שהשפיעו בשפע - השם יתברך. "ראש ועשר אל תתן לי הטריפני לחם חקי פן אשבע וכחשתי ואמרת מי מה" (ספר משלי ל, ח-ט). וזהו שאמרו חז"ל: 'כל המקיים את התורה מעוני' לאחר שעמד בנסיון העוני ועניותו לא השפיעה לרעה על קיום התורה שלו, כי ידע מהו טפל ומהו עיקר, 'סופו לקימה מעושר'. יזכהו ה' לעשירות ומובטח לו שגם בנסיון זה יוכל לעמוד ולא לשבוע וח"ו להכחיש ולומר "מי ה'".

"הנהגה זו היתה גם מנת חלקם של ישראל במדבר: "ויענך וירעבך" (דברים ח, ג).

היה זה נסיון מכוון להכנה ראויה, כדי שיוכלו אחר כך לזכות ולעמוד גם בנסיון העושר, שמתוכו יוכלו לעסוק בתורה ולקיימה בארץ ישראל.

וזהו, איפוא, גם שורש וטעם מצות השמיטה, שלא יעשה האדם את עבודת האדמה והפרנסה לעיקר. לאחר שיקיים את השמיטה כהלכתה ויזכה לעמוד בנסיון הזה, שהוא בבחינת נסיון העוני, יזכה בשש השנים שלאחר מכן לעסוק בתורה ולקיימה מעשר'. (שפת אמת)

"ובשנה השביעית... שדך לא תורע וכרמך לא תזמר... יובל הוא שנת החמישים שנה תהיה לכם לא תזרעו ולא תקצרו" (כה, ד-יא)

יש להבין מדוע לגבי שנת השמיטה התורה נוקטת לשון יחיד - "לא תזרע", "לא תזמר", ואילו לגבי שנת היובל הדיבור הוא בלשון רבים - "לא תזרעו ולא תקצרו"?

ונראה, כי בשנת השמיטה איסור העבודה הוא על הבעלים (שהרי עבודת שדה שמור נאסרה, ולא עבודת שדה הפקר (תוס' סוכה לט:)). ואף בשנת היובל האיסור הוא על הבעלים. אך בשנת היובל השדה יוצאת לבעליה רק ביום כיפור, שאז תוקעים בשופרות, בשונה משמיטה שמתחלת בראית השנה. וכיון שבשנת היובל כולה יש שני בעלים - הראשון עד יום כיפור והשני מיום כיפור, ומה שאין כן בשנת השמיטה שיש רק בעלים אחד, לכן איסור העבודה ביובל נאמר בלשון רבים, ובשמיטה - בלשון יחיד. (צפנת פענח)

באופן אחר נראה ליישב, ע"פ פסקו של הרמב"ם (שמיטה ויובל י, ח) שהיובל אינו נוהג אלא כאשר כל ישראל יושבים בא"י. ואילו לגבי השמיטה מבואר בדברי הרמב"ם (שם פ"ד הכ"ה)

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת בהר

אתה שותה יין ישן והוא שותה יין חדש וכו", ומשמע שמתיבת "עימך" משמע שעליך לדאוג לחברך כמוך, היפוך דרשת ר"ע! והתירוץ פשוט ונפלא: לגבי האדון והעבד, הרי לאדון יש חיובים כלפי העבד להאכילו, אך העבד אינו חייב במזונות רבו, ולכן האדון חייב לתת פת נקיה ויין ישן לעבדו. אך אותם שני אנשים המהלכים בדרך, כשם שהאחד מחויב בפיקוח נפש חברו, כך השני חייב כלפי הראשון. מעתה, אילו היה הראשון מצווה לתת את המים לשני, היה מוטל על השני להשיב בחזרה את המים לראשון, וחוזר חלילה, ואין לדבר סוף... לפיכך קבע רבי עקיבא שחיי קודמין והוא ישתה ראשון! (מהר"ם שיף)

"ובאחיכם בני ישראל... לא תרדה בו בפרך" (כה, מו)

הגה"ק רבי חיים פלאגי זיע"א, סיפר בספרו 'תוכחות חיים' את אשר נתגלה לו בחלום בחזיון לילה. היה זה כחודש ימים לאחר פטירתו של אחד מתושבי עירו איזמיר שבתורכיה, נתגלה האיש לרבי חיים בחלומו והוא לבוש בבגדי חג, והינו שש ושמו. שאל אותו רבי חיים על מה ולמה זכה לכל הכבוד הזה? השיב לו הנפטר ואמר, זכיתי לחיי העולם הבא על אשר נהגתי עם משרתי בכבוד וברחמנות, ולא הכבדתי את עולי עליהם ולא שעבדתי אותם באכזריות ובעבודה קשה.

"כי לי בני ישראל עבדים" (כה, נה)

כאן כונו בני ישראל "עבדים", ואילו ב'דברים' (יד, א) נקראו "בנים אתם לה", ומכך דרשה הגמ' (ב"ב י): "בזמן שאתם עושין רצונו של מקום אתם קרוין 'בנים', ובזמן שאין אתם עושין רצונו של מקום אתם קרוין 'עבדים'". ועל דרשה זו יש להעיר: א. לכאורה ה'בן' הוא לעולם בנו של אביו אף כי לא עושה את רצונו, ומדוע כשאיננו עושים רצון ה' אנו נקראים 'עבדים'? ב. מדוע נאמר "שאתם עושין רצונו של מקום" ולא 'מצוותיו של מקום' וכדו' ג. כיצד בני" נקראים 'עבדים' כשאינם עושים רצון הקב"ה, וכי יש לך עבד שאינו עושה את רצון אדונו?!

ברם, קושיות אלו מתורצות זו בזו: אכן אדם שמקיים רק את החיובים המוטלים עליו, ראוי לו להיקרא 'עבד', אולם האדם נמדד ביתר שאת כאשר הוא מקיים את רצון הקב"ה אף שאין חיוב מוטל עליו, כגון שהוא עטוף בגד ארבע כנפות מצויצות למרות שאין חיוב ללבוש בגד כזה וכו' ב. זהו אפוא מאמר הגמ': "בזמן שאתם עושים רצונו של מקום" אפילו שאין זה חיוב - "אתם קרויים 'בנים'" כמו בן שמקיים רצון אביו אפילו ללא בקשת האב, אך "בזמן שאין אתם עושים רצונו של מקום" אלא רק את החיובים והמצוות כפי שהם - "אתם קרויים 'עבדים'"... (תוספת ברכה)

א אט שבת

כל משפחתו וקרוביו, אך בשנת היובל דכתיב ביה ושבתם איש אל אחוזתו, מקבל העני את אחוזתו ונכסיו וחוזר להיות עשיר כבתחילה, ממילא איש אל משפחתו תשובו, שבים אליו מיד כל משפחתו. (שיח יעקב יוסף)

"שנת החמישים שנה יובל היא לא תזרעו ולא תקצרו" (כה, יא)

בבריאת העולם מצינו, שהאדמה הוציאה את דשאייה רק ביום הששי. אף כי אמר הבורא עוד ביום הרביעי: "תדשא הארץ דשא", בכל זאת נאמר ביום הששי: "וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ" - ואמרו על כך חכמינו: "מלמד שיצאו דשאים ועמדו על פתח הקרקע עד שבא אדם הראשון" (חולין ס) - ויש להבין טעמו של דבר? ברם, הלא אמרו חכמינו שהתורה קדמה אלפיים שנה לפני בריאת העולם, ואם כן הרי התחיל מנין השנים של התורה אלפים שנה לפני הבריאה, ונמצא שאותה שנה בה נברא העולם היתה שנת יובל וימי הבריאה (לפי שיטה אחת) הלא היו מהעשרים וחמשה באלול ועד ליום הששי, שבו התחילה שנה חדשה פשוטה וכבר הותרה מלאכת שדה...

"ונתנה הארץ פריה ואכלתם לשבע וישבתם לבטח עליה" (כה, יט)

אומר רבי יששכר דב מזלוטשוב: תנאי אחד יש לקב"ה להתקיימות כל הברכות: "וישבתם לבטח" - ביטחון בה'.

"אל תקח מאתו נשך ותרבית וגו' וחי אחיך עמך" (כה, לו)

כדי שיהיה "וחי אחיך עמך" - שתהיו חיים שווים, אל תקחו ריבית, כי בריבית רוצה המלווה שהימים יחלפו מהר שיוכל לקבל יותר ריבית, ואילו הלווה רוצה שהימים יתנהלו לאיטם, כדי שהריבית לא תגדל כל כך מהר, יוצא שאין הם חיים בשווה, לכן אל תקח מאתו נשך ותרבית, ואז "וחי אחיך עמך". (אמרי חיים)

"וחי אחיך עמך" (כה, לו)

וכך מובא בגמ' (ב"מ סב): "שנים שהיו מהלכין בדרך וביד אחד מהן קיתון של מים, אם שותין שניהם - מתים, ואם שותה אחד מהן - מגיע לישוב. דרש בן פטורא: מוטב שישתו שניהם וימותו ואל יראה אחד מהם במיתתו של חברו! עד שבא רבי עקיבא ולימד: 'וחי אחיך עמך' - חייך קודמים לחיי חברך!". מדברי רבי עקיבא מבואר שתיבת "עמך" מלמדת שלאחר שאתה עצמך תחיה, תדאג אח"כ לחברך, אך חייך קודמים. והנה דרשה הפוכה מזו דרשו חז"ל (קדושין כ). מן הפסוק "כי טוב לו עמך" הנאמר לגבי עבד עברי: "עמך במאכל ועמך במשתה, שלא תהא אתה אוכל פת נקיה והוא אוכל פת קיבר,

סיפורים נפלאים נפלאים-בהר

"לאכלה לך" (כה, ו)

פירות שביעית הם "לך לאכלה" - לא לבהמה וגם לא לעכו"ם. כיום יש בסביבתנו עובדים זרים גוים, פיליפינים או רומנים. מסופר סיפור נורא על אחד מצדיקי ירושלים שגם אצלם בבית, עבדה גויה מחו"ל בנקיון. באמצע יום אחד אמרה המשרתת הרבנית כי לקראת הערב היא מתעתדת לשוב לביתה לחו"ל. הרבנית השתוממה ותמהה: "מדוע לא אמרת לי כמה ימים קודם לכן, הייתי דואגת לעצמי למישהי אחרת?" היא התנצלה ואמרה כי עליה לשוב בדחיפות לחו"ל.

"אם הייתי אומרת לי קודם לכן, הייתי נותנת לך מתנת פרידה", אמרה הרבנית, אך הגויה בשלה: "נכון, אבל קיבלתי הודעה פתאומית שעלי לנסוע, אין לי זמן לכלום, אני מוכרחה לצאת". ארזה את חפציה ועמדה לצאת מהבית. "את יודעת מה? קחי לך תפוח לדרך" - אמרה הרבנית ונתנה לה. היא נטלה את התפוח ויצאה ב'שלום'.

לאחר כמחצית השעה הגיע הרב הביתה. היא סיפרה לו על המקרה המוזר, שהגויה יצאה והלכה ללא הודעה מוקדמת, וגם סיפרה שנתנה לה תפוח - כיון שלא היה לה משהו אחר לתת לה כמתנת פרידה.

"מה עשית?" נבהל הרב, הרי התפוח הוא מפירות שביעית שאסור לתת לגוי! אנה, מהרי בעקבותיה וטלי את התפוח מידיה. לפי השעות, יש סיכוי שהיא עדיין בתחנת האוטובוס". הרבנית רצה אחריה לתחנה, ובדיוק "אויף צו להכעיס", היא כבר לא היתה בתחנה, כנראה עלתה לאוטובוס שעמד עדיין בתחנה. הרבנית הצדקת לא התמהמה, אם אסור אז אסור, שילמה עבור כרטיס באוטובוס ועלתה עליו. היא החלה לחפש את הגויה בשורות הנוסעים באוטובוס והנה ראתה אותה ממרחק - במושב האחורי בסוף האוטובוס.

המשרתת הגויה, רק ראתה את הרבנית באה לקראתה, הוציאה מיד קופסת תכשיטים שגנבה, זרקה לעברה באמרה: "קחי, קחי..." פחדה שמא יקראו למשטרה. הרבנית, כמובן, לא ידעה כלום מהתכשיטים. הגויה היתה בטוחה שבגלל כך היא רודפת אחריה... אבל הרבנית לא התבלבלה וביקשה: "גם את התפוח תני לי!" למדנו ושיננו, כי אין לתת לגוי פירות שביעית, וכי שומר ה' את כל אוהביו. (יחי ראובן)

"והחזקת בו" (כה, לה)

שקידתו העצומה יומם ולילה, והיקף ידיעותיו בכל מקצועות התורה של הגאון רבי חיים שאול גריינימן זצ"ל היו לשם דבר. אך תופעה אחת מעניינת נותרה חידה עלומה במשך שנים: לאן נעלם רבי חיים מידי שבוע בשבוע, ביום שישי, לזמן של כשעתיים? על מקומות לימודו השונים, הרחק מטרדות הציבור,

כבר הכל ידעו. אך את סוד העלמותו של הגאון הנודע, בשעות הקרובות לכניסת שבת מלכתא, תעלומה זו לא הצליח איש לפענח. עד שהגיע אותו יהודי בבהילות לביתו של רבי חיים בשעות

ההן של יום השישי. הוא היה צריך באופן דחוף להוועץ על ענין חשוב... הרבנית הסבירה לו בנחת כי בשעות אלו אי אפשר להשיגו. יצא הלה מאוכזב, אך לאחר זמן קט חזר כשהוא בלחץ גדול: "הענין אינו סובל דיחוי" זעק, "זהו ממש פיקוח נפש!" וכשחזר והפציר, שוב לא יכלה הרבנית לעמוד מנגד.

"אם זה ענין של פיקוח נפש אין ברירה" - לחשה הרבנית, ונתנה לו כתובת מדוייקת של אחת הדירות ברחוב רבי עקיבא, שבו אמור רבי חיים להמצא.

אך-רץ מיודעינו לבית שברחוב רבי עקיבא. דפק בדלת ורבי חיים פתח... ושניהם גם יחד, זה שמבפנים וזה שמבחוץ, הוכו בתדהמה: רבי חיים כולו פליאה, מהיכן ידע הלה לבוא לכאן? ואילו האורח נדהם ונתקשה להאמין למראה עיניו: הוא רואה את רבי חיים ב"בגדי עבודה". שרווליו מופשלים. עטור זיעה. עומד בתוך מה שנראה שלולית של מים, ובידו מקל וסמרטוט ריצפה... אי אפשר לטעות, הוא כעת באמצע הספונג'ה...

האורח הבלתי צפוי, נבון, התנצל והסביר שהרבנית גילתה לו את המקום עקב שאלה דחופה של פיקוח נפש. לאחר שקיבל תשובה לשאלתו, זעק הלה מנהמת ליבו על כבוד התורה...

רבי חיים הרגיע אותו: "דע לך שכל יהודי חייב לעשות גמילות חסדים בגופו ממש! בחוץ לא מאפשרים לי. זו ההזדמנות שלי... גר כאן יהודי בודד וגלמוד שהתאונן בפני עד כמה קשה לו לנקות את הבית ולהכין את כל צורכי השבת. נטלתי על עצמי את המלאכה לנקות. להכין את מה שצריך. לפרוס מפות וכו'.

כשסיים רבי חיים דבריו, לא שכח להזהירו בלשון לשון של אזהרה לכל יגלה את שראו עיניו! וכך נמשכה הנהגה זו של רבי חיים תקופה ארוכה. כיום, לאחר פטירתו, הבין הלה שכבר מותר לגלות... (איש לרעהו)

"וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו וכו'

וחי אחיך עמך" (כה, לה)

הרב נסים יגן זצ"ל סיפר כיצד ניתן לקבל מתנת שמים של תוספת חיים בזכות העזרה לעני: תלמיד חכם אחד שהיה מחזר אחרי מצוות הכנסת אורחים והיה מוכן למסור נפשו עבור מצוה קדושה זו, נשאל ע"י ידידו "והלא תלמוד תורה כנגד כולם?" השיב להם "אספר לכם דבר מה ותבינו לפני מספר ימים הייתי חולה במצב קשה מאד. לפתע הרגשתי שנשמתי עולה לבין דין של מעלה והתחילו לדון אותי.

והנה אני רואה אדם זקן הבא לקראתי ומוסר לדיינים פתק. הדיינים קראו את הפתק ומיד יצא כרוז שאמר לי "חזור לעולמך!" יצאתי מבית הדין ולא ידעתי לאן אני הולך, והנה שוב ניצב לידי אותו זקן ואמר לי "בוא ואראה לך את הדרך".

שאלתי אותו "מי אדוני?" אמר לי "דע לך, שלפני ששים שנה כשהיית ילד קטן נזדמנתי לעירך, והיה המנהג בעירכם שלאחר תפילת ליל שבת כל יהודי היה לוקח עני לביתו ואני נשארתי לבדי כי לא היה מי שיאות להכניסני לביתו היות ומבגדיי נדף ריח רע.

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים נפלאים-בהר

ביאר פסוק זה בספר "עוד יוסף חי" על פי מעשה שהיה בעיר פוזנא, שאחד מעשירי היהודים הלך לעולמו, והיה ידוע שמלווה בריבית, סירבו אנשי חברא קדישא לקברו בבית הקברות עד שישלמו יורשיו סכום גדול מאוד עבור חלקת הקבר, בני המשפחה נתמלאו זעם על אנשי החברא קדישא ומיהרו לספר הדבר לשלטונות המדינה, קרא הנסיך לרבה של פוזנא רבי עקיבא איגר ונזף בו קשות על הסכום המופרז שדורשים אנשי החברא קדישא.

ענה לו רבי עקיבא איגר: על פי המסורת היהודית המלווה בריבית אינו קם לתחיית המתים, והנה האדם הזה הגיע עושרו הרב ע"י ריבית ולפיכך לא יזכה לקום לתחיית המתים, והנה כאשר נפטר אדם מישראל נדרש מבני משפחתו לשלם על חלקת הקבר סכום מועט שכן עתידה קרקע זו לחזור לרשות החברא קדישא, מה שאין כן האדם שהלווה בריבית לא תחזור הקרקע לרשותו ונמצא שהקרקע נמכרת לו לצמיחתו ועליו לשלם מומן רב עבור קברו, שמע המושל וקיבל את דבריו. ומקור דבריו נמצא ב"לקוט שמעוני", שכאשר החיה יחזקאל את העצמות בבקעת דורא קמו ששים רבוא על רגליהם חוץ מאיש אחד, אמר יחזקאל: רבון העולמים מה טיבו של זה האיש? אמר לו בנשך נתן וברבית לקח, חיה לא יחיה! וזוה מבאר את הפסוקים "אל תקח מאתו נשך ותרבית וחי אחיך עמך" שתקום עם אחיך בתחיית המתים ולא תישאר בקבר לעולמי עד.

"אל תקח מאיתו נשך ותרבית" (כה, לו)

פעם הגיע יהודי אל הצדיק רבי נחום מהורדנא זצ"ל כדי לבקש ממנו הלואה. הוא הביא עמו ספר יקר-ערך על מנת להשאירו אצל רבי נחום בתור ערבון על ההלואה. ואולם רבי נחום מיאן לקבל מידו את הספר, ובכ"ז הלוח לו את הסכום שביקש, בלי משכון וערבון. התפלאו תלמידיו של רבי נחום ושאלוהו: מדוע לא אביית לקבל ספר יקר כזה כערבון? השיב רבי נחום: אם הספר יהיה בידו, אני לא אוכל להתאפק מבלי אשר אקרא ואלמד בו, כי הוא ספר יקר המושך את הלב, וזוה יש מחלוקת הפוסקים (עיין חו"מ סי' עב סק"ב ויו"ד סי' קעב), מפני חשש רבית, פן יתקלקל הספר, על כן לא חפצתי לקחתו כמשכון, ואת הספר אוכל לשאול לכשאצטרך, ואז אתנה עמו בפירוש, שלא יקפיד אם יתקלקלו מעט הגליונות, ויקיים המשאל "עושה צדקה בכל עת". (תולדות מנחם)

"לא תרדה בו בפרך" (כה, מז)

הגה"ק רבי חיים פלאג'י זיע"א, סיפר בספרו 'תוכחות חיים' את אשר נתגלה לו בחלום בחזיון לילה. היה זה כחודש ימים לאחר פטירתו של אחד מתושבי עירו איזמיר שבתורכיה, נתגלה האיש לרבי חיים בחלומו והוא לבוש בבגדי חג, והינו שש ושמו. שאל אותו רבי חיים על מה ולמה זכה לכל הכבוד הזה? השיב לו הנפטר ואמר, זכיתי לחיי העולם הבא על אשר נהגתי עם משרתי בכבוד וברחמנות, ולא הכבדתי את עולי עליהם ולא שעבדתי אותם באכזריות ובעבודה קשה.

והנה אתה ואביך יצאתם אחרונים, וראיתי שביקשת מאביך שייקח את העני הזה עמכם הביתה, ואביך ענה לך שאיננו מסכים בגלל הריח הרע הנוסף מבגדי. כך הלכתם לביתכם ועדיין נותרתי לבדי בביהכ"נ.

כשהגעתם לבית אתה סירבת לאכול ואמרת "אם לא תביאו את העני לא אוכל לאכול עמכם בסעודה זו". אז שלחו אותך לקרוא לי ואכלתי עמכם, בסעודה זו ניצלתי ממוות כי היה זה אחר כמה ימים שלא בא מזון לפי.

לימים כשנפטרת לבית עולמי הייתי מצפה מתי יגיע הזמן ואוכל לגמול עמך חסד, והיום שהגעת לבית דין, נגזרה עליך מיתה, ולכן הנה אנכי ניצב לקראתך ללמד עליך זכות ובפתק כתבתי "ריבוננו של עולם! גלוי וידוע לפניך, שכל המקום נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא".

"והנה בזכות זה הוסיפו לי עוד שנתיים... "סיים את סיפור הנורא "הנכם רואים, כי קיבלתי שנתיים של חיים במתנה בזכות החסד ותמיכה בעני, האם אפשר להפסיק אפילו רגע אחד מעשית חסד?" יש חילול ה' ששייך לאנשים גדולים. מהם מצפים לשלמות, וכל סטייה מהשלמות עלולה להביא לחילול ה'.

"וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך" (כה, לה)

יש לתמוה מדוע נאמר עמך ?

דבר זה יוסבר ע"פ משל, בארמון המלוכה שמחה גדולה המורה הזקן שחינך דורות של מלכים נכנס ויחד עימו נכנס הנסיך להיבחן האם עומד בקריטריונים להיות המלך הבא, כמובן שהגיעו מומחים בתחומים שונים לבדוק את דעותיו והבנתו בתחום הכלכלה הממשלה והביטחון. ואכן לאחר המבחן התברר שהוא כלי מלא וגדוש בחכמה. המלך שמח מאד ופנה למורה הזקן, באפשרותך לקחת כל כלי שתרצה מבית אוצרותי בשכר על הצלחתך בחינוך בני למלך הבא. שתק המורה הזקן לרגע אחד של מחשבה ואמר למלך רצוני לקבל שכר אחר, מהו שאל המלך? ענה המורה יותר לי להיכנס לחדר סמוך עם הנסיך וללמדו עוד דבר אחד שלא הספקתי ללמדו. המלך הסכים והמורה הזקן נכנס יחד עם תלמידו הנסיך וסגר אחריו את הדלת, לפתע נשמעו זעקות כאב מתוך החדר לעיני החיילים שפרצו את הדלת מתגלה המחזה הבא הנסיך שוכב על הרצפה ומעליו עומד המורה הזקן ומכה בו מכות חזקות כמובן שהמורה הובא אל המלך מיידית, המלך שאלו מה ראית להכות כך את הנסיך המיועד להיות למלך? ענה המורה: רציתי ללמדו איך ירגיש אדם שיגור דינו למלקות אם לא ידע את הרגשתו עלול בקלות להעניש אדם בעונש זה מבלי להבין את משמעות הדבר...

מצוה אותנו התורה "וכי ימוך אחיך עמך" כאשר אחיך מך שיהיה בגדר עמך כלומר שתרגיש את מצבו ותחוש אתה כיצד הוא מרגיש אז "וחי עמך" אז תביא אותו למצב שהוא יכול לחיות.

"אל תקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלהיך וחי אחיך עמך" (כה, לו)

שבת טיש

וקראת לשבת ענג

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

וידבר ה' אלי משה בהר סיני (כה, א) - מה ענין שמטה אצל הר סיני? (רש"י). השמטה היא ראייה נצחית כי התורה נתנה על ידי הקב"ה בהר סיני, כי רק הוא יכול להבטיח שיצוה את ברכתו לשלש השנים, ואף בכל דור ודור אנו רואים בקיום הבטחה זו, והדבר מחזק את האמונה כי התורה נתנה בסיני. (החת"ם סופר)

ושבתה הארץ (כה, ב) - כל הנשמות שירדו לעולם לפני חרבן בית המקדש היו נשמות חדשות, אך מאז באות הנשמות בגלגול, מפני שהחרבן בא על שלא שמרו שמטה ואכלו חדש, ולכן נגזר עליהם שכל מי החרבן יהיו הנשמות מגלגלות בגדר ספיחין. (הארז"ל)

שש שנים תזרע שדה (כה, ג) - כל שנה מרמזת לאלף שנות העולם, שנאמר כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול, ושש השנים הם ששת אלפי יצטרכו לחרש ולזרע אלא תשלוש שנה למי שטרח בערב שבת. ולכן הזוהר הקב"ה לטרח בעבודת ה' שש שנים שהיא בגימטריה אלף, וגם נוטריקון התבות שש שנים תזרע בגימטריה אלף, ובשביעי יקבלו שחר. (יד יוסף)

והיתה שבת הארץ לכם לאכלה (כה, ו) - לאכלה עם האותיות בגימטריה מלאה, ללמד ששומרי שביעית יהיו דומים למלאכי השרת, אוכלים קמעה ומתברך במיעיהם. (בית ישראל)

וכי תאמרו מה נאכל (כה, ז) - פרנסה אותיות פה רסן, דהינו לשים לפה רסן ולא לשאל מה נאכל, אלא לבטח בזה שיתן לו כל מחסורו, ואז ישפיעו עליו מקורם פליטוב. (זה השער)

ואיש כי לא יהיה לו גאל (כה, ח) - אם רואה אתה שהגאלה מתעכבת מלבוא, אזי והשיגה ידו לקים מצות בייפתח תפתח אתיך לו, ואז ומצא כדי גאלתו, כפי שאמרו חז"ל גדולה צדקה שמקרבת את הגאלה. (אוצרות הדורות)

גאלה תהיה לו (כה, לא) - גאלה היא מלשון החזרת דבר לבעליה, ולכן אמרו חז"ל כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאלה לעולם, מדה כנגד מדה, בשם שהשיב את המאמר לבעליו, באה בזכותו גאלה לעולם. (אמרי חנוך)

ספורים בפרשה

ולא תזנו איש את עמיתו ויראת מאלקיך (כה, יז)

בצעירותו, הגיע רבי משה צבי מספרן אל הסבא משפולי, וזה אמר לו בך: "נאמר ולא תזנו איש את עמיתו ויראת מאלקיך, ומכאן אתה למד, שגם בשביל יראת-אלקים אסור להזנות את הבריות, אלא יש להיות ירא-שמים באמת ובל רמיה". והעיד הרבי מספרן, "כל-כך הפו הדברים שרש בלבי, עד שפלטו בעבורי מסלה חדשה לעבודת ה', ובה צעדתי במשך כ"ה שנה".

יצויתי את ברכתי לכם (כה, כא)

בערב השמטה, הגיע סוחר ירקות אל הרב מקריסק, והציע לאגר פרות וירקות הפתנים לשמור ומצויים לרב בשוק, ולא להמתין לשנה החדשה, שאז הפרות יקרים וקשים להשגה. אמר לו הרב: "דע לך, כי מה שאמרו חז"ל ש'מזונותיו של אדם קצובים לו', אין הדבר אמור רק בסכום המזון שנגזר עליו, אלא גם על מזונותיו ממש, דהינו כמה פרות וירקות יהיו לו, ואין טעם אפוא באגירת מזון מעתה לשנה הבאה, כי מה שנגזר על האדם יבוא לידו מכל-מקום". והוסיף, "אך אתה, שהנך סוחר פרות וירקות, יכול לאגר פמיות, שכן אין זה שונה משאר עסקי מסחר שבה הדרך להרויח".

"ראו נא מה יקרה נשמה של כל יהודי, אפלו פשוט", אמר פעם רבי חיים זוננפלד רבה של ירושלים, בחל-המועד פסח תר"צ, וספר: "סמוך לשנת שמטה, הגיע אלי אבר מפתח-תקנה, וספר לי על מצבו הכלכלי הקשה, ותמה ביצד יהיה מסגל לשמט את שדהו במשך שנה שלמה. הוצאתי ספר ורמיהו והראיתי לו את דברי הפסוק 'כה אמר ה', ארוה הגבר אשר יבטח באדם, ומפרש רש"י 'בהרישו וקצירו, לומר אזרע בשביעית ואכל, ועל המשך הפסוק 'ומה' יסור לבו' הוא מפרש 'שהבטיחו יצויתי את-ברכתי לכם'. לא הוספתי דבר, וגם האבר לא הגיב מאומה, אולם מאותה שנה ואילך, שמר האבר על כל דיני השמטה בקפדנות, ללא שום הוראת התר".

וכי ימונה אחיה וגו' וחי עמו (כה, לה)

רבי קופל רב מבודפשט, היה נואם בחסד עליון ובשפתיו הוצק חן. אך למרות פשרונו המברך, היה מכין את עצמו היטב לכל-דרשה. נכדו ראהו פעם מטיל בחדרו ומכין דרשה, ותמה: "סבא, הלא כבר נשאת בחיך מאות דרשות, האם גם אתה צריך להכין מה לומר?" ור' קופל השיב בחיך: "על מה שאני צריך לומר באמת איני צריך להתבונן, אולם אני מתבונן על מה שאני צריך לומר... על דרשותיו בפני החברה קדישא בבודפשט ביום ז' באדר, היה מקבל מדי שנה שלשה מטבעות זהב. בזקנותו, כאשר נבצר ממנו לשאת דברים מפני חלשתו, בא גבאי החברה לתת לו את המעות מפני כבודו, ור' קופל נענה בחיך: "רואה אני כי נכון הפתגם 'שתיקה שוה זהב' בדברי חז"ל 'מלה בסלע, משתוקא בתרין'... פעם אמר: 'יש שתי דרכים ביצד לסייע לעני, בחייו - כאשר נותנים לו לחם לאכל ובגד ללבוש, ובמותו - בקבורתו ובהקפדו. ועל-זה אמרה התורה 'וכי ימונה אחיה וגו' והחזקת בו וגו' וחי עמו', דהינו אל תמתין עד שימות כדי לתמוך בו, אלא כשהוא עדין וחי עמו', עליו לסייע לו... והוסיף: "לכן אתם נקראים 'חברה קדישא', שלא רק 'אחרי מות קדשים אמר', אלא גם בחיים יהיו כך".

היה היה

מה ענין שמטה אצל הר סיני?

תופעה יחודית בעולם החסידות, היתה הנהגתו של רבי צבי הירש הפהן מרימינוב. לא בראייתו היה, וזאת מעלותו הצליח להצניע מעירובל, אולם בזכות היותו משמשו הנאמן של רבי מנחם מנדל מרימינוב, וכנה עקב כך בתאר 'רבי הירש משרת', זכה ליצק מים עלידי רבו ולינק תורה וקדושה מרבו, כיהושע בן-נון משרת משה, והתקיימו בו דברי חז"ל "גדולה שמושה יותר מלמודה".

בשנת תר"ג, חל י"ט באיר, יום הלולת רבי מנדל מרימינוב, ביום ששי ערב שבת-קדש פרתת בהר. מדי שנה, היו נוהגים תלמידיו הוותיקים של רבי מנדל לרימינוב, גם פאשר פל אחד מהם כבר היה לבעל שעוריקומה ומנהיג עדה משלו, כדי להשתטח על ציונו ביום ההלולא, ובארח-פלא היה אותו יום גשום בקביעות. הצדיקים שהגיעו לרימינוב, היו מסבים לסעדת ההלולא בבית-מדרשו של רבי הירש משרת, ולעתים אף נותרו לשבת שם בשבת בצותא, ונשתמר תאור מפרט על זהות המשתתפים באחת מסעדות ההלולא וסדר ישיבתם, מחזה מרטיט ורווי-הוד. בראש השלחן ישב רבי שמעון מירוסלב, שהיה זקן צדיק הדור והשריד האחרון מבין תלמידי הרבי ר' אלימלך מליז'נסק, ולימינו ישב מחתנו רבי אשר ישעיה מרופשיץ, "שני המאורות הגדולים זקנים שבדור". לאורך הפנה לצד מזרח, ישבו רבי נפתלי מליז'נסק נכדו של הרבי ר' אלימלך, רבי אליעזר מדיז'קוב בנו של רבי נפתלי מרופשיץ, רבי שלום מקמינקא וחרבו רבי חיים מצניז - שהיו אז אמנם עולי-ימים, אך כבר התבלטו בחריפותם וגאונותם. לאורך הפנה לצד מערב ישבו: רבי הירש מרימינוב עצמו, רבי משה מסמבור, ואחרי פטירתו ישב על מקומו בנו רבי יהודה צבי מרוזלא, המגיד-מישרים של קהלת גריז'ונג, ורבי שמואל זינגיל בעער מליטוביסק. אחריהם ישבו צאצאי צדיקי רופשיץ ודיז'קוב, ונכדי הרבי ר' אלימלך. מספרים, כי באחד מאותם ימי ההלולא, שרד מחסור במידבש להרוות גרונם של תלמידי-חכמים, ורבי שמעון מירוסלב התבטא באמירה נדידה, כי מי שיעלה גידו להביא קנקני-משקה לסעדה, יתקבל בזכות כך אל החבריא קדישא. בין המסבים היה גם רבי מנחם מנדל פנט מדעש בעל "מעגלי צדק", ורבי שמעון פנה אליו בשאלה "האם גם אתה יקבלו בימינו?" וחתר בו מיד שכן "עודך צעיר לימים". אך רבי אשר מרופשיץ שאלו בצחנות: "היש לך פאס?" דהינו, "האם יש לך תעודת-מסע כדי להפנס לחבורה?" ורבי מנדל השיב בלשון נופל על-לשון, 'פת-לחם?... וה'יית'ב לב' מסייגט מהר להזהיר אותו "הלא תדע עם מי אתם מדברים..."

באותה שבת פרתת בהר תר"ג, כבר היה רבי משה מסמבור בעולם האמת, שכן נפטר בו באיר ת"ר, ובנו רבי יהודה צבי מרוזלא, ישב פאמור על-מקומו. בסמוך לו עמד תלמידו הנאמן, שהיה גם שאר-בשרו, והלה ספר לימים לפופר רבי אהרן מרקוס מקרקא, על אותה שבת מפלאה ועלאית במחצת צדיקי הדור הנודעים, והוא העלה את הדברים בספרו המענין והמרתק "ספר החסידות".

פאמור, נחשב רבי שמעון מירוסלב כזקן צדיקי דורו, והוא נהל אפוא את סעדת ההלולא, אליה הסבה החבורה הקדושה של תלמידי הרבי המנוח, וכמשה רבנו בשעתו, שבבוא יהרו אליו אל המדבר, נאמר "ויבא אהרן וכל קני ישראל לאכל-לחם עם-חתן משה לפני האלקים", ומשה היכן היה? אלא שהיה עומד ומשמש לפניהם; כך עמד גם רבי הירש משרת, בעל-האכסניה, ושרת במסירות רבה את המסבים, ולא ראה צוה פחיתות-קבד לעצמו. "שמן יואיל מר בטובו להנעים לנו מדברותיו?" פנה רבי שמעון לימינו אל הרבי מרופשיץ, אלא שהוא סרב. רבי שמעון נסה לכבד את הצדיק מרוזלא, אולם שגם הוא סרב. נסה רבי שמעון להפציר במסבים בזה אחר-זה, אלא שמפני הענה סרבו בלם לבקשותו. הצטער רבי שמעון על שאין מי שישא דברי-תורה בסעדת המצוה, וכדרכו קם על-רגליו וקרא בקפדנותו: "שמעו נא את דברי. טרם נתן הקב"ה את התורה לישראל, הלה להציע אותה לעשו וישמעאל, אולם הללו סרבו לקבלה, וכל אחד טעמו ונמוקו עמו. לא נותרה אפוא הברכה גידו של הקב"ה, והלה ומסר את התורה ליהודים השפלים ונבזים, שהם שרויים בנמיכות-קומה ונחאפים אלי-הפלים. ובכן, כיון שהחכמים המסבים פאן מסרבים לשאת דברי-תורה, אפנה אפוא אל מארחנו הרבי ר' הירש, ונבקש ממנו להשמיע את דברי-תורתו". פניתו הישירה של רבי שמעון מירוסלב אל רבי הירש מרימינוב, היתה לפלא בעיני המסבים, שכן רבי הירש הסתיר כידוע את ידיעותיו בתורה, אולם לפליאת המסבים, נענה רבי הירש מיד להזמנה, וללא הפסד וגנונים יתורים, החל בדבריו. הוא פתח בפסוק הראשון של פרתת השבוע, פרתת בהר "וידבר ה' אלי-משה בהר סיני לאמר", הזכיר את דברי רש"י: "מה ענין שמטה אצל הר סיני?" ולאחר מכן החל להשמיע דברים פשקולו הולך וגובר, הולך ומתלהב, עד שהיו הדברים מאירים כנתינתם מסיני. הגלוי המרעיש היה את המסבים, וכאשר שב הרבי מרוזלא אל בית-האכסניה שלו, "חזר וידי עמו, כשהוא שקוע בשרעפיו", כפי שמספר רבי אהרן מרקוס. "בבואו נח מעט על הספה שבאכסניה, ולפתע קפץ על-רגליו והחל להלה בחדר הלוח ושבו. אין כל פסק אמו, כי בפרשה גנוזה אמת מרבה מזו שהוא השמיע אותה. כמו-כן אין כל פסק, כי אני הייתי מסגל להגיד יותר משאמר הוא באותו ענין. אולם מה שהפליאני הוא, כיצד יתכן להסביר במלים פה פשוטות שלשה דפים מהספר הקדוש 'עץ חיים' של רבי חיים ויטל, ולהבקיע שחקים באש הקדש..."

מאורות

רבי חיים אברהם גאני, הרב אג"ן י"ל ליום ההלולא ב' באיר תר"ח

מנהיגה של ארץ-ישראל ו"הראשון-לציון" בה. הראשון שקבל גם את המוני הרשמי של 'חכם פאשי' בשלטון התרפי, והללו העמידו שוטרים ליד ביתו כדי להגן על שלומו וכבודו, ובשעה שהיה מהלך בחוצות וירושלים, היו שומר-ראש תרפיים סוללים בפניו את הדרך, ובגדים מקל בעל גלת-שו לכבודה של-תורה. מנוי העלה את קרן יהודי וירושלים, ותושביה המסלמים גדלו לרמס את כבודם כפי שנהגו, שכן עתה עמד להם מגן וצנה. מגדולי ההוראה בדורו היה ומחשבו הגאונים, ועמד בקשרי מכתבי-הלכה עם גדולי דורו, ומתאר בתארים נעלים, וככל העלו על-יגם את בקיאותו העצומה בכל חדרי התורה, ואף בתורת-הנסתר שלט ללא מצרים, ועמד בראש ישיבת המקבלים 'בית-אל' של מקום חתנו רבי אברהם שלום שרעבי בר-בנו של הר"ש, ובדור השתמרה ספרותה החשובה. כתיו דרפיים פמה מחבוריו, בהם "מנחת טהרה" על מסכת מנחות, 'חקי חיים' שאלות ותשובות, והנהגות על 'קדשת יום-טוב' לרבי יום-טוב אלגזי, עליהן חתם 'אמר אג"ן'. ספריו הנוספים 'יריעות אהלה' וכן ספר דרשותיו, יצאו לאור כבר לאחר פטירתו. עמד על משמר הנוהג הטהור בירושלים, ולחם בחיוד-נפש נגד המיסיון הנוצרי, וכשחלה ושב על ערש-דיו במשך שלשה חודשים, ורופא בית-החולים של המיסיון הציע את עצמו לטפל בו, סרב ואמר: "טוב מותי בידי ה', מלעבר על דברי חברי שאסרו את המגע עמם", ואכן מסר נפשו בטהרה בן ס"א שנים.

יוסיף דעת

ככותל המערבי התקיים 'מים תהיה נאותו', והמאמצים שנעשו במשך הדורות לגאול מידי צר ולהעבירו לעם ישראל לצמיתות, עלו בתוהו. עיקר המשייה החלו בשנת תר"ל לעיר, כאשר ערבי ירושלים בנו בתים בסמיכות לכותל, ובחלק מהם היה הכותל חלק מקירות בתיהם. באמצע נותרה רחבה צרה שבה עמדו להתפלל אולם חלק ממנו נודר באבנים בידי הערבים, כי לפי המסורת זכה זה הרב"ל לגילוי שכניה וריבם היו עומדים שם בקול זעקה, ובזמן שהמקום היה סמוך לבית הדין השרעי של המוסלמים, טענו הללו כי הצעות מבלבלות את דעת השופטים, והמקום נודר. השר ר' משה מונטיפיורי פעל רבות למען הכותל, ותחילה עלה בידו להתקין תקרה ליד הכותל, לצל ומחורב ומחס ממטר, כפי שהוא מספר ברשמי מסעו השישי בארץ, ובמסע הבא הוא מספר על המאמצים הגדולים להפוך את הכותל למקום הפילה רשמי, אולם בעקבות מכשול בלתי צפוי בוטלה התוכנית. הוא מספר על ר' מרדכי רוואניס, שרי-האלף בצבא התורכי, שביקר בירושלים בשנת תל"ז, וניסה להעמיד שם פסגלים לנוחות המתפללים, אך הערבים נעו זאת ממנו, ולבסוף ניתנה לו רשות להניח שם עשר אבני-שיש מרובעות כמקומות ישיבה, אך הללו נגנבו אחראית עד האחרונה... הברון רוטשילד הקציב מיליון פראנק לרכישת כל בני הערבים מסביב לכותל, אולם מסיבות שונות, ובהן גם מריבות פנימיות בין העסקנים, נכשל הענין. מראשוני הפעילים להפיכת הכותל למקום תורה ותפילה, קום קיום מיזמים בשלוש התחלות ביום, מה שעדיין לא היה מקובל בעבר, היה המקובל רבי מעישל גלכשטיין, אולם דעתו של רבי שמואל סלאנט לא הייתה נוחה מכך מסיבות שונות, ואף רבי חיים ונפולר, שפקד את הכותל מדי לילה באמירת תהלים בערה. העיד על עצמו שמעולם לא התפלל שם, שכן קשה להתרכז במקום פתוח ומכל עבר נשמעות קולות תפילה. כיום מוסכם כמעט על כולם, כי השורות העליונות ככותל בנוי בידי השר ר' משה מונטיפיורי, והדבר מוזכר כבר גם בספרי ההלכה בדורנו הדנים בקדושת האבנים שבנה, אולם אין לדבר שור, והשר לא החין בנפשו לערוך שינויים בכותל המקודש שהוא שרד מבית המקדש השני, והאמת שהאבנים בנוי בידי התורכים, וכבר העיר על כך הר"מ טוקצ'ניסקי במכתבו לבעל 'מסעות ירושלים' שכתב כן. ניתן לשרע, כי מקור השמועה נובע מנכסותו של השר להר הבית, מתוך חוסר ידיעה על האיסור שפרסמו רבני ירושלים דאז, והוא הנגבל על-ידי כפיתים בדמעות, ואף עיר יתיקון כרת, כעדות בו הראשון לציון רבי חיים נסים אבולעפיה.

ובכל ארץ אחזתכם גאלה תתנו לארץ

בין שכונות ירושלים העתיקה, התבצר מקום נכבד ל"בתי מחסה", שנוחשבת פשוטו כשכונה הצבורית הראשונה בירושלים להקמת בתי מחסה לעניים ומעוטיו וכלת מכל הקהלות. זכתה בתי מחסה והתגוררו בה גאונים מפלגים, שהאירו את שמי ירושלים של מעלה, והזוהו פניה יקרה בכותרה.

באותם ימים היתה ירושלים זעירה ודחוקה, ומכנסת בלה מאחורי החומות העתיקים. הנוצרים שעלו בשטף לירושלים, דחקו את רגלי היהודים, ובכספם הרב רכשו בית אחר בית, עד ש"התמלאו מהם בתי העיר הקדושה פה לפה, עדי כי אפס מקום לשבת הנה", במתאר אז, "עד שאמר אדם לחברו, צר לי המקום שאליך בירושלים". יהודי העיר אָזרו מתנים למצא פתרון הפניה את-הדעת, ואף שעדין לא העזו לפרוץ את החומות, מה שארע שנים ספורות לאחר מכן עם הקמת משפנות שאננים, חפשו תחלה פתונות בעיר העתיקה עצמה. העולים השתלכו אז ל"כוללים" נפרדים לפי ארץ מוצאם, ואחד מהם היה פולל "הוד" לבני הולנד-דויטש-לנד, בראשו עמדו תלמידי החת"ם סופר, ובין השאר יום את הקמת השכונה. אחד הפעילים הבולטים בהקמתה, היה רבי מאיר שגבויים, שבנה "ר' מאיר פוסטר" - הדרך, לאחר שרתם את שליטתו בגרמנית לטובת יהודי ירושלים שלא הפירו שפה זו, והמתבנים הממעינים אליהם לא הגיעו ליעדם, מדי יום עסק שלא על-מנת לקבל פרס, במיין מכתבי בני העדה בבית-הדאר שבשער שכם. בנו רבי ישראל חיים הלך אף הוא בעקבותיו בגאלת ארץ-הקדש, והיה מראשוני מינחי היסוד של שכונת 'מאה שערים', אלא שגורל מר אחד עלה בסופם של השניים, והם עלו על מזבח הארץ. האב נספה לאחר שנסה לסתם את מעלת השופכין שהזרימה מירמדינה אל שכונת 'בתי מחסה', ולפתע מעד פנימה; והבן נהרג בידי מרצח ערבי, שחדר בליל שבת למאה שערים' עם מרעיו מכפר לפתא, כשהוא בן ל"ה שנים בלבד.

חלק נכבד מבתי שכונת 'בתי מחסה' כבר עמדו על-תלם, ואולם לצד השכונה, עמד בית-קברות ערבי עתיק-יומין, שעמד פאבר-נגף, ומנע את הרחבת השכונה דרומה. המגרש היה שוץ לערבי ממשפחת דג'אני המסלמית, שנוחשה באחת ממשפחות האצלה הערביות בארץ עוד מימי 'סולימן המפאר', שליט האימפריה העות'מנית ובונה חומות העיר העתיקה, וכדרפם של ערבים שלמען בצע-כסף מוכנים למכר גם את נביאם, השתוקק להעביר את בעלות הקרקע לידי היהודים. אלא שערביי העיר, שעיניהם היתה צרה בהצלחת יהודי העיר, הכיר היטב את נפש בהמתם, וידעו כי הלה לא יחסם למכר את בית-הקברות עם העצמות שבו, והלכו עליו אימים בכל-דרך. כדי להקדים רפואה למכה, העמידו הערבים משמרות סמוך למשרדי 'הוקף' המסלמי, ובכשו בשבע עינים שמא היהודים באים לקבל בעלות על השטח מידי בעליו. ישבו מיסדי 'בתי מחסה' וטפסו עצה ביצד להערים על הערבים ולהוליכם שולל, ומפלם נבחרה הצעתו של רבי מאיר שגבויים. "היום היחיד בו לא יעמידו הערבים משמר", טען, "היה בודאי יום-הפפורים. שכן מכירים הם את מנהגינו, ויודעים כי יום זה הוא יום מקדש לנו, ויום תענית ותפלה. אולם אין לה מצוה גדולה מאשר גאלת הארץ, ועליה שנינו במסכת גטין כי מתר לכתב שטר-מכר לקנין שדה בירושלים אפלו בשבת, באמצעות אמירה לנכרי שאינה אסורה אלא מדבריהם, ומשום ישוב ארץ-ישראל לא נזרו בה". השומעים נהנו מהרעיון, והטילו על המציע עצמו בקורא האגרת, להיות השליח בעצמו ולזכות במצוה גדולה זו. הגיע יום הפפורים, וכפי שחזר רבי מאיר בן היה. באותו יום הסתלקו שומרי הסף מעמדתם ליד ההקדש המסלמי, בהיותם סמוכים ובטוחים כי ביום זה לא יופיעו היהודים במקום. והנה התקרב שיח' מסלמי ישיש, ששרף את רגליו באטיות ובנעיפות בןקן ושבעי-ימים. היה זה רבי מאיר שגבויים המקפיש, שעטה על-עצמו מראה של שיח' נכבד ובא בימים ליתר בטחון. עם הכנסו, לא בנזו זמן יקר, והורה מייד לבעל-הקרקע שהתלנה עמו לחתם על שטר-המכר, ובכך קמה נחלת בית-הקברות המסלמי, ונרשמה לקנין-עולם על-שם פולל הוד. הבקר אור, וירושלים הערבית היתה פמקוקה. הערבים מרטו את שערות-ראשם על המשנה שיצאה מתחת ידם, והיו מלאים זעם על היהודי שהצליח להערים עליהם בחקמתו להוליכם שולל. אך את הנעשה אין להשיב, ולא נותר להם אלא להפנות את חציהם ואת קצפם אל הערבי בעל הקרקע, והלה חפש מוצא מרה-הספק.

ישבו בוני השכונה הפקחים על המדוכה, ובעצתם ארג הערבי את ספור-הבדים הבא, אותו ספר לערבים הכסילים: "שמעו נא מעשה נורא שארע עמי. באחד הלילות הלמתי, ביצד אבי הפנות, הקבור בבית-הקברות הזה, בא אלי ופניו זעופים. לפליאתי מודע אין פניו בתמול שלשום, דרש אבי להוציא את עצמותי מקברו, ולהעבירם לבית-קברות מסלמי, מפני שמנוחתו נטרדה מאז הגיעו היהודים והתישבו במיכות-מקום, ואף בנו בו בית-תפלה". "מובן מאליי", המשיך הערבי במסכת בן-בניו, "כי לא יחסתי לחלום חשיבות, ולא העזתי להטריד את עצמות אבי מקברם, אלא שהחלום חזר ונשנה פעמים רבות בשנתי, עד שלילה אחד הגיע אלי אבי ואים להרגני נפש, ואף קם עלי בשנתי כדי לחנקני". בדברו, ממש הערבי את צוארו, פאלו הוא חש עתה בלפיתתו העזה של אביו המת שקם עליו מקברו, והמשיך בדמעות-תנין ובבכי מעשה: "לא נותרה בידי הבררה, אלא למרה ולקום את רצון אבי... הפתאים בלעו את הספור המדמין והאמינו בו בכל-לב, ורבי מאיר שגבויים יצא ממחבואו, לאחר שספנת-מות רחפה על ראשו, ושכונת 'בתי מחסה' קמה וגם נצבה לדורות. ♦

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

ואיש ביימבר (כה, טו) - אחר שאמר ענין מקר הבית, חזר הכתוב לתת טעם לדבר אך ויהי הדבר הזה שמכר ה' אתו בית-הבחינה, והוא אומר ואיש זה הקדוש ברוך הוא, ביימבר בית-מושב, פרוש בית שבו מושב אלמים זה בית-המקדש, עיר חומה זו ירושלים, דכתיב ירושלים היום סביב לה, אמר השעם הוא והיתה גאלתו, שבאמצעות זה אדרבה נגאל, על-דרך אומרים ז'ל בפסוק מומזר לאסף וגו' שהשליך ה' חמתו על עציים ואבנים, שאלת זה לא היה נשאר מישראל שריד ופליט, ואם אין ישראל - אין בית-המקדש ולא ירושלים, לזה והיתה גאלתו של עם וגאלת הבית כי יש תקוה ושובו בנים לגבולם:

את שבתתי תשמרו וגו' (כו, ב) - צידו לרעה, למה חזר הכתוב וצוה כאן על השבת? ונראה שנתפון להסמיד מצות שבת למצוה שלפניה, דכתיב לא תעשו לכם אילים וגו', ולמר כשם שעבודה זה שקולה ככל התורה, גם מצות שבת שקולה ככל התורה כלה. גם עוד יבין לומר על השמיטות שהם נקראים שבתות, דכתיב שבת לה, שמוהיר עליהם לשומרים, וסמך לאוהרה זו אומר ומקדשי תיראו, על דרך אומרים ז'ל לא תרבו הבית אלא בשביל שלא שמרו מצות שביעית, וכן אמר הכתוב אז תרצה הארץ את-שבתותיה, והוא עצמו אומר את-שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו שלא תסבנו להחריבו שלא תקימו מצות השבתות, ויש לה לדעת כי הגם שיה' משליך חמתו על ביתו ונחלתו לחלקה לכפרת עון באומרים ז'ל בפסוק מומזר לאסף, עם-פליחה עליהכל יביא ה' במשפט כל המסבב בחטאו את הדבר הרע הזה ביום המשפט הנורא כשיעמד בעל הבית המקדש ויתבע ראשו המקדש, ומה גם למה שאמר הנביא לא אבוא בעיר ודרשו ז'ל ונשבע הקדוש-ברוך-הוא כו' אנה יוליד את-תקופתו ומה מענה בלשונו ומה מגול ערי-כנה, והוא מה שרמז הכתוב כאן באומר ומקדשי תיראו כי ענשו גדול, וישער מה ענש השמטה, לשמרה:

דברי הימים

מובא בתשב"ץ קטן, כי "כשהאדם גומר בדתו לקדש השם וימסור נפשו, כל מה שעושה לו, הן סקילה שריפה הן קבורת חיים הן תליה, אינו כואב לו כלום. וראיה מן המסורת, שנאמר 'הפני צעוני', 'הפני בלחילתי', כשהם היכוני ופצעוני, בל חילתי ולא היה כואב לי. ותדע שכן הוא, שאין לך אדם בעולם שאם היה נוגע באצע קטנה באש שלא היה צועק, אפילו אם היה בדעתו לעכב עצמו לא היה יכול, ורבים מוסרים עצמם לשריפה ולהריגה על קידוש השם יתברך ואינם צועדים לא אוי ולא אבוי. וגם אומרים העולם, כיוון שמזכיר שם המיוחד תחילה, מובטח הוא שיעמוד בניסיון ולא יכאב לו", וכוונתו כנראה לאמירת 'שמע ישראל' או לברכת על קידוש השם, וכך מסופר ב'מנהגות וורמזיא' על יהודי נורטהויון באשכנז בפרעות המגיפה השחורה, כי ביום ג' פרשת בהר שנת ה'ק"ט, "ביקשו מור" ר' יעקב ובנו ר' מאיר הי"ד מן העירונים (נוצרי העיר), שייטנו להם רשות לתקן עצמם לקידוש, ונתנו להם. לקחו טליתותיהם ותכריכיהם אנשים ונשים בשמחה, כרו להם שוחה בבית הקברות וחיפוס לעיל בנסרים, ואש בערה סביב. והנה החסידים והישירים ביקשו לשגר לשם משם כלי זמר לחול במחולות, כדי לעבוד את ה' בשמחה ולבוא אליו ברננה, ולקחו איש ביד רעהו מוזאזים ומכרכים בכל עוז לפניו יתברך ושרים כחוללים אל תוך הבור. וכמספחו כולם, אז קפץ גם הר' מאיר אל שפתו, וכשראוהו העירונים ביקשוהו להחיות את נפשו. והשיב פלו אנחותינו כי בשעה אחת עיניכם בי ואיננו, וחזר לבור וישלכו את למעלה על הנסרים ויצאו שנתם בבת אחת בלא אויביו. כל זה העיד השליח, כי ביקשוהו לכשר שאחד מהם לא נותר, ואפילו אחד מן הילדים לא אמר אוי ואבוי, ואפילו לא בכי".

הצווי של 'והחזקת בו' נאמר בלשון יחיד, בשונה מהצווים הקודמים לו 'ועשיתם אתי' שהוא בלשון רבים, 'ללמדך', כתב האלשיך, שעשית צדקה וחסד מוטלת על כל יחיד ויחיד.

שנת תשי"ט היתה שנת שמטה. באותן שנים, היתה השמירה על הלכות השמטה פרוכה במאמצים גדולים. פרות וירקות בכשרות ראויה היו קשים להשגה, ובמשך תקופות ארוכות חשו במחסור במזון נקי מפל חשש פשרות. באותה שנת שמטה, הגיע אחד ממכריו של הרב מבריסק, וספר לו על בנו השרוי במצב בריאות רעוע, ועל-פי דברי הרופאים יש לבסס את תזונתו על ירקות שונים. שאלתו היתה אפוא, אם אפשר לסמוך על פשרות הרבנות המקומית בעיר פלוגיית. "פנראה פונתך להתרוממות", אמר לו הרב, והמשיך: "לדעתי, התרוממות אינו שוה אפלו פרוטה, ומעתה יש לדון האם בנך שרוי במצב פה גרוע, עד שמתר לו לאכל מאכלים האסורים מדרבנן באכילה, ובכך התשובה היא לא, שכן מצבו לא מצדיק זאת". היה זה בתחלתו של שבוע, וביום ששי הופיע במפתיע בבית משפחת השואל בתל-אביב, אחינו של החזן אי"ש, רבי שמריהו גרינמן, ובידו ארגון מלא בירקות. התברר, כי לאחר שעזב השואל את בית הרב מבריסק, בקר אצלו רבי שמריהו, ובשיחתו ספר לו הרב על "פלוגי מתל-אביב שסובל מרעב, והאחריות לספק לו מזון די-יצרכו מהיום, מוטלת עליך". ומאותו יום ואילך, משך כל שנת השמטה, לא חסרו בבית השואל ירקות נקיים מחשש שביעית, וכלי-זאת בזכות דאגת הרב מבריסק, אף שכלל לא נדרש לסייע, אולם ברגע ששמע על המקרה לא נתן לעצמו מנוח, עד שיידע כי הדבר סדר.

עולם מלא של גמילות-חסדים היה רבי יוסף עדס, וכל רגע פגיו מלמוד תורה היה רגע של צדקה וחסד בגופו ובממונו. סכומים עצומים עברו תחת ידו לצדקה, אף לעצמו לא נטל אף שוה-פרוטה, ואפלו לבני משפחתו נזהר שלא לסייע מכספי הצדקה שאסף, מפני החשד, אלא מכספו הפרטי. פעמים ידע, כי יש לסייע לנזקקים במצרכי-מזון ולא בכסף, ולזה היה מכיר סלי מזון משבחים. פעם נודע לו על אדם שנסע לחוץ-לארץ מפני דחק הפרנסה, והותיר את ביתו ריקם. ביום הפורים, התדפק רבי יוסף על דלת הבית, כשבירדו שני סלים מלאים פליטוב, אחד במצרכי מזון חיוניים, והשני לקים מצות משלוח-מנות איש לרעהו, והבית התמלא אורה פאחת.

בשנת תשי"ב, שררה בארץ-ישראל תקופת צנע, וכל המצרכים החיוניים נתנו על-פי קצוב לפי מספר נפשות בני הבית, בכמות מצמצמת, ורב התושבים התפרנסו בקשי רב. ימים מספר לפני חג הפסח, שלח ה'אמרי חיים" מזוין-ניץ לקרא לכוזר יתום, נתן לו חמישים לירות, שהיו אז סכום נכבד מאד, ואמר לו: "מסר זאת לאמך, ואמר לה שזה בתורת הלואה". הסכום הנכבד הזריח אור ירקות בבית, והחיה את האלמנה ויתומיה. לאחר הפסח החלה האלמנה לאגד ספס פדי להשיב את ההלואה, ובסמוך לחג השבעות נכנס בנה אל הרבי, כדי לפרע את החוב, אלא שהרבי טרב לקבל, ואמר: "לא ירדת לסוף דעתי. ידעתי שאמך לא תרצה לקחת ממני את הכסף, ולכן אמרתי לה שזה בתורת הלואה, אך למעשה נתתי זאת במתנה גמורה". פעם, לאחר בדיקת חמץ, העביר הרבי לגבאז את בגדו כדי לבדוקו מחמץ, ולפני כן הוציא את תכולתו. בין היתר הוציא פתק, ולאחר שעיין בו, קרעו והשליכו לאשפה. בני הבית ביקרו לאחור מכן וגלו, כי היה זה שטר-חוב של אדם שלוח מהרבי, וכתב כי בשיירחב ה' את גבולו וישיב את הכסף, והרבי ותר בכך על החוב.

רבי חנה הירש רובין הי"ד מסתמך עסק כלי-ימיו במעשי צדקה וחסד. בליל שבת-קדש נודע לו, כי אחד ממפתלי בית-מדרשו חבוש בבית-האסורים בגין חובותיו, ומיד הפסיק את סעדתו ואמר: "אצלי בבית-המדרש לא יעמדו להתפלל, כאשר חברנו וישב בבית-הסהר". לא הועילו כל טענות הקהל, כי בשבת ממילא אי-אפשר לפעל לשחרור האסור, והוא החל מיד לפעל לפדיונו. ואמנם, לקראת צהרי יום השבת שחרר היהודי מבור בלאו, ורק אז החלה התפלה בבית-המדרש.

רבי חיים מבריסק הזמן פעם לסדר קדושין בחפה של שני נגידים שהשתדכו, ולאחר החפה העניקו לו אלו מעטפה סגורה עם סכום נכבד בהוקרה. תוך כדי הדברים, הגיע עני וספר לו, כי אין לו כמה לפרנס את בני ביתו, והוא העניק לו מיד את המעטפה, בלי לדעת כמה היא מכילה.

אברך אחד הגיע אל רבי משה מרדכי מללוב, כדי לדרש בעצתו בדבר טפול רפואי סבוך שהרופאים הציעו לו לעבר. לאחר שמיעת הפרטים, הציע לו הרבי לפנות לרופא פלוגי, "שהוא רופא גדול ומפרסם, ואף שייגבה ממך מחיר יקר, גדאי לך שהוא יטפל בך". שעה קלה לאחר שהשואל חזר לביתו, התדפק על דלתו אחד ממשמשויו של הרבי, ובידו מעטפה עם סכום נכבד. "הרבי צוה לומר לך, כי אין הוא רוצה להכביד עליך בהוצאה מיתרת בגלל הצעתו", אמר הלה...

רבי שרגא פיבל מנדלוביץ', חתם פעם פערב לפלוגי על הלואה בסך שלש מאות דולר, שהיו אז סכום נכבד, ולאחר שהלה פשט רגלו ולא פרע את-חובו, נאלץ הוא לשלם את החוב במקומו. בעקבות המאורע, חברו עליו בני המשפחה בהפצרות לחדל מלסע לכוזר, ויפסיק מעתה לחתם להם פערב, אולם הוא קם מיד והכריז: "הולך אני מיד לתור אחר אדם הזקוק להלואה, כדי שאוכל לחתם לו פערב על-כך ולסייע לו. כי הרי לא יתכן שאהפך, חלילה, להיות אדם פילי..."

מטעים

דב"ר אל-בני ישראל (כה, ב)

בנישנים, כי בעין שמטה גרשו בני ישראל ויצאו לגלות, ובשמטה תלוים גרושם ונאלתם. (בני יוסף)
וכי תאמרו מה-ינאכל בשנה השביעית (כה, ג)
הרמב"ן מפרש, שכונת השאלה אם תאמרו בשנה השביעית מה-ינאכל בשמינית, אולם טעמי המקרא סותרים זאת, שהרי וכי תאמרו מה-ינאכל בשנה השביעית, והתבות מה-ינאכל בשנה השביעית סמוכות, ולכן מתפרשת השאלה על השנה השביעית עצמה, כי כאשר האדם דואג למחסור הצפוי בשמינית, הוא נמנע גם בשביעית מלאכל לשבע, ועל-כך באה ברבת ה' לשפע. (הרש"ד הירש)

וצויתו את-ברכתל לכם (כה, כא)

תבת וצויתו מטעמת מפעיל, והוא' בראשה היא וא' החבור, ולא וא' החפוד מעבר לעתה, והמקרא מפרש בלשון הכתובה, שהקב"ה מקדים לצוות את-הברכה, והתבות וכי תאמרו אינה לשון תנאי אלא שאלה ותמיחה, כלומר התכלול לומר מה-ינאכל? הלא בניניכם ראייתם כי כבר הקדמתי לצוות ברכה מיוחדת לשומרי השמטה. (הכתב והקבלה)
כיי-גרים ותושבים אתם עמדי (כה, כב)
גרים בדרגא, לרמוז שלכן נשלחנו לעולם להיות גרים, כדי שנתנה רק בדרגא ומעלה לקראת העולם הבא, וכדי להגיע ולהיות תושבים בעולם הבא, צריך להיות בגדר תמיכה ושפלות. (דב"ר חז)

מדגש

המיתה חו"ל' מה ענין שמטה אצל הר סיני, הפכה לניב-לשוני שגור, במשמעות של קרוב שני דברים רחוקים, אף שניים לא יודעים את מקורו. אולם מאידך, ישנם פתגמים וניבים השגורים מאד, אך מקורם זר מבתבי הנצרות, ואין להזכירם. אחד מהם הוא הפטוי 'אין נביא בעירו' שמוזכר אף בידי כמה מגדולי הדורות במאמר חו"ל, ובאמת מקורו הקדום הוא בבית החדשה של הנוצרים. כמובן אין להשתמש בבוטו 'מלה הארץ' במשמעות של בני מעמד איכותי, שמקורו בדברי אותו האיש, וכן אין להשתמש בבוטו 'להחזיק אצבעות' שמקורו מצורות העלב הנוצרי, ועוד לומר 'מחזיק אפילו המוצא בישעיהו, או תחזקנה ידיכם בזכריה. אפילו הפנוי עם הספר' שמשני לנס ישראל מקורו בקראן המסלמי, מתוך פניה לזכור בעם ישראל שמעשיהם אינם עולים בקנה אחד עם ספריהם.

ממלה

בתקופת ההשקלה, הוקמו 'בתי מדרש לרבינים' בהם נסו לשלב תורה עם מדע, והשעטני הזה לא צלח. גדולי ישראל הגדירו את המוסדות 'בתי מדרש לרע-בנים', ואת הלומדים שלא הגיעו לדרגת רב, הגדירו 'ערב רב'... והנה הגיע ראש הסמינר בבודפשט לניל שבגעים, ותלמידיו ערכו לו מספת יובל חגיגות, כשהם נושאים לפניו נאומים נוקצים, שדופים וחלולים, והעלו עלינם את מפעלו הכפיר בהעמדת תלמידים הפוסחים על שתי העינים. גחך אחד הגאונים ואמר: "התקנס בו בחתן היובל, הכתוב כלי-גוים אשר עשית, יבואו וישתחוו לפניך..."

אין חיי המלוכה ברבית, פחני הלווה. המלוכה מבקש שהימים יחלפו מהר כדי שיקבל רבית גדולה יותר, והלווה רוצה שהימים יתמשכו ככל האפשר. אצל המלוכה כל יום בשנה, ובעיני הלווה כל שנה פיוס אחד... אף כאשר לא יקחו רבית, יהיו חיהם שונים, ולכן נאמר "וחי אחיך עמך" ... (האלשיך חק)

{ אז נדברו }

פרשת בהר תשע"ח | גליון מספר: 376 | לסדר: "כי עבדי הם..."

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את העלון

בשירות פקס בטל:

0795908616

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

מה בין "גל" האסון שהתרחש בשבוע שעבר ל"ג" בעומר...??

יש פסוק בתהילים (פרק פ"ט): אתה מושל בגאות הים בשוא גליו אתה תשבחם!!!

הפשט הפשוט בפסוק הזה: שלפעמים הים נמצא בגאות... הים גועש ורועש... הגלים מגיעים לשיא... ומאימים להטביע ולסחוף את כל הנקרה בדרכם... ואז הקב"ה מושל בהם ובשוא גליו- בשיא הגלים... אתה תשבחם- הקב"ה בולם אותם על פני החוף!! (תשבחם מלשון עצירה...)

עד כאן על דרך הפשט... אבל בעל "צרו המור" מבאר פסוק זה על דרך הרמז:

בשוא גליו!! גליו אותיות **ל"ג** בעומר!!! בימים אלו... ימי הספירה... הגיע גל ושבד גדול על עם ישראל... הגיע נחשול אדיר של שטפון שסחף איתו עשרים וארבע אלף תלמידי רבי עקיבא שנלקחו מאיתנו בסערה השמימיה בימים אלו... **שיא** ההסתרה- **שוא** גליו!!! והיה העולם שמים בלא תורה... אבל בשיא גליו!! ביום השיא של ההסתרה!!! הלא הוא ג"ל בעומר... היום שבו אחרון תלמידי ר"ע נפטר... **בשוא גליו-- אתה תשבחם**- דווקא ביום השיא של כל משברך וגליך עלי עברו... דווקא ביום הזה הקב"ה עצר את המגפה!!! ועצר אותה לא פחות ולא יותר אצל רבי עקיבא שהוא היחיד שכן נשאר בחיים!! והוא הלך והקים והפריח את הכל מחדש... ללמדך: אתה מושל בגאות הים!!! הקב"ה שולט ונמצא גם בתוך ההסתרה...

בשבוע שעבר קרה אסון!!! עשר נשמות יהודיות נהרגו במיתה משונה בשטפונות!!! אבל... למרבה האבסורד... מה הנושא עכשיו? על מה כולם מדברים? את מי להאשים במחדל? האם את משרד החינוך או את בית הספר?? **אז כמוכונ שלגופו של עניין**, הנוגעים בדבר צריכים לעשות את חשבון הנפש הפרטי שלהם ביחס לזהירות המוטלת עליהם... אבל אנחנו... הרי הלוקחים האלו לא נוגעים אלינו... ואם **כן לנו אסור להשאיר את האסון הזה שם!!!** אסור לנו "להיות אכזרים" כלשון הרמב"ם (בתחילת הלכות תענית) ולהיתקע בחשבונות הצרים והנקודתיים מי פה אשם... ומי אחראי למחדל...

הההללו... אסור לשכוח... סוף סוף "אתה מושל בגאות הים בשוא גליו אתה תשבחם"!!!

אני מבטיח לך שעל כל טיול כזה שנגמר באסון... היו באותו יום עוד עשרות טיולים לא אחראים בסגנון הזה וכדו' ש... שלא קרה כלום... **ולמה???** כי... כי בסופו של דבר הקב"ה מנהל את העולם **ואתה מושל בגאות הים בשוא גליו אתה תשבחם!!!** גם כשיש סחף הכי גדול והכי מסוכן... הרי אם הקב"ה לא רוצה שזה יקרה... הרי הוא מושל בגאות הים... ובשיא השטפון הוא יכול לנווט אותם ולהסיט אותם לאיפה שהוא רוצה... תסמוך עליו... (ושוב: זה לא פטר אותנו לרגע אחד מלשמור על כללי הבטיחות... כי תבין: ע"פ ההשקפה היהודית **אין הבדל מהותי** בין חסר האחריות שגרם לאסון הזה והוא כעת נמצא בהארכת מעצרו... לבין חסר אחריות אחר שאישר טיול דומה וגזרה חכמתו ית' ששם לא יקרה כלום... שניהם יהיו בהארכת מעצר שווה בשמים ויצטרפו למסור דין וחשבון שווה על חוסר האחריות מצידם!! רק כאן בעוה"ז מגלגלים זכות ע"י זכאי וחובה ע"י חייב... ואכמ"ל...)

כידוע יש שתי תקופות של דין במשך השנה: ימי ספירת העומר וימי בין המיצרים!!!

ויש הבדל עצום ביניהם... ההבדל הוא: ימי ספירת העומר הם ימי דין בגלל שהם ימי פורענות... ימים שאירעו בהם צרות גדולות לעם ישראל... לעומת זאת: ימי ספירת העומר הם לא ימי פורענות... **ממש לא!!!** אדרבה... הם נקראים ימי מועד... הם חול המועד שבין יו"ט ראשון ששמו פסח לבין יו"ט אחרון ששמו שבועות... **נו... אז למה הם בכל זאת ימי דין??** כי דווקא בגלל שהם ימים כ"כ גדולים!! דווקא בגלל שהם ימים שלפני מתן תורה ואפשר לקבל כ"כ הרבה!!! אז יש בימים אלו דריכות גדולה בשמים... האם נזכה לזה או לא נזכה...

כשדוד המלך מתאר בתהילים את הרגעים שלפני מתן תורה זה נשמע כמו אסון... ותגעש ותרעש הארץ ומוסדי הרים ירדו ויתגעשו כי חרה לו... עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל גחלים בערו ממנו... ויראו אפיקי מים ויגלו מוסדות תבל מגערותך ה' מנשמת רוח אפיקך... איך נשמעים לך הפסוקים האלו? זה נשמע כמו איזה אסון גדול שהולך ומתעצם... נו... מה הפשט בזה?? כן!!! הרגעים שלפני מתן תורה הם היו רגעים של כמעט אסון!!!

אתם מקבלים את התורה או לא?? אם כן... מזל טוב... ואם לא... הכל מתרסק... נו... איך לא תגעש ותרעש הארץ... איך לא יראו אפיקי מים ויגלו מוסדות תבל... יש מתח בשמים... העסק מבעבע... זה לא פשוט... זו הסיבה שימים אלו הם ימי דין... זו הסיבה שיש עניין להסתגר בבית המדרש ולא ללכת לאיתני הטבע... ולמה?? כי איתני הטבע נמצאים באי ודאות!!! הם לא יודעים מה ילד יום... ארץ יראה ושקטה... הגמ' שואלת: אם יראה למה שקטה ומה שקטה למה יראה?? עונה הגמ': בתחילה יראה ולבסוף שקטה... בספירת העומר הארץ יראה... היא לא יודעת אם אנחנו באמת רוצים לקבל את התורה... אבל לבסוף?? בעזרת ה' בחג השבועות הזו... אם נתחזק בייתר שאת ונקבל ע"ע עול תורה עם כל הלב... הארץ תשקוט...

בעוה"ש נפגש ביום ששי בים... איזה יום ששי?? יום ששי שאחרי שבועות... כשהארץ תהיה רגועה... כשהיא תקבל עדכון שאני ואתה קבלנו על עצמנו עול תורה ונתנו לה אורך חיים...

דברים אלו ביתר הרחבה בעמוד 6 בגיליון זה...

משבוע הבא ניתן לקנות את הקונטרס

אני סר צבא ח' -

עֵתָה בְּאֵתִי

מיד וילך יחוסע בלילה הזה במחנה, אמר רבי יוחנן: מלמד סלן בעומקו של הלכה

ובו מאמרים בעניני חג השבועות ועסק התורה...

בפלא': 0548446691

כמו כן ניתן להשיג חוברת זו אצל הנציגים הממונים שבישיבות

מוקדי מכירה:

ירושלים: בית וגן רח' הרב פרנק 29 קומה ב'

אזור רמות רובין 47 קומה ב'

ביתר גבעה ב' אזור רמי לוי 0548450998

בני ברק: קבוץ גלויות 9

משפחת בויס רחוב השלושה 11.

חזון איש 34 (פינת דסלר מש' דייפוס) - 0527117271 (ניתן לקבל גיליונות יחידים מידי שבוע בכתובת זו)

חדש: פתח תקווה - 0504124235

חדש: בית שמש: נהר הירדן 9 רמה ב', מש' צוויבל.

אשדוד - 0504120311

קרית ספר: מרומי שדה 3 052-7174781

ברכפלד - 0533109169 (כולל עטרת שלמה)

גרין פארק - 0527644795

אופקים: שפירא 0534112035

נתיבות: 0548473542 (בין 7-9 בערב)

צפון: חיפה: הדר, שכמולית רחוב ביתר.

נווה שאנן: חניטה 81 משפחת זלושינסקי

רכסים: הורדים 4 א' משפ' קריצלר לתאם: 0548415410

כרמיאל - 0527136165 משפחת שטיימן.

טבריה: 0504163727 רח' גוש עציון 1 בשעות הערב.

חדש: צפת: מאור חיים - 0533199511

מה בחוברת???

א. מה ההבדל בין מי שמוכן למסור נפש על התורה... לבין מי שמוכן להתאבד על התורה???

ב. מה עושים שהג השבועות לא יגמר תוך עשרים וארבע שעות וזה... איך עושים שהוא לא יתחיל ויגמר בעונות גבינה??

ג. למה אנחנו לא נוסעים להר סיני... להתפלל שם את תפילת השל"ה על הבנים?? הנקלה בעיניך... הר האלוקים... הר שנתנה עליו תורה??

ד. זמן קיץ הוא זמן ששייך לחומש במדבר!!! מה המאפיין של חומש במדבר ואיפה זה פוגש אותי בקיץ המתחמם ובא???

ה. מה עושים כדי לא להתייבש בקיץ כמו התאנים???

ו. ללומדי דף היומי בשבועות הבאים... איזה טעות קטנה במחשבה יכולה לשבש את כל חג השבועות???

פרטים בחוברת...

רעיון כיצד לתת פרופורציות בעבודת ה'...

אצל רבי שמעון בר יוחאי ותלמידיו היתה תופעה פלאית שקוראים לה תורתו אומנותו!!! עד כדי כך שהוא היה אפילו פטור מתפילה... אנחנו כמובן לא שייכים לזה... כבר רבי יוחנן שהיה כמה דורות אחריו אמר שאנחנו לא שייכים למדרגה הזו... **אבל יש משהו שעדיין כן נוגע אלינו.** יש סימן מפורש בשו"ע (סי' ל"ח) שמבואר שם להדיא הלכה למעשה שהעוסק במצוה פטור מן המצוה, וא"כ אדם שכותב תפילין ומזוזות פטור מק"ש ומתפילה ומכל מצוות האמורות בתורה ומי שעוסק בצרכי חתן וכלה גם הוא פטור מכל המצוות (אל תוציא מפה הלכה למעשה... כי זה ניזון שלם בהלכה... אתה מוזמן לעיין בעצמך באו"ח סי' ל"ח)...

משום מה אנחנו לא נוהגים ליישם את ההלכות מהסוג הזה... כמה שזה הלכה וזה למעשה אף פעם לא שמעתי אחד שאומר אני כבר יומיים לא מתפלל בגלל שאני עוסק בהכנסת כלה... אני כן שמעתי יהודי שמבכה שיומיים הוא לא פתח ספר בגלל שהוא היה טרוד במצוות, אבל שיומיים הוא לא התפלל ולא קרא ק"ש כי הוא היה עסוק בצדקה... בחיים לא!!! ומה הסיבה? באמת למה אנחנו לא מאמצים את ההלכה הזו?? כי... כי אנחנו לא מספיק רציניים ואי אפשר לסמוך עלינו שאנחנו ניגש להלכה הזו ברצינות הנכונה... כי בינינו... אם כל פעם שאני אעסוק במצוה אני לא אתפלל... במקום שזה יגרום לי להעריך יותר את המצוה... זה רק יגרום לי שאני אזלזל בתפילה ובשאר מצוות שלא קיימתי אותם בגללה... ולכן זו הסיבה שבדורות האחרונים אנחנו משאירים את ההלכה הזו בצד... **אבל!!! רצוני לעורר נקודה מעניינת.**

שלמרות שאנחנו כמעט ולא נוהגים היום להשתמש עם סוג הפטור של עוסק במצוה... עדיין יש מקום מאוד מסוים שבו אולי כן מומלץ להשתמש עם הפטור הזה... ואתה יודע בתור מה??? **בתור מאזן אימה!!!** מאזן של פרופורציה שיכול לעניק לנו רצינות בעבודת ה'!!

מה אני מתכוין?? אני אתן לך דוגמא: כשאני יושב וכותב את העלון שלי... מה הדבר שהכי נותן לי תחושה של שליחות בכתביה?? מה השוקר החשמלי שהכי תופס אותי ודוחף אותי להיות רציני במלאכת?? שפעם אחת ניגשתי לרב ושאלתי אותו: מה קורה אם אני חלילה נמצא במינוס של זמן... ועוד כמה שעות אני מחייב לסיים את העלון... והמצב קשה... ענה לי אותו רב: אם אין זמן!! אז אל תתפלל שחרית ובמקום שחרית תכתוב את העלון... אוה אוה... ברגע שקלטתי שהכתיבה של העלון שלי יכולה לדחות תפילת שחרית!! באותו רגע קלטתי שאוה... זה רציני!!! (אל תדאג... אף פעם לא קרה שביטלתי שחרית... אבל עצם הידיעה שזה שווה לדחות שחרית זה מעניק פרופורציה...) הבנת מה קרה פה?? עצם זה שידעתי שהמעשה שלי כ"כ חשוב שיש בכוחו לדחות תפילה!!! זה העניק לי הסתכלות מרוממת על מה שאני עושה!!! פתאום קלטתי כמה זה גדול!

זו הדוגמא שלי... אבל לכל אחד יש את הדוגמא שלו... **הנה עוד דוגמא:** קבלת על עצמך ללמוד איה הספק מסוים... אם זה דף היומי או מה שזה יהיה... נו... עכשיו אתה נמצא כל הזמן במאבק של רצינות!!! עד כמה אני רציני בהספק שלי... עד כמה אני עומד ברצינות אחרי המילה שלי... אז יש לי עצה בשביל להעמיד את הרצינות במקום שלה!!! אבל אני מודיע מראש: העצה הזו היא לא נחלת הכלל... (ועוד מעט אני אסביר לך גם למה...) קח הלכה מסוימת שהיא אצלך מוסכמה מוגמרת שאתה מקפיד עליה בכל מחיר!!! לדוגמא: **תפילה במניין!!!** ותתייעץ עם רב... ויש סיכוי שהוא יסכים איתך שתצטרף לקבלה שלך **תנאי נוסף והוא:** שהיות ואני צריך להספיק כל יום כך וכך דפי גמ' (או מה שזה יהיה...) אה... אז מה יהיה אם יום אחד חלילה לא יהיה לי זמן?? אז אין ברירה... באותו יום אני אאלץ לוותר על תפילה במנין... (ובזמן שאני אחסוך את ההליכה לביהמ"ס אז אני אשלים את חוקי... אני כמובן נקטתי דווקא בהלכה כזו של תפילה במנין שיש סימוכין בהלכה שדיך לבטל תפילה במנין בשביל קביעות בלימוד... אבל אתה מכין לבד שאתה לא יכול לומר שאני אלבש שעטנז או אוכל חלב דם פוגל...) אז היה תקופה שככה החלטתי באמת!!! **אין לך מושג לאיזה פרופורציות זה הכניס אותי!!** כי בינינו... הרבה פעמים אין לנו זמן... ולמה?? כי שפטתי שעה ולכן אין לי זמן... קראתי את כל העיתון ועכשיו ודאי שלא נשאר זמן... אבל ברגע שידעתי שאם יהיה לי מינוס של זמן אז התפילה במנין תאלץ לתרום את חלקה כדי שאני אשלים את הזמן החסר... אוה... הזמן שלי קיבל פתאום פרופורציות!!! כל פעם שהעזתי להעלות על דל מחשבתי ש... מה אפשר לעשות... אין לי זמן... כבר ראיתי לנגד עיני את הוד מלכותי מתפלל ביחידות... **וזה כ"כ הרתיע אותי.** שאף פעם לא הייתי צריך להגיע לזה... זה גם נתן לי הסתכלות כללית הרבה יותר ערכית לכל הלימוד שלי!!! פתאום קלטתי שלעבור על ההספק הזה... זה לא פחות חמור מלהתפלל בלי מנין... (שזה אצלי קו אדום שאני לא חוצה אותו) ובינינו... זה לא סתם תרגיל!! זה באמת נכון שהלימוד שלי שווה ערך עוד יותר מתפילה במנין... אני רק צריך להעמיד את הדברים בהירות... בסולם הערכים הבהיר שלהם... ב"על כן יאמרו המושלים בואו חשבון..."

עכשיו: העצה הזו היא די מסוכנת. ולמה?? כי תאר לעצמך שאני אקפוץ על המציאה... קדימה... מתפללים ביחידות... אז לא עשיו כלום... לא רק שבלימוד אתה מזלזל אתה רוצה גם לזלזל בתפילה במנין... מה עשיונו?? כל המטרה היא ליצור רתיעה!! אני לוקח מוסכמה הלכתית שהיא מוגמרת אצלי!! שעליה אני לא עובר ולא יעבור בשום מחיר!! ואני מסביר לעצמי שהיות והאמת היא שהלימוד שלי יותר חשוב ודוחה את קיום ההלכה הזו... אז אני מחזיר לעצמי את זה באמצעות הפרופורציות שאני מעמיד לעצמי שבמידה ואני לא אעמוד בלוח הזמנים... אז אני אאלץ לדחות את ההלכה הזו!!! זה יכול להיות אידיאלי רק בתנאי שההלכה הזו עדיין נשארת כמוסכמה חזקה אצלי אבל ברגע שהיא עצמה מתחילה להתערער... מה עשיונו? **הבנת מה אמרתי???**

עכ"פ אם אתה מצליח ליישם את הרעיון הזה בצורה נכונה... אפשר לעשות את זה בכל מיני דברים... אם זה בקימה לתפילה... תאיים על עצמך: יום שאני קם מאוחר... אני לא הולך למקווה... או אני לא מתפלל עם חליפה... כדי לקבל את הפרופורציות!!! או לחילופין תאיים על עצמך: אם אני לא מקפיד על ק"ש מג"א... הרי בעוד ארבעה חודשים אני קונה ד' המינים פשוטים... סט בשישים שקל... הנה לך נתינת פרופורציה!! מחנכת בישראל אמורה להבהיר לתלמידות שמי שלא עומדת בתקנון הצניעות אין לה זכות להתפלל על חתן שישב וילמד כל היום... כדי לקבל פרופורציות וכן הלאה וכן הלאה.....

לעשות מה שצריך = במילים

אחרות תורה!!!

הגמ' בברכות (ח): מספרת על ר' ברנא שהוא היה אדם גדול ושמו במצוות!!! מה הראיה??? **פעם אחת** קרה שהוא סמך גאולה לתפילה בתיקין ולא **פסיק חוכא מפומיה כולי יומא!!!** כלומר: הוא היה כ"כ שמח ומאושר על זה שהוא זכה להתפלל ותיקין... שהחיוך לא מש מעל פניו כל אותו היום... **ואני עומד ושואל: רבינו ר' ברנא: אם אתם כ"כ יודעים להעריך את תפילת ותיקין... עד כדי כך שכשפעם אחת זכיתם להתפלל ותיקין... הרי החיוך לא מש מעל פניכם... אז למה זה קרה רק "פעם אחת"???** תתחילו להתפלל כל יום ותיקין... ואז **כל יום החיוך לא ימוש מעל פניכם כל היום...** למה זה צריך לקרות רק פעם אחת???

מה התשובה???: כנראה שר' ברנא היה צריך להתפלל יותר מאוחר... למה...? לא יודע למה... אולי היו לו תלמידים שהוא היה צריך להתפלל יחד איתם יותר מאוחר... אולי הוא היה צריך בדיוק באותה שעה לעזור לאשתו להוציא את הילדים לבית רבן... לא יודע... אל תשאל אותי...

מה שברור הוא ש-מי כמו ר' ברנא ידע להעריך את גודל מעלת תפילת ותיקין. אבל **למרות זאת!!!** הוא לא עשה מה שהוא **רוצה!!!** אלא הוא עשה **מה שצריך!!!** ואם צריך בזמן תפילת ותיקין לעשות דברים אחרים... אז עושים **מה שצריך!!!** גם במחיר של ויתור על מה שהייתי כ"כ **רוצה** לזכות להתפלל ותיקין...

אם אתה זוכר לפני כמה חודשים כתבתי בגיליון זה שבפרק ק"ט בתהילים דוד המלך מגדיר את רצון ה' בכמה הגדרות... תורת ה'... חוקי ה'... פיקודי ה'... משפטי ה'... עדות ה'... אמרות ה'... וכו' וכו' ובאותו מאמר התמקדתי בהגדרה מה זה **פיקודי ה'!!!!** אבל השבוע.. לקראת חג השבועות... תרשה לי להתמקד בהגדרה של... של לא פחות ולא יותר: מה זה **תורת ה'!!!!** אתה יודע מה... בא נשאל את זה ככה:

מה ההבדל בין **תורת ה' -- --** ל- **פיקודי ה'???**

אז הנה... הסיפור עם ר' ברנא הוא הדוגמא הכי טובה...

לקום לתיקין זה עניין גדול... יש בזה **פיקודי ה'!!!** מופקד וטמון ברגעים האלו יראון עם שמש עניינים טמורים שמי שמתפלל בשעה הזו זה דבר גדול מאוד עד כדי כך שזה מצדיק שהחיוך לא ימוש מעל פניו כל היום... אבל חוץ מ**פיקודי ה'** יש משהו יותר חשוב והוא **תורת ה'!!!**

ומה זה תורת ה'?? תורת ה' במילה אחת זה לעשות **מה שצריך!!!**

אז כל זמן שפיקודי ה' ותורת ה' לא מתנגשים... אז הלואי... בא נתפלל ותיקין... בא ניסע למירון... בא נעשה כל מיני מצוות שטמון בהם עניינים נשגבים...

אבל ברגע שפיקודי ה' מתחכך עם תורת ה'- עם מה שצריך לעשות... הרי תורת ה' תמיד תהיה יותר חשובה מפיקודי ה' וממשפטי ה' וממצוות ה'... סוף סוף סתם רצון ה' נקרא תורה!!! (כמו שסתם משנה רבי מאיר... ולמה? כי במשנה הוא הכי הרבה מוזכר והכי נחשב... ככה סתם רצון ה' נקרא בשם תורה... תורת ה' זה החלק הכי חשוב ברצון ה'... **תכל'ס: מה צריך לעשות!!!** זה החלק הכי נחשב בתורה... יותר מכל מצוה ועניין נשגב אחר... ולכן ר' ברנא מידי יום רואה את ותיקין... אבל מרחוק... מה אעשה... אני כעת עושה מה שצריך וזה יותר חשוב...

רצה דוגמא עוד יותר הזויה???

רבי אליעזר הגדול!! ענק שבענקים!!! התפילה שלו בוקעת רקיעים... הנפילת אפיים שלו זה נורא נוראות... והנה!! ר"א כעת נמצא בנידוי (מגיסו ר"ג...) ויש לר"א אשה גדולה בפני עצמה שהיא יודעת שברגע שר"א יסמוך תפילה לנפילת אפיים... באותו רגע אחיה רבן גמליאל ימות... (עיין ב"מ נט): מה עושה "אימא שלום"? מידי יום ביומו היא מופיעה מיד אחרי התפילה ומפסיקה את רבי אליעזר שלא יסמך חלילה תפילה לנפילת אפיים!!! והיא מקפידה על זה בקנאות... כל יום היא מגיע ומפסיקה אותו!! (עד שיום אחד היא בטעות לא הפסיקה אותו... ובאותו יום באמת ר"ג נפטר) **ואני עומד ושואל: איך???** איך היא הצליחה להפסיק אותו כל יום מחדש???: הרי רבי אליעזר מסתמא הקפיד על הסעיף בשו"ע שאומר שלא להפסיק בין תפילה לתחנון... והוא בגדלותו הרי גם הבין עד היכן הדברים מגיעים וכמה חשוב לסמוך... אז איך היא הצליחה כל יום מחדש לבטל אותו מהעניין הנשגב הזה???

אלא מאי??? רבי אליעזר היה עושה **מה שצריך!!!** ולא מה שהוא **רוצה!!!** וממילא אשתו הצליחה כל יום מחדש להציב לפניו איזו סיטואציה יצירתית אחרת ולגרום לו להחליט **שמה שצריך** מידי!!! מיד אחרי שמו"ע זה לטפל באיזה נושא **אחר** שלא קשור לתפילה... כל יום מחדש היא מצאה בעיה אחרת בבית... או במטבח שמחייבת התייחסות מיידית דווקא אחרי שמו"ע שלא סובלת דיחוי... יום אחד ר"א רק גומר שמו"ע... ואימא שלום קוראת לו... ר' אליעזר כוס מים דחוף דחוף... ר"א רוצה להגיד לה... אשתי היקרה... חכי שתי דקות... אני רק מסיים נפילת אפיים... תביני... יש עניין גדול בלהסמך... **אבל לא!** רבי אליעזר לא עושה מה שהוא **רוצה!!!** הוא עושה **מה שצריך!!!** ולפי דעת תורה של ר"א יוצא שכעת צריך לתת לאשתו כוס מים וזה דוחה את הסמיכות של נפילת אפיים... למחרת היא ניגשת אליו עם שאלה דחופה מיד אחרי שמו"ע... אשתי היקרה: אולי תחכי שניה... אבל לא! **מה צריך** עכשיו לעשות?? וככה ר"א נוהג במשך כמה שנים טובות!!! תחשוב: במשך כמה שנים שר"א מפסיד מידי יום את העניין של נפילת אפיים כתיקונה בגלל אשתו! והוא אפילו לא מנסה להעיר לה... אפילו לא בעדינות... אשתי היקרה... אולי תשתדלי למצא את כל הבעיות דקה אחת אחרי כן... לא!!! הוא לא אומר לה... למה???: כי נכון שנפילת אפיים זה אלע אלע עניינים... וזה **פיקודי ה'..** ואולי מצוות ה'... אבל לעשות **מה שצריך** זה **תורת ה'** וזה חשוב יותר מהההכלל!!! ופועל בשמים יותר מהכלל!!!

עוד דוגמא: הפעם נדבר בשפה של כסף... השפה הכי מובנת...

יש לי שאלה: אם הייתי יכול היום להרויח 500 שקל... והגיע מישהו אחד ותקע לי מקלות בגלגלים ומנע ממני ריווח של 500 שקל... אתה תבין אותי אם אני אכעס עליו מאוד?? כן!!! הוא הפסיד אותי... נכון???

אז הנה... אני יהודי שמחבב מצות... אני מצידי מוכן להשקיע בד' המינים 500 שקל... זאת אומרת: המצוה הזו **שווה אצלי** 500 שקל...

והנה!!! תאר לעצמך השנה חל סוכות בשבת... מגיעים חז"ל ואומרים לי: שבגלל יהודי אחד שחוששים שמא הוא יעביר את הלולב ארבע אמות ברשות הרבים... לכן אין השנה מצות לולב דאורייתא... במילים אחרות: הפסדתי ערך של 500 שקל!!! ובגלל מי?? בגלל איזה רחפן אחד שנזכר להתחיל ללמוד עננועים ביו"ט והוא עוד מעביר ד"א ברה"ר...

אז למה שאני לא אהיה עצבני?? תסביר לי למה כשהגעתי לבית הכנסת באותה שנה עם פנים נפולות כי... כי אאאאוף... השנה הפסדתי את העניין הנשגב של ד' המינים... **למה אף אחד לא הבין אותי???** מה אתם לא מבינים?? עשיתי לכם תרגיל אחד ועוד אחד... אצלי ד' המינים שווה 500 שקל... והנה השנה הפסדתי את 500 שקל האלו... אז למה שאני לא אהיה עצבני? כמו כלל בן אדם נורמלי שהפסיד 500 שקל... מה פה לא מובן?? מה פה לא נכון?? **יש פה טענה נכונה!!! אמיתית!!!**

נו... מה התשובה על הטענה הזו???

התשובה היא כדלהלן: שים לב!!! אין תשובה אחרת!!!

מצות ד' המינים זה **פיקודי ה'!!!** במצוה הזו מופקד כח אינסופי!!! במצוה הזו מופקד כח שברגע שאתה מנענע את הלולב אתה עושה נחת רוח לה' וזה עוצר בזה רוחות רעות וטללים רעים ומביא המון שפע לעולם... וזה בהחלט שווה 500 שקל וגם הרבה יותר מזה... **אבל!!!** ברגע שחז"ל ברוח דעתם הבינו שהשנה **מה שצריך** זה להימנע ולא ליטול לולב... **אם זה מה ש צ ר י כ לעשות!!!!** אז זה **תורת ה'!!!** (כי כפי שסיכמנו זה תורת ה' זה מה שצריך!!!! שצריך לעשות) זאת אומרת בשנה זו: מי שיתעקש ליטול לולב הוא אולי יקיים **פיקודי ה'!!!** אבל **מי שלא** יטול לולב יקיים את **תורת ה'!!!** אה... ככה???: אז לתורת ה' יש כח ועוצמה וקדושה הרבה הרבה יותר גדולה מפיקודי ה'... (והההרואה: שלתורת ה' יש כח לדחות את פיקודי ה'... והההרואה שמצות לולב נדחתה...)

זאת אומרת: למרבה האבסורד יוצא דבר מאוד מעניין:

יש מצוות מאוד נשגבות... שמי שעושה אותם מובטח לו שעל ידי זה יושפע רב בכל העולמות ויזכה גם לכל הישועות וכו' וכו'... אבל בסופו של

למחנתרת...

אנחנו צריכים לקלוט שדעת תורה זה מתנה משמים!!! כי בחיים יש כל מיני החלטות מאוד מאוד כואבות... שלפעמים צריך לחתוך בבשר החי... ורק לתורה יכול להיות כתפיים רחבות לקבל החלטה ולדעת שעשינו מה שצריך... ולסיום: מי שמקיים את רצון התורה יש כל מיני הבטחות... שהוא אף פעם לא יכשל והוא תמיד יצליח... אבל בינינו... ההבטחה הכי הכי גדולה שאתה יכולה להבטיח לנו... שמי שיעשה רצון התורה הוא יזכה לעשות מה שצריך!!! זהו!!! אני לא מצפה מבחור שיבין את גודל המשמעות של המשפט הזה... אבל בן אדם נשוי שכבר הספיק לפגוש כל מיני סיטואציות בחיים ש... שעזבו... לא איכפת לי... אין לי שום אינטרס... אני בסה"כ רוצה לדעת מה צריך לעשות!!!!!! זהו!!! אני רוצה לעצום את העיניים ולדעת שאני בסדר... שעשיתי מה שצריך... אז הנה!!!

מי שמקיים את התורה לא יזכה לעשות מה שצריך... אלא הוא עושה בפועל מה שצריך כי זה התורה!!! אין לך מושג איזה שלווה נפש ז... איזה תורת ה' תמימה משיבת נפש זה לדעת שאני עושה מה שצריך..

זה עיקר קבלת עול תורה!!! אני מקבל על עצמי לא פחות ולא יותר לעשות מה שצריך!! להיות מחויב למה שצריך לעשות!!!!

להבין שלא באתי פה לעולם הזה לחינם... באתי פה לעשות מה שצריך... והקב"ה הוא הבוס... ובתורה כתוב מהי תכנית העבודה... מה צריך לעשות ואיך... באיזה מקום אם נפנים את המסר הזה בצורה הכי טכנית והכי פשוטה זה יכול לעשות לנו הרבה סדר בראש...

הגיע הזמן לשים בצד את כל הסטיגמות... את כל המילים המפוצצות... את כל ההשקפה ואת כל הראשי תיבות... וכעת אני ממקד את עצמי: אני יהודי!! ואלוקים ברא אותי ושלח אותי לעולם כדי שאני אבצע משימות מסוימות שצריך לבצע כאן בעולם... נו... ומי יגיד לי מה המשימות? אז הנה... בשביל זה יש ספר תורה עם פירוש של תורה שבעל פה שבו כתוב מה אני צריך לעשות... קדימה!!! לעבודה!!!

לא עיון... לא בקיאות... לא מוסר... לא חסידות... לא לומד'ס... לא קבלה... לא מחשבה... ולא אגדה... עזבו את כל המוסכמות האלו... כעת אני בסה"כ יהודי שפותח כעת ספר תורה באימה וביראה... תורה זה מלשון הוראה... ואני פשוט רוצה להוציא מהספר הזה את ההוראות מגבוה הנוגעות אלי!!! מה אני צריך לעשות... זה הכל!!!

הבנת מה באתי לשלול במשפטים האלו?? הבנת איזה תסבוכות רציתי לעקוף במשפטים התמימים האלו?? אם הבנת והועיל לך מה טוב... אם לא עוד יותר טוב... העיקר שנפנים שתורה זה לעשות מה שצריך!!!!!!

אם מישהו יבא אלי וישאל אותי שאלה כבדת משקל בעיניי שידוכים... (או כל נושא בדיני נפשות וכדו'...) האם ללכת על זה או לא...? מה אני אענה לו? אני אתחמק... כי מה לי ולצרה זו...? למה שאני אקח אחריות?? ואז הוא ינסה להתייעץ עם עוד יהודי וגם הוא יתחמק... וככה כולם יתחמקו... אף אחד לא יהיה מוכן לקחת אחריות... נו... ומה יהיה הסוף?? איפה זה יגמר?? תן נוחש אחד!!!! אז כידוע... כמו תמיד... בסופו של דבר אותו יהודי ילך לרב!!! וכשהרב רק ישמע את תוכן השאלה יתכרכמו פניו... הוא יאנח אנחה עמוקה. ויאליץ להקשיב בכובד ראש לשאלה המורכבת... הרב יחשוב ויחשוב ועוד יחשוב ובסוף הרב יגיד לו תלך על זה (או שלא) ותעשה כך וכך... ואז השידוך יגמר בכי טוב... מזל טוב...

עכשיו: מה ההבדל בינינו לבין הרב??? למה אף אחד מאיתנו לא הסכים לקחת אחריות ורק הרב הוא זה שבסופו של דבר לקח אחריות??

פשוט מאוד: הרב הוא אישיות שמייצגת את התורה!! ותורה כפי שסיכמנו זה לעשות מה שצריך!! והנה... אותו יהודי הגיע לרב עם השאלה המורכבת... בינינו... מה כעת מתחשק לרב לענות לו?? תעשה לי טובה... תעזב אותי... תרד לי מהחיים... לא רוצה לענות... (בדיוק כמו שאנחנו לא רוצים לענות)... אבל בשביל זה הוא רב!!! ורב מתוקף תפקידו התורתי לא עושה מה שהוא רוצה... אלא מה שצריך!!! והיות והתורה תובעת שצריך כעת להזדקק לאותו יהודי... ולקחת אחריות ולתת לו אור ירוק (או אדום... כל מקרה לגופו...) אז הרב נאלץ לנשום נשימה עמוקה עמוקה ולקחת אחריות עם הרבה דפיקות לב... כי מה לעשות... זה מה שצריך... עכשיו: אל תתלהב... מוקדם מידי להתלהב... כי גם אחרי שהרב אמר שכן צריך לעשות... זה לא סתירה שיתכן שאח"כ יהיו בעיות... וכל מיני התפתחויות לא כ"כ נעימות... (לא לחינם הרב כ"כ נאנח כשהוא לקח אחריות... הוא לקח בחשבון היטב שיש פה כל מיני סיכונים... אבל בכל זאת לפעמים צריך לגשת לניתוח גם אם יש 30% כישלון... שים לב: צריך!!! מישהו רוצה להיכנס לכזו מיטה חולה?? אף אחד לא רוצה!! אבל צריך!!! והיחיד שבסופו של דבר נאלץ לעשות מה שצריך זה מי שתופס במושכות התורה... ואז!!!! כשהיות בעיות למי יבואו בטענות?? למי שלקח את האחריות!!! הלא הוא הרב!!! נו... עכשיו אתה מבין למה תמיד דווקא הרבנים אשמים יותר מכל אחד אחר?? פשוט מאוד: אני ואתה ברחנו... אנחנו לא הסכמנו לעשות מה שצריך... אנחנו פחדנו מכלולות ולכן לא הסכמנו לקחת אחריות... ואילו הרב!!! הרב לא פחות חכם מאיתנו... הוא לקח בחשבון בדיוק כמונו את כל הכשלונות העלולות לצאת מפה... אבל הוא לא ברח... הוא עשה מה שצריך!!! ומה שהיה צריך זה לקחת אחריות ולקחת רזיקה למרות אחוזי הכשלון...

הכי קל בעולם זה להטיח ביקורת במי שעושה מה שצריך... הכי קל בעולם זה לעמוד מול רב שנאלץ לקבל החלטה כואבת... ולמתוח ביקורת ולהתלונן ולהגיד אוי... כמה אנשים סובלים מזה... וכמה בעיות יכולות לצאת מזה... תודה רבה!!! את כל מה שאתה אומר הרב יודע טוב מאוד... ובדיוק בגלל זה כולם ברחו מהנושא הזה (כולל אתה) ואף אחד לא הסכים לקחת אחריות... ובסופו של דבר זה הגיע לרב שהוא היחיד שמחויב למה שצריך ולא למה שהוא רוצה ולקבל החלטות לא פופולריות בבקשה... פעם הבאה אנחנו לא נלך לרב... אנחנו נגיש אליך... נראה אותך מקבל החלטות במקום הרבנים... נראה אותך לא יורד

דבר יש מצות אחת ויחידה שהיא יותר חזקה מהכל:

והיא: פשוט לעשות מה שצריך!!!!

אני רוצה לנסוע למירון ל"ג בעומר... כי אני יודע שיש שם ישועות... יש שם אורות גדולים... עיקר השראת השכינה היא בקברי הצדיקים ובפרט בציון של רשב"י... אבל אם אני יודע שהשנה מכורח כל מיני נסיבות נוצר מצב שמה שאני צריך לעשות זה להשאר בבית... להשאר באזור... ואני מרגיש כ"כ דפוק... אני מרגיש הפסד... אני מרגיש של"ג בעומר עובר ואני מפסיד את כל ההשפעות... תננו דעתך יהודי יקר!!!!

אין כזה דבר!!! תורת ה' תמיד יותר חזקה מפיקודי ה'!!!

מה שצריך לעשות זה תמיד הכי גדול... כי זה הההתורה!!! תורה זה מה שצריך לעשות!!! כל דבר אחר חוץ ממה שצריך לעשות זה נקרא מצוות ה'... פיקודי ה'... משפטי ה'... הכל טוב ויפה... אבל מי הוא זה אותו "אשרי האיש אשר הלך בתורת ה'?? מי הוא זה ואיזהו שמקבל על עצמו עול תורת ה'?? זה מי שמקבל על עצמו לעשות מה שצריך!!!!!!

כאן התשובה במילה אחת לאותו בחור צעיר עויבד ה' שניגש מידי פעם כולו בווער בלהט קודש והוא לא מבין: למה בשיבות לא עושים ככה וככה?? ולמה כן עושים ככה וככה?? והוא מביא ציטוטים וראיות... ואי אפשר להתווכח איתו כי הוא צודק!!! הוא טוען טענות מוצקות... הכל טוב ויפה... ידידי היקר: בציטוטים אתה צודק מאה אחוז!!! במצוות ה' ובאמרות ה' אתה בקי!!! אבל יש משהו אחד שאתה לא יודע...

קוראים לזה תורת ה'!!! מה תכל'ס צריך לעשות!!!!

כי בשביל להחליט מה צריך לעשות... לא מספיק לעמוד כאן עם עשר גמרות ועם עשרים ציטוטים... צריך להקיף עוד מכלול שלם של נתונים שאתה לא יכול להקיף אותם ולקבל החלטה שקוראים לה דעת תורה!!! מה זה דעת תורה?? דעת תורה אף פעם לא אומרת מה כתוב... (כי... כי בשביל לדעת מה כתוב אני לא צריך דעת תורה... אני צריך רק משפטים ואור וספר פתוח...) דעת תורה אומרת מה צריך לעשות!!!! וכיון שכן אז קח בחשבון שגם אתה אתה מנצח בציטוטים!!! אבל תכל'ס מה צריך לעשות?? בזה אין לך שיג ושיח!!! ועל זה אתה לא יכול לענות!!!!

כאן גם התשובה במילה אחת לכל מיני אנשים צודקים!!!! שיש להם טענות עד לב השמים... ו... ו... ובדרך כלל על מי יש להם הכי הרבה טענות?? על הרבנים!!! כאן אולי ההזדמנות לשאול את השאלה: באמת למה? למה דווקא על הרבנים יש הרבה טענות יותר מכל אחד אחר?

אתה יודע למה?? פשוט מאוד:

נקודות מעניינות למסתכלים מחלון הרכב הנוסע מירושלים למירון...

אם אתם כבר נוסעים למירון בל"ג בעומר... ואם במקרה יצא לכם לנסוע דרך כביש הבקעה ולעבור סמוך וגרמה לעיר טבריה שרשב"י טיהר אותה... **אז אני רוצה לגלות לכם!!!** שיש עוד מקום באזור של טבריה... שאת זה רשב"י השאיר לנו- לדור אחרון שאנחנו נטהר... **ובכן:** בימים אלו נשמעים קולות מלחמה... אי אפשר לדעת מה ילד יום... מה שאנחנו כן יודעים שיום אחד תהיה מלחמת גוג ומגוג... מפחיד לדבר על זה... אבל בקרב ממש ממש למעשה... יש פרק שלם ביחזקאל (לט) שמתאר את המלחמה בפרוטרוט והוא מתנבא שגוג יעלה על ארץ ישראל עם צבא אדיר... ואיפה הוא יפול?? הנביא נתן מיקום מדויק: **בימי העוברים קדמת היסוד!!!** מה פירושו?? הים הכוזב לים כינרת... עכשיו ככה: כינרת, טבריה שהיא נחלת נפתלי נמצאת במערב הכינרת... ואילו הגולן ששייך לנחלת מנשה נמצא במזרח הכינרת ומי שרוצה לעבור ממערב הכינרת למזרחה... מה שנקרא היום **עוקף כינרת**... אז איפה הוא צריך לעבור?? שם באזור של דגניה... חמת גדר וכו'... ושם מתחיל השקע הגדול!!! מה שנקרא הבקעה... זה מה שנקרא בלשון הנביא: **"גיא העוברים קדמת" (-מזרח) היסוד**... שם!!! **שם יפלו חיל גוג!!!** בקיצור: בזוית הדרומית של הכינרת... קרוב לצומת צמח... (מרחק של 10 דקות נסיעה מקבר רבי מאיר בעל הנס) עכשיו ככה: יחזקאל לא סתם מביא את התיאור המדויק הזה... **יש שם בנביא גם הוראה מעשית!!!** מה יש?? מיד לאחר מלחמת גוג יבנה בית המקדש וכל עם ישראל יהיו שרויים על אדמתם... וירצו לעלות לירושלים בטהרה... אבל דא עקא שיהיו כ"כ הרבה הרוגים לצבא גוג... ומסילא כל מי שירצה לעלות לרגל מאזור הגולן ששם מתגוררים שבט מנשה ושבט דן... וגם בני נפתלי שמתגוררים במזרח הכינרת... אם הם ירצו לעלות לירושלים דרך כביש הבקעה... (מה שנקרא בלשון הנביא "גיא העוברים קדמת היסוד") אז הם בהכרח יטמאו בטומאת מת מכל ההרוגים שיהיו שם...

נ... אז מה עושים??? בשביל זה הנביא כבר לפני אלפיים מאתיים שנה פונה לדור אחרון!! ומחפש מתנדבים שישכימו לקחת על עצמם את משימת הקודש לטהר את הארץ ולקבור את כככל חיל המון גוג... **עכשיו: מה כ"כ חשוב ומקדוש במשימה הזו???** אז יש פה שני דברים: **דבר ראשון:** לטהר את הארץ... כדי לאפשר לכל עולי הרגלים לעלות לרגל בטהרה... זה סיבה חשובה לכשעצמה... **דבר שני: יש פה נקודה מאוד מעניינת:** היות וגוג הוא בן של יפת... ויפת כיסה את נח בשעת... לכן כבר אז הקב"ה נתן לו את שכרו ובזכות הכבוד הזה שהוא גמל עם אביו הוא זכה לבניו לקבורה... ומסילא אנחנו בתוך עבדי ה'... אנו מצויים להיות השליחים הנאמנים של הקב"ה לפרוע את השכר והכבוד אחרון שמגיע בדין לזרעו של יפת... ולכן מוטל עלינו לקבור את זרעו של יפת!!! ושם!!! במקום הזה יהיה בית קברות אחד גדול גדול... ששם יקברו את חיל המון גוג!!! עכשיו הנביא מתנבא מראש שמרוב ההרוגים שיהיו... המשימה הזו לטהר את הארץ תארון במשך שבעה חודשים... חוץ מזה יצטרכו מתנדבים מיוחדים שיהלכו בכל ארץ ישראל וכל מקום שיהיה ניכר שיש בו קבר... הם יציינו אותו... ואח"כ יגיעו מומחים יותר גדולים ויבדקו האם יש פה באמת טומאת מת או לא... בקיצור: התהליך של טהרת הארץ יארון זמן!!! וזה תלוי בהתנדבות שלנו...

אני רוצה שתבין: כיום... מי שהולך למירון יכול לשים לב שיש שם גשר מיוחד שבנו בשביל הכהנים... מה קרה?? במקרה מצאו שם קברים... ולכן בנו גשר מהגוע במקרה הטוב עד המגרש של תולדות אהרן... אבל תחשוב שכשיבנה בית המקדש יצטרכו להאריך את הגשר הזה משם ו... ועד... עד עד עד ירושלים!!!!

את העבודת שטח המיימעת שעשו בכמה קילומטרים מרובעים של הר מירון... איפה בדיוק יש קברים ואיפה לא... את זה יצטרכו לעשות לאורך כל הדרך... כי כל הארץ תהיה מלאה חללים... והרי ברגע שיבנה בית המקדש לא רק לכהנים אסור להיטמא... גם אנחנו לא רוצים להיטמא... כי גם אנחנו רוצים לעלות לבית המקדש ואסור לנו להגיע לשם טמאים... ממילא מהרגע שהמשיח יגיע ובית המקדש יבנה ועד שארץ ישראל תהיה נקיה וסטרילית מטומאת מת... זה הולך להיות תהליך ממושך... שידרוש הרבה הרבה מתנדבים... **אז אם כבר** מגיעים לרבי שמעון... **ואם כבר** עוברים באזור של טבריה שרשב"י עשה אותה נקיה... **ואם כבר** נשמעים קולות מלחמה מטרידים שה' יצילנו... אז מותר לדעת שיש כזה פרק ביחזקאל!! שאנחנו קוראים אותו מידי שנה בהפטרה של שבת חוה"מ סוכות... אבל יתכן שבתקופה הקרובה זה יכול להפוך להיות הלכה בקרב ממש ממש למעשה... כן... אנחנו צריכים להתחיל ללמוד לא רק קדשים... ולא רק מסכת זבחים בדרך היומית... אלא צריך גם לדעת סדר טהרות... מסכת אהלות... כיום סדר טהרות הוא במקרה הטוב שייך לכהנים... אבל מהר מאוד הוא יהפוך להיות מעשי לכל תינוק ותינוקת יהיו צריכים להיות בקיאים בטהרות

ואם כבר דברנו על הנסיעה למירון... אז בהיולא דרשב"י יש כמה נקודות שיש בהם דיסיון מסוים לעליה לרגל... ויש במקביל גם הבדלים... לפיך הדיסיון וההבדלים... נתחיל מהדיסיון... מלא מלא אנשים עולים ועולים... כולם רוצים להגיע למקום אחד... להיכנס בשער אחד... ברקע אתה שומע שירה... ובמקביל אתה גם רואה ענן שמימותר... וכל מי שעולה מירון עולה ומתקדם לכיוון העשן... זה מאוד מזכיר עליה לרגל... כמו כן: כשהספרדים שמחים במירון הם פותחים שולחן ושוחטים כבש לכבוד הצדיק... האשכנזים לא יודעים איך לאכול את המנטליות הזו...

אבל בבית המקדש מי שעשה שמחה... היה עושה משוה די דומה!!! הולך לבית המקדש שוחט כבש ולוקח את בשרו ואוכל אותו עם כל החברים לשני ימים ולילה אחד... **עוד נקודת דיסיון:** בעליה למירון יש בצדדים דרך מהדרין... ואילו באמצע יש דרך פרוצה... **להבדיל מכוון:** בירושלים גם במשך השנה דרך המלך הייתה בחזקת זבים... ואילו בצידי הדרכים היה דרך הפרושים ואלו שאוכלים חולין בטהרה... **בדרך העליה לציון** עומדים לך יהודים עם שטריימלים ומחלקים ח"י רטל לכל מאן דבעי... כן... גם בירושלים יש אנשים שהקריבו היום קרבן תודה ואין להם מספיק אוכלים והם עומדים ברחובה של עיר ומחפשים פרושים שיואלו בטובם לשמוח איתם... עד כאן הדיסיון... וכעת נגיש להבדלים... **יש כמה הבדלים בולטים מאוד בין מירון לבין בית המקדש...** הדבר הראשון... הכולט והוועק ביותר... שבמירון אנחנו הישראלים מבפנים ואילו הכהנים אי שם במחוץ... אבל בבית המקדש אנחנו נהיה אי שם בחוץ בעזרת ישראל... ואילו הכהנים הם אלו שיכנסו לפני ולפנים... הדבר השני: במירון צריך להביא אלפי שוטרים עם אמצעי אכיפה בשביל לשמור על הסדר הטוב... אבל בבית המקדש??? הוראה אחת יוצאת מלשכת הגזית... מפה קדשם של הסנהדרין!!! כולם מקפידים וזהרים בזה אפילו בחדרי חדרים... יש לזה תוקף של דין דרבנן!!! עוד הבדל מאוד גדול: בריקודים במירון לכל מגזר יש את המגרש הריקודים הפרטי שלו... יש את ההדלקה שלו... בשעה שלו... אבל בביהמ"ק יש סוּבָּח אחד ויחיד!!! ועזרת נשים אחת ויחידה... וסנהדרין אחת ויחידה... כולם בכפיפה אחת... נא להזכיר כמה שיותר להיות חברים ולהתחיל ללמוד לרקוד בידך... כי בין נרצה ובין לא נרצה זה מה שיקרה בבית המקדש... **עוד הבדל בולט יש בין מירון לבית המקדש!!!** במירון אם יש כאלו שנוהגים לרקוד בגדים יקרים לתוך המדרוה יש על זה נידונים שלמים בסוגים האלה זה לא בגדר לא בשחית... **אבל בבית המקדש???** מידי יום היו מגיעים שם אנשים ושוחטים שוורים ואילים וכבשים ועולות!!! לא תגיד לי שלמים... עולות... כולו לגבוה... כל בקר כזה יכול לפרנס משפחות של עניים... אבל זה לא נושא... אין פה נידון של בת שחית... כי יש לזה תוקף של קרבן!!! ואם מרים בת בילגה תפתח את הפה ותטען טענה בסגנון "לוקוס לוקוס עד מתי אתה מכלה ממנום של ישראל..." אנחנו נראה את זה מאוד בחומרה... אנחנו נעניש את כל המשמרה... אנחנו נראה בזה מחלל חינוכי חמור מאוד ב"שואת דינוקא" של כל המשמרה כולה... ואכמ"ל...

"למען לא נבוש..."

מושיגים בסיסיים בהלכה.

אני מתנצל מכל אלו שקוראים שורות אלו תוך כדי סעודת שבת... עכ"פ אחת מתופעות הלואי של תקופה זו- עונת האביב, היא תופעת היתרבות היתושים והנמלים... (אל דאגה... בדרך כלל זה חולף עם הזמן...) ואז מתחילה המאבק המתמש מול היתוש הסורר... מה שנקרא "מלחמת הייתשה" (על משקל מלחמת ה"היתשה") בניסיון נואש לגרש את האורחים הבלתי קרואים... ובכן: גם כאן יש תורה... וגם כאן יש כל מיני חיכוכים הלכתיים שטוב פעם אחת ולתמיד לדעת אותם...

דבר ראשון: מה קורה בשבת?? בשלמא ביום חול אני לוקח את ה"מקדח" ומתחיל לנפנף... אבל בשבת מה יהיה?? או אכה: למעשה הפתרון הכי מעשי זה להשתמש בתרסיסים (כמו סנו די וכדו) שהריח שלהם מרחיק יתושים ומבואר בפוסקים שמוותר לשים אותם בשבת, שאע"פ שמוליד ריחא אבל זה דרך קלקול... **ב** במקרה שאין לך או שזה לא עובד עליך... אז ככה: **לגבי צידה!!!** עקרונות אסור מדרבנן לצוד יתושים... אבל כמעט ולא מצוי באופן פרקטי אפשרות של צידה בבאלו יצורים קטנים כי איפה שתשיים אותם הם יכולים לחמוק, ולכן לדוגמא: אם מצאת יתוש בסלון בליל שבת... ואתה כעת רואה ברוח קדשך שהיתוש הזה הולך לזמון לך באוזן בלילה... מותר לך לסגור את דלת הסלון ואין בזה שום צידה... **(אבל לעומת זאת** יש אופן מסוים של צידה שצריך להזהר ממנו... והוא: מי שיועד... לפעמים אפשר ללכוד את הבעל חי בין הרשת לחלון... וזה צידה ואסור מדרבנן.) **ג** עכשיו מה קורה לעניין ריסוס להרוג אותם?? אז לריסס עליהם ממש אסור!! אבל לריסס בצידים ולא כנגדם נחלקו בזה פוסקי דורנו... (עיין סימן שט"ז)

ד באופן כללי אם אתה סובל מיתושים או שיש לך בבית יותר מידי הרבה נמלים וכו'... אז תדע שיש פסוק במשלי: ברצות ה' דרכי איש **גם** אויביו ישלים איתו, והמדרש מדייק (מיתורא ד"גם) שזה הולך על זבובים ויתושים... כתוב כאן שאם עושים חשבון הנפש ומתרחצים לפני הקב"ה... זה סיבה שהאויב מהסוג הזה ישלים איתך ויחזור לחורו ויפסיק להציק לך...

עכשיו רק לסיום: עצם העניין! מצד השקפת התורה האם מן הראוי שלא להרוג נמלים ויתושים וכו'??

אז בקצרה: יש כאן שני היבטים, מצד אחד אני אצטט לך בעל התומך דבורה שכתב וז"ל: "צריך שיהיו רחמיו פרושים על כל הנבראים לא יבוש ולא יאבדם... כן יהיה רחמי האדם על כל מעשיו יתברך, ומטעם זה היה עונש רבינו הקדוש שלא על בן הבקר שהיה מתנבא אצלו, וכאשר ריחם על החולדה ואמר רחמיו על כל מעשיו כתיב ניצול מן הדין... ועל דרך זה לא יבוש בשום נמצא מן הנמצאים ולא ימית הבעל חי אלא לצורך" עכ"ל... ומאידך: יש גמי בשבת (יב) שמובא שם שרב נחמן סבל מיתושים וכיוצא ב"ש שהיו מצערים אותו, ואמר לבנותיו: תהרגו אותם!!! ותשמעו לי את קול הרגית השונאים שלי... היוצא מכאן דרך הממוצע שלהרוג סתם לא ראוי, אבל אם יש בזה צורך, ובפרט שאם אתה רואה כעת יתוש על הקיר שאתה יודע בודאות שבליה הוא ימצוץ את דמך מותר לאבדו מן העולם!!! עכ"פ עיין באגרות משה שכתב (ח"ב מ"ז) שהריקים כאלו שאפשר להרוג אותם לא בידיים ממש (אלא בקוטלים למיניהם) עדיף כך, כדי לא להרגיל את עצמו למדת אכזריות...

לעולים מירונה כמה הערות הלכתיות:

א צריך ליהרר בענין הגנייה... שלא להשליך דברי תורה... מי שחלול בכתבי הקודש זה גורם לעניות ראה הוזהרת... [מוצבים בצידי הדרך הרבה פחים' מיוחדים לגנייה, שים לב!!!]

ב מפוזרים שם שירותים נידים, יש לחוש שאסור להתפלל כנגדם... נא לשים לב...

ג כשמגיעים להתפלל שחרית אצל ר"ש יש ענין לכה"פ שם לנהוג לפי דרכו... אז נא להגיד קרבנות... ולהזהר שלא לעבור כנגד המתפללים... הוזהר החמיר אפילו שלא לפסוע לצדי המתפלל.

ד כשאתה אוכל שם אל תשכח ברכת האורח... ס"ח גם זה מיבאר של רשב"י... וגם אל תשכח להגיד דבר תורה על השלחן רשב"י החמיר בזה מאוד...

החתונה מתקרבת... נא להתחיל להתכונן...

יצא לי לדבר בימים אלו עם משגיח ביישיבה... והוא אמר לי: שבשנים האחרונות... ישנה תחושה מסוימת שהציבור סופרים ספירת העומר עד ל"ג בעומר!!! כלומר: כולם סופרים מתי יגיע כבר ל"ג בעומר... אבל ברגע שמגיע ל"ג בעומר... זהו... הגענו ליעד... סיים אותו משגיח ואמר לי: תכתוב על זה... תגיד לבחורים שהההללו... אנחנו סופרים לחג השבועות... אנחנו מחכים למתן תורה... לא ל"ג בעומר...

אני הנהנתי בראשי... ברור שהוא צודק... אבל לא היה נעים לי להודות... כי... כי באיזשהו מקום גם אני ככה מרגיש... בינינו... כשאנחנו סופרים ספירת העומר... מה אנחנו מסתכלים? נו... מתי כבר ל"ג בעומר... כולנו מחכים ל"ג בעומר... ברגע שמגיע ל"ג בעומר משהו משתנה... משהו נרגע... כמובן שיש לזה השלכות לטוב ולמוטב... יש כאלו שדווקא אז מרגישים ששבועות מתחיל להתקרב... ויש כאלו שדווקא אז מתחיל להרגיש ריפיון מהחיזוק הגדול שהם התחילו את הזמן...

אז בדקתי את הנושא... מה באמת קורה בימים האלו... ומה התברר?

ספירת העומר באמת מתחלקת לשני חלקים!!! יש את הספירה שעד ל"ג בעומר! ויש את הספירה שמל"ג בעומר ואילך!! הרי כך: הספירה שעד ל"ג בעומר זה ימי דין... זה ימים שאנחנו נוהגים בהם אבילות על תלמידי ר"ע... אסור להסתפר... אסור לשמוע מוזיקה... זה הכנה לחג השבועות ממקום של כפה עליהם הר כגיגית!!! ככה זה עד ל"ג בעומר... אבל מכאן ואילך מתחיל הכנה לשבועות ממקום של אהבה... ממקום של שמחה... ותדע לך שזה עשה לי סדר בראשי!!!

כי הרבה פעמים קורה... שעם הזמן... עם החודש... משהו קצת מתחיל להתעייף... כן... אנחנו לא יותר טובים מעם ישראל שהיו בחיזוק גדול בספירת העומר... אבל דווקא לקראת חג השבועות הם פתאום מצאו את עצמם בריפדים... כן... שאתה נמצא בחיזוק רצוף במשך חודש תמים לפעמים אתה לאט לאט מתחיל להתעייף... (אגב: לא חייבים... אני מדבר רק על מי שמרגיש ככה... אל תזמין את זה...) אז הנה!!! ברגע שקלטתי את זה... זה סידר לי את הראש... עד ל"ג בעומר זה הכנה של רצינות... של תובענות בלתי מתפשרת... אבל מל"ג בעומר ואילך העבודה יכולה להשתנות!!! זה לא צריך להתבטא בשינוי מעשי... אלא פשוט להגיע מזוית אחרת... מזוית של אהבה... ממקום של תשוקה וגעגועים... חשוק ונחשק... אהבת תורה... תפילות מעומק לב- אבינו אב הרחמן רחם עלינו ותן בליבנו בינה... והאר עינינו בתורתך... בקיצור: לצאת מריפדים!!! לא להיות נבער... לא לתת לעייפות הנפשית להשתלט... להתרענן מבפנים... סוף סוף לא לשכוח עיקר העבודה של חג השבועות זה גילוי הרצון שלנו עד כמה אנחנו חפצים ורוצים לקבל את התורה!!! זה הנושא!!! זה עיקר העבודה!!! אין עוד מצוות בחג השבועות... כל המנהגים של חג השבועות הם רק סביב הנושא הזה...

---**עכשיו אני אגלה לך סוד:** יש פסוקים מפורשים בנביאים שמשמע מהם במפורש שמתן תורה היה לא פחות ולא יותר **ביום יציאת מצרים**!!! אני לא אאריך בהוכחות... רק לדוגמה: יש פסוק בירמיהו (יא) אשר ציויתי את אבותיכם **ביום הוציא אותם מארץ מצרים** שמעו בקולי... והייתם לי לעם ואנוכי אהיה לכם לאלוקים... כתוב את הקב"ה פנה אליו ביום יציאת מצרים ויאמר לנו והייתם לי לעם וכו'... ויש עוד פסוק (בפרק לד): אנוכי כרתי ברית את אבותיכם **ביום הוציא אותם מארץ מצרים**... כאן כבר כתוב שביום יציאת מצרים הקב"ה כרת איתנו ברית... ויש את הפסוק הכי מוכר שכולנו שרים: כה אמר ה' זכרתי לך **חסד נעורייך אהבת כלולתיך** לכתך אחרי במדבר... כתוב כאן: שהיום שיצאנו מצרים הוא יום הכלולות!!!

זה מאוד מאוד קשה: כי עד כמה שידוע לנו ביום יציאת מצרים הקב"ה לא אמר לנו כלום... לא כרת איתנו ברית... וגם לא היה כלולות... כל זה היה במעמד הר סיני... אז מה הכוונה??? מה מתכוין הנביא??? **הביאור בזה הוא כך: תקשיב טוב טוב:**

כל מי שלמד מסכת קידושין יודע שיש כזה דין שמי שקידש אשה ואמר לה הרי את מקודשת לי מעכשיו אם בעוד חודש תעשי כך וכך... זה מה שנקרא קידושין על תנאי!!! הקידושין תלויים ועומדים במשך כל החודש הזה!!! והיה: אם כשהגיע התאריך הכלה קיימה ועמדה בתנאים מזל טוב... כעת מתברר שהיא נשואה... ולא סתם... אלא נשואה כבר מאז... אבל אם בסוף החודש היא לא עמדה בתנאים... כעת מתברר למפרע שלא היו דברים מעולם... הכל מתפוצץ... קבל ביטול... **זה בדיוק מה שקורה בתקופה של ספירת העומר!!!** הקב"ה נגלה אלינו ביציאת מצרים... ושם הוא לא דיבר הרבה... שם לא היה זמן לדבר... זה היה זמן של דילוג וקפיצה... הכל נעשה בבחינה של חפזון... הקב"ה פשוט גאל אותנו ומסר לכל אחד מאיתנו טבעת קידושין ואמר לנו: הרי את מקודשת לי כבר מעכשיו... אבל בתנאי!!! בתנאי שאת מקבלת אותי... מקבלת את תורתך בעוד חמישים יום!!! פרטים נוספים נדבר כבר אז... נדבר על זה בהרחבה במשך ה-50 יום הבאים... מה שכן ברור: שכבר כעת אני מקדש אותך!!! אבל ימים יגידו... בעוד חמישים יתברר האם הקידושין חלו למפרע... או שההיפך... שיתברר שהם לא חלו למפרע...

עכשיו: תחשוב איזה מתח יש בשמים בחמישים יום אלו!!! מצד אחד בשמים מתכוננים לחתונה הגדולה... נערכים הכנות קדחתניות לקראת החופה הגדולה שתשתק את כל העולם... אבל באותה מידה נערכים גם לאופציה של פיצוץ ברגע האחרון... סו"ס לפי הסיכום כל העתיד של הקידושין תלויים בתאריך ו' בסיון!!!! שבתאריך הזה החתן יעמיד לפני הכלה את הנתונים כמות שהם והיא תצטרך לקבל החלטה האם היא מסכימה או לא... אם היא תסכים אז היא כבר עכשיו כלה למפרע חמישים יום אחורה... ואם היא לא תסכים אז הכל מתפוצץ באותו רגע... **עכשיו: רק שתבין:** ברגע שהשדוך חלילה מתפוצץ... זה לא רק השידוך מתפוצץ... אלא כל העולם מתפוצץ!!! הכל חוזר לתוהו ובהו!!! אתה יודע למה??? כי אותו סוג של תנאי שהקב"ה עשה עם הכלה ביציאת מצרים... אותו תנאי בדיוק הוא גם עשה עם כל היקום כולו... לפני בריאת העולם הקב"ה עשה

תנאי עם העולם... אני כעת בורא אתכם... נותן לכם אורך חיים אבל על תנאי!!! אם ישראל מקבלים את התורה אז אתם ממשיכים להתקיים... ואם לא אני מחזיר את הכל לתוהו ובוהו... עכשיו: אתה רק קולט את הממדים של המתח שיש בשמים בימים האלו של ספירת העומר... הכל עומד על בלימה... יש אי ודאות מוחלטת... מה הולך לקרות פה בימים הקרובים... האם העולם "מקבל ביטול" או מקבל "גושפנקא סופית..." האם הכלה הולכת להיות אשת איש מוחלטת או פירוק שידוך למפרע?? וככה זה כל שנה מחדש!!!

עכשיו אתה מבין למה ימי ספירת העומר הם ימי דין???

יש פשוט דריכות שיא בשמים!!!! אי ודאות מוחלטת!!! שום דבר לא סופי!!! אי אפשר לדעת מה ילד יום... יש לנו פה עסק עם כלל ישראל שהם לא תמיד צפויים... ואתה לא יכול לדעת עד הרגע האחרון מה הולך לקרות. עכשיו: **היחיד!!!** היחיד בעולם שהוא רגוע!!! היחיד לשם שינוי שהוא לא נמצא במצב של אי ודאות... תנחש מי זה?? אני ואתה!!!!

ולמה לא?? כי... כולם במתח בגלל שהם לא יודעים מה אני אבחר... מה אני אחליט... אבל אני עצמי... הכל תלוי בי... הכל בידיים שלי לטוב ולמוטב!!!! ראה נתתי לפניך את החיים את הטוב את המוות ואת הרע... אנחנו היחידים שמסתובבים רגועים בעולם בספירת העומר...

ו...! ואנחנו היחידים שיכולים להרגיע את העולם!!!!

תרגעו שמים... תרגעו שמי השמים... זה בסדר... בעזרת ה' אני הולך לקבל על עצמי עול תורה... אני הולך לומר נעשה ונשמע... ולקבל על עצמי בשמחה עצומה עול תורה... ארץ יראה... אל תיראי... אל תפחדי... את לא רואה מה אני עושה כל היום... אני כלה... מה כלה עושה בין האירוסין לכלה??? קונה תכשיטים... זה מה שאנחנו עושים... או יותר נכון מה אנחנו צריכים לעשות בספירת העומר... לקשט את עצמנו בתורה שבכתב ותורה שבעל פה... (עין שיר השירים... שם יש פירוט מדויק מה הם תכשיטי הכלה שקוראים לה כנסת ישראל... באיזה מצוות ומעשים טובים היא מתקשת לפני קוב"ה...) תהיו רגועים... אני צועד לכיוון טוב... אני מעוניין בקידושין...

זה!!! זה העבודה שלנו בספירת העומר!!!!

--- אז עד ל"ג בעומר אנחנו קצת נושאים בעול במתח והדריכות של העולם... סו"ס חג השבועות עדיין רחוק... אנחנו עדיין לא מספיק בפנים... אין מספיק הוכחות בשטח לאן פנינו מועדות... אבל מל"ג בעומר ואילך... שהעסק מתחיל להתחמם... והחתונה הולכת ומתקרבת... ואנחנו מתחילים לאט לאט להיסחף בהתרגשות אחרי ההכנות לחתונה הגדולה... וכל יהודי מתחיל לקשט את עצמו במצוות ובהכנות כמו כלה לקראת החתונה... כל אמא מתחילה להזויל דמעות על יענקלה שלה שיהיה בן תורה אמיתי ויקבל את התורה... כאן העולם מתחיל לאט לאט לשדר רגיעה... זה בסדר... זה נראה שהעסק צועד לכיוון חיובי... זה נראה שהכלה באמת מעוניינת לתת קיום לנישואין...

אבל זו גופא העבודה שלנו בימים אלו!!!

להתגעגע... לרצות בחתונה... לרצות להתאחד עם הקב"ה פנים אל פנים... כן... בחג השבועות כל אחד מאיתנו ימצא את עצמו לבד לבד עם הקב"ה בחדר יחוד!!! והקב"ה ישאל אותנו: מה אתה רוצה???

ואני צריך להגיע ערוך לשאלה הזו!!! לבקש מה שחשוב לבקש... לבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי... אני רוצה תמיד להיות בקרבתך... כל אחד בקרבתו הוא...

אגב: אחד הדברים המעניינים ביותר... בחומש ויקרא כתוב הרבה פעמים את המילים **"לפני ה'!!!"** והפלא הוא שכל פעם זה מקום אחר... לפעמים לפני ה' הכוונה היא לקודש הקדשים ולפעמים הכוונה היא היכל... ויש פסוקים שלפני ה' הכוונה היא לעזרה... ויש פסוקים שלפני ה' הכוונה היא בכלל לירושלים (כגון ואכלת לפני ה' אלוךין שזה ירושלים) ויש פסוקים שכתוב לפני ה' הכוונה היא בכלל לארץ ישראל... (עין באריכות גדולה במלבי"ם "תורה אור" פרשת צו) **מה הפשט בזה??**

הרי כך: לכל אחד יש החדר הפרטי שלו עם הקב"ה!!! כל אחד מוצא את עצמו **לפני ה'!!!** רק מה?? כל אחד במקום שלו!!! אצל אחד ה"לפני ה'" שלו זה שבת בבית ה' כל ימי חייו... בתוך ההיכל... אבל יש אחד שה"לפני ה'" שלו זה בדרגה אחת פחות... אבל הצד השווה שבכל יהודי עובד ה' זה: שיש לכל אחד מאיתנו את ההזדמנות לקראת חג השבועות להושיט אצבע ולקבל קידושין מאבא שבשמים ולהיכנס איתו לחדר יחוד!!! אז איפה בדיוק החדר יחוד הזה יהיה?? זה כבר משתנה מאחד לאחד באופן אינדיבידואלי... זה כבר תלוי בכל אחד והנתונים שלו... כל אחד והעבודת ה' הפרטית שלו... אבל בין כך ובין כך העיקר שזה יהיה לפני ה'!!!! העיקר שיהיה פה מעגל סגור של חדר יחוד!!! והעבודה המוטלת על כל אחד מאיתנו זה להכין את החדר יחוד הזה... להתכונן אליו... להכשיר אותו... לנקות אותו מכל מיני דברים שהחתן לא אוהב... כן... כי ה' אלוךין מתהלך בקרב מחניך... ואוטוטו הוא מגיע למחנה הפרטי שבבית לך... וממילא צריך "והיה מחניך קדוש" כדי שחלילה "לא יראה בך ערוות דבר ושב מאחריך..." צריך לעשות הכל שהקב"ה לא יצא מהחדר יחוד... זה עיקר העבודה בימים אלו הממששים ובאים!!! זו עבודה שיש בה הרבה רגש ושמחה... זה בניית לחתונה... אף אחד לא יכול לעזור לו... כל אחד יש לו את ההכנות שלו... את התכשיטים היחודיים שלו שהוא מכין לקב"ה... את העבודת ה' היחודית שלו שרק הוא יכול להתקשט לפני הקב"ה... בחדר יחוד עם הקב"ה לא מופיעים עם מה שמקובל היום... כי אין שתי כלות בחדר יחוד אחד... כאן כל אחד מאיתנו צריך להגיע עם הגודל הטבעי שלו... עם העסקים הפרטיים שיש לו עם הקב"ה... ועם השאיפות והתפילות לעתיד... הזמן קצר והמלאכה מרובה... החתונה המתקרבת וההזדמנות כבר נשלחות... מזל טוב

גיליון מס' 276 פרשת בהר
תשע"ח שנה שישי

גליון זה יו"ל
לזכות התורם הנכבד
שיראה ברכה והצלחה בכל הענינים
(דרך שיהא)

דברי שי"ח

ממרן שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

על הפרשה

"ולא תונו איש את עמיתו" (כה, י"ז)

סיפר לי רבינו שליט"א שהיה אצלו רב אחד, וסיפר לו שפעם היה אצל מרן הגר"ר חיים עוזר זצ"ל מוילנא, ודיברו בלימוד. הנ"ל הזכיר "תוספות" מסויים ואמר לו הגר"ח"ע כי אין תוס' כזה! הלך הנ"ל להוציא גמרא מהארון, בא ר' חיים עוזר והניח ידו על הגמרא שבארון ולא נתן לו להוציא הגמרא. כשהגיע הרב הנ"ל לביתו, ראה שאכן אין כזה תוס', והגר"ח"ע עשה מה שעשה כדי שלא לביישו! עוד סיפר הרב הנ"ל, שבעת שלמד בלובלין נסע לווילנא, וביקשו הגר"ר מאיר שפירא זצ"ל שכיון שעובר אצל הגר"ח"ע שיבקשו לכתוב מכתב עבור הישיבה. וכך עשה. ראה הגר"ח"ע שאינו מרוצה כל כך ושאל את הנ"ל אם אין זה מכתב טוב. כשהלה ענה שחשב שיכתוב מכתב חריף יותר, קרעו הגר"ח"ע מיד וכתב מכתב חדש.

עניני ריבית

"אל תיקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלוקיך וחי אחיך עמך"

יש לו קצת כסף ויש לו ב' ברירות או בבנק ויהיה לו ריבית עם היתר עסקא של רבי ניסים, ויחתן את ילדיו ועל ידי זה לא יפול על הצבור, או להניח בקופת גמ"ח? אם זה עם היתר עסקא טוב וברור, יעשה איך שרוצה. ושאלתי לענין עצה טובה כדלהלן, והסכים רבנו שאני יכול לומר לו שיש בכך עצה טובה אם יניח בקופת גמ"ח, כי מחמת כך יש לו מצוה כל הזמן. רבנו אמר לי כי החזו"א בשעתו אמר לו, כי רוב ההיתר עסקא הם שלא כדין.

שאלתי כנ"ל גם את מרן הגרא"ל והיה כאוב לשמוע על הרעיון להניח בבנק ואמר: כי יש ב'תוספת מעשה רב' שפלוגי בא בחלום ואמר כי יש לו דינים מחמת ריבית, ושאל אותו הרי היה היתר עסקא. והשיב - דארטען לאכט מען זאך אויס פון דעם (שם לועגים על כך), ומרן התעניין בכמה כסף מדובר ואמר: שאם זה לא הרבה כסף לא כדאי בשביל כך להיכנס לענין של היתר עסקא, וסיפר: שבכפר סבא היה שם בנק קטן שמנוהל ע"י חרדי עם היתר עסקא, והיה לישיבה 5 או 10 לירות ומנהל הבנק רצה שזה יהיה רשום על שמי ולא על שם מנהל הישיבה. ואחוז הריבית היה כחצי לירה, ומיאנתי לקחת, אבל כיון שזה על חשבון הישיבה שלחתי את ר' עקיבא טננבוים שישאל את החזון איש, והחזו"א השיב כי מותר לי לא לקחת. עוד אמר הגרא"ל כי יש לדון בבנק שזה גוף ולא אדם שדעת הגר"מ פיינשטיין שמותר ו"א שזה דרבנן, וכתבתי באילת השחר בפרק איזהו נשך דף סה. שזה מהתורה כשיש שעבוד נכסים בלא שעבוד הגוף.

לוח קנה למלוה עליה לתורה, וזה שלא כדרכו, האם זה ריבית?

אם המלווה נזכר בכך בשעת מעשה לא יעלה לתורה.

אבל לא לעלות לתורה - מקצר ימיו כדאמרנו בגמרא לגבי מי שקוראים לו ואינו עולה? ריבית יותר מקצרת את ימיו.

מלוה שתובעו יותר ממה שחייב, ומשלם לו יותר, רק כדי להיפטר מדין ודברים אתו, האם יש בזה ריבית?

שאלתי את החזו"א, אם הלוה מסופק כמה חייב ומחזיר מספק, ואמר לי שמותר כי בגמ' איתא לקנות הדין זה גם שוה. ושיגיד למלוה שלא חייב יותר רק משלם כדי להפטר ממנו.

א' חוהמ"פ תשס"ו. ספרה לי הרבנית ע"ה, כי הוי עובדה שרבנו הוזמן לברית, והאב בא לקחתו עם מכונית חדשה. ורבנו נכנס והנהג לא הצליח להתניע את הרכב, וכמה שניסה לא הועיל. הזמינו מונית ורבנו נסע במונית. ואז הנהג שוב ניסה להתניע והרכב נסע ללא שום בעיה. שאלו רבנו לבעל הרכב: תאמר, האם אתה מלווה בריבית, השיב האיש: לא, אבל מכונית זו קיבלתי מחתני והוא מתעסק עם ריבית.

(כל משאלותיך)

עלי שי"ח

"התורה היא חיינו"

דרכו של רבינו שהוא 'חיל' את התורה הקדושה, וכל דברי חז"ל הקדושים. כל גמרא או מדרש שהוא לומד, מקבלים אצלו משמעות 'מציאותית' של ממש. הרי התורה אמרה !!

לא מזמן, נכנס אל מעונו יהודי גלמוד די מבוגר והשיח בפניו על בעיה פלוגית שיש לו, נענה רבינו ואמר לו: תישא אשה ותוליד עוד ילדים! הלא, היה מופתע מעט, ושאל את רבינו אם הוא מודע לגילו המתקדם... רבינו חיך אליו 'וכי אתה יותר זקן מאברהם אבינו שנוצד לו בן בגיל מאה?'

כי אצל רבינו אם מצינו דבר כזה, אם כן לא יפלא מה' כלום! הבורא כל יכול. הוא מציע באמת ובתמים לאותו יהודי שישא אשה ויוליד בנים, כי התורה אמרה שאפשר.

השבוע, עסק רבינו במסכת שבת בסדר לימודו היומי, כשהגיע לדף קי"ט עמוד א' עיין במעשה המובא שם עם יוסף מוקיר שבת. הגמרא 'בבבשה' אצלו צורה מוחשית, והוא החל לחייך באמצע הלימוד, על סכלותו של אותו שר אותו עשיר גוי שהיה שכינו, וכי האמין שיוכל למנוע מיוסף לקבל את הכסף שנגזר לו משמים.

סח רבינו בשם רבו המובהק מרן החזון איש: בגמרא בפרק אלו מציאות נאמר כי אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה, ולכאורה בימינו אנשים אינם רגילים לבדוק את הכיס לעיתים קרובות כל כך, האם השתנה הלכה זו?

והחזון איש השיב על כך: התורה לא השתנתה! הדין נשאר אותו דבר.

והוא, הוא, הדבר אותו הזכרנו לעיל, כשחיים במוחש את התורה, מרגישים אותה בכל צעד ושעל.

עלי הדף

"אבנט מיגז אגיז"

זבחים י"ח ב' אבנט כמאן דאגיז דמי. שמעתי מהר"ר משה סולוביציק ז"ל בשם זקנו הגר"ח מבריסק שהי' מקפיד שלא להשיב הציצית לתוך האבנט דכיון דכאגיז דמי נמצא שהולך בלא ציצית ואמרתי זה לחזון איש ז"ל ולא הסכים, וכנראה שטעמו דע"כ אין הכונה כמאן דגיז ממש דא"כ הו"ל יתור בגדים ועוד א"כ אם יכניס הציצית לתוך האבנט ויוציאם פסולין דהו"ל תעשה ולא מן העשוי (וזה יש לדון בזה) וע"כ אין הטעם אלא הכונה שאין כפלות פוסל בבגד"כ דכיון שישרן הו"ל כמדתו וה"ז לכבוד ולתפארת כמ"ש החזו"א (זבחים סי' ג' סק"א) וזה הכונה כמאן דאגיז דמי.

(דרך חכמה פ"ה מכה"מ ה"ד ביה"ל ד"ה או)

"כיוור נחשת"

שם כ"ב א' דתניא ר"י אומר יכול יהא כנו מקדש כדרך שהכיוור מקדש ת"ל ועשית כיוור נחשת וכנו נחשת לנחשת הקשתיו ולא לדבר אחר. משמע דנחשת לעיכובא ולכן נראה דאע"ג דכל הכלים אם העשירו מצוה לעשותן של זהב כמש"כ הרמב"ם פ"א מביה"ב ה"ט אבל הכיוור וכנו לעיכובא שיהא של נחשת ולכן עשה שלמה כל העשרה כיוורות של נחשת כדכתיב במ"א (ז' ל"ח), ואע"ג דכל הכלים ראויין לקדש מ"מ צריך שיהא הכיוור וכנו במקומן וזה מעכב כמ"ש בירור' שקלים פ"ד ה"ב וירור' יומא פ"ד ה"ה וצריך שיהא נחשת.

(דרך חכמה ספ"ג מהל' ביה"ב וברייתא דמלאכת המשכן רפ"ב)

עניני תפילה בקברי צדיקים

- בבחורתי שאלתי את מו"ר מרן שליט"א בנוגע לנסיעה מהישיבה בל"ג בעומר למירון, והשיב לי רבנו שליט"א במכתב: יותר מצוה לשבת ללמוד.
 - שמעתי ממו"ר הגר"ח קניבסקי שליט"א שאין לנסוע לקברי צדיקים הנמצאים במקומות מסוכנים, כמו לקבר יוסף ע"ה בשכם וקבר יהושע בן נון ע"ה, (בזמנים שאכן מסוכן להגיע לשם מבחינה בטחונית).
 - מרן הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל אמר שמוטב ללכת להתפלל ליד קברי צדיקים הקרובים יותר לדורנו משום שהם מבינים ומכירים יותר את מיעוט ערכנו ודרגתינו, מאשר קברי קדמונים מוקדמים יותר, ובספר שימושה של תורה מספר מרן הגרא"מ שך זיע"א שמרן הגר"ז מבריסק זצ"ל שלחו בתקופת מחלתו האחרונה להתפלל עליו בקבר רשב"י במירון וסח מרן הגרא"מ שך זיע"א שהיתה זו הפעם הראשונה מיום בואו לארץ ישראל שהיה במירון והיה זה לאחר כמה עשרות שנים מיום בואו ארצה, וגם שם היה בקבר הרשב"י בלבד. וביאר הגר"ז זיע"א למרן הגרא"מ זיע"א שאף שאין מדרכנו לפקוד את הקברים מכל מקום קבר הרשב"י, שאני שכך שמעתי מאבי הגר"ח שיש ענין בתפילה על קבר הרשב"י. והר"מ טורק שליט"א, נאמן ביתו של מרן החזון איש זצ"ל העיד שמרן החזון איש שלח לקבר הבית יוסף משום שהוא רבן של ישראל וכל ישראל מקושרים אליו. ואולם מרן הגר"ח שליט"א אמר לי שאין הבדל האם להתפלל בקברי הצדיקים הקדמונים או בקברי הצדיקים הקרובים לדורנו.
 - ושמעתי ממו"ר מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א שאפשר לעמוד ליד קברי הצדיקים מרחוק ובלבד שרואים הקבר, ואמרתי לרבנו שליט"א שלפ"ד נראה דכהנים יכולים ג"כ להתפלל ליד קברי צדיקים ע"י שיעמדו מרחוק או שישבו ברכבם ויביטו אל הקברים, והסכים מרן שליט"א.
 - שמעתי מיד"ן הגר"מ טבצניק שליט"א, (ר"מ בישיבת כנסת יחזקאל באלעד ובנו של ידיד רבנו הגאון רבי עמוס שליט"א) שיש בידו צילום כת"י מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א שהשיב לשואל ששאל מהו המקור למש"כ הקהילות יעקב זצ"ל בס' קרינא דאגרתא שמיום שחרב ביהמ"ק אין הקב"ה משרה שכינתו אלא על קברי צדיקים, והשיב מרן הגר"ח שליט"א שדבר זה מובא בפ"ה הגר"א לתקוני הזוהר וכן הביא החיד"א בשם מדרש.
- (ייש"כ לידדינו החשוב הרה"ג ר' שמואל ברוך גנוט שליט"א על מסירת הדברים)

"שלא נהגו כבוד זה לזה"

"אמרו שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לר"ע וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה" וכו' (יבמות ס"ב, ב.).

ש. למה לא אמרו שהיו לו כ"ד אלף תלמידים?

ת. היו חברותות.

ש. וכי כל כך חמור הוא מה "שלא נהגו כבוד זה לזה", שכולם מתו על עון זה?

ת. הם היו צריכים להנהיג את הדור והיו למדין מהן, וענין של מידות הוא, ולכן לא היתה עצה אחרת.

ש. איך לא עשו תשובה, ולמה רבם לא הוכיחם?

ת. ר"ע עצמו לא ידע הטעם, במדרש רבה (קהלת י"א, ו) איתא שאמר לשבעת תלמידיו החדשים "הראשונים לא מתו אלא מפני שהיתה עיניהם צרה בתורה זה לזה, אתם לא תהיו כן, מיד עמדו ומלאו כל ארץ ישראל תורה", וטעם זה על כי היו צרי עין נתחדש לו אח"כ.

ועוד, שסברו שנהגו כדון, שהרי לא ביזו אחד לשני, והטענה עליהם היתה "שלא נהגו כבוד", וסברו שלא היה צריך יותר.

ש. כשראו שהתחילו למות, מדוע לא חזרו בתשובה?

ת. כבר נגזרה גזירה ולא הועילה תשובתם כדי להראות לדורות, ומה שאמרו במדרש שם "מיד עמדו ומלאו כל ארץ ישראל תורה", וכי מיד עשו והעמידו ישיבות בכל הארץ? אלא זה גופא שקיבלו את דברי ר"ע בזה גופא נתמלא כל הארץ תורה.

(דרך שיחה)

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות וש"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק